

СЛУЖБЕНИ Гласник

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

www.slglasnik.com

ISSN 0353-8389
COBISS.SR-ID 17264898

Београд, 23. април 2026.
Година LXXXII – број 35

Цена овог броја је 517,00 динара
Годишња претплата је 48.400,00 динара

САДРЖАЈ

Народна скупштина

Закон о заштити потрошача	3
Закон о изменама и допунама Закона о трговини	41
Закон о трговачким праксама за одређене врсте производа	43
Закон о успостављању и функционисању система за управљање кохезионом политиком	53
Закон о спречавању и сузбијању трговине људима и заштити жртава	61
Закон о измени и допуни Закона о накнадама за коришћење јавних добара	69
Закон о изменама и допунама Закона о транспорту опасне робе	69
Закон о изменама и допунама Закона о царинској служби	75
Закон о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају	75
Одлука о изменама Одлуке о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије	79
Одлука о утврђивању Дворина – Мађарског гробља у селу Бања за непокретно културно добро – археолошко налазиште од изузетног значаја	79
Одлука о утврђивању мера заштите, граница заштићене околине и мера заштите заштићене околине споменика културе Црква св. Ахилија у Ариљу, непокретног културног добра од изузетног значаја	83
Одлука о утврђивању мера заштите, граница заштићене околине и мера заштите заштићене околине археолошког налазишта Царичин град, непокретног културног добра од изузетног значаја	87
Одлука о утврђивању Мора Вагеи у Михајловцу за непокретно културно добро – археолошко налазиште од изузетног значаја	97
Одлука о избору председника Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки	100
Одлука о избору једног члана Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки	100
Одлука о измени Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије	100
Одлуке о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије	100 и 101
Одлуке о измени Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије	101 и 102

Председник Републике

Укази о додели одликовања ————— 102 и 103

ВладаУредба о измени Уредбе о ограничењу висине
цена деривата нафте ————— 104Уредба о измени Уредбе о специјалној и
посебним јединицама полиције ————— 104Решења о пријему у држављанство
Републике Србије ————— 104Решење о давању сагласности на
кандидатуру за организовање међународног
такмичења „UFC FIGHT NIGHT BELGRADE
2026” у Београду 2026. године ————— 105**Министарства**Правилник о измени Правилника
о врстама пошиљки које подлежу
ветеринарско-санитарној контроли
и начину обављања ветеринарско-санитарног
прегледа пошиљки на граничним прелазима ————— 105

НАРОДНА СКУПШТИНА

1436

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије,
доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о заштити потрошача

Проглашава се Закон о заштити потрошача, који је донела
Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог
редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 9

У Београду, 23. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о заштити потрошача

1. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Циљ и предмет

Члан 1.

У циљу заштите положаја потрошача овим законом уређују се права и обавезе потрошача, инструменти и начини заштите права потрошача, информисање и унапређење знања потрошача о њиховим правима и начинима заштите права, права и обавезе удружења и савеза чија је област деловања остваривање циљева заштите потрошача, вансудско решавање потрошачких спорова, права и обавезе државних органа у области заштите потрошача и друга питања од значаја за положај и заштиту потрошача.

Основна права потрошача

Члан 2.

Основна права потрошача су права на:

- 1) задовољавање основних потреба – доступност најнужнијих роба и услуга, као што су храна, одећа, обућа и др;
- 2) безбедност – заштита од робе и услуга које су опасне по живот, здравље, имовину или животну средину или робе чије је поседовање или употреба забрањена;
- 3) обавештеност – располагање тачним подацима који су неопходни за разуман избор понуђене робе и услуга;
- 4) избор – тамо где је примењиво, могућност избора између више роба и услуга по приступачним ценама и уз одговарајући квалитет;
- 5) учешће – заступљеност интереса потрошача у поступку доношења и спровођења политике заштите потрошача и могућност да преко удружења и савеза удружења за заштиту потрошача буде заступљен у поступку усвајања и спровођења политике заштите потрошача;
- 6) правну заштиту – заштита права потрошача у законом предвиђеном поступку у случају повреде његовог права и накнада материјалне и нематеријалне штете коју му проузрокује трговац;
- 7) едукацију – стицање основних знања и вештина неопходних за правилан и поуздан избор производа и услуга, као и знања о основним правима и дужностима потрошача и начину њиховог остваривања.

Обавезујућа природа

Члан 3.

Потрошач не може да се одрекне права утврђених овим законом.

Одредба уговора или друга изјава воље која директно или индиректно ускрађује или ограничава права потрошача која произлазе из овог закона ништава је.

Ништавост поједине одредбе уговора из става 2. овог члана не подразумева ништавост целог уговора ако уговор може да производи правно дејство без те одредбе.

Ако овим законом није предвиђено другачије, уговорне одредбе којима се на штету потрошача искључује примена одредби овог закона, одступа од њих или се последице мењају пре него што потрошач обавести трговца о неиспоруци или несаобразности или пре него што трговац обавести потрошача о измени дигиталног садржаја или дигиталне услуге у складу са чланом 86. овог закона (право на регрес – ланац у испоруци) ништаве су.

Овај закон примењује се и на уговоре који за циљ или последицу имају изигравање примене његових одредаба.

Приликом тумачења и примене овог закона, мора се узети у обзир положај потрошача као економски слабије стране, а посебно положај угроженог потрошача.

На односе између потрошача и трговца који нису уређени одредбама овог закона, примењује се закон којим се уређују облигациони односи.

Приликом дефинисања и примене мера и активности државних органа, у обзир се морају узети и циљеви заштите потрошача.

Примена

Члан 4.

Одредбе овог закона примењују се на односе између потрошача и трговца осим ако је однос потрошача и трговца уређен посебним законом који је у делу којим се уређује однос потрошача и трговца усклађен са правном тековином Европске уније, у коме случају се примењује тај посебан закон.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора на даљину и уговора закључених изван пословних просторија не примењују се на уговоре који су закључени употребом аутомата за продају робе или услуга или у пословним просторијама које су аутоматизоване и уговоре о продаји хране или пића у привременим објектима. Чл. 12. и 13, чл. 27–38, члан 48. и чл. 51. и 52. овог закона не примењују се на уговоре који се закључују у области:

- 1) пружања услуга из уговора о организовању путовања, повезаном путном аранжману, временски подељеном коришћењу непокретности и права потрошача из уговора о боравку ученика или студената у породици у иностранству или другом одговарајућем смештају;
- 2) периодичне доставе хране, пића или других производа намењених свакодневној употреби у домаћинству које трговац испоручује у правилним временским размацама потрошачу;
- 3) уговоре који су закључени употребом аутомата за продају робе или услуга или у пословним просторијама које су аутоматизоване;
- 4) за продају хране и пића у привременим објектима;
- 5) за услуге превоза путника, са изузетком чл. 13. и 14, члана 32. ст. 4. и 5. и члана 49. овог закона;
- 6) који се односе на сву робу која се продаје у поступку извршења или на други начин у складу са законом.

Одредбе овог закона којима се уређује одговорност за производе са недостатком не примењују се на одговорност за штету проузроковану нуклеарним удесима и на одговорност за штету која је уређена потврђеним међународним уговорима.

Одредбе главе IV. и VI. овог закона примењују се на сваки уговор закључен између трговца и потрошача, којим потрошач плаћа или се обавезује да плати цену, укључујући и уговоре за испоруку воде, плаина, електричне енергије или централног грејања, чак и када их испоручују јавни пружаоци услуга, у мери у којој се та добра испоручују на основу уговора.

Одредбе главе IX. овог закона не доводе у питање одредбе закона којим се регулише заштита података о личности и одредбе закона којим се регулишу електронске комуникације, а које уређују заштиту података о личности у електронским комуникацијама.

У случају колизије прописа примењиваће се одредбе закона којим се уређује заштита података о личности.

Одредбе главе IX. овог закона примењују се и на носаче података који служе искључиво као носачи дигиталног садржаја, а не примењују се на дигитални садржај или дигиталне услуге који су уграђени у робу или су повезани с робом тако да без тог дигиталног садржаја или те дигиталне услуге роба не би могла да функционише, независно о томе да ли је испоручује трговац или треће лице.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о: организовању путовања, повезаном путном аранжману, временски подељеном коришћењу непокретности примењују се и на права потрошача из уговора о боравку ученика или студената у породици у иностранству или другом одговарајућем смештају.

На питања заштите корисника финансијских услуга, односно заштите учесника на тржишту капитала, примењују се одредбе посебног закона.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о продаји примењују се и на уговоре о испоруци робе која је предмет производње или израде, независно од тога да ли је по општим правилима реч о уговору о продаји, уговору о делу или другом теретном уговору, на уговоре о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге без обзира да ли су развијени у складу са спецификацијама потрошача, као и на уговоре о продаји робе која има уграђен дигитални садржај или дигиталну услугу или је повезана са њима тако да без тог дигиталног садржаја или те дигиталне услуге роба не би могла да функционисе, без обзира да ли је испоручују трговац или треће лице.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о продаји примењују се на уговоре у којима трговац испоручује или се обавезује да испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу потрошачу, као и на носаче података који служе искључиво као носачи дигиталног садржаја, а потрошач доставља или се обавезује да достави податке о личности трговцу, осим ако податке о личности које достави потрошач трговац обрађује искључиво у сврху испоруке дигиталног садржаја или дигиталне услуге, или ако трговац има обавезу прибављања података о личности прописану другим прописима, а не обрађује их у друге сврхе.

У случају сумње да ли је испорука уграђеног или повезаног дигиталног садржаја или дигиталне услуге део уговора о купопродаји робе са дигиталним елементима, претпоставља се да су дигитални садржаји и дигитална услуга део уговора о купопродаји.

Када уговор између истих уговорних страна у пакету укључује елементе испоруке дигиталног садржаја или дигиталне услуге и елементе пружања других услуга или робе, на елементе уговора који се односе на дигитални садржај или дигиталне услуге, примењују се одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге примењују се и на трајне носаче података који служе искључиво као носачи дигиталног садржаја, осим чл. 73. и 79. овог закона.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге не примењују се на:

1) уговоре о пружању услуга које нису дигиталне, без обзира да ли је трговац употребио дигиталне облике или средства како би произвео крајњи производ услуге или га испоручио или пренео потрошачу;

2) уговоре о пружању електронских комуникационих услуга осим комуникационих услуга између лица која није заснована на коришћењу нумерације, у смислу закона којим се уређују електронске комуникације;

3) здравствену заштиту, у смислу закона којим се уређује здравствена заштита;

4) игре на срећу, игре на срећу у играчницама, игре на срећу на аутоматима, игре на срећу – клађење и игре на срећу преко средстава електронске комуникације, у смислу закона којим се уређују игре на срећу;

5) испоруку софтвера који трговац нуди на основу бесплатне и отворене лиценце, при чему потрошач не плаћа цену а податке о личности које потрошач достави трговац обрађује искључиво у сврху побољшања сигурности, компатибилности или интероперабилности тог конкретног софтвера;

6) испоруку дигиталног садржаја када је дигитални садржај приказан јавности технологијом која се не преноси сигналом као део наступа или догађања (нпр. дигитална филмска пројекција);

7) испоруку дигиталног садржаја коју пружа јавни сектор, а односи се на поновну употребу података у складу са законом којим се регулише електронска управа.

Одредбе овог закона које се односе на саобразност робе примењују се и на робу с дигиталним елементом, а одредбе овог закона које се односе на уговор о испоруци дигиталног садржаја и дигиталних услуга примењују се на сваки уговор којим се трговац обавезује да испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу потрошачу који нису инкорпорирани у робу с дигиталним елементом, а потрошач се обавезује да плати одређену цену.

Одредбе овог закона којима се уређује заштита потрошача у остваривању права из уговора о продаји не примењују се на продају робе која се продаје у оквиру поступка извршења или на други начин у складу са законом.

Одлуку којом се утврђује листа посебних закона из става 1. овог члана, доноси Влада.

Значење појединих израза

Члан 5.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) потрошач је физичко лице које на тржишту прибавља робу или услуге у сврхе које нису намењене његовој пословној или другој комерцијалној делатности;

2) трговац је правно лице, предузетник или физичко лице које наступа на тржишту у оквиру своје пословне делатности или у друге комерцијалне сврхе, укључујући и друга лица која послују у његово име или за његов рачун, у вези са уговорима уређеним овим законом;

3) организатор је трговац који организује туристичко путовање и продаје или нуди на продају, непосредно или посредством посредника или заједно са другим трговцем или трговац који другом трговцу преноси податке о путнику, на начин прописан овим законом. Организатор делатност обавља на основу прописане лиценце;

4) посредник је трговац који продаје или нуди на продају туристичко путовање које је сачинио организатор и продаје друге услуге путовања, за које послове није потребна прописана лиценца;

5) уговор о продаји је сваки уговор којим трговац преноси или се обавезује да пренесе својину на роби потрошачу, а потрошач плаћа или се обавезује да плати цену, укључујући и уговор који за предмет има и продају робе и пружање услуге;

6) робом се сматра:

(1) телесна покретна ствар, вода, гас и електрична енергија сматрају се робом када се нуде за продају у ограниченом обиму или ограниченој количини, као и

(2) роба са дигиталним елементима која је телесна покретна ствар, која има уграђен дигитални садржај или дигиталну услугу или је повезана са њима тако да роба без тог дигиталног садржаја или те дигиталне услуге не би могла да функционише;

7) уговор на даљину је уговор закључен између трговца и потрошача у оквиру организоване продаје или пружања услуга на даљину без истовременог физичког присуства трговца и потрошача, искључивом употребом једног или више средстава комуникације на даљину до тренутка закључења уговора, укључујући и сам тренутак закључења;

8) средство комуникације на даљину је средство које омогућава закључење уговора између трговца и потрошача који се не налазе на истом месту у исто време;

9) дигитални садржај означава податке који су произведени и испоручени у дигиталном облику;

10) уговор закључен, као и уговор за који је потрошач дао понуду изван пословних просторија је сваки уговор између трговца и потрошача закључен изван пословних просторија трговца уз истовремено физичко присуство трговца и потрошача; уговор

закључен у пословним просторијама трговца или путем средстава комуникације на даљину, а о чијем закључењу су вођени преговори изван пословних просторија трговца уз истовремено физичко присуство трговца и потрошача; уговор закључен током путовања које је организовао трговац и које је за циљ или последицу имало промовисање и продају робе или услуга потрошачу;

11) пословне просторије су непокретни малопродајни објекти у којима трговац стално обавља своју делатност као и покретни малопродајни објекти у којима трговац обично обавља своју делатност;

12) поруџбеница је писмено или електронска порука, која садржи уговорне одредбе које потрошач потписује изван пословних просторија трговца у намери да закључи уговор;

13) производ је, у смислу одредби овог закона којима се уређује непоштена пословна пракса, свака роба или услуга укључујући непокретности, права и обавезе, дигиталне услуге и дигитални садржај, као и у смислу одредби овог закона које уређују одговорност за производе са недостатком, покретна ствар која је одвојена или уграђена у другу покретну или непокретну ствар укључујући енергију која је произведена или сакупљена за давање светлости, топлоте или кретања, дигиталне услуге и дигитални садржај;

14) професионална пажња је повећана пажња и вештина која се у правном промету основано очекује од трговца у пословању са потрошачима, у складу с добрим обичајима и начелом савесности и поштења;

15) произвођач, у смислу одредби овога закона о одговорности за производе са недостатком, је лице:

(1) које производи или увози готове производе, робу, сировине и саставне делове на територију Републике Србије ради продаје, закупа, лизинга или друге врсте промета;

(2) које се представља као произвођач стављањем свог назива, жига или другог обележја на робу;

(3) трговац производом који не садржи податке о произвођачу ако без одлагања не обавести оштећеног о идентитету произвођача, односно лица од кога је набавио производ;

(4) трговац увозног производа који садржи податке о произвођачу, али не садржи податке о увознику;

16) повезани уговор је уговор на основу којег потрошач прибавља робу или услуге које су у вези са уговором закљученим на даљину или уговором закљученим изван пословних просторија трговца, у којем робу испоручује или услуге пружа трговац или треће лице на основу споразума између трећег лица и трговца;

17) јавна аукција је поступак продаје робе у транспарентном поступку, надметањем потрошача, на тржишној основи, којим руководи аукционар и у којем потрошачи присуствују продаји или им је дата прилика да присуствују, при чему учесник у надметању који да најбољу понуду има обавезу да робу купи;

18) пословна пракса је свако чињење или нечињење трговца, начин његовог пословања или представљања и пословна комуникација, укључујући оглашавање које је непосредно повезано са промоцијом, продајом или испоруком производа потрошачима;

19) просечни потрошач је потрошач који је добро обавештен и разумно обазрив, имајући у виду друштвене, културне и језичке особености;

20) уговорна одредба је свака одредба уговора, укључујући посебне погодбе, о чијој садржини је потрошач преговарао или могао да преговара са трговцем, као и опште одредбе чију садржину је унапред одредио трговац или трећа страна;

21) податак о личности је сваки податак који се односи на физичко лице како је дефинисано законом којим се уређује заштита података о личности;

22) уговор о пружању услуга је сваки уговор, који није уговор о продаји, у складу са којим трговац пружа или се обавезује да пружа услугу потрошачу, укључујући дигиталну услугу;

23) услуга од општег економског интереса је услуга чији квалитет, услове пружања или цену, уређује или контролише државни орган или други имаалац јавног овлашћења, нарочито због велике вредности почетних улагања, ограничености ресурса неопходних за њено пружање, одрживог развоја, друштвене солидарности и потребе за уједначеним регионалним развојем, а у циљу задовољења општег друштвеног интереса (нпр. услуге из области енергетике, снабдевања водом за пиће, пречишћавања и одвођења атмосферских и отпадних вода, превоза путника у домаћем јавном линијском превозу, електронске комуникационе услуге,

универзалне поштанске услуге, управљање комуналним отпадом, управљање гробљима и сахрањивање, управљање јавним паркиралиштима, обављање димничарских услуга и сл.);

24) услуге путовања су превоз путника, смештај који се не пружа у оквиру превозног средства намењеног превозу путника, изнајмљивање аутомобила, других моторних возила или мотоцикала (у даљем тексту: изнајмљивање моторних возила) и друге услуге у туризму;

25) друге услуге у туризму су услуге које не чине саставни део превоза, смештаја или изнајмљивања моторних возила и које могу бити продаја улазница за концерте, спортске догађаје, забавне паркове, као и услуге туристичког водича и сл.

26) туристичко путовање је пакет аранжман, као комбинација две или више услуга путовања (превоз, смештај, изнајмљивање моторних возила и друге услуге у туризму), које је организатор самостално или по захтеву путника понудио, припремио или комбиновао, све у трајању дужем од 24 сата или у краћем трајању ако укључује једно ноћење, као и једно или више ноћења које укључује само услугу смештаја у одређеном термину или временском трајању и које се продаје по цени исказаној у јединственом износу. Туристичким путовањем не сматра се излет, путовање за сопствене потребе и повезани путни аранжман изузев у случају прописаном овим законом;

27) путовање за сопствене потребе је путовање које непрофитне организације пружају повремено, у ограниченом обиму, без сврхе стицања добити, искључиво за ограничен број својих чланова;

28) уговор о организовању путовања је уговор о туристичком путовању који обухвата све услуге из програма путовања, као и посебне захтеве путника, које чине неодвојив део неопходан за реализацију путовања, са јасно назначеним почетком и завршетком путовања и који се продаје по јединственој продајној цени и чине га општи услови путовања, програм путовања, потврда о путовању, ваучер и др.;

29) повезани путни аранжман представља најмање две различите услуге путовања, изузев смештаја, купљене за потребе истог путовања, ако организатор, односно посредник приликом једне посете, односно контакта путника са директним пружаоцем те услуге, на једном продајном месту омогући избор и посебно плаћање сваке услуге путовања, или омогући циљану куповину најмање једне додатне услуге путовања од другог трговца, ако је уговор с тим другим трговцем склопљен најкасније 24 сата након потврде резервације прве услуге путовања. Повезани путни аранжман не представља туристичко путовање, изузев у случајевима прописаним овим законом;

30) путник је потрошач који купује или за чији рачун се купује, односно потрошач који користи туристичко путовање, повезани путни аранжман или излет, као и другу услугу у туризму;

31) недостатак саобразности услуге туристичког путовања је неиспуњење, делимично испуњење или неуредно испуњење услуга које су обухваћене туристичким путовањем, излетом или другом туристичком услугом;

32) продајно место услуге путовања је простор, односно просторија, где се врши продаја или интернет страница, односно сличан интернет систем за продају услуге путовања путем интернета;

33) репатријација је враћање путника у место поласка или друго место о којем се уговорне стране договоре;

34) уговор о временски подељеном коришћењу непокретности (тајм-шеринг) је уговор којим се трговац обавезује да потрошачу да на коришћење у два или више наврата једну или више непокретности у којима се може преноћити, а потрошач се обавезује да му за то плати накнаду и закључује се на рок од најмање годину дана или са могућношћу прећутног продужења;

35) уговор о трајним олакшицама за одмор је уговор којим се трговац обавезује да потрошачу да попуст или друге привилегије и олакшице у погледу смештаја за одмор, посебно или уз услугу путовања, а потрошач се обавезује да му за то плати накнаду и закључује се на рок од најмање годину дана или са могућношћу прећутног продужења;

36) уговор о помоћи приликом препродаје је уговор којим се трговац обавезује да потрошачу пружа помоћ приликом куповине или продаје временски подељеног коришћења непокретности или трајних олакшица за одмор, а потрошач се обавезује да му за то плати накнаду;

37) уговор о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности је уговор којим се трговац обавезује да потрошача укључи у систем размене временски подељеног коришћења непокретности, с тим да потрошачи могу да уступе узајамно на одређено време права из уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, а потрошач се обавезује да му за то плати накнаду;

38) вансудско решавање потрошачких спорова, у смислу овог закона, је начин решавања спорова између потрошача и трговца, пред телом за вансудско решавање потрошачких спорова уписаним у Листу тела за вансудско решавање потрошачких спорова у складу са овим законом;

39) давалац комерцијалне гаранције је трговац, било да се ради о произвођачу, увознику, трговцу на велико или трговцу на мало, који преузима обавезе према потрошачу по основу дате гаранције;

40) комерцијална гаранција је свака изјава воље даваоца комерцијалне гаранције којом се обавезује да, поред одговорности трговца за несаобразност у складу са овим законом, потрошачу изврши повраћај плаћене цене, замену, оправку или сервисирање робе ако роба не одговара спецификацијама или другим условима који нису повезани са саобразношћу, а који су наведени у изјави даваоца комерцијалне гаранције или одговарајућем рекламном материјалу, као и приликом оглашавања у вези са том робом, који су потрошачу били доступни пре или у време закључења уговора;

41) техничка роба је сложена ствар, односно уређај индустријске производње трајније употребе (апарати за домаћинство, компјутери, телефони, моторна возила и сл.) за чији је рад неопходна електрична енергија, друго средство напајања (нпр. батерија или акумулатор) или мотор на унутрашње сагоревање;

42) кодекс добре пословне праксе је споразум или скуп правила која нису предвиђена законом, подзаконским актима или управним актима, која дефинишу понашање трговца који прихватају обавезе из кодекса у вези са једном или више посебних пословних пракси или привредних делатности;

43) доносилац кодекса добре пословне праксе означава лице, укључујући трговца или групу трговаца, које је одговорно за формулисање и ревизију кодекса добре пословне праксе и/или надзор над применом кодекса од стране оних који су се њим обавезали;

44) трајни носач података је сваки инструмент који омогућава потрошачу или трговцу да сачува податке који су им намењени, на начин да подаци остану доступни за будућу употребу током раздобља примереног сврси податка који омогућава непромењену репродукцију сачуваних података, као што су нпр. папир, електронска пошта, CD-ROM, DVD, меморијска картица и хард диск рачунара;

45) финансијске услуге су све банкарске и кредитне услуге, услуге осигурања, услуге управљања добровољним пензијским фондом, услуге финансијског лизинга, услуге издавања електронског новца, инвестиционе и платне услуге, као и финансијске погодбе, у смислу посебних закона којима су уређене те услуге;

46) дигитална услуга је:

(1) услуга којом се потрошачу омогућава стварање, обрада и чување података у дигиталном облику или приступ њима или

(2) услуга којом се омогућава дељење или било која друга интеракција са подацима у дигиталном облику које учитава или ствара потрошач или други корисници те услуге;

47) компатибилност је особина робе, дигиталног садржаја или дигиталне услуге да функционишу са хардвером или софтвером са којима се обично користе роба, дигитални садржај или дигиталне услуге, исте врсте, а да их није потребно прилагодити (конвертовати);

48) функционалност је особина робе, дигиталног садржаја или дигиталне услуге да извршавају функције с обзиром на своју сврху;

49) интероперабилност је особина робе, дигиталног садржаја или дигиталне услуге да функционишу са хардвером или софтвером другачијим од оних који обично користе роба, дигитални садржај или дигиталне услуге исте врсте;

50) трајност је особина робе да задржи функционалност и радне карактеристике током уобичајене употребе;

51) бесплатно значи без наплате трошкова потребних за отклањање несаобразности робе, а нарочито трошкова који се односе на поштарину, транспорт, рад или материјал;

52) интеграција значи повезивање и уградња дигиталног садржаја или дигиталне услуге са компонентама дигиталног окружења потрошача како би се дигитални садржај или дигитална услуга могли употребљавати у складу са захтевима за саобразност робе прописаним овим законом;

53) дигитално окружење значи хардвер, софтвер и сваки мрежни прикључак које потрошач користи како би приступио дигиталном садржају или дигиталној услузи или се њима служио;

54) цена за испоруку дигиталног садржаја или дигиталне услуге је новчани износ или дигитално исказана вредност коју потрошач плаћа или се обавезује да плати;

55) рангирање је релативна важност која се даје производима, онако како су представљени, организовани или саопштени од стране трговца, без обзира на технолошка средства која се користе за такву презентацију, организацију или комуникацију;

56) онлајн тржиште означава услугу којом се употребом софтвера, интернет странице, дела интернет странице или апликације, којима управља трговац или којима се управља у његово име, омогућава потрошачима да закључе уговоре на даљину са другим трговцима или потрошачима;

57) пружалац онлајн тржишта је сваки трговац који потрошачима пружа онлајн тржиште.

Изрази који се користе у овом закону и прописима који се доносе на основу овог закона, а који имају родно значење, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни женски и мушки пол лица на која се односе.

II. ИНФОРМИСАЊЕ ПОТРОШАЧА И ЕДУКАЦИЈА

Истицање цене

Члан 6.

Трговац је дужан да, осим ако овим законом није другачије прописано, на недвосмислен, читак и лако уочљив начин истакне продајну и јединичну цену робе или услуге, у складу са прописима којима се уређује трговина.

Трговац је дужан да на својој интернет страници, посебно за сваки продајни објекат, објави ценовник, у дигиталном облику, погодним за аутоматску обраду, ради информисаности потрошача. Приликом објављивања ценовника, трговац је дужан да поступи на начин из става 1. овог члана.

Трговац је дужан да ценовник из става 2. овог члана ажурира у реалном времену како би одговарао тренутним ценама у продајним објектима и/или у продаји на даљину.

Трговац који објави ценовник из става 2. овог члана дужан је да се придржава објављених цена.

Трговац који објави ценовник из става 2. овог члана дужан је да омогући употребу софтверских алата и аутоматизованих програма који путем интернета могу прикупљати податке о ценама путем различитих техничких решења која омогућавају поређење претходно објављених цена и цена објављених у реалном времену.

Трговац који објави ценовник из става 2. овог члана дужан је да отвори налог на Националном порталу отворених података и у оквиру свог налога, у машински читљивом формату, ажурира ценовник при свакој промени цене, у складу са стандардом који је прописан подзаконским актом.

Министар ближе прописује услове, садржај и начин објављивања ценовника из става 2. овог члана.

Продајна цена услуге

Члан 7.

Трговац је дужан да сачини ценовник или тарифник услуга.

Ценовник или тарифних услуга из става 1. овог члана, трговац је дужан да истакне у излогу, пословним просторијама или на другом месту на коме нуди вршење услуга.

Ако трговац нуди вршење услуга у посебном одељењу продајног објекта, ценовник или тарифних услуга може да истакне у том одељењу.

Електрична енергија, гас, централно грејање и вода

Члан 8.

Трговац који нуди или оглашава вршење услуге трајног снабдевања електричном енергијом, гасом, топлотном енергијом или водом путем цевовода дужан је да у понуди или огласу јасно истакне:

1) јединичну цену потрошене електричне енергије или топлотне енергије;

2) јединичну цену потрошене воде или гаса.

Трговац је дужан да осим јединичне цене из става 1. овог члана јасно истакне цене које се не рачунају према потрошеној мерној јединици.

Бензинске станице и паркиралишта

Члан 9.

Трговац је дужан да јединичне цене горива истакне на начин којим се лицу које управља моторним возилом у правцу бензинске станице омогућава да цене лако и благовремено уочи.

Трговац који нуди простор за паркирање моторних возила односно закуп паркинг места у гаражама је дужан да на улазу истакне ценовник, којим се лицу које управља моторним возилом у правцу паркиралишта омогућава да цене и број слободних места лако и благовремено уочи.

Угоститељски објекти

Члан 10.

Трговац је дужан да у угоститељском објекту за пружање услуга исхране, пића и напитака на столовима истакне или пре пријема поруџбине преда ценовник у писаној форми сваком потрошачу, а на његов захтев и приликом плаћања.

Изузетно од става 1. овог члана цене могу бити доступне и посредством интернета (QR код и сл.), али је трговац дужан да на захтев потрошача омогући увид у писану форму ценовника.

Трговац је дужан да на улазу, односно улазном делу угоститељског објекта из става 1. овог члана истакне ценовник хране, пића и напитака.

Трговац је дужан да у угоститељском објекту за смештај (хотел, мотел, туристичко насеље, камп, пансион, hostel, преноћиште, одмаралиште, кућа, апартман, соба и сл.) истакне:

1) продајну цену смештаја, пансиона и полупансиона и износ боравишне таксе на видљивом месту, у свакој соби и на рецепцији;

2) продајну цену хране, пића и напитака у ценовницима који морају бити доступни потрошачима у довољном броју примерака и на местима на којима се потрошачи услужују.

Ако је у угоститељским објектима из ст. 1. и 4. овог члана омогућена употреба средстава комуникације на даљину, трговац је дужан да поред тог средства истакне цену употребе по јединици времена или продајну цену једног коришћења.

Трговац је дужан да продајну цену сваке појединачне услуге, односно цену хране, пића и напитака исказе у јединственом износу.

Изузетно продајна цена хране, пића и напитака, у односу на цену у угоститељском објекту, може се исказати и у вишем износу уколико је у истој садржана достава.

Трговац не може да наплати ону угоститељску услугу коју потрошач није наручио, нити било коју другу додатну услугу коју је трговац самоиницијативно пружио.

Трговац не може да наплати од потрошача скривене трошкове, који чине саставни и неодвојиви део основне угоститељске услуге (нпр. сервирање стола, есцајага, салвете и сл.).

Трговац не може да наплати друге састојке понуде из ценовника који нису садржани у нормативу хране, пића или напитака (нпр. кришке воћа, додаци храни, декорација и сл.).

Потрошач је дужан да у угоститељском објекту за смештај омогући трговцу увид у идентификациони документ (лична карта, пасош и сл.), ради евидентирања података о личности у централни информациони систем (е-туристе).

Издавање рачуна

Члан 11.

Трговац је дужан да за продату робу или услугу потрошачу изда рачун. Рачун из става 1. овог члана нарочито садржи:

- 1) назив или пословно име, адресу и податке који су значајни за утврђивање идентитета трговца;
- 2) податке о продатој роби или пруженој услузи;
- 3) продајну цену;
- 4) датум издавања рачуна;
- 5) спецификацију из члана 97. став 3. и члана 112. став 3. овог закона;
- 6) укупан износ за плаћање.

За пружене услуге од општег економског интереса рачун из става 1. овог члана, поред елемената наведених у ставу 2. овог члана, мора да садржи и јединичну цену.

Трговац мора да се придржава истакнуте цене и услова продаје. Забрањено је наплаћивање издавања и слања рачуна потрошачу.

Забрањено је наплаћивање издавања и слања опомена потрошачу ради наплате доспелих новчаних потраживања.

Рачун из става 1. овог члана садржи и остале податке у складу са посебним прописима.

Дужност обавештавања пре закључења уговора

Члан 12.

Трговац је дужан да пре закључења уговора о продаји робе или пружању услуга, потрошача на јасан и разумљив начин на српском језику или језику националне мањине, у складу са законом, обавести о:

- 1) основним обележјима робе или услуге;
- 2) пословном имену, матичном броју, адреси седишта и броју телефона;
- 3) продајној цени или начину на који ће се продајна цена обрачунати ако се због природе робе или услуге продајна цена не може утврдити унапред, као и о свим додатним поштанским трошковима и трошковима транспорта и испоруке и могућности да се ти трошкови могу ставити потрошачу на терет;
- 4) начину плаћања, начину и року испоруке, начину извршења других уговорних обавеза;
- 5) постојању законске одговорности због несаобразности робе, услуге, дигиталног садржаја и дигиталне услуге уговору;
- 6) начину изјављивања рекламације трговцу, а нарочито о месту пријема и начину поступања трговца по њима, као и условима који се односе на остваривање права потрошача по основу саобразности;
- 7) доступности резервних делова, потрошног материјала, прикључних апарата и сличних делова, техничког сервиса или одржавања и оправке за време и после престанка периода у којем одговара за несаобразност уговору приликом понуде и продаје техничке робе, односно после престанка производње или увоза робе;
- 8) условима за раскидање уговора, ако је закључен на неодређено време или ако се продужава аутоматски;
- 9) могућности вансудског решавања спорова.

У зависности од околности конкретног случаја и врсте робе или услуге трговац је дужан да пре закључења уговора потрошача обавести и о:

- 1) трајању уговора;
- 2) минималном трајању уговорних обавеза;
- 3) функционалности робе са дигиталним елементима, дигиталног садржаја и дигиталних услуга, укључујући и мере техничке заштите;
- 4) релевантној компатибилности и интероперабилности робе са дигиталним елементима, дигиталног садржаја и дигиталних услуга о којима трговац има сазнања или о којима се разумно може очекивати да има сазнања;
- 5) постојању и условима постпродајних услуга и комерцијалних гаранцијама.

Трговац није дужан да потрошача обавести о подацима из ст. 1. и 2. овог члана, ако те појединости очигледно произлазе из околности закључења уговора.

У случају јавне аукције, трговац може да уместо обавештења о подацима из става 1. тачка 2) овог члана обавести потрошача о адреси и подацима који су од значаја за утврђивање идентитета аукционара.

Ако трговац и потрошач закључе уговор, подаци из ст. 1. и 2. овог члана постају његов саставни део.

Терет доказивања извршења обавезе обавештавања потрошача о подацима из ст. 1. и 2. овог члана сноси трговац.

Ако приликом закључења уговора трговац не поступи у складу са обавезом обавештавања из ст. 1. и 2. овог члана, потрошач може захтевати поништај уговора, независно од тога да ли је трговац имао намеру да га пропуштањем обавештавања наведе на закључење уговора. Право да се захтева поништај уговора престаје истеком годину дана од дана закључења уговора.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана се такође примењују на уговоре о снабдевању водом, гасом или електричном енергијом када они нису понуђени за продају у ограниченој или унапред одређеној количини, на уговоре о снабдевању топлотном енергијом и о испоруци дигиталног садржаја који се не испоручује на трајном носачу података.

Додатни трошкови

Члан 13.

Потрошач није дужан да плати било какав облик додатних трошкова, укључујући и поштанске трошкове и трошкове транспорта и испоруке, ако трговац није добио изричиту сагласност потрошача за конкретне додатне трошкове поред уговорене накнаде за главну уговорну обавезу трговца.

Трговац је дужан да сагласност потрошача из става 1. овог члана прибави пре него што се потрошач обавезе уговором или понудом.

Ако трговац није добио изричиту сагласност потрошача за додатне трошкове, већ га је обавестио помоћу подразумеване опције која захтева да је потрошач одбије како би избегао њихово плаћање, потрошач није дужан да плати накнаду трговцу за додатне трошкове. Уколико је већ платио трговцу додатне трошкове, потрошач има право на повраћај новца.

Плаћање новчане обавезе

Члан 14.

Новчана обавеза коју потрошач плаћа путем банке, јавног поштанског оператора или другог лица, које у складу са законом пружа платне услуге, сматра се измиреном на дан када су банка, јавни поштански оператор или друго лице које у складу са законом пружа платне услуге примили платни налог потрошача.

Едукација и информисање потрошача које спровode удружења и савези

Члан 15.

Удружења и савези удружења за заштиту потрошача (у даљем тексту: удружења и савези) пружају и спровode едукацију и информисање потрошача, на независан и објективан начин, који не сме да садржи било какав облик оглашавања.

Програм наставе и учења основног и средњег образовања и васпитања обухвата и образовање ученика основних и средњих школа о основним принципима заштите потрошача, као и о правима и обавезама потрошача.

Министарство надлежно за послове заштите потрошача (у даљем тексту: Министарство) и евидентирана удружења и савези из члана 160. овог закона сарађују са основним и средњим школама у циљу едукације ученика о потрошачким правима и обавезама.

III. НЕПОШТЕНА ПОСЛОВНА ПРАКСА

Забрана непоштене пословне праксе

Члан 16.

Забрањена је непоштена пословна пракса трговца према потрошачу, пре склапања, за време и након склапања правног посла.

Терет доказивања тачности чињеничних навода трговца у вези са његовом пословном праксом је на трговцу.

Трговац је дужан да на захтев надлежног органа пружи доказ о тачности својих навода у вези са пословном праксом коју примењује.

Појам непоштене пословне праксе

Члан 17.

Пословна пракса је непоштена:

- 1) ако је противна захтевима професионалне пажње;
- 2) ако битно нарушава или прети да битно наруши економско понашање, у вези с производом, просечног потрошача на кога се та пословна пракса односи или којој је изложен или понашање просечног члана групе, када се пословна пракса односи на групу потрошача.

Трговац битно нарушава економско понашање потрошача ако својом пословном праксом битно умањује могућност потрошача да оствари потребан ниво обавештености за одлучивање, услед чега потрошач доноси економску одлуку коју иначе не би донео.

Економска одлука потрошача у смислу става 2. овог члана је одлука о томе да ли, на који начин и под којим условима да купи производ, да цену плати у целости или делимично, да ли да задржи или да врати производ, или да искористи неко друго право у вези с производом које има по основу уговора, да ли да нешто учини или да се уздржи од каквог поступка (у даљем тексту: економска одлука).

Пословна пракса која прети да битно наруши економско понашање јасно одређене групе потрошача, који су због своје психичке или физичке слабости, узраста или лакомислености нарочито осетљиви на ту врсту пословне праксе или на дати производ, под условом да се од трговца могло основано очекивати да то предвиди, процењује се према просечном потрошачу те групе потрошача.

Одредбе става 4. овог члана не односе се на случајеве уобичајеног и допуштеног оглашавања које подразумева давање изјава које не треба схватати дословно.

Непоштеност се нарочито сматра обмањујућа пословна пракса и насртљива пословна пракса.

Обмањујућа пословна пракса

Члан 18.

Под обмањујућом пословном праксом, у смислу овог закона, сматра се пословна пракса трговца којом наводи или прети да наведе потрошача да донесе економску одлуку коју иначе не би донео, тако што му даје нетачна обавештења или стварањем општег утиска или на други начин, чак и када су обавештења која даје тачна, доводи или прети да доведе просечног потрошача у заблуду у погледу:

- 1) постојања или природе производа;
- 2) основних обележја производа, као што су обележја која се односе на доступност, предности, ризике, начин израде, састав, додатке који прате производ, помоћ која се потрошачима пружа после продаје и поступање по њиховим приговорима, начин и датум производње или пружања услуге, испоруку, подобност за употребу, начин употребе, количину, спецификацију, државу производње и државу порекла жига, очекиване резултате употребе или резултате спроведених тестова или провера производа;
- 3) обавеза трговца и обима обавеза, разлога за одређено тржишно поступање и његове природе, означавања или указивања на лице које посредно или непосредно подржава или препоручује трговца или производ;
- 4) цене или начина на који је обрачуната или постојања одређених погодности у погледу цене;
- 5) потребе за сервисирањем, деловима, заменом или поправком;
- 6) положаја, особина или права трговца или његовог заступника који се односе на његов идентитет или имовину, квалификације и статус, припадност или повезаност, својинска, права интелектуалне својине и одобрења којима располажу, награде или признања која су примили;
- 7) права потрошача, укључујући права из члана 56. овог закона или ризика којима може да буде изложен.

Обмањујућа пословна пракса постоји ако трговац, узимајући у обзир све околности конкретног случаја, наводи или прети да наведе просечног потрошача да донесе економску одлуку коју иначе не би донео, тако што:

- 1) оглашава производ, укључујући упоредно оглашавање, на збуњујући начин којим се отежава разликовање производа од других производа, жигова, назива других производа или ознаке другог трговца;
- 2) крши одредбе кодекса добре пословне праксе којом је приступно ако су те одредбе за трговца обавезујуће и проверљиве, као и ако је трговац истакао у својој пословној пракси да је обавезан таквим кодексом;
- 3) ставља робу на тржиште Републике Србије уз тврдњу да је идентична роби стављеној на тржиште у државама чланицама ЕУ иако се та роба значајно разликује по саставу или обележјима, осим ако је то оправдано легитимним и објективним разлозима чије постојање се утврђује на основу тога да ли:
 - је право трговца да прилагоди робу исте робне марке различитим тржиштима оправдано легитимним и објективним разлозима као што су прилагођавање посебним захтевима за ту врсту робе у

складу са прописима, доступности одређених сировина или њиховом сезонском карактеру што утиче на садржину производа, примени добровољне стратегије за побољшање приступа здравој и нутритивно вредној храни, праву трговца да на различитим тржиштима понуди робу у паковањима различите тежине или запремине и др;

– су потрошачи обавештени о постојању разлика које су настале због легитимних и објективних чинилаца, као и да ли је обавештавање потрошача извршено тако да је омогућен једноставан приступ потребним информацијама;

– потрошачи могу лако да уоче разлике у роби које су настале због претходно наведених разлога имајући у виду доступност и прикладност информација које им пружа трговац, а које нису дате само на етикетама производа.

Пропуштање којим се обмањују потрошачи

Члан 19.

Обмањујућа пословна пракса постоји када трговац пропуштањем одређене радње, узимајући у обзир све околности случаја, просторна и временска ограничења употребљеног средства комуникације и допунске мере које је предузео у циљу обавештавања потрошача:

1) ускрати битна обавештења која су просечном потрошачу потребна за одговарајући ниво обавештености код одлучивања, чиме наводи или прети да га наведе да донесе економску одлуку коју иначе не би донео;

2) скрива битне информације или битне информације пружа неблаговремено или на нејасан, неразумљив или двосмислен начин или када пропусти да истакне пословну сврху свог обраћања потрошачима, чиме наводи или прети да наведе просечног потрошача да донесе економску одлуку коју иначе не би донео.

Позив на понуду и обавештење о особинама и цени, осим ако нешто друго не произлази из околности случаја, као битне информације мора да садржи:

1) основна обележја производа у обиму који одговара датом производу и употребљеном средству комуникације;

2) назив и адресу трговца и ако трговац послује у име другог трговца, назив и адресу трговца у чије име послује;

3) цену која обухвата пореске и друге дажбине и додатне трошкове, трошкове транспорта, поштарину и трошкове испоруке;

4) начин плаћања, испоруке и начин рада производа, ако одступају од захтева професионалне пажње;

5) обавештење о праву на одустанак од уговора;

6) за производ који се нуди на онлајн тржишту, информације о томе да ли је треће лице које нуди производ трговац или не, на основу изјаве коју даје то треће лице пружаоцу.

Битним информацијама сматрају се и:

1) опште информације о најважнијим параметрима којима се одређује рангирање производа приказаних потрошачу и о релативној важности тих параметара у односу на остале параметре, који су доступни у посебном делу интернет странице на којој су приказани резултати захтева, када потрошач има могућност претраживања производа које нуде разни трговци или када потрошач има могућност да на основу претраживања уз помоћ кључне речи, израза или другог уноса добије одређено рангирање производа, независно где се уговор закључује;

2) ако трговац омогућава приступ потрошачким рецензијама, информације о томе да ли трговац обезбеђује и на који начин да су објављене рецензије написали потрошачи који су производ купили или користили.

Изузетно од става 2. тачка 3) овог члана, ако се због својстава производа цена или додатни трошкови не могу унапред обрачунати, трговац је дужан да потрошачу достави податке на основу којих се цена или додатни трошкови обрачунавају.

Обавеза из става 3. тачка 1) овог члана не односи се на пружаоце услуге интернет претраживања.

Облици пословне праксе који се сматрају обмањујућом пословном праксом

Члан 20.

Облици пословне праксе који се без обзира на околности појединачног случаја сматрају обмањујућом пословном праксом јесу:

1) неистинита тврдња да је трговац потписник кодекса добре пословне праксе или да поступа у складу са одређеним кодексом добре пословне праксе;

2) неовлашћено истицање ознаке квалитета, знака од поверења или сличног знака од стране трговца;

3) неистинита тврдња трговца да је одређени кодекс добре пословне праксе одобрен од државног органа или одређене организације;

4) неистинита тврдња трговца да његову пословну праксу или продају производа, одобрава, подржава или помаже одређени државни орган или одређена организација или истинита тврдња исте садржине у случају да се трговац не би се могао очекивати с обзиром на врсту производа, обим оглашавања и понуђену цену;

5) позив трговца потрошачу да учини понуду за куповину неког производа по одређеној цени, ако трговац прикрива постојање основаног разлога за сумњу да ће моћи да испоручи тај производ или опрему или да ангажује другог трговца за испоруку производа по наведеној цени, у количини и року који би се могао очекивати с обзиром на врсту производа, обим оглашавања и понуђену цену;

6) позив трговца потрошачу да учини понуду за куповину неког производа по одређеној цени, ако трговац у намери да потрошача наведе на куповину неког другог производа одбија да покаже потрошачу производ на који се оглас односи или одбија да прими наруџбину или да испоручи производ у примереном року или покаже потрошачу оштећени узорак производа на који се односи оглашавање;

7) неистинита тврдња трговца да ће производ бити расположив у кратком року или да ће бити расположив у кратком року под одређеним условима, с циљем да се потрошач наведе да одлуку о куповини донесе без одлагања, односно да му се ускрати прилика или време потребно за одговарајући ниво обавештености код доношења одлуке;

8) пропуштање трговца да потрошача, пре него што прихвати понуду, на јасан начин обавести да ће му након продаје одређеног производа пружити пратеће услуге на језику који није у службеној употреби у Републици Србији;

9) неистинита тврдња трговца или стварање погрешног утиска да је одређени производ у промету у складу са позитивним прописима;

10) представљање права која су потрошачу гарантована законом као посебне предности коју трговац нуди потрошачу;

11) употреба уредничког простора у медијима за оглашавање производа, то јест пропуштање трговца да у садржају огласа звуком или сликом нагласи да је реч о плаћеном оглашавању, а не о садржају иза којег стоји уредништво;

12) приказивање резултата претраге као одговор на онлајн претраживање потрошача без недвосмисленог навођења сваког плаћеног оглашавања или плаћања у сврху постизања вишег рангирања производа у резултатима претраживања;

13) неистинита тврдња трговца о природи и значају ризика коме потрошач излаже себе или своју породицу ако не купи одређени производ;

14) оглашавање од стране трговца производа који подражава производ другог трговца и којим се потрошач намерно наводи на погрешан закључак да производе производи исти трговац;

15) стварање, вођење или оглашавање од стране трговца система продаје производа у оквиру којег потрошач плаћа накнаду за могућност остварења прихода који не зависи од успешности продаје одређеног производа, већ од учествовања других потрошача у том систему продаје (пирамидална шема);

16) неистинита тврдња трговца да престаје са пословањем или да се премешта у друге пословне просторије;

17) тврдња трговца да одређени производ повећава шансу за победу у играма на срећу;

18) неистинита тврдња трговца да одређени производ лечи одређену болест, поремећај функције или малформацију;

19) пружање нетачних информација о условима на тржишту или могућности куповине одређеног производа на тржишту у намери да се потрошач наведе да производ прибави под условима који су неповољнији од уобичајених тржишних услова;

20) тврдња да се расписује наградно такмичење или промотивна игра, ако се након тога не подели обећана награда или одговарајућа замена за њу;

21) описивање производа речима гратис, бесплатно, без накнаде или другим речима сличног значења, ако је потрошач дужан да сноси било какав трошак осим неизбежног трошка у вези са пословном праксом и преузимања или испоруке производа;

22) стављање рачуна или сличног документа којим се захтева плаћање у огласни материјал, чиме се код потрошача ствара погрешан утисак да је већ наручио оглашавањем производ;

23) неистинита тврдња или стварање погрешног утиска да трговац не поступа у оквиру своје пословне делатности, професије или заната или неистинито издавање за потрошача (представљање као потрошач);

24) стварање погрешног утиска код потрошача да су након продаје одређеног производа пратеће услуге доступне и на територији друге државе осим државе у којој је производ продат;

25) препродаја улазница за догађања потрошачима ако их је трговац набавио употребом аутоматизованих средстава за заобилажење било ког ограничења у погледу броја улазница које једна особа може купити или било којих других правила која се могу применити на куповину улазница;

26) навођење да су рецензије производа дали потрошачи који су заиста користили или купили производ без предузимања разумних и пропорционалних мера како би се проверило да су те рецензије дали потрошачи;

27) подношење лажних потрошачких рецензија или препорука или наручивање од другог правног или физичког лица да их поднесе или погрешно представљање потрошачких рецензија или препорука ради промоције производа.

Насртљива пословна пракса

Члан 21.

Насртљива пословна пракса постоји ако узимајући у обзир све околности конкретног случаја, трговац узнемиравањем, принудом, укључујући физичку принуду, или недозвољеним утицајем, нарушава или прети да наруши слободу избора или понашање просечног потрошача у вези са одређеним производом и на тај начин наводи или прети да наведе потрошача да донесе економску одлуку коју иначе не би донео.

Недозвољени утицај, у смислу овог закона, је злоупотреба позиције моћи у циљу вршења притиска на потрошача на начин који битно ограничава способност да оствари одговарајући ниво обавештености код одлучивања, без обзира да ли се употребљава или ставља у изглед употреба физичке силе.

Критеријуми на основу којих се утврђује постојање насртљиве пословне праксе су:

1) време, место, природа и трајање насртљиве пословне праксе;
2) употреба претећег или увредљивог језика или понашања;
3) чињеница да трговац свесно, у намери да утиче на одлуку потрошача у вези са производом, користи несрећни случај који се догодио потрошачу или тешке околности у којима се потрошач налази, а које утичу на његову способност за расуђивање;

4) тешка или несразмерна вануговорна препрека коју трговац поставља потрошачу који жели да оствари своје уговорно право, укључујући право да раскине или поништи уговор или изабере други производ или другог трговца;

5) претња трговца да ће према потрошачу предузети одређену радњу која није у складу са законом.

Облици пословне праксе који се сматрају насртљивом пословном праксом

Члан 22.

Облици пословне праксе који се без обзира на околности појединачног случаја сматрају насртљивом пословном праксом јесу:

1) стварање утиска код потрошача да не може да напусти просторије док не закључи уговор;

2) посета потрошачу, у његовом стамбеном простору, без његове претходне сагласности или супротно захтеву да га трговац напусти или да се не врати, осим ради остваривања потраживања из уговора;

3) вишеструко обраћање потрошачу, противно његовој вољи телефоном, факсом, електронском поштом или другим средством електронске комуникације, осим ради остваривања потраживања из уговора;

4) захтев да потрошач који намерава да оствари своја права из полисе осигурања достави документа која се не могу сматрати значајним за оцену основаности његовог захтева или упорно избегавање да се одговори на захтев потрошача ради одвраћања од остваривања његових уговорних права;

5) директно позивање деце или малолетника путем огласне поруке да купе или утичу на родитеље или друга одрасла лица да за њих купе производ који је предмет оглашавања;

6) захтев потрошачу да плати, врати или чува производ чију испоруку није тражио;

7) изричито обавештавање потрошача да су посао или егзистенција трговца угрожени ако потрошач не купи одређени производ;

8) стварање погрешног утиска код потрошача да је освојио или да ће предузимањем одређене радње освојити награду или какву другу корист када награда или корист не постоји или ако је предузимање друге радње у циљу освајања награде или користи условљено тиме да потрошач плати одређену суму новца или претрпи одређене трошкове;

9) обавезивање потрошача да купи производ или да било шта плати током бесплатног излета који је организовао трговац ради промоције или продаје производа.

Право на накнаду штете због непоштене пословне праксе

Члан 23.

Потрошачи који су претрпели штету због непоштене пословне праксе трговца имају право на накнаду штете према општим правилима о одговорностима за штету, а ако је уговор закључен применом непоштене пословне праксе имају, када је то примењиво, и друга права према општим правилима уговорног права (право на раскид уговора, снижење цене и др.).

Посебна заштита малолетника

Члан 24.

Забрањена је продаја, испорука, услуживање и поклањање алкохолних пића, укључујући пиво, дуванских и сродних производа, електронских уређаја за загревање дуванског, односно биљног производа, електронских цигарета, у складу са прописом којим се регулише дуван, или пиротехничких средстава, лицима млађим од 18 година живота.

У случају сумње да је потрошач лице млађе од 18 година, трговац није дужан да прода, испоручи или услужи алкохолно пиће, пиво, дувански и сродни производ, електронски уређај за загревање дуванског односно биљног производа, електронску цигарету или пиротехничка средства док потрошач не омогући трговцу увид у важећу личну карту, пасош или возачку дозволу.

Кодекс добре пословне праксе

Члан 25.

Трговци или група трговаца који су приступили одређеном кодексу добре пословне праксе дужни су да се придржавају одредаба кодекса и контролишу поштовање правила тог кодекса.

Министарство подстиче трговце или групу трговаца који су приступили одређеном кодексу добре пословне праксе да контролишу појаву непоштене пословне праксе трговаца или групе трговаца који су приступили том кодексу.

Министарство подстиче трговце или групу трговаца који су приступили одређеном кодексу добре пословне праксе да обавештавају потрошаче о постојању и садржини тог кодекса.

Излагање робе, тачна мера и истицање продајних подстицаја

Члан 26.

Забрањено је одбијање да се потрошачу прода роба која је изложена или на други начин припремљена за продају или одбијање пружања услуге која се може обавити, уколико то није у супротности са другим прописом и пословном праксом.

Забрањено је условљавање продаје робе или пружања услуге продајом друге робе или пружањем друге услуге.

Трговац је дужан да потрошачу обезбеди робу у тачној мери или количини и уколико је примерено, да му омогући да провери ту тачност.

Уколико трговац нуди посебне продајне подстицаје при куповини роба и услуга, у складу са законом којим се уређује трговина, дужан је да их јасно и видљиво истакне, наведе услове за њихово остваривање и да их се придржава.

IV. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ИЗ УГОВОРА НА ДАЉИНУ И УГОВОРА КОЈИ СЕ ЗАКЉУЧУЈУ ИЗВАН ПОСЛОВНИХ ПРОСТОРИЈА

1. Обавештавање потрошача и право на одустанак

Дужности обавештавања за уговоре на даљину и уговоре који се закључују изван пословних просторија

Члан 27.

Трговац је дужан да пре закључења уговора на даљину или изван пословних просторија, поред података из члана 12. овог закона, на јасан и разумљив начин потрошача обавести о:

1) географској адреси на којој послује ако не послује на адреси седишта, адреси електронске поште, називу и адреси трговца у чије име поступа, као и о другим средствима комуникације која омогућавају потрошачу да на трајном носачу података сачува преписку са трговцем, што укључује датум и време комуникације;

2) продајној цени која обухвата укупне трошкове за обрачунски период у случају уговора са неодређеним трајањем или уговора који садржи претплату; када се оваквим уговорима предвиђа плаћање фиксне суме, продајна цена обухвата укупне месечне трошкове; када се укупни трошкови не могу поуздано унапред обрачунати, саопштава се начин на који ће се продајна цена обрачунавати;

3) трошку коришћења средстава комуникације на даљину за закључивање уговора, када се тај трошак обрачунава на основу различитој од основне тарифе;

4) условима, року и поступку за остваривање права на одустанак од уговора у складу са чланом 29. овог закона;

5) обавези да плати трговцу разумне трошкове у складу са чланом 36. став 3. овог закона, ако потрошач остварује право на одустанак од уговора након што је поднео изјаву у складу са чланом 29. став 2. овог закона, односно образац у складу са чланом 29. овог закона;

6) податку да потрошач не може да користи право на одустанак или о околностима под којима потрошач губи право на одустанак од уговора, ако потрошач нема право да одустане од уговора у складу са чланом 38. овог закона;

7) постојању његовог уговорног односа са поштанским оператером преко кога потрошач може, у случају рекламације због несаобразности, да пошаље робу о трошку трговца;

8) могућности вансудског решавања спорова.

У зависности од околности конкретног случаја и врсте робе, трговац је дужан да потрошача обавести и о:

1) дужности потрошача да сноси трошкове повраћаја робе у случају одустанка од уговора и, за уговоре на даљину, ако се роба због својих карактеристика не може вратити поштом, трошкове враћања робе;

2) постојању примењивих кодекса добре пословне праксе и начину на који се може стећи увид у садржај кодекса, где је примењиво;

3) минималном трајању уговорних обавеза потрошача у складу са уговором;

4) постојању и условима за полагање новчаног износа или других финансијских гаранција које потрошач на захтев трговца треба да плати или достави;

5) томе да је цена персонализована на основу система аутоматизованог доношења одлука.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на уговоре о снабдевању водом, гасом или електричном енергијом када они нису понуђени за продају у ограниченој или унапред одређеној количини, или на уговоре о снабдевању топлотном енергијом или о испоруци дигиталног садржаја који се не испоручује на трајном носачу података.

У случају јавне аукције подаци о трговцу из члана 12. став 1. тачка 2) овог закона и става 1. тачка 1) овог члана могу бити замењени истоврсним подацима о аукционару.

Подаци из става 1. тач. 4) и 5) и става 2. тачка 1) овог члана могу бити достављени путем обрасца из члана 29. овог закона.

Уколико трговац не испуни обавезу обавештавања о додатним трошковима из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и става 2. тачка 1) овог члана, потрошач није дужан да сноси те трошкове.

Трговац је дужан да податке из ст. 1. и 2. овог члана пружи потрошачу на српском језику.

Подаци из ст. 1. и 2. овог члана представљају саставни део уговора на даљину или уговора који се закључује изван пословних просторија.

Терет доказивања извршења обавеза у складу са ст. 1. и 2. овог члана и чл. 31. и 32. овог закона је на трговцу.

Дужности обавештавања пружалаца онлајн тржишта

Члан 28.

Пружалац онлајн тржишта дужан је да пре закључења уговора на даљину, односно пре обавезивања потрошача одговарајућом понудом, потрошача на јасан и разумљив начин, примерено средству комуникације на даљину, обавести:

1) о најважнијим параметрима којима се одређује рангирање понуда у посебном делу интернет странице која је лако доступна са странице на којој су приказане понуде које се потрошачу приказују у облику резултата претраге коришћењем кључне речи, израза или другог уноса и о релативној важности тих параметара у односу на друге параметре;

2) да на основу изјаве коју му је дало треће лице и које нуди робу, услуге или дигитални садржај, да ли је трговац или не;

3) да, када треће лице које нуди робу, услуге или дигитални садржај није трговац, не примењују се одредбе овог закона;

4) о подели уговорних обавеза између трећег лица које нуди робу, услуге или дигитални садржај и пружаоца онлајн тржишта, при чему се таквим обавештењем не утиче на одговорност коју, на основу овог или другог закона, пружалац онлајн тржишта или треће лице има према потрошачу у вези са уговором.

Обавеза из става 1. овог члана неће се сматрати испуњеном ако је обавештење из става 1. овог члана истакнуто само у општим условима пословања.

Право потрошача на одустанак од уговора

Члан 29.

Потрошач има право да одустане од уговора закљученог на даљину или изван пословних просторија у року од 14 дана без навођења разлога и без додатних трошкова, осим трошкова из чл. 35. и 36. овог закона (у даљем тексту: одустанак од уговора).

Потрошач остварује право на одустанак од уговора изјавом коју може дати на прописаном обрасцу за одустанак од уговора закљученог на даљину или изван пословних просторија или на други недвосмислен начин (у даљем тексту: изјава о одустанку).

Изјава о одустанку од уговора код уговора на даљину и уговора који се закључују изван пословних просторија сматра се благовременом уколико је послата трговцу у року из става 1. овог члана.

Изјава о одустанку од уговора производи правно дејство од дана када је послата трговцу.

Ако трговац омогући потрошачу да електронски попуни и пошаље образац за одустанак, дужан је да га о пријему обрасца без одлагања обавести у писаној форми или на другом трајном носачу података.

Протеком рокова из члана 30. овог закона престаје право потрошача на одустанак од уговора.

Терет доказивања да је поступио у складу са одредбама из ст. 1–5. овог члана, ради остваривања права на одустанак од уговора, је на потрошачу.

Облик и садржину обрасца за одустанак прописује министар надлежан за послове заштите потрошача (у даљем тексту: Министар).

Рачунање рокова за одустанак потрошача од уговора

Члан 30.

Код уговора о пружању услуга, рок од 14 дана за одустанак од уговора рачуна се од дана закључења уговора између потрошача и трговца.

Код уговора о продаји робе, рок од 14 дана за одустанак од уговора рачуна се од дана када роба доспе у државину потрошача или трећег лица које је одредио потрошач, а које није превозник.

Када потрошач једном поруџбеницом наручи више врста робе које се испоручују засебно, рок од 14 дана за одустанак од уговора почиње да тече од дана када последња врста наручене робе доспе у државину потрошача или трећег лица које је одредио потрошач, а које није превозник.

Када се испорука робе састоји из више пошиљки и делова, рок од 14 дана за одустанак од уговора почиње да тече од дана када је последња пошиљка или део, доспео у државину потрошача или трећег лица које је одредио потрошач, а које није превозник.

Када је закључен уговор на неодређено време са периодичним испорукама робе, рок од 14 дана за одустанак од уговора почиње да тече од дана када прва пошиљка робе доспе у државину потрошача или трећег лица које је одредио потрошач, а које није превозник.

Ако трговац не преда потрошачу обавештење из члана 27. став 1. тачка 4) овог закона, на начин из члана 31. став 1. овог закона и члана 32. став 2. овог закона, потрошач може одустати од уговора у року од 12 месеци од дана истека рока за одустанак од уговора.

Ако трговац није предао потрошачу обавештење из члана 27. став 1. тачка 4) овог закона, на начин из члана 31. став 1. овог закона и члана 32. став 2. овог закона, па то учини у року од 12 месеци од дана закључења уговора, рок од 14 дана за одустанак од уговора почиње да тече од дана када потрошач добије то обавештење.

Рок из ст. 1–7. овог члана истиче протеком последњег часа последњег дана рока.

Формални услови за закључење уговора изван пословних просторија

Члан 31.

Трговац је дужан да у тренутку закључења уговора, а најкасније приликом испоруке робе преда потрошачу у писаној форми:

- 1) прописани образац за одустанак;
- 2) читко и разумљиво обавештење из члана 27. ст. 1. и 2. овог закона на српском језику;
- 3) примерак потписаног уговора или исправу о уговору (ако је закључен усмени уговор).

Трговац је дужан да прибави претходну сагласност потрошача ако се испорука дигиталног садржаја не врши на трајном носачу података, као и потврду потрошача да зна да таквом испоруком губи право на одустанак од уговора.

Трговац може испунити обавезу из става 1. овог члана на трајном носачу података, уколико је потрошач са тим сагласан.

Када потрошач захтева да пружање услуга или снабдевање водом, гасом или електричном енергијом када они нису понуђени за продају у ограниченој или унапред одређеној количини, или испорука топлотне енергије започне у току рока за одустанак од уговора из члана 30. овог закона а потрошач се уговором обавезао на плаћање, трговац ће захтевати да потрошач поднесе такав изричит захтев на трајном носачу података. Захтев мора садржати и сагласност потрошача да губи право на одустанак од уговора ако трговац испуни уговор у целисти.

Формални услови за закључење уговора на даљину

Члан 32.

Ако трговац телефоном позове потрошача у намери да закључи уговор на даљину, дужан је да, одмах након почетка разговора, предочи свој идентитет, као и да је позив учињен у комерцијалне сврхе.

Трговац је дужан да у разумном року по закључењу уговора, а најкасније у време испоруке робе или почетка пружања услуге, на трајном носачу података, преда потрошачу:

- 1) образац за одустанак;
- 2) на српском језику, читко и разумљиво обавештење из члана 27. ст. 1. и 2. овог закона, осим ако средство даљинске комуникације има ограничен простор или време приказивања, када обавештење мора да садржи минимум података из члана 12. став 1. тач. 1–3), 8) и из члана 27. став 1. тач. 2) и 4) и став 2. тач. 1), 3) и 4) овог закона;
- 3) уговор или исправу о уговору (ако је закључен усмени уговор).

Трговац је дужан да прибави претходну изричиту сагласност потрошача ако се испорука дигиталног садржаја не врши на трајном носачу података и потврду потрошача да зна да таквом испоруком губи право на одустанак од уговора.

Ако уговор на даљину, који треба да се закључи електронским путем, предвиђа обавезу потрошача за плаћање, трговац саопштава потрошачу на јасан и читак начин обавештења из члана 12. став 1. тачка 1) и став 2. тачка 1) овог закона и члана 27. став 1. тачка 1) и став 2. тачка 3) овог закона и непосредно пре него што потрошач достави своју поруџбеницу.

Ако се слањем поруџбенице истовремено прихвата и обавеза плаћања, о томе мора да постоји јасно обавештење на поруџбеници или на тастеру или некој другој сличној функцији, ако се слање поруџбенице врши њиховим активирањем.

Уколико трговац не поступи у складу са обавезом из става 5. овог члана, уговор или поруџбеница не обавезују потрошача.

На продајним интернет страницама, најкасније на почетку поступка наручивања, морају да буду јасно и читко наведени подаци о постојању ограничења у погледу испоруке и која средства плаћања се прихватају.

Када потрошач захтева да пружање услуга или снабдевање водом, гасом или електричном енергијом када они нису понуђени за продају у ограниченој или унапред одређеној количини, или испорука топлотне енергије започне у току рока за одустанак од уговора из члана 29. овог закона а потрошач се уговором обавезао на плаћање, трговац ће захтевати да потрошач поднесе такав изричит захтев на трајном носачу података. Захтев мора садржати и сагласност потрошача да губи право на одустанак од уговора ако трговац испуни уговор у целисти.

Испорука

Члан 33.

Трговац је дужан да у року од 30 дана од дана закључења уговора на даљину и уговора који се закључује изван пословних просторија изврши испоруку робе или пружи услугу, осим ако није нешто друго уговорено.

Трговац је дужан да без одлагања обавести потрошача да испорука уговорене робе или пружање уговорене услуге није могуће.

На обавезе трговца и права потрошача у вези са испоруком у складу са уговором о продаји робе или пружању услуге, који је закључен на даљину или изван пословних просторија сходно се примењују одредбе овог закона којима се обезбеђује заштита потрошача у остваривању права из уговора о продаји.

Правне последице одустанка од уговора

Члан 34.

Ако потрошач оствари право на одустанак од уговора у складу са чланом 29. овог закона, сматра се да уговор није ни закључен и настају обавезе прописане чл. 35. и 36. овог закона.

Обавезе трговца у случају одустанка од уговора

Члан 35.

Трговац је дужан без одлагања, а најкасније у року од 14 дана од дана када је примио од потрошача образац за одустанак, вратити потрошачу све што је платио на основу уговора (купопродајну цену, трошкове испоруке и сл.).

Изузетно од става 1. овог члана, трговац није дужан да изврши повраћај додатних трошкова који су последица изричитог захтева потрошача за доставу која одступа од најјефтиније уобичајене доставе коју је понудио трговац.

Трговац врши повраћај користећи иста средства плаћања која је потрошач користио у првобитној трансакцији, осим ако се потрошач није изричито сагласио са коришћењем другог средства плаћања и под условом да потрошач због таквог повраћаја не сноси никакве трошкове.

Трговац може да одложи повраћај средстава док не добије робу која се враћа, или док потрошач не достави доказ да је послао робу трговцу у зависности од тога шта наступа прво, осим у случају када је трговац понудио да сам преузме робу.

Трговац о сопственом трошку преузима робу која је била испоручена потрошачу у његовом дому у моменту закључења уговора изван пословних просторија ако роба по својој природи не може да се врати на уобичајен начин преко поштанског оператора.

Приликом обраде податка о личности потрошача, трговац поступа у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

Трговац не сме да користи било какав садржај који се не односи на податке о личности потрошача, а које је потрошач пружио или створио при коришћењу дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац, осим ако:

- 1) такав садржај није користан ван контекста дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац,

2) такав садржај се односи само на активност потрошача при коришћењу дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац,

3) трговац је објединио такав садржај са другим подацима и не може га од њих раздвојити, или би такво раздвајање представљало несразмерно оптерећење, или

4) такав садржај су заједнички произвели потрошач и трећа лица, те га други потрошачи могу употребљавати.

Осим у случају из става 7. тач. 1–3) овог члана, трговац на захтев потрошача ставља на располагање сваки садржај који не подразумева податке о личности, а који је потрошач пружио или направио при коришћењу дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац.

Потрошач има право да преузме тај дигитални садржај бесплатно, без ометања од стране трговца, у разумном року и машински читљивом формату који се уобичајено употребљава.

Трговац може спречити да потрошач настави да употребљава дигитални садржај или дигиталну услугу, нарочито да потрошачу онемогући приступ дигиталном садржају или дигиталној услузи или угаси кориснички налог потрошача, не доводећи у питање одредбу става 8. овог члана.

Обавезе потрошача у случају одустанка од уговора

Члан 36.

Потрошач је дужан да врати робу трговцу или лицу овлашћеном од стране трговца, без одлагања, а најкасније у року од 14 дана од дана када је послао образац за одустанак.

Сматраће се да је роба враћена у року ако је потрошач послао робу пре истека рока од 14 дана из става 1. овог члана.

Потрошач сноси искључиво директне трошкове враћања робе, осим ако се трговац сагласио са тим да их он сноси или ако није претходно обавестио потрошача да је потрошач у обавези да их плати.

Потрошач је искључиво одговоран за умањену вредност робе која настане као последица руковања робом на начин који није адекватан, односно превазилази оно што је неопходно да би се установили природа, карактеристике и функционалност робе.

Потрошач неће бити одговоран за умањену вредност робе у случају када му трговац није доставио обавештење о праву на одустанак од уговора у складу са чланом 27. став 1. тачка 4) овог закона.

Када потрошач остварује право на одустанак од уговора након што је доставио захтев у складу са чланом 31. став 4. или чланом 32. став 8. овог закона, дужан је да плати трговцу износ који је сразмеран са извршеним услугама до момента када је потрошач обавестио трговца о остваривању права на одустанак од уговора.

Сразмерни износ који потрошач треба да плати трговцу обрачунава се на основу продајне цене договорене уговором, која не може бити виша од тржишне вредности онога што је било испоручено.

Потрошач не сноси трошкове за:

1) пружену услугу или снабдевање водом, гасом или електричном енергијом када они нису понуђени на продају у ограниченој или унапред одређеној количини, или потпуно или делимично снабдевање топлотном енергијом током рока за одустанак од уговора када:

(1) трговац није доставио обавештење у складу са чланом 27. став 1. тач. 4) и 5) овог закона; или

(2) потрошач није изричито захтевао да се са извршењем почне у току рока за одустанак од уговора у складу са чланом 31. став 4. или чланом 32. став 8. овог закона;

2) испоруку дигиталног садржаја, у потпуности или делимично, који није достављен на трајном носачу података када:

(1) потрошач није дао претходну изричиту сагласност за почетак извршења пре истека рока од 14 дана за одустанак од уговора;

(2) потрошач није потврдио да зна да дајући сагласност губи право на одустанак од уговора; или

(3) трговац није доставио потврду у складу са чланом 31. став 2. или чланом 32. став 3. овог закона.

Осим у случајевима предвиђеним овим чланом, потрошач не сноси последице због остваривања права на одустанак од уговора.

У случају одустанка од уговора потрошач не сме користити дигитални садржај или дигиталну услугу или их ставити на располагање трећим лицима.

Последице коришћења права на одустанак од уговора на повезане уговоре

Члан 37.

У случају да потрошач оствари право на одустанак од уговора, престаје правно дејство повезаних уговора без трошкова за потрошача, укључујући трошкове из чл. 35. и 36. овог закона.

Одредба става 1. овог члана односи се и на уговор о кредиту који је повезан с потрошачким уговором, независно од тога да ли је потрошачу кредит одобрио давалац кредита или је потрошач са трговцем закључио финансијску погодбу.

Ако је треће лице одобрило кредит потрошачу за потребе финансирања обавеза из одређеног уговора са трговцем:

1) трговац је дужан да о одустанку од уговора обавести даваоца кредита у року од осам дана;

2) давалац кредита је дужан да потрошачу без одлагања врати износ који је потрошач платио до одустанка од уговора са каматом, а најкасније у року од 30 дана од дана када је обавештен о одустанку од уговора.

Изузеци од права на одустанак од уговора

Члан 38.

Потрошач нема право да одустане од уговора у случају:

1) пружања услуга, након што је услуга у потпуности извршена а потрошач се уговором обавезао на плаћање, ако је пружање услуге почело након изричите претходне сагласности потрошача и уз његову потврду да зна да губи право на одустанак од уговора када трговац у потпуности изврши уговор;

2) испоруке робе или пружања услуга чија цена зависи од промена на финансијском тржишту на које трговац не може да утиче и које могу настати у току рока за одустанак;

3) испоруке робе произведене према посебним захтевима потрошача или јасно персонализоване;

4) испоруке робе која је подложна погоршању квалитета или има кратак рок трајања;

5) испоруке запечаћене робе која се не може вратити због заштите здравља или хигијенских разлога и која је отпечаћена након испоруке;

6) испоруке робе која се, након испоруке, због своје природе неодвојиво меша са другом робом;

7) испоруке алкохолних пића чија је цена договорена у време закључивања уговора о продаји и чија се испорука може извршити тек након 30 дана од дана закључења уговора, а чија стварна цена зависи од промена цена на тржишту на које трговац не може да утиче;

8) уговора којима потрошач изричито захтева посету од стране трговца у циљу спровођења хитних поправки или одржавања; уколико приликом ове посете трговац пружи и друге услуге осим оних које је потрошач конкретно захтевао или достави другу робу осим делова за замену који су неопходни за одржавање или извршење поправки, право на одустанак од уговора се односи на ове допунске услуге или робу;

9) испоруке запечаћених аудио, видео записа или рачунарског софтвера, који су отпечаћени након испоруке;

10) испоруке новина, периодичних издања или часописа осим претплатничких уговора за испоруку ових издања;

11) уговора закључених на јавној аукцији;

12) пружања смештаја који није у стамбене сврхе, транспорта робе, услуга изнајмљивања аутомобила, услуга припреме и достављања хране или услуга повезаних са слободним активностима уколико уговор предвиђа конкретни рок или период извршења;

13) испоруке дигиталног садржаја који није испоручен на трајном носачу података, а потрошач се уговором обавезао на плаћање, ако је извршење започело после давања изричите сагласности потрошача да извршење уговора започне у току рока за одустанак од уговора из члана 29. овог закона и потврде да зна да на тај начин губи право на одустанак од уговора, а трговац је поступио у складу са чланом 31. став 1. тачка 3) и чланом 32. став 2. тачка 3) овог закона.

2. Ограничење употребе појединих средстава комуникације на даљину*Директно оглашавање***Члан 39.**

Забрањено је директно оглашавање телефоном, факсом или електронском поштом, без претходног пристанка потрошача.

Забрањено је директно оглашавање другим средствима комуникације на даљину, без претходног пристанка потрошача.

Забрањено је упућивати позиве и/или поруке телефоном потрошачима чији су телефонски бројеви уписани у регистар потрошача који не желе примати позиве и/или поруке у оквиру промоције и/или продаје телефоном.

Регистар из става 3. овог члана води се при регулаторном телу надлежном за електронске комуникације и садржи име и презиме потрошача, јединствени матични број потрошача, број телефона и датум уписа у регистар.

Регистар из става 3. овог члана јаван је у делу који се односи на бројеве телефона и датум уписа у регистар.

Независно од уписа у регистар из става 3. овог члана, приставак потрошача за директно оглашавање дат трговцу пре или након уписа у регистар, важи до његовог опозива који је дат у складу прописима којима се уређује заштита података о личности.

Упис или испис из регистра из става 3. овог члана обавља без накнаде оператор електронских комуникација који са потрошачем има закључен уговор о коришћењу јавно доступних електронских комуникационих услуга, на основу захтева који потрошач доставља оператору на прописаном обрасцу.

Оператор електронских комуникација је дужан да упише или испише податке из става 4. овог члана у регистар из става 3. овог члана у року од седам дана од дана пријема захтева потрошача.

Потрошач приликом уписа у регистар из става 3. овог члана може оставити на снази или опозвати претходно дату сагласност за пријем позива и/или порука у оквиру промоције и/или продаје телефоном.

Министар ближе прописује начин уписа и исписа, услове и начин коришћења и вођења регистра из става 3. овог члана и образац захтева за упис и испис из регистра.

Ако је потрошач изричито пристао на оглашавање телефоном, факсом, електронском поштом или другим средствима комуникације на даљину, трговац је дужан да пре него што учини оглашавање одређене робе или услуге, на јасан и недвосмислен начин, на српском језику, обавести потрошача о комерцијалној сврси активности.

Приликом обраде података о личности потрошача, трговац поступа у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

*Ненаручена роба или услуга***Члан 40.**

Забрањено је слање робе или пружање услуга потрошачу са захтевом за плаћање робе или услуга које потрошач није наручио.

Ако се у случају из става 1. овог члана, потрошач не изјасни о роби која је достављена или услузи која је пружена, не сматра се да је понуду прихватио.

Слањем робе или пружањем услуга које потрошач није наручио не може настати обавеза за потрошача и потрошач има право да задржи послату робу без обавезе плаћања, то јест није у обавези да плати за извршену услугу.

Неће се сматрати случајем из става 1. овог члана ако трговац:

1) потрошачу уместо робе или услуге, коју је наручио достави другу робу или пружи другу услугу исте цене и квалитета;

2) обавести потрошача да није дужан да прихвати робу или услугу коју није тражио ни да сноси трошкове враћања робе трговцу.

*Оглашавање средствима комуникације на даљину***Члан 41.**

Трговац је дужан да приликом оглашавања средствима комуникације на даљину истакне на јасан и разумљив начин огласну природу поруке и идентитет правног или физичког лица у чије име се врши оглашавање.

Трговац је дужан да промотивне игре, надметања и специјалне понуде означи на јасан и разумљив начин и да услове учешћа у промотивној игри или надметању или услове под којима важи специјална понуда објави на начин који омогућава да буду лако доступни, јасни и разумљиви потрошачу.

3. Обавезе трговца код продаје изван пословних просторија*Организовани догађаји ради продаје или промоције производа***Члан 42.**

Трговац је дужан да на јасан и разумљив начин у позиву потрошачу ради учествовања на догађају који организује у сврху промоције или продаје производа (нпр. излет, свечана вечера и сл.) обавести потрошача о сврси и условима учествовања на догађају.

Позив потрошачу из става 1. овог члана мора бити достављен на папиру или, уз сагласност потрошача, на другом трајном носачу података.

V. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ИЗ УГОВОРА КОЈИ САДРЖЕ НЕПРАВИЧНЕ УГОВОРНЕ ОДРЕДБЕ**Захтев јавности****Члан 43.**

Уговорна одредба обавезује потрошача ако је изражена једноставним, јасним и разумљивим језиком и ако би је схватио разуман човек потрошачевог знања и искуства.

Трговац је дужан да са садржајем уговорне одредбе упозна потрошача пре закључења уговора, на начин који с обзиром на употребљено средство комуникације потрошачу пружа стварну могућност да се упозна са садржином одредбе.

Уговорна одредба обавезује потрошача ако је потрошач на њу пристао.

Уговорна одредба чију је садржину одредио трговац тако да се сматра да је потрошач пристао на њу, ако изричито не нагласи да на ту одредбу не пристаје, не обавезује потрошача.

Тумачење уговорних одредаба**Члан 44.**

Нејасне одредбе уговора између потрошача и трговца тумаче се у корист потрошача.

Неправична уговорна одредба**Члан 45.**

Неправичне уговорне одредбе су ништакне.

Неправична уговорна одредба је свака одредба која, противно начелу савесности и поштења, има за последицу значајну неспразмеру у правима и обавезама уговорних страна на штету потрошача.

Критеријуми на основу којих се утврђује да ли је одређена одредба уговора неправична су:

- 1) природа робе или услуга на које се уговор односи;
- 2) околности под којима је уговор закључен;
- 3) остале одредбе истог уговора или другог уговора са којим је уговор у вези;
- 4) начин на који је постигнута сагласност о садржини уговора и начин на који је потрошач обавештен о садржини уговора.

Уговорне одредбе које се сматрају неправичним уговорним одредбама**Члан 46.**

Уговорне одредбе сматрају се неправичним без обзира на околности појединачног случаја ако имају за предмет или последицу:

- 1) ограничење или искључење права потрошача према трговцу или трећој страни у случају потпуног или делимичног неиспуњења уговорне обавезе трговца, укључујући ограничење или искључење права потрошача да пребије потраживање које има према трговцу са потраживањем које трговац има према потрошачу;

2) искључење или ограничење одговорности трговца за случај смрти или телесних повреда потрошача услед чињења или нечињења трговца;

3) ограничење обавезе трговца да изврши, односно преузме обавезе које је у његово име или за његов рачун преузео пуномоћник, односно налогопримац или повезивање обавезе трговца да изврши, односно преузме обавезе које је у његово име или за његов рачун преузео пуномоћник, односно налогопримац са условом чије испуњење зависи искључиво од трговца;

4) искључење или ограничење права потрошача да покрене одређени поступак или да употреби одређено правно средство за заштиту својих права, а нарочито наметање обавезе потрошачу да спорове решава пред арбитражом на начин који је у супротности са одредбама овог закона;

5) спречавање или ограничавање могућности да се потрошач упозна са доказима или пребацивање терета доказивања на потрошача у случају када је терет доказивања на трговцу, у складу са законом;

6) одређивање месне надлежности суда ван пребивалишта, односно боравишта потрошача;

7) прећутно продужење уговора закљученог на одређено време, када се потрошач не изјасни, ако је рок у ком је потребно да се потрошач изјасни да не пристаје на продужење уговора непримено кратак у односу на рок на који је уговор закључен.

Неправичном уговорном одредбом из става 1. овог члана сматра се и уговорна одредба на основу које трговац има:

1) искључиво право да тврди да ли су испоручена роба или пружене услуге у складу са уговором;

2) искључиво право тумачења уговорних одредаба.

Уговорне одредбе за које се претпоставља да су неправичне уговорне одредбе ако се не докаже другачије

Члан 47.

Уговорне одредбе за које се претпоставља да су неправичне уговорне одредбе ако се не докаже другачије су одредбе чији је предмет или последица:

1) давање овлашћења трговцу да задржи оно што је примио од потрошача у случају да потрошач повреди уговорну обавезу или одбије да закључи уговор, ако исто право није гарантовано потрошачу;

2) обавезивање потрошача који је повредио уговорну обавезу да трговцу плати накнаду у износу који значајно премашује износ претрпелене штете;

3) право трговца да једнострано раскине уговор у било ком тренутку, ако исто право није гарантовано потрошачу;

4) право трговца да једнострано раскине уговор закључен на неодређено време без остављања примереног отказног рока, осим у случају ако потрошач не извршава своје уговорне обавезе;

5) право трговца да повећа уговорену цену, ако није уговорено право потрошача да у том случају раскине уговор;

6) обавезивање потрошача да изврши све своје уговорне обавезе у случају да трговац не изврши своје уговорне обавезе у целости;

7) давање овлашћења трговцу да пренесе своје уговорне обавезе на треће лице без сагласности потрошача;

8) ограничавање права потрошача да препрода робу ограничавањем преносивости комерцијалне гаранције коју је дао трговац;

9) давање овлашћења трговцу да једнострано мења садржину уговорних одредаба, укључујући обележја робе или услуга;

10) једнострана измена уговорних одредаба које су потрошачу саопштене на трајном носачу података, саопштавањем нових одредаба са којима се потрошач није сагласио путем средстава комуникације на даљину.

VI. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ИЗ УГОВОРА О ПРОДАЈИ

1. Испоруча и прелазак ризика

Испорука

Члан 48.

Трговац је дужан да потрошачу преда робу или исправу на основу које се роба може преузети, без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана закључења уговора, ако није нешто друго уговорено.

Трговац је дужан да потрошачу преда робу у количини и квалитету који су уговорени.

Када трговац уз продају робе нуди испоруку на адресу коју одреди потрошач, дужан је да робу испоручи у уговореном року и уговореном стању уз обавезну писану потврду о издавању робе.

Трговац је дужан да на рачуну или другој исправи о уговору читљиво и јасно напише рок испоруке робе.

Неће се сматрати да је извршена уредна испорука робе на адресу коју одреди потрошач остављањем робе испред врата куће или стана потрошача или неког другог места.

Тарифа за телефонски позив

Члан 49.

Уколико трговац омогућава потрошачима телефонску линију за контакте у вези са закључењем и реализацијом уговора, у обавези је да обезбеди да се разговори тарифирају највише по цени редовног позива.

Пратећа документација уз робу

Члан 50.

Трговац је дужан да потрошачу преда упутство за употребу, монтажу и друге информације којима се потрошач упознаје са својствима робе с обзиром на њену природу, својства, намену или у складу са посебним прописима, на српском језику на јасан и разумљив начин.

Упутство из става 1. овог члана може бити сачињено на посебном писмену, прилепљено или одштампано на роби или њеној амбалажи, у виду текста, слике или скице, као и у комбинацији ових облика.

Раскид уговора због неиспуњења испоруке

Члан 51.

Ако трговац не испоручи робу у уговореном року, а испуњење обавезе у том року је битан елемент уговора или је потрошач обавестио трговца пре закључења уговора да је испорука на одређени дан, то јест у уговореном року од суштинског значаја за њега, уговор се раскида по самом закону.

У случају из става 1. овог члана потрошач може одржати уговор ако без одлагања остави накнадни рок за испуњење уговора.

Ако трговац ни у накнадном року не испоручи робу, уговор се раскида по самом закону.

У случају раскида уговора, трговац је дужан да одмах, а најкасније у року од пет дана од дана раскида уговора врати потрошачу целокупан износ плаћен по основу уговора.

Прелазак ризика

Члан 52.

Ризик случајне пропасти или оштећења робе до тренутка предаје робе потрошачу или трећем лицу које је одредио потрошач, а које није превозник или отпремник, сноси трговац.

Ризик случајне пропасти или оштећења робе после тренутка предаје робе потрошачу или трећем лицу које је одредио потрошач, а које није превозник или отпремник, сноси потрошач.

Ако је потрошач раскинуо уговор или тражио замену робе због тога што роба која му је предата није саобразна уговору, ризик из ст. 1. и 2. овог члана не прелази на потрошача.

Ако предаја робе није извршена због тога што потрошач или треће лице које је одредио потрошач, а које није превозник или отпремник, без основаног разлога одбија да прими робу или својим понашањем спречава испоруку, ризик из ст. 1. и 2. овог члана прелази на потрошача истеком рока за испоруку или у року од 30 дана од дана закључења уговора, ако рок испоруке није уговорен.

2. Саобразност робе

Саобразност уговору

Члан 53.

Трговац је дужан да испоручи робу која је саобразна уговору. Сматраће се да је роба саобразна уговору ако испуњава

субјективне и објективне захтеве утврђене овим чланом, тамо где је примењиво, ако је правилно уграђена и ако не постоје права трећег које искључује, умањује или ограничава право потрошача, а о чијем постојању потрошач није обавештен, нити је на то пристао.

Субјективни захтеви за саобразност су уговорени, тако да тамо где је примењиво, роба мора да:

1) одговара опису, врсти, количини и квалитету као и да поседује функционалност, компатибилност, интероперабилност и друге карактеристике у складу са уговором о продаји;

2) буде подесна за сваку посебну намену за коју је потрошачу потребна и о којој је потрошач обавестио трговца најкасније у време закључења уговора о продаји и у односу на коју је трговац дао пристанак;

3) буде испоручена са свом додатном опремом и упутствима, укључујући упутства за инсталацију и корисничку подршку, како је утврђено уговором о продаји; и

4) буде испоручена са ажурирањима како је утврђено уговором о продаји.

Објективни захтеви за саобразност су да роба:

1) има својства потребна за редовну употребу робе исте врсте у складу са прописима или техничким стандардима или, ако таквих техничких стандарда нема, примењивим кодексом понашања у односном сектору;

2) ако је примењиво, одговара квалитету и опису узорка односно модела који је трговац показао потрошачу пре закључења уговора;

3) ако је примењиво, буде испоручена заједно са додатном опремом, укључујући амбалажу, упутством за инсталацију или другим упутством, чији пријем потрошач може разумно да очекује;

4) одговара количини и поседује квалитет и друге карактеристике, укључујући оне које се односе на трајност, функционалност, компатибилност и безбедност, које су уобичајене за робу исте врсте и које потрошач може разумно да очекује с обзиром на природу робе и узимајући у обзир јавно дату изјаву које је дао трговац или друго лице у ланцу испоруке укључујући произвођача, или које су дате у њихово име, нарочито ако је обећање учињено путем огласа или означавањем робе.

Трговца не обавезује јавно дата изјава из става 3. тачка 4) овог члана ако:

1) није знао или није могао знати за дату јавну изјаву или

2) је до тренутка закључења уговора јавна изјава измењена на исти или упоредив начин као и кад је дата или

3) дата јавна изјава није могла утицати на одлуку потрошача да закључи уговор.

Ажурирање робе са дигиталним елементима

Члан 54.

У уговорима о продаји робе са дигиталним елементима у којима је предвиђена једнократна испорука дигиталног садржаја или дигиталне услуге, трговац је дужан да обавести потрошача о ажурирањима, укључујући сигурносна ажурирања, која су потребна да роба буде саобразна, као и да му обезбеди ажурирања током периода у ком их потрошач може разумно очекивати с обзиром на врсту и сврху робе и дигиталних елемената а узимајући у обзир околности и природу уговора о продаји.

Обавеза трговца о обезбеђивању ажурирања из става 1. овог члана код уговора о продаји којим је предвиђена континуирана испорука дигиталног садржаја или дигиталне услуге на рок дужи од две године траје до истека рока за који је договорена испорука, а код којих је континуирана испорука договорена на две године и краће, обавеза трговца о обезбеђивању ажурирања траје две године од тренутка преласка ризика.

Ако потрошач у разумном временском року не инсталира ажурирања достављена у складу са ст. 1. и 2. овог члана, трговац није одговоран за несаобразност која произилази искључиво из пропуштања инсталације ажурирања ако:

1) је обавестио потрошача о доступности ажурирања и последицама пропуштања ажурирања и

2) пропуст потрошача да инсталира ажурирање или погрешна инсталација ажурирања од стране потрошача нису последица недостатака у упутству које је достављено потрошачу.

Одговорност за несаобразност

Члан 55.

Трговац одговара за несаобразност испоручене робе уговору ако:

1) је постојала у часу испоруке потрошачу, без обзира на то да ли је за ту несаобразност трговац знао;

2) се појавила после испоруке потрошачу и потиче од узрока који је постојао пре испоруке;

3) је потрошач могао лако уочити, уколико је трговац изјавио да је роба саобразна уговору.

Трговац је одговоран и за несаобразност насталу услед неправилне инсталације ако:

1) инсталација чини део уговора о продаји, извршио ју је трговац или је извршена на одговорност трговца или

2) је роба за коју је било предвиђено да је инсталира потрошач неправилно инсталирана од стране потрошача, а неправилна инсталација је последица недостатка у упутству које је доставио трговац или, у случају робе са дигиталним елементима, које је доставио трговац или трговац дигиталног садржаја или дигиталне услуге.

Трговац не одговара за несаобразност ако је у тренутку закључења уговора о продаји потрошач био посебно обавештен да роба не испуњава објективне захтеве у погледу саобразности у смислу члана 53. став 3. и члана 54. овог закона и ако се потрошач са тим посебном изјавом изричито сагласио.

Одговорност трговца за несаобразност робе уговору не сме бити ограничена или искључена супротно одредбама овог закона.

Уговорна одредба којом се ограничава или искључује одговорност трговца за несаобразност је ништава.

Захтев за отклањање несаобразности

Члан 56.

Ако испоручена роба није саобразна уговору, потрошач који је обавестио трговца о несаобразности има право да захтева од трговца да отклони несаобразност, без накнаде, оправком или заменом или да захтева одговарајуће умањење цене или да раскине уговор у погледу те робе.

Потрошач има право да бира између оправке или замене као начина отклањања несаобразности робе.

Трговац може одбити отклањање несаобразности робе оправком или заменом, ако оправка или замена нису могуће или представљају несразмерно оптерећење за трговца, имајући у виду све околности конкретне случаја укључујући и оне које су наведене у ставу 4. тач. 1) и 2) овог члана.

Несразмерно оптерећење за трговца у смислу става 3. овог члана, јавља се ако у поређењу са умањењем цене и раскидом уговора, ствара претеране трошкове, узимајући у обзир:

1) вредност робе коју би имала да је саобразна уговору;

2) значај саобразности у конкретном случају;

3) да ли се несаобразност може отклонити одређеним правним средством без значајнијих непогодности за потрошача.

Потрошач има право да захтева замену, одговарајуће умањење цене или да раскине уговор због истог или другог недостатка саобразности који се после прве оправке појави, а поновна оправка је могућа само уз изричиту сагласност потрошача.

Узимајући у обзир природу робе и сврху због које је потрошач набавио, оправка или замена мора се извршити у примереном року од тренутка од када је трговац обавештен о несаобразности и без значајних неугодности за потрошача.

Ако се несаобразност појави у року од 30 дана од дана испоруке робе потрошачу, потрошач има право да бира између захтева да се несаобразност отклони заменом, одговарајућим умањењем цене или да изјави да раскида уговор.

Потрошач је дужан да ради оправке или замене стави на располагање робу трговцу. Трговац је дужан да преузме замењену робу. Отклањање несаобразности је бесплатно за потрошача. Све трошкове који су неопходни да би роба постала саобразна уговору, а нарочито трошкове рада, материјала, испоруке замењене робе и преузимања замењене робе, сноси трговац.

Потрошач не може да раскине уговор ако је несаобразност робе незнатна. Терет доказивања да је несаобразност робе незнатна је на трговцу.

Потрошач није дужан да плати преостали износ цене све док трговац не отклони несаобразност у смислу овог члана. Потрошач није дужан да плати за уобичајену употребу замењене робе за период пре њене замене.

Ако је несаобразна роба која је била инсталирана на начин који је у складу са њеном природом и наменом пре него што се несаобразност појавила, потребно поправити или заменити, обавеза отклањања несаобразности укључује обавезу уклањања несаобразне робе и инсталацију поправљене робе или инсталацију заменске робе или обавезу сношења трошкова тог отклањања и инсталације.

Права из става 1. овог члана не утичу на право потрошача да захтева од трговца накнаду штете која потиче од несаобразности робе, у складу са општим правилима о одговорности за штету.

Умањење цене и раскид уговора о продаји

Члан 57.

Потрошач има право да захтева одговарајуће умањење цене или да изјави трговцу да раскида уговор ако:

- 1) трговац није довршио оправку или замену, није отклонио несаобразност на законом прописан начин или је одбио да је отклони;
- 2) трговац и поред покушаја није отклонио несаобразност;
- 3) трговац изјавио да неће или из околности произилази да неће отклонити несаобразност робе у разумном року или без значајних непогодности за потрошача;
- 4) је несаобразност знатна да оправдава умањење цене или раскид уговора.

Потрошач има право на умањење цене сразмерно смањењу вредности робе коју је примио која се пореди са вредношћу робе коју би имала да је саобразна у време закључења уговора.

Потрошач остварује право на раскид уговора о продаји изјавом воље трговцу да раскида уговор.

Кад један уговор има за предмет више робе, па је само нека од њих несаобразна и постоји разлог за раскид уговора, потрошач може раскинути уговор само у погледу те робе, а не и остале или може раскинути уговор у целини ако се од њега разумно не може очекивати да задржи само робу која је саобразна.

Ако потрошач раскине уговор у целини или само у односу на несаобразну робу:

- 1) потрошач враћа робу о трошку трговца, а
- 2) трговац враћа продајну цену у року од три дана од дана када је примио робу или кад је од потрошача примио доказ да је робу послао трговцу.

Одговорност за правне недостатке

Члан 58.

Ако на продатој ствари или уговореној услузи постоји неко право трећег које искључује, умањује или ограничава право потрошача, а о чијем постојању потрошач није обавештен, нити је на то пристао, потрошач има права из чл. 56. и 57. овог закона.

Одговорност трговца за правне недостатке према потрошачу се не може уговором сасвим искључити нити ограничити.

Рокови и терет доказивања

Члан 59.

Трговац је одговоран за несаобразност робе уговору која се појави у року од две године од дана испоруке потрошачу.

Кад је уговором о продаји робе с дигиталним елементима предвиђена континуирана испорука дигиталног садржаја или дигиталне услуге на период од две године или краће, трговац је одговоран за несаобразност дигиталног садржаја или дигиталне услуге која се појави или постане очигледна у року од две године од дана испоруке истих потрошачу. Ако је уговором предвиђена континуирана испорука на период дужи од две године, трговац је одговоран за несаобразност дигиталног садржаја или дигиталне услуге која се појави или постане очигледна у периоду у којем је дигитални садржај или дигиталну услугу требало испоручивати по уговору о продаји.

Ако несаобразност настане у року од годину дана од дана испоруке робе потрошачу, претпоставља се да је несаобразност постојала у тренутку испоруке, осим ако је то у супротности са природом робе и природом одређене несаобразности. Терет доказивања да није постојала несаобразност сноси трговац.

Код продаје половне робе, може се уговорити краћи рок у коме трговац одговара за несаобразност, који не може бити краћи од једне године.

Рокови прописани у ст. 1–3. овог члана не теку у периоду који трговац користи за отклањање несаобразности.

Потрошач је дужан обавестити трговца о несаобразности робе у року од два месеца од тренутка сазнања за несаобразност а најкасније у року од две године од дана испоруке робе потрошачу.

Право на регрес

Члан 60.

За обавезе трговца према потрошачу, које настану услед несаобразности робе до које је дошло чињењем односно пропуштањем, укључујући пропуштањем ажурирања робе са дигиталним елементима, трговац има право да захтева од трговца у ланцу набавке те робе, да му накнади оно што је испунио по основу те обавезе.

3. Комерцијална гаранција

Давалац комерцијалне гаранције и гарантни лист

Члан 61.

Ако су услови у датој комерцијалној гаранцији мање повољни за потрошача од услова датим у оглашавању, давалац комерцијалне гаранције је обавезан условима датим у оглашавању, осим ако је пре склапања уговора огласна порука измењена на исти или упоредив начин као и кад је дата.

Ако је давалац комерцијалне гаранције за трајност робе произвођач, одговоран је директно потрошачу за отклањање несаобразности оправком или заменом за време трајања ове комерцијалне гаранције у складу са одредбом члана 56. овог закона. Произвођач може потрошачу у изјави понудити повољније услове.

Трговац је дужан да достави гарантни лист потрошачу у писаном или електронском облику или на другом трајном носачу података најкасније у тренутку испоруке робе потрошачу. Гарантни лист мора бити написан на једноставан и разумљив начин и мора садржати:

- 1) јасну изјаву да потрошач има права на основу овог закона, да их остварује бесплатно, и да комерцијална гаранција не искључује и не утиче на права потрошача која произлазе из законске одговорности трговца за несаобразност робе уговору;
 - 2) назив и адресу даваоца комерцијалне гаранције;
 - 3) информацију о поступку остваривања права из комерцијалне гаранције;
 - 4) податке којима се идентификује роба (модел, тип, серијски број и сл.);
 - 5) информацију о условима важења комерцијалне гаранције.
- За издавање гарантног листа у електронском облику потребна је сагласност потрошача.

Терет доказивања да је гарантни лист предат потрошачу је на трговцу.

На пуноважност комерцијалне гаранције не утиче повреда обавезе даваоца комерцијалне гаранције из става 3. овог члана и потрошач може да захтева да се комерцијална гаранција испуни у складу са датом изјавом.

Комерцијална гаранција не искључује и не утиче на права потрошача у вези са саобразношћу робе уговору.

Злоупотреба израза комерцијална гаранција

Члан 62.

При закључењу уговора о продаји робе и оглашавању поводом продаје, трговац је дужан да се уздржи од употребе израза „комерцијална гаранција” и израза с тим значењем, ако по основу уговора о продаји потрошач не стиче више права него из законске одговорности трговца за несаобразност робе уговору или других права у складу са овим законом.

4. Рекламација

Рекламација и начин решавања рекламације

Члан 63.

Потрошач може да изјави рекламацију трговцу ради остваривања својих права из чл. 56. и 102. овог закона, као и због погрешно обрачунате цене и других недостатака.

Потрошач може да изјави рекламацију трговцу ради остваривања својих права из члана 61. овог закона у року у коме је предвиђена одговорност трговца по основу несаобразности, а после истека тог рока рекламација се изјављује издаваоцу комерцијалне гаранције. Ако је давалац комерцијалне гаранције произвођач, потрошач може да изјави рекламацију произвођачу по основу дате комерцијалне гаранције током временског периода важности исте.

Трговац је дужан да прими изјављену рекламацију. Забрањено је да трговац наплаћује утврђивање несаобразности.

Трговац је дужан да на продајном месту и интернет страници (у случају даљинске трговине) видно истакне обавештење о начину и месту пријема рекламација, као и да обезбеди присуство лица овлашћеног за пријем рекламација у току радног времена.

Потрошач може да изјави рекламацију усмено на продајном месту где је роба купљена или на другом месту које је одређено за пријем рекламација, телефоном, писаним путем, електронским путем или на трајном носачу података, уз достављање рачуна на увид или другог доказа о куповини (копија рачуна, слип и сл.).

Трговац је дужан да води евиденцију примљених рекламација и да је чува најмање две године од дана подношења рекламација потрошача. Приликом обраде података о личности потрошача, трговац поступа у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

Трговац је дужан да потрошачу без одлагања изда писану потврду или електронским путем потврди пријем рекламације, односно саопшти број под којим је заведена његова рекламација у евиденцији примљених рекламација.

Евиденција о примљеним рекламацијама води се у облику укоричене књиге или у електронском облику и садржи нарочито име и презиме подносиоца и датум пријема рекламације, податке о роби, кратком опису несаобразности и захтеву из рекламације, датуму издавања потврде о пријему рекламације, одлуци о одговору потрошачу, датуму достављања те одлуке, уговореном периоду року за решавање на који се сагласио потрошач, начину и датуму решавања рекламације, као и информације о продужавању рока за решавање рекламације.

Трговац је дужан да без одлагања, а најкасније у року од осам дана од дана пријема рекламације, писаним или електронским путем одговори потрошачу на изјављену рекламацију. Одговор трговца на рекламацију потрошача мора да садржи одлуку да ли прихвата рекламацију, образложење ако не прихвата рекламацију, изјашњење о захтеву потрошача о начину решавања и конкретан предлог у ком року ће и како решити рекламацију уколико је прихвата. Рок за решавање рекламације не може да буде дужи од 15 дана, односно 30 дана за техничку робу и намештај, од дана подношења рекламације.

Трговац је дужан да поступи у складу са одлуком и предлогом за решавање рекламације, уколико је добио претходну сагласност потрошача. Рок за решавање рекламације застаје када потрошач прими одговор трговца из става 9. овог члана и наставља да тече када трговац прими изјашњење потрошача. Потрошач је дужан да се изјасни на одговор трговца најкасније у року од три дана од дана пријема одговора трговца. Трговац је дужан да у одговору на рекламацију изричито обавести потрошача о обавези изјашњења, последицама пропуштања тог рока и о застоју рокова. Уколико се потрошач у прописаном року не изјасни, сматраће се да није сагласан са предлогом трговца из става 9. овог члана.

Уколико трговац из објективних разлога није у могућности да удовољи захтеву потрошача у прописаном року, дужан је да о продужавању рока за решавање рекламације обавести потрошача и наведе рок у коме ће је решити, као и да добије његову сагласност, што је у обавези да евидентира у евиденцији примљених рекламација. Продужавање рока за решавање рекламација могуће је само једном.

Уколико трговац одбије рекламацију, дужан је да потрошача обавести о могућности решавања спора вансудским путем и о надлежним телима за вансудско решавање потрошачких спорова.

Немогућност потрошача да достави трговцу амбалажу робе не може бити услов за решавање рекламације, ни разлог за одбијање отклањања несаобразности.

Уколико трговац усмено изјављену рекламацију реши у складу са захтевом потрошача приликом њеног изјављивања, није дужан да поступи на начин предвиђен ст. 7. и 9. овог члана.

VII. БЕЗБЕДНОСТ ПОТРОШАЧА

Одговорност за безбедност

Члан 64.

Роба и услуге на тржишту које користе или постоји могућност да их користе потрошачи, морају да буду безбедни, у складу са прописима којима се уређује безбедност производа.

Трговци који стављају робу и услуге у промет на тржиште, а које потрошачи користе или ће их вероватно користити, дужни су да испуњавају захтеве за безбедност производа одређене посебним прописима.

Поступци у случају угрожавања права потрошача

Члан 65.

У случају постојања основане сумње да је угрожено право потрошача на безбедност, односно да је угрожена заштита потрошача од роба и услуга које су опасне по живот, здравље, имовину или животну средину, или робе чије је поседовање или употреба забрањена, примењиваће се одредбе закона којим се уређује инспекцијски надзор које се односе на заједничке или ванредне инспекцијске надзоре.

VIII. ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРОИЗВОДЕ СА НЕДОСТАТКОМ

Недостатак

Члан 66.

Недостатак постоји ако производ не обезбеђује сигурност која се с правом очекује с обзиром на све околности, укључујући оглашавање, употребу производа која се разумно могла очекивати и време када је производ стављен у промет.

Не сматра се да производ има недостатак искључиво на основу тога што је касније стављен у промет квалитетнији производ.

Право на накнаду штете

Члан 67.

Оштећени има право на накнаду штете ако докаже да је претрпео штету, да је производ имао недостатак и да постоји узрочна веза између тог недостатка и проузроковане штете.

Оштећени има право на накнаду неимовинске штете према општим правилима о одговорности за штету.

Одговорност произвођача

Члан 68.

Произвођач одговара за штету насталу од производа са недостатком без обзира на то да ли је знао за недостатак.

Ослобађање од одговорности

Члан 69.

Произвођач није одговоран за штету од производа са недостатком ако докаже да:

- 1) није ставио производ у промет;
- 2) недостатак није постојао у време када је ставио производ у промет или да се појавио касније;
- 3) није произвео производ намењен продаји или другој врсти стављања у промет и да производ није произведен у оквиру његове делатности;
- 4) је недостатак настао услед усаглашавања својстава производа са прописима које је донео надлежни орган.

Произвођач саставног дела производа неће бити одговоран за штету од производа са недостатком ако докаже да се недостатак може приписати дизајну производа или да је последица упутства датог од стране произвођача.

Произвођач се може делимично или потпуно ослободити одговорности за штету од производа са недостатком ако је оштећени или лице за које је он одговоран својом кривицом допринео настанку штете.

Ако је настанку штете од производа са недостатком делимично допринело треће лице, искључиво је одговоран произвођач.

Одговорност више лица за исту штету

Члан 70.

Ако је више лица одговорно за штету од производа са недостатком, њихова одговорност је солидарна.

Застарелост потраживања

Члан 71.

Потраживање накнаде штете од производа са недостатком застарева истеком рока од три године од дана када је оштећени дознао за штету, недостатак и идентитет произвођача.

Потраживање из става 1. овог члана у сваком случају застарева истеком рока од десет година од дана кад је произвођач ставио у промет производ са недостатком.

Ограничење и искључење одговорности

Члан 72.

Одговорност произвођача за штету од производа са недостатком не може се уговором ограничити ни искључити.

IX. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ИЗ УГОВОРА О ИСПОРУЦИ ДИГИТАЛНОГ САДРЖАЈА И ДИГИТАЛНИХ УСЛУГА

Испорука

Члан 73.

Трговац је дужан да потрошачу испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу без одлагања, одмах након закључења уговора, ако није нешто друго уговорено.

Сматраће се да је трговац извршио уредну испоруку када:

1) су дигитални садржај или било које средство које омогућава приступ дигиталном садржају или његово преузимање стављени на располагање или учињени доступним потрошачу или физичком или виртуелном уређају који је потрошач одабрао у ту сврху;

2) је дигитална услуга учињена доступном потрошачу или физичком или виртуелном уређају који је потрошач одабрао у ту сврху.

Саобразност дигиталног садржаја или дигиталне услуге

Члан 74.

Трговац је дужан да испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу који су саобразни уговору.

Сматраће се да су саобразни уговору ако испуњавају субјективне и објективне захтеве утврђене овим чланом.

Субјективни захтеви су, тамо где је примењиво, да дигитални садржај или дигитална услуга:

1) одговара опису, количини, квалитету и да поседује функционалност, компатибилност, интероперабилност и друге карактеристике у складу са уговором;

2) буде подесан за посебну намену за коју је потрошачу потребан и о којој је потрошач обавестио трговца најкасније у време закључења уговора, и у односу на коју је трговац дао пристанак;

3) испоручи се са свом додатном опремом и упутствима, укључујући упутства за инсталацију и корисничком подршком, како је утврђено уговором;

4) испоручи се са ажурирањима како је утврђено уговором.

Објективни захтеви су да дигитални садржај или дигитална услуга:

1) има својства потребна за редовну употребу исте врсте у складу са прописима или техничким стандардима или, ако таквих техничких стандарда нема, примењивим кодексом понашања у односном сектору;

2) одговара тестној верзији или претпрегледу дигиталног садржаја или дигиталне услуге који је трговац ставио на располагање потрошачу пре закључења уговора;

3) ако је примењиво, буду испоручени заједно са додатном опремом и упутством чији пријем потрошач може разумно да очекује;

4) одговара количини и поседује квалитет и друге карактеристике, укључујући оне које се односе на функционалност, доступност, компатибилност, континуитет и безбедност, које су уобичајени за дигитални садржај или дигиталну услугу исте врсте и које потрошач може разумно да очекује с обзиром на природу дигиталног садржаја или дигиталне услуге и узимајући у обзир јавно дату изјаву коју је дао трговац или друго лице у ланцу испоруке или које су дате у њихово име, нарочито ако је изјава дата путем огласа или означавањем.

Трговца не обавезује јавно дата изјава из става 4. тачка 4) овог члана ако докаже да:

1) није знао или није могао знати за дату изјаву или

2) ако је до тренутка закључења уговора јавна изјава измењена на исти или упоредив начин или

3) дата јавна изјава није могла утицати на одлуку потрошача да закључи уговор.

Трговац се обавезује да потрошача обавести о ажурирањима, укључујући безбедносна ажурирања, која су потребна како би дигитални садржај или дигитална услуга били саобразни и да их испоручи у периоду:

1) током ког се дигитални садржај или дигитална услуга морају испоручивати у складу са уговором, ако је уговором предвиђена континуирана испорука током одређеног периода, или

2) током ког потрошач то може разумно очекивати с обзиром на врсту и сврху дигиталног садржаја и дигиталне услуге и узимајући у обзир околности и природу уговора, ако је уговором предвиђена једнократна испорука или низ појединачних испорука.

Ако потрошач у разумном року не инсталира ажурирања достављена у складу са ставом 5. овог члана, трговац није одговоран за несаобразност која произилази искључиво из пропуштања инсталације ажурирања ако:

1) је обавестио потрошача о доступности ажурирања и последицама пропуштања ажурирања и

2) пропусти потрошача да инсталира ажурирање или погрешна инсталација ажурирања од стране потрошача нису последица недостатака у упутству које је достављено потрошачу.

Ако је уговором предвиђена континуирана испорука дигиталног садржаја или дигиталне услуге током одређеног временског периода, тај дигитални садржај или дигитална услуга морају бити саобразни током уговореног временског периода.

Несаобразност у смислу ст. 4. и 6. овог члана не постоји ако је у тренутку закључења уговора потрошач био обавештен да одређена карактеристика дигиталног садржаја и дигиталне услуге одступа од објективних захтева за саобразност из ст. 4. и 6. овог члана и ако је потрошач изричито, посебном исправом прихватио то одступање приликом закључења уговора.

Ако се уговорне стране не договоре другачије, дигитална услуга и дигитални садржај испоручују се у најновијој верзији која је била доступна у тренутку закључења уговора.

Неправилна интеграција дигиталног садржаја или дигиталне услуге

Члан 75.

Трговац је одговоран за несаобразност дигиталног садржаја и дигиталне услуге насталу услед неправилне интеграције у дигитално окружење ако је:

1) интеграцију извршио трговац или

2) интеграцију извршио потрошач а неправилна интеграција је последица недостатка у упутству за интеграцију коју је доставио трговац.

Права трећег

Члан 76.

Ако је потрошач ограничен или онемогућен да користи дигитални садржај или дигиталну услугу због права трећег, нарочито права интелектуалне својине, потрошач има право да захтева отклањање несаобразности у складу са чланом 80. овог закона, осим ако је уговор ништав или рушљив.

Одговорност трговца**Члан 77.**

Трговац је дужан да изврши испоруку у складу са чланом 73. овог закона.

Ако је уговором предвиђена једнократна испорука или низ појединачних испорука, трговац је одговоран за испоруку дигиталног садржаја или дигиталне услуге у складу са чл. 74. и 75. овог закона, не доводећи у питање члан 74. став 4. тачку 2) овог закона.

Ако је уговором предвиђена једнократна испорука или низ појединачних испорука, трговац је одговоран за несаобразност дигиталног садржаја или дигиталне услуге која се појави у року од две године од тренутка испоруке, не доводећи у питање члан 74. став 4. тачку 2) овог закона.

Ако је уговором предвиђена континуирана испорука током одређеног периода, трговац је одговоран за несаобразност дигиталног садржаја или дигиталне услуге која се појави или постане очигледна током временског периода у оквиру ког се испоручује у складу са уговором.

Терет доказивања**Члан 78.**

Терет доказивања да су дигитални садржај или дигитална услуга испоручени у складу са чланом 73. овог закона сноси трговац.

Ако је уговором предвиђена једнократна испорука или низ појединачних испорука, трговац сноси терет доказивања да су дигитални садржај или дигитална услуга саобразни у тренутку испоруке у року од годину дана од испоруке.

Ако је уговором предвиђена континуирана испорука, трговац сноси терет доказивања да су дигитални садржај или дигитална услуга саобразни током временског периода у оквиру ког се испоручују у складу са уговором.

Трговац не сноси терет доказивања из ст. 2. и 3. овог члана, ако докаже да дигитално окружење потрошача није компатибилно са техничким захтевима за дигитални садржај или дигиталну услугу и ако је на јасан и разумљив начин обавестио потрошача о наведеним техничким захтевима пре закључења уговора.

Потрошач је дужан да сарађује са трговцем у мери у којој је то потребно и могуће да би се утврдило да ли је узрок несаобразности дигиталног садржаја или дигиталне услуге, дигитално окружење потрошача. Сарадња је ограничена на технички доступна која најмање оптерећују потрошача.

Ако потрошач поступи супротно ставу 5. овог члана, а трговац га је на јасан и разумљив начин пре закључења уговора, обавестио о техничким захтевима за дигитални садржај или дигиталну услугу, терет доказивања да су дигитални садржај или дигитална услуга саобразни у тренутку испоруке сноси потрошач.

Права потрошача у случају неиспоруке**Члан 79.**

Ако трговац није испоручио дигитални садржај или дигиталну услугу у складу са чланом 73. овог закона, потрошач ће оставити трговцу накнадни рок за испоруку.

Ако трговац ни у накнадном року не испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу без одлагања или у временском периоду које су уговорне стране изричито договориле, потрошач има право да раскине уговор.

Осим у случају из става 1. овог члана, потрошач може раскинути уговор без остављања накнадног рока за испоруку ако:

1) је трговац изјавио да неће испоручити дигитални садржај или дигиталну услугу или то произилази из околности случаја;

2) из договора потрошача и трговца или из околности уговора произилази да је рок испуњења битан елемент уговора, а трговац не испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу до тог тренутка или у том тренутку.

У случају раскида уговора из ст. 2. и 3. овог члана, примењују се одредбе овог закона којим су регулисане последице раскида уговора који за предмет имају испоруку дигиталног садржаја и дигиталне услуге.

Права потрошача у случају несаобразности**Члан 80.**

Ако испоручени дигитални садржај или дигитална услуга нису саобразни уговору, потрошач има право на усклађивање, одговарајуће умањење цене или на раскид уговора.

Потрошач има право на усклађивање дигиталног садржаја или дигиталне услуге, осим ако би то било немогуће или представљало несразмерно оптерећење за трговца, узимајући у обзир све околности појединачног случаја, укључујући:

1) вредност коју би дигитални садржај или дигитална услуга имали да не постоји несаобразност и

2) значај несаобразности.

Трговац има обавезу да усклади дигитални садржај или дигиталну услугу у смислу става 2. овог члана у примереном року од тренутка када га је потрошач обавестио о несаобразности, бесплатно и без значајних неугодности за потрошача, узимајући у обзир природу тог дигиталног садржаја или те дигиталне услуге и сврхе због које је потрошач набавио.

Потрошач има право или на сразмерно умањење цене или на раскид уговора у следећим случајевима, ако:

1) отклањање несаобразности дигиталног садржаја или дигиталне услуге није могуће или је несразмерно у складу са ставом 2. овог члана;

2) трговац није ускладио дигитални садржај или дигиталну услугу у складу са ставом 3. овог члана;

3) несаобразност постоји упркос покушају трговца да усклади дигитални садржај или дигиталну услугу;

4) из околности конкретног случаја је очигледно да је несаобразност тако озбиљна да су умањење цене или раскид уговора оправдани;

5) трговац је изјавио или је из околности конкретног случаја очигледно да неће отклонити несаобразност дигиталног садржаја или дигиталне услуге у разумном року или без значајних неугодности за потрошача.

Умањење цене сразмерно је смањењу вредности дигиталног садржаја или дигиталне услуге који су испоручени потрошачу у поређењу са вредношћу коју би дигитални садржај или дигитална услуга имали да су саобразни.

Ако је уговорено да се дигитални садржај или дигитална услуга испоручују у одређеном временском периоду, умањење цене примењује се на период током којег дигитални садржај или дигитална услуга нису били саобразни.

Ако се за испоруку дигиталног садржаја или дигиталне услуге плаћа одређена цена, потрошач не може раскинути уговор ако је несаобразност незнатна. Терет доказивања да је несаобразност незнатна сноси трговац.

Ако се испорука дигиталног садржаја или дигиталне услуге врши у замену за податке о личности потрошача, потрошач може раскинути уговор чак и када је неусаглашеност мала.

Раскид уговора**Члан 81.**

Потрошач раскида уговор простом изјавом да раскида уговор.

Раскид дела уговора који се односи на један елемент из пакета уговора не утиче на пуноважност уговора који се односи на друге елементе, осим ако испуњење свих елемената пакета уговора није био разлог закључења уговора о чему се изјашњава потрошач.

Обавезе трговца у случају раскида уговора**Члан 82.**

У случају раскида уговора трговац је дужан да изврши повраћај уплата које је примио од потрошача.

У случају када је уговором предвиђена испорука дигиталног садржаја или дигиталне услуге у одређеном временском периоду и уговорена цена, а дигитални садржај и дигитална услуга су били саобразни током одређеног временског периода пре раскида уговора, трговац је дужан да потрошачу изврши повраћај сразмерног дела цене који одговара временском раздобљу током ког су дигитални садржај или дигитална услуга били несаобразни и дела цене који је потрошач платио унапред за временски период који би преостало да уговор није раскинут.

Приликом обраде података о личности потрошача, трговац поступа у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

Трговац не сме да користи било какав садржај који се не односи на податке о личности потрошача, а које је потрошач пружио или створио при коришћењу дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац, осим ако:

1) такав садржај није користан ван контекста дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац,

2) такав садржај се односи само на активност потрошача при коришћењу дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац,

3) је трговац објединио такав садржај са другим подацима и не може га од њих раздвојити, или би такво раздвајање представљало несразмерно оптерећење, или

4) такав садржај су заједнички произвели потрошач и трећа лица, те га други потрошачи могу наставити употребљавати.

Осим у случају из става 4. тач. 1–3) овог члана, трговац на захтев потрошача ставља на располагање сваки садржај који не подразумева податке о личности, а који је потрошач пружио или створио при коришћењу дигиталног садржаја или дигиталне услуге које испоручује трговац.

Потрошач има право да преузме тај дигитални садржај бесплатно, без ометања од стране трговца, у разумном року и машински читљивом формату који се уобичајено употребљава.

Трговац може спречити потрошача да настави да употребљава дигитални садржај или дигиталну услугу, нарочито да потрошачу онемогући приступ дигиталном садржају или дигиталној услузи или угаси кориснички налог потрошача, не доводећи у питање став 5. овог члана.

Обавезе потрошача у случају раскида уговора

Члан 83.

Потрошач након раскида уговора не сме користити дигитални садржај или дигиталну услугу и не сме их ставити на располагање трећим лицима.

Ако је дигитални садржај испоручен на трајном носачу података, потрошач га на захтев и о трошку трговца, без одлагања враћа трговцу.

Трговац подноси захтев из става 2. овог члана у року од 14 дана од дана када је обавештен о одлуци потрошача да раскине уговор.

Потрошач није дужан да плати употребу дигиталног садржаја или дигиталне услуге за време које је претходило раскиду уговора за које време су дигитални садржај или дигитална услуга били несаобразни.

Рокови и начин на који трговац враћа плаћено

Члан 84.

Трговац је дужан да без одлагања, а најкасније у року од 14 дана од дана када га је потрошач обавестио о захтеву за умањење цене или раскиду уговора, врати потрошачу сваки износ у смислу члана 80. ст. 4–6. овог закона или члана 82. ст. 1. и 2. овог закона због умањења цене или раскида уговора.

Трговац је дужан да изврши повраћај плаћеног износа користећи иста средства плаћања која је потрошач користио у првобитној трансакцији, осим ако се потрошач није изричито сагласио са коришћењем другог средства плаћања и под условом да потрошач због таквог повраћаја не сноси никакве трошкове.

Забрањено је да трговац обрачунава накнаду за извршени повраћај плаћеног износа.

Измена дигиталног садржаја или дигиталне услуге

Члан 85.

Ако је уговором предвиђено да се дигитални садржај или дигитална услуга испоручују или чине доступним потрошачу током одређеног временског периода, трговац може изменити дигитални садржај или дигиталну услугу ван оквира онога што је потребно да би дигитални садржај или дигитална услуга одговарали захтевима из члана 74. овог закона, под следећим условима:

1) да је уговором предвиђена таква измена и да је наведен оправдани разлог за измену,

2) да је измена извршена без додатних трошкова за потрошача,

3) да је потрошач о измени обавештен на јасан и разумљив начин и

4) у случају из става 2. овог члана да је потрошач у применом року пре измене на трајном носачу података обавештен о карактеристикама, тренутку измене и о праву на раскид уговора у складу са ставом 2. овог члана или о могућности задржавања дигиталног садржаја или дигиталне услуге без измене у складу са ставом 5. овог члана.

Потрошач може да раскине уговор ако се изменом негативно утиче на приступ или коришћење потрошача дигиталном садржају или дигиталној услузи, осим ако је негативан утицај незнатан. У том случају, потрошач може бесплатно раскинути уговор у року од 30 дана од дана пријема обавештења о намераваној измени или од дана када је трговац изменио дигитални садржај или дигиталну услугу, у зависности од тога шта је наступило касније.

Ако потрошач раскине уговор у складу са ставом 2. овог члана, на одговарајући начин примениће се одредбе овог закона којима се регулише право на раскид уговора о испоруци дигиталног садржаја или дигиталне услуге.

Ако је трговац омогућио потрошачу да без додатних трошкова задржи дигитални садржај или дигиталну услугу без измене, а исти су и даље саобразни, неће се применити ст. 2. и 3. овог члана.

Одредбе ст. 1–4. овог члана неће се применити ако је предмет уговора пакет који укључује испоруку дигиталног садржаја или дигиталне услуге и услугу приступа интернету или комуникациону услугу између лица засновану на коришћењу нумерације у смислу закона којим се уређују електронске комуникације.

Право на регрес

Члан 86.

За обавезе трговца према потрошачу, које настану услед неиспоруке или несаобразности дигиталног садржаја или дигиталне услуге, трговац има право да захтева од лица у ланцу набавке, да му накнади оно што је испунио по основу те обавезе.

X. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ИЗ УГОВОРА О ПРУЖАЊУ УСЛУГА, ОСИМ УСЛУГА ОД ОПШТЕГ ЕКОНОМСКОГ ИНТЕРЕСА

Квалитет материјала

Члан 87.

Ако је уговорено да трговац изради ствар од сопственог материјала чији квалитет није уговорен, дужан је да за израду употреби материјал средњег квалитета.

На одговорност трговца за квалитет употребљеног материјала сходно се примењују одредбе чл. 53–62. овог закона.

Материјал који је предао потрошач

Члан 88.

Трговац је одговоран за штету од недостатака материјала које је приметио или је требало да примети, ако пропусти да упозори потрошача на недостатке у материјалу који је добио од њега.

Ако потрошач захтева израду ствари од материјала на чије недостатке га је трговац упозорио, трговац је дужан да поступи по захтеву потрошача, изузев ако је очигледно да материјал није подобан за наручени посао или да израда ствари од таквог материјала може да нашкоди угледу трговца, у ком случају трговац може раскинути уговор.

Трговац је дужан да упозори потрошача на недостатке у његовом налогу, као и на друге околности које је знао или је требало да зна, које могу бити од значаја за наручени посао или за његово благовремено извршење, а ако то не учини, одговара за штету.

Извршена услуга

Члан 89.

Услуга се сматра извршеном када је уговорени посао окончан.

Ако се ствар која је предмет уговорне обавезе налази код трговца, услуга се сматра извршеном када је уговорени посао окончан и ствар враћена потрошачу.

Ако рок извршења услуге није уговорен, трговац је дужан да услугу изврши у примереном року који је потребан за извршење сличне услуге.

Трговац није одговоран за доцњу која настане потрошачевом кривицом.

Пружање услуге

Члан 90.

Трговац је дужан да прибави материјал и резервне делове који су потребни за извршење услуге, ако није другачије уговорено.

Трговац је дужан да услугу изврши на уговорени начин, по правилима струке и са професионалном пажњом.

Поверавање извршења услуге трећем лицу

Члан 91.

Трговац може да повери извршење услуге трећем лицу ако из уговора или природе посла не произлази нешто друго.

У случају из става 1. овог члана, трговац је одговоран за извршење и саобразност услуге.

Обављање додатних радова

Члан 92.

Трговац је дужан да прибави сагласност потрошача за обављање додатног рада, ако се приликом пружања услуге укаже потреба за додатним радом.

Трговац може да обави додатни рад, ако не може да прибави сагласност потрошача о додатном раду у примереном року, само ако је његова цена незнатна у односу на уговорену цену услуге, односно прорачун.

Ако је уговором одређена највиша цена извршења услуге, а није могуће прибавити сагласност потрошача за обављање додатног рада у примереном року, цена се не може повећати због трошкова извршења додатног рада.

Трговац је дужан да обавести потрошача о опасности одлагања извршења додатног рада по здравље и имовину.

Контрола

Члан 93.

Трговац је дужан да омогући потрошачу да:

- 1) контролише обављање посла;
- 2) даје упутства кад то одговара природи посла.

У случају да се трговац не придржава обавеза из става 1. овог члана, сматра се да пружена услуга није саобразна уговору.

Обавеза обавештавања

Члан 94.

Ако се приликом или након закључења уговора утврди да с обзиром на цену, вредност и друга обележја услуге или друге околности, услуга очигледно не одговара потребама потрошача или да је њена цена значајно виша од износа који је потрошач могао разумно да очекује, трговац је дужан да без одлагања обавести потрошача о томе.

Ако трговац не може о чињеницама из става 1. овог члана да обавести потрошача у примереном року или ако трговцу потрошач не упутује неопходна упутства, трговац мора обуставити вршење услуге, осим ако се основано може претпоставити да потрошач има намеру да се вршење услуге настави.

У случају да се трговац не придржава обавеза из ст. 1. и 2. овог члана, сматра се да пружена услуга није саобразна уговореној услузи.

Цена услуге

Члан 95.

Трговац може да захтева од потрошача накнаду за претходно испитивање садржине или цене услуге које је спроведено по захтеву потрошача, осим ако је потрошач могао с обзиром на уобичајену праксу или сличне околности да очекује да се претходно испитивање не наплаћује.

Трговац не може да захтева од потрошача накнаду за рад, потрошни материјал и друге трошкове, ако је предмет уговорне обавезе који је био у поседу трговца уништен, оштећен или изгубљен без одговорности потрошача.

Прорачун

Члан 96.

За пружање услуга чија је вредност већа од 5.000 динара, трговац је дужан да сачини прорачун на трајном носачу података са спецификацијом услуге. Пре отпочињања пружања услуге, трговац је дужан да прибави писану сагласност потрошача на прорачун. Трговац је дужан да прорачун и писану сагласност потрошача чува годину дана од дана извршења услуге.

Ако је цена уговорена на основу изричите тврдње трговца за тачност прорачуна, трговац не може да захтева повећање цене.

Ако је цена уговорена без изричите тврдње трговца за тачност прорачуна, трговац не може да захтева повећање цене за више од 15% прорачуна, осим ако је другачије уговорено.

Прорачун се односи на продајну цену услуге, осим ако није другачије уговорено.

У случају спора о томе да ли уговорени износ представља цену или прорачун, терет доказа сноси трговац.

Исплата цене и спецификација

Члан 97.

Ако није уговорен рок плаћања услуге, потрошач је дужан да плати цену после извршења услуге на начин из члана 89. овог закона.

Потрошач није дужан да плати цену пре прегледа и одобрења извршене услуге.

У случају да се уговорна обавеза трговца састоји из више услуга које се посебно наплаћују, трговац је дужан да достави спецификацију продајне цене у писаној форми ради утврђивања цене за сваку од извршених услуга.

Потрошач може да одбије плаћање цене до достављања спецификације из става 3. овог члана.

Пропуштање потрошача да плати цену

Члан 98.

Ако је потрошач у доцњи са плаћањем цене или дела цене унапред, трговац може да обустави пружање услуге до уплате цене.

Трговац је дужан да без одлагања обавести потрошача о обустави пружања услуге.

Ако обустављање пружања услуге може изазвати опасност од настанка штете по здравље или значајне штете по имовину, трговац је дужан да отклони опасност од настанка штете.

Потрошач је дужан да трговцу накнади трошкове који настану услед обустављања пружања услуге из ст. 1–3. овог члана.

Раскидање уговора због одступања од уговорених услова

Члан 99.

Ако се у току пружања услуге утврди да се трговац не придржава услова из уговора, односно да пружање услуге не врши у складу са уговором, услед чега настане опасност да извршена услуга буде несаобразна уговореној, потрошач може упозорити трговца на те околности и одредити примерен рок за отклањање утврђених неправилности.

Ако до истека рока из става 1. овог члана трговац не поступи по захтеву потрошача, потрошач може раскинути уговор и захтевати накнаду штете.

Раскидање уговора пре истека рока

Члан 100.

Ако је очигледно да трговац не може извршити саобразну услугу у року који је битан елемент уговора, потрошач може:

- 1) раскинути уговор, без остављања примереног рока за извршење услуге;
- 2) захтевати накнаду штете.

Ако трговац касни са извршењем услуге у односу на уговорени рок који није битан елемент уговора, потрошач који нема интерес за извршење услуге после протеча уговореног рока може:

- 1) раскинути уговор, без остављања примереног рока за извршење услуге;
- 2) захтевати накнаду штете.

Саобразност услуге

Члан 101.

Трговац је дужан да потрошачу пружи услугу која је саобразна уговореној. Услуга није саобразна уговореној ако:

- 1) по садржини, квалитету и сврси не одговара опису који је трговац пре закључења уговора дао огласом или на други сличан начин;
- 2) не одговара опису који је трговац дао у току пружања услуге под условом да је то могло да утиче на одлуке потрошача;
- 3) нема посебна својства која је захтевао потрошач, а која су трговцу била или су морала бити позната у тренутку закључења уговора;
- 4) нема редовна својства услуга исте врсте;
- 5) не одговара очекивањима која су основана с обзиром на природу услуге и јавна обећања трговца у погледу посебних својстава услуге, а нарочито ако су учињена огласом;
- 6) по садржини, квалитету и сврси не одговара опису који је пре закључења уговора, огласом или на други сличан начин дало треће лице у име трговца.

Трговац није одговоран за несаобразност услуге ако:

- 1) није знао или није морао да зна да је треће лице у његово име дало опис из става 2. тачка 6) овог члана;
- 2) је опис из става 2. тачка 6) овог члана на одговарајући начин благовремено исправљен.

Одговорност за несаобразност

Члан 102.

Ако услуга није саобразна уговореној, потрошач може да захтева од трговца да изврши саобразну услугу.

Ако је извршење саобразне услуге немогуће или противправно, потрошач може захтевати раскид уговора. Ако извршење саобразне услуге представља несразмерно оптерећење за трговца, потрошач може захтевати умањење цене или раскид уговора.

Ако услуга није саобразна уговореној, на права потрошача и одговорност трговца сходно се примењују одредбе чл. 53–62. овог закона.

Одговорност лица која поступају по налогу

Члан 103.

Трговац је одговоран за услуге које су извршила лица која су поступала по његовом налогу, као да је те услуге самостално извршио.

XI. УСЛУГЕ ОД ОПШТЕГ ЕКОНОМСКОГ ИНТЕРЕСА

Приступ услугама од општег економског интереса

Члан 104.

Потрошач има право на уредно и непрекидно снабдевање услугама од општег економског интереса одговарајућег квалитета по правичној цени, у складу са посебним прописима.

Трговац је дужан да:

- 1) омогући потрошачу упознавање унапред са свим условима коришћења услуга од општег економског интереса и те услове јавно објави;
- 2) не врши дискриминацију потрошача;
- 3) услугу обрачунава применом цена утврђених посебним прописима.

Трговац који пружа услугу од општег економског интереса је дужан да одржава квалитет услуге у складу са законом, посебним прописима и правилима струке.

Трговац који пружа услугу од општег економског интереса, као и друга тела која одлучују о правима и обавезама потрошача услуга од општег економског интереса дужни су да оснују саветодавна тела у која ће бити укључени представници евидентираних

удружења односно савеза из члана 162. овог закона. Трговац који пружа услугу од општег економског интереса и друга тела која одлучују о правима и обавезама потрошача услуга од општег економског интереса доносе одлуке по добијању мишљења саветодавног тела, и то на транспарентан, објективан и недискриминаторан начин.

Трговци који пружају услуге од општег економског интереса дужни су да образују комисије за решавање рекламација потрошача у чијем саставу морају да буду и представници евидентираних удружења и савеза из члана 162. овог закона.

Поступак оснивања, начин рада и права и обавезе чланова саветодавног тела или комисије за решавање рекламација потрошача, уређују се актима трговца и других тела из става 4. овог члана.

Представнике удружења за заштиту потрошача у саветодавним телима или комисијама за решавање рекламација потрошача именују удружења за заштиту потрошача на рок и начин прописан актима из става 6. овог члана.

Одлуке о формирању саветодавног тела и комисије за решавање рекламације морају бити јавно објављене.

Удружење за заштиту потрошача објављује на својој интернет страници списак трговаца и тела из става 4. овог члана у којима су њихови представници чланови саветодавног тела или комисије за решавање рекламација, у року од 30 дана од дана именовања.

Угрожени потрошач

Члан 105.

Угрожени потрошач је потрошач који због свог економског или друштвеног положаја, услова живота, посебних потреба или других тешких личних прилика прибавља робу или користи услугу под нарочито отежаним условима, или је у томе онемогућен.

Влада ближе уређује критеријуме за дефинисање угрожених потрошача и специфичне услове за обезбеђивање услуга од општег економског интереса угроженим потрошачима у појединим областима услуга од општег економског интереса, на предлог министра надлежног за одговарајућу област.

Програми заштите угрожених потрошача у појединим областима услуга од општег економског интереса

Члан 106.

Програмима у појединим областима пружања услуга од општег економског интереса утврђују се мере и инструменти намењени обезбеђивању ефективне заштите угрожених потрошача, нарочито у погледу приступа, доступности, искључења са дистрибутивне мреже или ускраћивања пружања услуга, начину одређивања цене, информисања, саветовања и помоћи потрошачима у решавању потрошачких проблема.

Влада на предлог министра надлежног за одговарајућу област, доноси програм заштите угрожених потрошача у појединим областима услуга од општег економског интереса.

Заштита од обуставе пружања услуга

Члан 107.

Трговац може да обустави пружање услуга од општег економског интереса ако потрошач не измири своје текуће обавезе за пружене услуге у року од два месеца од дана доспелости обавезе.

Трговац је дужан да пре обуставе из става 1. овог члана потрошача у писаном или електронском облику:

- 1) упозори на потрошачеву обавезу по основу уговора;
- 2) позове да измири заостале обавезе у року који не може бити краћи од 30 дана од дана достављања упозорења.

Ако се у судском или вансудском поступку оспорава рачун, а потрошач настави да уплаћује рачуне за текуће обавезе, трговац не може да обустави пружање услуге од општег економског интереса до окончања судског или вансудског поступка, осим ако је потрошач раскинуо уговор са трговцем.

Ако је трговац који пружа услугу од општег економског интереса обуставио пружање услуге пре него што је обавештен о покренутом поступку из става 3. овог члана, дужан је да, без накнаде, поново започне и настави са пружањем услуге потрошачу до окончања судског или вансудског поступка, осим ако је потрошач раскинуо уговор са трговцем.

Обавеза из ст. 3. и 4. овог члана односи се и на случај када трговац покрене поступак извршења против потрошача.

У случају обуставе пружања услуга, трговац је дужан да настави са пружањем услуга потрошачу најкасније у року од два дана од дана пријема уплате за заостали дуг.

Забрањено је да трговац обустави пружање услуге снабдевања топлотном енергијом, односно снабдевања електричном енергијом или гасом којима се потрошач снабдева ради грејања током трајања грејне сезоне, ако у домаћинству живи угрожени потрошач.

Забрањено је да трговац овласти друго правно или физичко лице да се обраћа потрошачу лично, путем телефона, електронске поште или другог средства комуникације на даљину, ради остваривања потраживања из уговора, осим ако је потрошач дао изричиту сагласност, а која није саставни део уговора.

Забрана из става 8. овог члана примењује се на уговоре о продаји и уговоре о пружању услуга.

Забрањено је трговцу да, у случају искључења потрошача са дистрибутивне мреже, односно обуставе пружања услуга од општег економског интереса, условљава поновно укључење, односно наставак пружања услуге плаћањем дугова потрошача који су застарели у смислу закона којим се уређују облигациони односи.

Дужност обавештавања пре закључења уговора

Члан 108.

Пре закључења уговора о пружању услуга од општег економског интереса, поред обавеза трговца у погледу обавештавања прописаних чланом 12. овог закона, као и другим прописима, трговац обавештава потрошача о:

- 1) праву да потрошачу услуге од општег економског интереса одређеног квалитета морају да буду пружене по приступачној цени;
- 2) посебним понудама и попустима, са јасном назнаком услова за њихову реализацију;
- 3) критеријумима за стицање статуса угроженог потрошача, посебним погодностима намењеним угроженим потрошачима и начинима њихових остваривања;
- 4) износу тарифе која обухвата накнаду за прикључење на мрежу, врстама накнада за коришћење, укључујући детаље о стандардним попустима који се примењују и посебним и циљним тарифним плановима, као и роковима за прикључење на дистрибутивну мрежу;
- 5) начину на који се могу добити подаци о важећим тарифама и ценама одржавања;
- 6) праву и могућности потрошача да промени пружаоца услуге од општег економског интереса без накнаде;
- 7) начину остваривања права на накнаду, односно повраћај уплаћеног износа ако пружена услуга не одговара уговореном квалитету;
- 8) постојању могућности вансудског решавања потрошачких спорова;
- 9) условима и поступцима за промену услова из уговора и праву на раскид уговора пре истека уговорног рока;
- 10) доступности, условима и врстама накнада за одржавање, ако трговац нуди и услугу одржавања.

Пре закључивања уговора, потрошачу морају да буду стављени на располагање сви релевантни документи, укључујући текст уговора, у писаном облику или на трајном носачу података.

Остале дужности обавештавања

Члан 109.

Трговац је дужан да потрошача обавести о промени цена најкасније 30 дана пре почетка примене променених цена.

Трговац је дужан да најкасније 30 дана пре почетка примене променених цена, односно општих услова уговора обавести потрошача о измени методологије формирања цена, односно општих услова уговора, а ако лично обавештавање потрошача није могуће, да обавести потрошаче јавно.

Трговац је дужан да, када измене методологије формирања цена и промене цена услуга од општег економског интереса подлежу добијању претходног одобрења или сагласности носиоца јавних овлашћења, најкасније 30 дана пре почетка примене променених цена и измењене методологије формирања цена обавести потрошача о изменама, а ако лично обавештавање потрошача није могуће, да обавести потрошаче јавно.

Трговац је дужан да пре подношења предлога за извршење ради намирења новчаног потраживања, потрошача лично обавести о постојању дуга и остави рок од 15 дана за измирење предметног потраживања под претњом покретања извршног поступка у складу са прописом којим се регулише извршни поступак.

Право на раскид

Члан 110.

Потрошач има право да раскине уговор о пружању услуга од општег економског интереса ако није сагласан са променом цене, односно тарифе, изменом општих услова уговора наведеним у обавештењу трговца, са квалитетом пружених услуга и ако услуга није пружена.

Потрошач је дужан да уплати износ за услуге које су му пружене до раскида уговора.

Право на промену пружаоца услуге

Члан 111.

Трговац је дужан да омогући потрошачу закључивање уговора са другим трговцем који пружа услуге од општег економског интереса исте врсте без плаћања накнаде.

Рок у коме је трговац дужан да омогући потрошачу закључивање уговора из става 1. овог члана не може бити дужи од месец дана од дана када је потрошач обавестио трговца о тој намери, осим ако посебним законом није другачије уређено.

Спецификација рачуна

Члан 112.

Трговац је дужан да рачуне за пружене услуге од општег економског интереса доставља без кашњења и у роковима који омогућавају да потрошач прати остварену потрошњу и задужење за обрачунски период од највише месец дана.

Трговац је дужан да у рачуну за пружене услуге од општег економског интереса наведе елементе који потрошачу омогућавају да:

- 1) проверава и прати износ свог задужења;
- 2) остварује увид у текућу потрошњу ради провере укупне потрошње према пруженом квалитету услуге.

Трговац је дужан да потрошачу без накнаде на његов захтев достави детаљну спецификацију рачуна.

Ако је уговор о пружању услуга од општег економског интереса закључен на одређени рок, датум истека рока мора бити назначен на сваком рачуну.

Када потрошач касни са плаћањем, обрачунате накнаде за закаснела плаћања морају бити у складу са трошковима и трговац не сме обрачунавати каматну стопу на заостали дуг супротно принудним прописима, а нарочито закону којим се уређује висина стопе затезне камате.

Услуга читања мерних уређаја у циљу издавања рачуна је бесплатна.

Услуге које су бесплатне за потрошача треба да буду означене на рачуну, уз навођење да су бесплатне.

Бесплатна телефонска линија

Члан 113.

Трговац који пружа услуге од општег економског интереса дужан је да обезбеди и јавно објави бесплатну телефонску линију која омогућава потрошачима да лако контактирају трговца у вези са питањима и проблемима прикључивања на дистрибутивну мрежу, као и квалитетом и коришћењем услуга од општег економског интереса.

Право на судску или вансудску заштиту

Члан 114.

Потрошач може покренути судски или вансудски поступак решавања потрошачког спора тек након протекла рока за добијање одговора на изјављену рекламацију у складу са овим законом или након протекла рока за добијање одлуке трговца који пружа услуге од општег економског интереса по изјављеном приговору у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

XII. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА ИЗ УГОВОРА О ТУРИСТИЧКОМ ПУТОВАЊУ И ВРЕМЕНСКИ ПОДЕЉЕНОМ КОРИШЋЕЊУ НЕПОКРЕТНОСТИ

1. Заштита потрошача у остваривању права из уговора о туристичком путовању

Предуговорно обавештавање

Члан 115.

Пре закључења уговора о организовању путовања, повезаног путног аранжмана или излета организатор, односно посредник је у обавези да путнику пружи све информације на српском језику, и то о:

- 1) основним карактеристикама услуга путовања:
- (1) одредишту, плану путовања и периоду боравка, са датумима и, ако је укључен смештај, броју обухваћених ноћења;
- (2) превозном средству, његовим карактеристикама и категорији, месту, датуму и времену поласка и повратка, трајању и месту заустављања и преседања за превоз;
- (3) месту, подацима о смештајном објекту (локација, назив, врста, садржина, као и категорија у складу са прописима земље у којој се објекат налази) и подацима о опремљености и нивоу комфора смештајне јединице (соба, студио, апартман);
- (4) броју, врсти и начину услуживања obroка;
- (5) приближној величини групе;
- (6) језику на којем ће се услуге пружати уколико коришћење других услуга на страни путника зависи од ефикасне усмене комуникације;
- (7) могућности путовања лица са смањеном покретљивошћу, а на захтев путника;
- 2) пословном имену, седишту, матичном броју организатора, броју телефона, као и адреси е-поште;
- 3) продајној цени исказаној у јединственом износу у истој валути, која поред услуга из програма путовања, односно посебних захтева путника, садржи и све додатне накнаде, таксе, као и друге трошкове, који су, као неодвојив део, неопходни за реализацију путовања;
- 4) начину плаћања, као и износу или проценту цене који треба да буду плаћени унапред и начину и динамици плаћања преосталог износа;
- 5) минималном броју путника, ако је то услов за реализацију путовања и крајњем року за обавештавање путника за случај отказивања, наведеном у члану 130. став 1. тачка 1) овог закона;
- 6) захтевима за пасош и визу, укључујући и оквирне периоде потребне за прибављање визе и информације о здравственим формалностима у земљи одредишта;
- 7) могућности да путник раскине уговор у било ком тренутку пре отпочињања туристичког путовања, уз плаћање одговарајуће накнаде у складу са чланом 129. овог закона;
- 8) добровољном или обавезном осигурању које покрива трошкове раскида уговора од стране путника или трошкове помоћи, укључујући репатријацију, у случају незгоде, болести или смрти.

Уколико тачно време из става 1. тачка 1) подтачка (2) овог члана у време закључења уговора није утврђено, организатор, односно посредник ће обавестити путника о приближном времену поласка и повратка.

У случају из става 2. овог члана, организатор, односно посредник ће, најкасније у периоду од 48 сати пре отпочињања путовања, обавестити путника о тачном времену поласка и повратка.

Организатор је дужан да податке из става 1. тач. 1–8) овог члана пренесе посреднику, са којим има закључен уговор о продаји туристичког путовања.

Обавезујућа природа предуговорних информација

Члан 116.

Ако организатор, односно посредник не пружи путнику пуну предуговорну информацију у погледу додатних накнада, такси, као и других трошкова, који нису обухваћени уговором, односно јединственом продајном ценом путник није обавезан да те трошкове сноси.

Доступност података

Члан 117.

Предуговорне информације из члана 115. овог закона чине саставни део уговора и могу се променити само ако се уговорне странке о томе изричито сагласе.

Предуговорне информације из члана 115. овог закона организатор односно посредник је дужан да путнику, пре закључења уговора о организованом путовању, пружи на разумљив и необмањујући начин. Информације морају бити уочљиве.

Уколико пре закључења уговора дође до промена информација из члана 115. став 1. овог закона организатор, односно посредник су дужни да на јасан, разумљив и лако уочљив начин путнику учини доступним све измене предуговорних информација.

Терет доказивања свих података из пружених предуговорних информација из чл. 115. и 116. овог закона је на организатору, односно на посреднику.

Терет доказивања свих података датих у уговору о организовању путовања, повезаном путном аранжману или излету је на организатору, односно посреднику.

Оглашавање и нуђење на продају

Члан 118.

У случају оглашавања туристичког путовања, повезаног путног аранжмана или излета организатор односно посредник је дужан да обавести путника о праву да добије обавештење о подацима из чл. 115. и 116. овог закона и начину на који може да добије те податке.

Ако организатор, односно посредник посредством интернета нуди путнику да закључе уговор о туристичком путовању, повезаном путном аранжману или излету дужан је да податке из чл. 115. и 116. овог закона учини путнику доступним.

Ако организатор односно посредник нуди путнику да закључе уговор о туристичком путовању, повезаном путном аранжману или излету приликом одређеног промотивног или продајног догађаја, дужан је да јасно истакне комерцијалну природу тог догађаја и да омогући потрошачу да се обавести о подацима из чл. 115. и 116. овог закона за време трајања промотивног или продајног догађаја.

Формални услови за закључење уговора о туристичком путовању

Члан 119.

Уговор о организовању путовања закључује се у писменој форми на разумљив и необмањујући начин.

Приликом закључења уговора о организованом путовању, организатор, односно посредник је дужан да га уручи путнику на папиру, на другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема.

Информације које се пружају путнику у складу са чл. 115. и 116. овог закона чине саставни део уговора о организовању путовања и не могу се мењати, осим уз изричиту сагласност уговорних страна.

Садржај уговора о организовању путовања и документи који се достављају пре отпочињања путовања

Члан 120.

Осим информација из члана 115. овог закона, уговор о организовању путовања мора да садржи:

- 1) посебне захтеве путника са којима се организатор сагласио;
- 2) информације о поступању по рекламацији (адреса, поступак и рок за улагање рекламација, рок за решавање рекламације и др.) и о вансудским поступцима за решавање потрошачких спорова;
- 3) пословно име и адресу организатора односно посредника и податке о путнику (име, презиме, адреса и контакт податак);
- 4) датум и место закључења уговора и потписе уговорних страна;
- 5) услове под којима путник има право на одустанак од уговора;
- 6) информацију да је организатор:
 - (1) одговоран за извршавање свих услуга путовања обухваћених уговором у складу са чл. 132–135. овог закона;

(2) дужан да у складу са чланом 139. овог закона пружи помоћ ако је путник суочен са потешкоћама;

7) назив даваоца гаранције путовања, његову адресу и контакт податке;

8) податке о гаранцији путовања, односно информације о осигураним случајевима и инструментима обезбеђења и начину њиховог активирања;

9) информацију (назив, адреса, број телефона и адреса е-поште) о локалном представнику организатора или о локалној агенцији или другом сервису који омогућава путнику да брзо ступи у контакт са организатором и да ефикасно комуницира с њим, да захтева помоћ када је путник суочен са проблемима или да уложи приговор на недостатак саобразности примећен током реализације туристичког путовања.

10) информацију да је путник дужан да пријави сваки недостатак саобразности који примети током реализације туристичког путовања у складу са чланом 133. став 1. овог закона;

11) у случају да малолетно лице, без пратње родитеља или другог овлашћеног лица, путује по основу уговора о организовању путовања, информације (назив, адреса, број телефона) које омогућавају директан контакт са малолетним лицем или лицем које је одговорно за малолетно лице у месту боравка малолетног лица;

12) информације о праву путника да пренесе уговор на другог путника у складу са чланом 122. овог закона.

Благовремено пре отпочињања туристичког путовања, организатор, односно посредник ће путнику доставити све неопходне потврде, ваучере и карте, информације о распореду полазака и, по потреби, роковима за пријаву, као и о распореду заустављања, преседања и доласка.

Одговорност за грешке при резервисању

Члан 121.

Организатор односно посредник је одговоран за све грешке које настану услед техничких недостатака у процесу резервисања туристичког путовања, повезаног путног аранжмана или излета или услуга путовања.

Организатор односно посредник неће бити одговоран за грешке приликом резервисања које се могу приписати путнику или које су изазване неизбежним и ванредним околностима.

Пренос уговора на другог путника

Члан 122.

Путник може пре отпочињања туристичког путовања да пренесе уговор на лице које испуњава све услове који важе за предметни уговор.

Путник може да пренесе право из уговора о организованом путовању из става 1. овог члана на друго лице само ако о томе обавести организатора на папиру, на другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема, у разумном року пре отпочињања туристичког путовања.

Обавештење из става 2. овог члана, које је пружено најмање седам дана пре отпочињања туристичког путовања сматраће се достављеним у разумном року.

У случају преноса уговора на другог путника организатор закључује нови уговор о организовању путовања.

У случају из става 1. овог члана, организатор има право на накнаду трошкова на начин прописан законом којим се уређује туризам.

Путник и лице из става 1. овог члана су солидарно одговорни организатору за накнаду трошкова.

1.1. Измене уговора пре поласка

Промена цене

Члан 123.

Организатор може да повећа уговорену цену из уговора о организовању путовања ако је то право уговорено и ако је уговорено да путник има право на умањење цене.

Организатор може да повећа цену, односно путник може да умањи цену, из става 1. овог члана у случају промене:

1) цене превоза путника до које је дошло услед промене цене горива или других извора енергије;

2) постојећих такси или увођења нових такси, укључујући боравишне таксе, авио-таксе или таксе за укрцавање или искрцавање у лукама и на аеродромима;

3) девизног курса који се односи на туристичко путовање.

Ако је повећање цене у случају из става 2. овог члана веће од 8% укупне цене туристичког путовања, организатор не може једнострано да промени цену.

У случају из става 3. овог члана организатор поступа на начин прописан чланом 124. овог закона.

Независно од обима повећања цене, такво повећање ће бити могуће само ако организатор обавести путника о повећању на разумљив и необмањујући начин и пружи документовано образложење за такво повећање и обрачун, које обавештење се путнику уручује на папиру, на другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема, најмање 20 дана пре отпочињања туристичког путовања.

Ако уговор о туристичком путовању предвиђа могућност повећања цене, организатор ће омогућити путнику право на смањење цене сразмерно смањењу трошкова из става 2. овог члана до ког долази након закључења уговора, а пре отпочињања путовања.

У случају смањења цене, организатор има право да одбије трошкове из накнаде коју дугује путнику, уз достављање оправданог разлога, уколико путник то захтева.

Измена других услова уговора

Члан 124.

Пре отпочињања путовања, организатор може једнострано да измени уговор о организовању путовања ако:

1) је право организатора на једнострану измену уговора предвиђено уговором;

2) је измена занемарљива.

Ако пре уговореног дана отпочињања путовања организатор утврди да је принуђен да измени поједине битне елементе уговора о организовању путовања, као што су цена, дестинација, превозно средство, карактеристике или категорија превоза, датум, врста, локација смештајног објекта, његова категорија или ниво комфора смештаја или ако организатор не може да испуни посебне захтеве путника са којима се сагласио, организатор, односно посредник је дужан да без одлагања обавести путника.

У случају из ст. 1. и 2. овог члана, организатор, односно посредник је дужан да обавести путника о промени на уочљив, разумљив и необмањујући начин на папиру, другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема.

Обавештење о измени услова уговора из става 2. овог члана садржи:

1) разуман рок у којем је путник дужан да обавести организатора, односно посредника да ли прихвата предложене измене или раскида уговор без плаћања накнаде за раскид;

2) податке о последицама пропуштања рока;

3) по потреби, податке о понуђеном заменском путовању, једнаког или већег квалитета и његовој цени.

Путник може да прихвати промене уговора из става 2. овог члана или да једнострано раскине уговор о организовању путовања без плаћања накнаде за раскид.

У случају да путник прихвати предложене измене уговора из става 2. овог члана или прихвати заменско путовање, организатор је дужан да закључи нови уговор о организовању путовања и обезбеди нову гаранцију путовања.

У случају из става 6. овог члана, ако измена уговора или заменско путовање доводе до мањег квалитета или проузрокују додатне трошкове за путника, организатор је дужан да путнику омогући одговарајуће умањење цене.

У случају раскида уговора из става 5. овог члана, организатор ће рефундирати све уплате примљене од путника одмах, а најкасније у року од 14 дана од дана раскида уговора.

Друга услуга путовања

Члан 125.

У случају да организатор, за потребе претходно продатог путовања, путнику прода и другу додатну услугу путовања, та услуга чини саставни део туристичког путовања, за коју организатор обезбеђује гаранцију путовања.

У случају да организатор путнику омогући циљану куповину неке друге услуге путовања од другог трговца и ако је уговор с тим другим трговцем склопљен у року краћем од 24 сата након потврде резервације, тако купљена услуга чини саставни део туристичког путовања, за коју организатор обезбеђује гаранцију путовања.

У случају да организатор посредством повезаних процеса резервисања путем интернета, податке о путнику са којим је закључио уговор (име и презиме, детаљи плаћања, адреса е-поште и др.), пренесе другом трговцу, од кога путник купи другу услугу путовања у року краћем од 24 сата након потврде резервације, тако купљена услуга чини саставни део туристичког путовања, за коју организатор обезбеђује гаранцију путовања.

Организатор је, у случају из ст. 2. и 3. овог члана, дужан да, пре закључења уговора о организовању путовања, уручи путнику обавештење о његовом праву на гаранцију путовања, односно губитку тог права, ако је услуга код другог трговца купљена након прописаног рока.

Организатор је дужан да обавештење из става 4. овог члана уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу података, уз потврду пријема.

Организатор не може без потписане или електронски потврђене сагласности путника слати податке о путнику посредством повезаних процеса резервисања путем интернета, на начин из става 3. овог члана.

Накнадно купљена услуга

Члан 126.

У случају да путник купи услугу путовања, која није предвиђена програмом путовања, или понуђена као факултативна услуга од стране организатора, и да за ту услугу закључи засебне уговоре са другим појединачним трговцима, накнадно купљена услуга не чини саставни део туристичког путовања, изузев у случајевима прописаним овим законом.

Повезани путни аранжман

Члан 127.

У случају да путнику за потребе сопственог путовања организатор, односно посредник омогући да од других трговаца, директних пружалаца услуга, купи и плати најмање две различите услуге путовања, о чему се закључују засебни уговори, тако комбиновано путовање представља повезани путни аранжман.

У случају да путник код организатора, односно посредника купи једну услугу путовања, а организатор, односно посредник му даје могућност да, за потребе истог путовања, купи још једну додатну услугу путовања од другог трговца, ако је уговор с тим другим трговцем склопљен у року краћем од 24 сата након потврде резервације прве услуге путовања, тако комбиновано путовање представља повезани путни аранжман.

Услуга путовања из ст. 1. и 2. овог члана не може бити смештај.

Уколико путник код организатора, односно посредника, поред услуге превоза или изнајмљивања моторних возила, за потребе истог путовања, купи једну или више других услуга у туризму, чија вредност не прелази 25% укупне вредности тако комбиноване услуге, која није битан елемент услуге, тако комбиновано путовање представља повезани путни аранжман.

У случају из ст. 1, 2. и 4. овог члана, повезани путни аранжман не представља туристичко путовање.

Код повезаног путног аранжмана путник не може да оствари право на гаранцију путовања предвиђену за туристичко путовање, већ је сваки пружалац услуга искључиво одговоран за правилно извршење својих услуга, у складу са уговором.

Организатор је дужан да путнику уручи обавештење о његовим правима у складу са ставом 6. овог члана.

Организатор је дужан да обавештење из става 7. овог члана уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу података, уз потврду пријема.

Туристичко путовање

Члан 128.

Организатор, односно посредник са путником закључује уговор о организовању путовања, које је организатор самостално или

на захтев путника понудио, припремио, односно комбиновао, на основу уговора закљученог са пружаоцима услуга, као трећим лицима, којима је поверено извршење тог путовања.

Под туристичким путовањем сматра се и само услуга смештаја која обухвата једно или више ноћења.

Уколико путник поред услуге превоза или изнајмљивања моторних возила, за потребе истог путовања, код организатора купи једну или више других услуга у туризму, чија вредност прелази 25% укупне вредности тако комбиноване услуге и представља битан елемент услуге, тако комбиновано путовање представља туристичко путовање, за које организатор обезбеђује гаранцију путовања.

Уколико путник код организатора купи услугу превоза или изнајмљивања моторних возила, а организатор му даје могућност да, за потребе истог путовања, од другог трговца купи једну или више других услуга у туризму, чија вредност прелази 25% укупне вредности тако комбиноване услуге, ако је уговор с тим другим трговцем склопљен у року краћем од 24 сата након потврде резервације прве услуге путовања, тако комбиновано путовање представља туристичко путовање, за које организатор обезбеђује гаранцију путовања.

Трговац који је продао једну или више других услуга у туризму које чине туристичко путовање из става 4. овог члана, дужан је да о томе обавести организатора у року од 24 сата од тренутка закључења уговора.

Након пријема обавештења из става 5. овог члана, организатор без одлагања, а најкасније у року од 48 сати од тренутка пријема обавештења, са путником закључује уговор о организовању путовања, на начин прописан овим законом.

Непоступање организатора на начин прописан ставом 6. овог члана не ослобађа организатора од одговорности за реализацију туристичког путовања.

У случају из става 4. овог члана, организатор је дужан да уручи путнику обавештење о могућности настанка туристичког путовања, праву путника на гаранцију путовања, односно губитку тог права, ако је услуга код другог трговца купљена након истека рока од 24 сата након потврде резервације прве услуге путовања.

Организатор је дужан да обавештење из става 8. овог члана уручи путнику непосредно, електронским путем или на трајном носачу података, уз потврду пријема.

Одустанак путника од путовања

Члан 129.

Путник може пре отпочињања туристичког путовања потпуно или делимично одустати од уговора о организовању путовања.

Ако путник пре отпочињања туристичког путовања одустане од уговора у примереном року који се одређује узимајући у обзир врсту туристичког путовања (благовремени одустанак), организатор има право на накнаду административних трошкова.

У случају неблаговременог одустанка путника од уговора, организатор може од путника захтевати накнаду предвиђену уговором, односно општим условима путовања, која се израчунава узимајући у обзир период преостало до отпочињања туристичког путовања.

У случају да је путник потпуно или делимично одустао од уговора о организовању путовања, пре почетка као и за време трајања туристичког путовања, због околности које није могао избећи или отклонити и које би да су постојале у време закључења уговора представљале оправдан разлог да не закључи уговор, организатор има право на накнаду стварних трошкова.

Оправдани разлози путника за одустанак од уговора из става 4. овог члана су:

- 1) изненадна болест путника, као и тешка болест његовог крвног сродника у правој линији, а у побочној линији закључно са другим степеном, брачног друга или тазбинског сродника закључно са другим степеном, усвојеника и усвојиоца;
- 2) смрт путниковог крвног сродника у правој линији, а у побочној линији закључно са другим степеном, брачног друга или тазбинског сродника закључно са другим степеном, усвојеника или усвојиоца;
- 3) елементарне непогоде у држави полазишта или одредишта;

4) званично проглашено ванредно стање у држави полазишта или одредишта;

5) ванредна ситуација у држави полазишта или одредишта.

У случају из ст. 2–4. овог члана, организатор је дужан да на захтев путника пружи образложење износа накнаде.

Право на накнаду административних трошкова организатор остварује по закљученом уговору, а у случају да је једним уговором обухваћено више путника организатор остварује право на једну накнаду.

Изузетно од става 7. овог члана право на накнаду административних трошкова организатор остварује и по сваком путнику из уговора, уз обавезу да докаже уручење уговора, општих услова путовања, програма путовања и др. сваком путнику појединачно.

Раскид уговора о организовању путовања и право на одустанак од стране организатора пре отпочињања путовања

Члан 130.

Организатор може да раскине уговор о организовању путовања и да пре отпочињања путовања исплати путнику укупно уплаћена средства за туристичко путовање када је:

1) број лица пријављених за туристичко путовање мањи од минималног броја предвиђеног уговором и организатор обавести путника о раскиду у року који је одређен уговором, који не може бити краћи од:

(1) 20 дана пре отпочињања туристичког путовања у случају путовања која трају дуже од шест дана;

(2) седам дана пре отпочињања туристичког путовања у случају путовања која трају између два и шест дана;

(3) 48 сати пре отпочињања туристичког путовања у случају путовања која трају краће од два дана;

2) организатор спречен да изврши уговор услед неизбежних и ванредних околности.

У случају из става 1. тачка 2) овог члана организатор је дужан да обавести путника о раскиду уговора без непотребног одлагања, а пре отпочињања туристичког путовања.

У случају из става 1. овог члана организатор је дужан да путнику исплати укупно уплаћена средства, без непотребног одлагања, а најкасније у року од 14 дана од раскида.

У случају из става 1. овог члана организатор није одговоран за накнаду евентуалних трошкова путника насталих услед раскида уговора.

Посебна права ученика односно студента

Члан 131.

Ако организатор организује боравак ученика или студента на школовању, односно студијама у иностранству, дужан је да обезбеди смештај и старање за ученика односно студента у одговарајућој породици или другом одговарајућем смештају, у сарадњи са учеником, његовим родитељем или старатељем, односно студентом.

Организатор је дужан да обезбеди ученику, односно студенту могућност редовног похађања наставе или обуке у току боравка у иностранству.

Организатор, односно посредник је дужан да најкасније у року од 14 дана пре отпочињања путовања обавести ученика, односно студента о имену, адреси и телефонском броју породице домаћина и имену, адреси и телефонском броју одговорног лица коме ученик, односно студент може да се обрати за помоћ у месту боравка у иностранству.

Организатор, односно посредник је дужан да ученику, односно студенту, пружи неопходне информације о култури, обичајима и начину живота, као и одговарајуће информације о здравственим услугама у земљи одредишта.

Ако организатор односно посредник не испуни обавезе из ст. 3. и 4. овог члана, ученик, односно студент има право да пре отпочињања путовања без накнаде раскине уговор.

Терет доказивања испуњења обавеза из ст. 3. и 4. овог члана је на организатору односно посреднику.

Ученик, односно студент има право да раскине уговор у било које време пре поласка.

У случају да ученик, односно студент раскине уговор после отпочињања путовања из разлога за које организатор, односно посредник не сноси одговорност, организатор има право на накнаду трошкова повратка ученика односно студента.

1.2. Саобразност туристичког путовања

Одговорност

Члан 132.

Организатор је дужан да реализује туристичко путовање на начин предвиђен уговором о организованом путовању, а у складу са прописима којима се уређује туризам.

Туристичко путовање је у складу са уговором ако има својства која је организатор гарантовао или ако одговара уобичајеној или уговореној намени.

Организатор одговара за саобразност услуге, укључујући услуге које је путнику пружио треће лице (пужалац услуга превоза, смештаја, исхране, других услуга у туризму, као и забавних, културних, спортско-рекреативних или других програма којима се испуњава слободно време).

На одговорност организатора за саобразност туристичког путовања или излета, сходно се примењују одредбе чл. 101–103. овог закона.

Терет доказивања саобразности услуге из става 3. овог члана је на организатору.

Несаобразност услуга путовања

Члан 133.

Путник ће, током извршења услуга путовања, без непотребног одлагања, узимајући у обзир околности случаја, организатору пријавити сваку несаобразност, која је обухваћена уговором о организовању путовања.

Ако услуге путовања нису пружене или не могу бити пружене путнику у складу са уговором о организовању путовања, организатор ће, без одлагања, ускладити уговорене услуге са уговором, осим у случају када није у могућности да их изврши или би то довело до несразмерних трошкова за организатора узимајући у обзир обим несаобразности и вредности релевантних услуга путовања.

Уколико организатор није у могућности да обезбеди услуге путовања из уговора о организовању путовања, путник може сам да усклади услуге путовања са уговором.

Уколико организатор делимично усклади услуге путовања из уговора о организовању путовања или несаобразност услуга путовања не представља значајно одступање од услова утврђених уговором о организовању путовања, путник наставља да користи услуге путовања које нису саобразне са уговором.

Значајно одступање из става 4. овог члана постоји када укупна вредност прелази 25% продајне цене из уговора о организовању путовања.

У случају из ст. 3. и 4. овог члана, путник има право на разлику између уговорене цене путовања и цене путовања снижене сразмерно неизвршењу или непотпуном извршењу, односно право на накнаду штете која се проузрокује путнику неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем обавеза организатора, у складу са законом.

Пријава недостатка саобразности из става 1. овог члана не сматра се рекламацијом.

Значајан недостатак саобразности

Члан 134.

Ако значајан део услуга путовања не може да се пружи како је договорено уговором о организовању путовања, организатор ће, без непотребног одлагања и без икаквих додатних трошкова за путника понудити одговарајуће заменске услуге путовања једнаког или већег квалитета од оног наведеног у уговору, како би се наставила реализација путовања, укључујући случај да повратак путника у место поласка није у складу са уговором о организовању путовања.

Ако организатор не понуди заменске услуге путовања или су заменске услуге путовања мањег квалитета и чине значајан недостатак саобразности у односу на уговор о организовању путовања, путник може да одбије такве заменске услуге, односно може да раскине уговор без плаћања накнаде за раскид.

У случају из става 2. овог члана, путник има право на смањење цене, односно право на накнаду штете из члана 133. став 6. овог закона.

Ако уговор о организовању путовања укључује превоз путника, организатор ће у случајевима наведеним у ставу 2. овог члана обезбедити путнику репатријацију једнаким превозним средством без непотребног одлагања и без додатних трошкова за путника.

Ако је немогуће обезбедити повратак путника како је договорено уговором о организовању путовања услед неизбежних и ванредних околности, организатор ће сносити трошкове неопходног смештаја, по могућности једнаког квалитета који је одређен уговором о путовању, током периода који није дужи од три ноћи по путнику.

Ограничење трошкова из става 5. овог члана не примењује се на особе смањене покретљивости, на особу која их прати, на труднице или малолетнике без пратње, као ни на особе којима је потребна посебна медицинска помоћ, под условом да је организатор о њиховим посебним потребама обавештен најмање 48 сати пре почетка туристичког путовања.

Право на умањење цене

Члан 135.

Организатор, локални представник организатора и локална агенција на коју је организатор или посредник упутио путника за случај потребе пружања одређене помоћи, дужни су да без одлагања:

1) одговоре на рекламацију односно пријаву недостатка саобразности путника за време трајања туристичког путовања;

2) отклоне свако одступање од уговора на које потрошач укаже.

Путник не може да захтева умањење цене ако несавесно пропусти да укаже на одступања између пружених и уговорених услуга.

Путник не може да захтева умањење цене и у случају када организатор докаже да се несаобразност може приписати путнику.

Одговорност за штету

Члан 136.

Ако путник претрпи штету услед несаобразности уговора о организовању путовања, има право да захтева накнаду штете од организатора, укључујући и нематеријалну штету.

У случају из става 1. овог члана, организатор не може да ограничи своју одговорност за накнаду штете на износ који је мањи од троструке укупне цене туристичког путовања.

Ограничење из става 2. овог члана се не може применити на штету која се односи на телесне повреде, односно на другу штету изазвану намерно или услед немара организатора.

Организатор је ослобођен одговорности из става 1. ако докаже да је несаобразност изазвана:

1) пропустима путника;

2) пропустима трећег лица, које није одговорно за пружање услуга путовања;

3) дејством више силе.

Рекламација путника и губитак права

Члан 137.

Организатор је дужан да путнику омогући да се на једноставан и приступачан начин обрати лицу одговорном за пријем рекламација односно пријаву недостатка саобразности путника за време трајања туристичког путовања.

Право путника на смањење цене или накнаду штете застарела истеком рока од три године, од дана сазнања за несаобразност услуге обухваћене уговором о организовању путовања.

Контакт са организатором

Члан 138.

Путник може да упути поруке, захтеве, пријаве недостатка саобразности или рекламације у вези са реализацијом туристичког путовања директно организатору, односно посреднику преко којег је туристичко путовање купљено.

Путник може да упути поруке, захтеве, пријаве недостатка саобразности или рекламације локалном представнику организатора или локалној агенцији на коју је организатор или посредник путника упутио за случај потребе.

Посредник из става 1. овог члана, као и лица из става 2. овог члана дужни су да проследи поруке, захтеве, пријаве недостатка саобразности или рекламације организатору без непотребног одлагања.

За потребе рачунања рокова у складу са овим законом, сматра се да је организатор примио поруку, захтев пријаве недостатка саобразности или рекламацију истовремено када и лица из става 3. овог члана.

Пружање помоћи

Члан 139.

Организатор ће без непотребног одлагања пружити одговарајућу помоћ путнику, који је суочен са потешкоћама, посебно у ситуацији када је повратак путника у складу са уговором о организовању путовања немогућ услед неизбежних и ванредних околности, нарочито кроз:

1) пружање одговарајућих информација о здравственим услугама, локалним надлежним органима и помоћи конзулата;

2) пружање помоћи да оствари комуникацију на даљину и пронађе заменске путне аранжмане.

Организатор може да наплати накнаду у висини стварних трошкова за пружање помоћи, ако је до потешкоћа дошло намерним поступањем или услед немара путника.

Гаранције путовања

Члан 140.

Организатор је дужан да има гаранцију путовања услед insolventности, којом се посебно обезбеђују трошкови нужног смештаја, исхране и повратка путника са путовања у место поласка у Републици Србији и иностранству, као и сва потраживања путника, као и гаранцију путовања ради накнаде штете, којом се обезбеђује накнада штете путнику у случају неиспуњења, делимичног испуњења или неуредног испуњења обавеза организатора путовања, у складу са законом којим се уређује туризам.

У случају да организатор, односно посредник путнику не пружи информацију о гаранцији путовања, односно не уручи му потврду о гаранцији путовања, путник има право да одустане од уговора.

У случају из става 2. овог члана организатор је дужан да путнику изврши повраћај уплаћених средстава у пуном износу, а најкасније у року од 14 дана од одустанка од уговора.

У случају из става 3. овог члана организатор нема право на накнаду административних трошкова.

2. Временски подељено коришћење непокретности (тајм-шеринг), трајне олакшице за одмор, помоћ приликом препродаје, омогућавање размене

Обавеза предуговорног обавештавања

Члан 141.

Трговац је дужан да потрошачу у примереном року, пре закључења уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене, тачно и потпуно обавести о подацима наведеним у информативним образцима за уговор о временски подељеном коришћењу непокретности, уговор о трајним олакшицама за одмор, уговор о помоћи приликом препродаје и уговор о омогућавању размене.

Обавештења из става 1. овог члана трговац је дужан да достави потрошачу без накнаде, у писаној форми, на папиру, другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема, који је лако доступан потрошачу, на уочљив, разумљив и необмањујући начин.

Министар надлежан за послове туризма ближе прописује садржину информативних образаца за уговор о временски подељеном коришћењу непокретности, уговор о трајним олакшицама за одмор, уговор о помоћи приликом препродаје и уговор о омогућавању размене.

Подаци из информативних образаца морају бити на српском језику.

Трговац је у обавези да потрошачу достави и оверен превод података из информативних образаца на језику дестинације на којој се непокретност налази.

Оглашавање

Члан 142.

Приликом оглашавања и нуђења временски подељеног коришћења непокретности, трајних олакшица за одмор, помоћи

приликом препродаје временски подељеног коришћења непокретности и трајних олакшица за одмор или омогућавања размене временски подељеног коришћења непокретности, трговац је дужан да обавести потрошача о условима и начину за добијање обавештења из члана 141. овог закона.

У случају да приликом промотивног или продајног догађаја, трговац нуди лично потрошачу да закључе уговор о временски подељеном коришћењу непокретности, уговор о трајним олакшицама за одмор, уговор о помоћи приликом препродаје или уговор о омогућавању размене, дужан је да јасно истакне промотивну или продајну сврху тог догађаја.

Трговац мора омогућити да обавештење из члана 141. овог закона буде доступно потрошачу за време трајања промотивног или продајног догађаја.

Временски подељено коришћење непокретности и трајне олакшице за одмор не могу се оглашавати или продавати у смислу улагања.

Формални услови за закључење уговора

Члан 143.

Уговор о временски подељеном коришћењу непокретности, уговор о трајним олакшицама за одмор, уговор о помоћи приликом препродаје и уговор о омогућавању размене закључују се у писаној форми и обавезно морају бити на српском језику.

У случају закључења уговора из става 1. овог члана, трговац је у обавези да на папиру или на другом трајном носачу података потрошачу достави и оверен превод уговора на језику дестинације на којој се непокретност налази.

Трговац је дужан да после потписивања уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности потрошачу преда најмање један примерак потписаног уговора.

У случају закључења уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности, подаци из члана 141. овог закона постају његов саставни део, обавезују трговца и не могу се мењати, осим ако уговорне стране изричито уговоре другачије или ако промене настану услед више силе.

Трговац је дужан да у примереном року пре закључења уговора из става 1. овог члана, обавести потрошача о свакој промени података из члана 141. овог закона, у писаној форми, на папиру, другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема, који је доступан потрошачу.

Трговац је дужан да у уговору из става 1. овог члана изричито наведе сваку промену података из члана 141. овог закона која настане у периоду од обавештавања потрошача о подацима до закључења уговора.

Уговор о временски подељеном коришћењу непокретности, уговор о трајним олакшицама за одмор, уговор о помоћи приликом препродаје и уговор о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности поред података из члана 141. овог закона, мора да садржи:

- 1) податке о датуму и месту закључења уговора;
- 2) име, пребивалиште и потпис потрошача;
- 3) име, односно назив, пребивалиште односно седиште и потпис трговца, односно име, пребивалиште и потпис овлашћеног лица трговца.

Трговац је дужан да у примереном року пре закључења уговора потрошача изричито обавести о:

- 1) праву потрошача на одустанак од уговора;
- 2) року у коме потрошач може да одустане од уговора;
- 3) забрани плаћања цене унапред пре истека рока у коме потрошач може да одустане од уговора.

У случају закључења уговора, потрошач мора, одвојено од потписивања уговора, да потпише уговорне одредбе које се односе на права потрошача из става 8. овог члана.

Образац за одустанак од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности саставни је део тих уговора.

Министар надлежан за послове туризма ближе прописује садржину обрасца за одустанак од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности.

Право на одустанак од уговора

Члан 144.

Потрошач може да одустане од уговора односно предуговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности, без обавезе да наведе разлоге за одустанак, у року од 14 дана од дана пријема закљученог уговора.

У случају истовременог закључења уговора о временски подељеном коришћењу непокретности и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности, рок за одустанак од уговора рачуна се од дана пријема закљученог уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности.

Продужење рока за одустанак од уговора

Члан 145.

Ако трговац није доставио потрошачу образац за одустанак од уговора у писаној форми, на папиру или на другом трајном носачу података, потрошач може да одустане од уговора, односно предуговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора, односно предуговора о трајним олакшицама за одмор, уговора односно предуговора о помоћи приликом препродаје и уговора, односно предуговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности у року од годину и 14 дана од дана пријема закљученог уговора, односно предуговора.

Ако трговац достави потрошачу образац за одустанак од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности пре истека годину дана од дана када је потрошач примио примерак закљученог уговора, односно предуговора, рок за одустанак од уговора рачуна се од дана када је потрошач примио образац за одустанак од уговора.

Ако трговац не обавести потрошача о подацима из члана 141. овог закона у писаној форми, на папиру, другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема, потрошач има право да одустане од уговора односно предуговора о временски подељеном коришћењу непокретности, трајним олакшицама за одмор, помоћи приликом препродаје и омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности у року од три месеца и 14 дана, од дана када је примио примерак закљученог уговора односно предуговора.

Ако трговац достави потрошачу обавештење о подацима из члана 141. овог закона пре истека три месеца од дана када је потрошач примио примерак закљученог уговора односно предуговора, рок за одустанак од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности рачуна се од дана када је потрошач примио обавештење.

Коришћење права на одустанак од уговора

Члан 146.

Изјава којом потрошач одустаје од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности производи правно дејство ако је дата у писаној форми, на папиру или на другом трајном носачу података.

Изјаву из става 1. овог члана потрошач може доставити трговцу на образцу за одустанак од уговора.

Изјава из става 2. овог члана сматра се благовременом ако је послата пре истека рока за одустанак од уговора.

Правне последице одустања

Члан 147.

Одустанком од уговора односно предуговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности, престају обавезе уговорних страна да изврше односно закључе уговор.

Потрошач има право да одустане од уговора без накнаде трошкова и није дужан да плати услуге које су му пружене пре одустања од уговора односно предуговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности.

Плаћање унапред

Члан 148.

Код уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности, забрањено је уговарање плаћања унапред, пружања средстава обезбеђења, резервисање новца на рачунима, изричитог признања дуга или другог извршења обавезе према трговцу или трећем лицу пре истека рока за одустанак од уговора.

Код уговора о помоћи приликом препродаје, забрањено је уговарање плаћања, пружања средстава обезбеђења, изричитог признања дуга или другог извршења обавезе према трговцу или трећем лицу пре закључења уговора о временски подељеном коришћењу непокретности и уговора о трајним олакшицама за одмор, односно пре него што трговац на други начин испуни обавезе из уговора о помоћи приликом препродаје.

Уговор о трајним олакшицама за одмор

Члан 149.

Код уговора о трајним олакшицама за одмор трговац је дужан да потрошачу омогући плаћање цене у оброчним отплатама, у једнаким годишњим износима за време трајања уговора.

Забрањено је плаћање супротно ставу 1. овог члана.

Укупан износ потрошачевих обавеза, укључујући чланарину, обрачунава се у једнаким годишњим ратама.

Трговац је дужан да потрошачу пошаље захтев за плаћање сваке оброчне отплате у писаној форми, на папиру, другом трајном носачу података или електронским путем, са потврдом пријема, најкасније 14 дана пре дана њеног доспећа.

После исплате прве оброчне отплате, потрошач може без камате да одустане од уговора о трајним олакшицама за одмор достављањем обавештења о одустанку од уговора трговцу, у року од 14 дана од дана пријема захтева за плаћање рате.

Престанак повезаних уговора

Члан 150.

Ако потрошач одустане од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности, сматра се да престају да важе сви повезани уговори без додатних трошкова за потрошача, укључујући уговор о кредиту, без обзира на то да ли је потрошачу кредит одобрио трговац или треће лице.

Ако је потрошачу кредит одобрило треће лице, трговац је дужан да обавести даваоца кредита о одустанку од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, уговора о трајним олакшицама за одмор, уговора о помоћи приликом препродаје и уговора о омогућавању размене временски подељеног коришћења непокретности.

Помоћ приликом препродаје временски подељеног коришћења непокретности односно трајних олакшица за одмор

Члан 151.

Трговац је дужан да потрошачу пружи помоћ приликом препродаје временски подељеног коришћења непокретности односно трајних олакшица за одмор.

Ако трговац не пружи потрошачу помоћ из става 1. овог члана, потрошач може да захтева да трговац откупи временски подељено коришћење непокретности или трајне олакшице за одмор.

Солидарна одговорност

Члан 152.

Трговац, лица која по налогу трговца учествују у продаји временски подељеног коришћења непокретности, лица којима је трговац поверио обављање одређених послова из уговора о продаји временски подељеног коришћења непокретности, остали трговци који учествују у продаји услуга временски подељеног коришћења непокретности, као и посредници у продаји услуга временски подељеног коришћења непокретности, солидарно су одговорни потрошачу за извршење и за правне последице неизвршења уговорних обавеза.

ХИ. ДОКУМЕНТ ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА ЗАШТИТУ ПОТРОШАЧА

Документ јавне политике

Члан 153.

Документом јавне политике утврђују се циљеви и активно-сти неопходни ради целовитог остварења политике заштите потрошача.

Влада на предлог Министарства доноси документ јавне политике.

Носиоци заштите потрошача

Члан 154.

Носиоци заштите потрошача су Народна скупштина, Влада, Министарство, Национални савет за заштиту потрошача, друга министарства и регулаторна тела која имају законом утврђене надлежности у области заштите потрошача, органи аутономне покрајине и локалне самоуправе, као и удружења и савези.

Носиоци заштите потрошача из става 1. овог члана сарађују у циљу унапређења заштите потрошача, као и на спровођењу докумената јавне политике.

Сарадња у области заштите потрошача

Члан 155.

Привредне и професионалне коморе и удружења која су основана у циљу заштите права трговца у области трговине подстичу и промовишу заштиту потрошача, нарочито међу својим члановима.

Ради унапређења заштите потрошача привредне и професионалне коморе и удружења из става 1. овог члана сарађују са носиоцима заштите потрошача из члана 154. став 1. овог закона.

Послови Министарства

Члан 156.

Министарство:

- 1) креира политику заштите потрошача;
- 2) спроводи поступак и одређује мере заштите колективног интереса потрошача;
- 3) подноси захтев за покретање прекршајног поступка због повреде колективног интереса потрошача;
- 4) прати спровођење политике заштите потрошача кроз друге државне политике;
- 5) сарађује и координира са носиоцима заштите потрошача из члана 154. став 1. овог закона, као и свим осталим субјектима који се баве заштитом потрошача;
- 6) унапређује правни оквир заштите потрошача и врши усклађивање са прописима Европске уније у области заштите потрошача;
- 7) обезбеђује примену прописа и врши координацију надзора над тржиштем у области заштите потрошача;
- 8) припрема и подноси Влади на усвајање документе јавне политике;
- 9) прати и оцењује успешност спровођења докумената јавне политике;

10) обавља стручне и административне послове за потребе Националног савета за заштиту потрошача;

11) подржава рад и развој тела за вансудско решавање потрошачких спорова;

12) подржава рад и развој удружења и савеза;

13) сарађује са органима покрајинске и локалне самоуправе на развоју заштите потрошача на покрајинском и локалном нивоу;

14) сарађује са институцијама које се баве заштитом потрошача на регионалном и међународном нивоу;

15) подстиче и спроводи едукативне и информативне активности усмерене на повећање свести потрошача и јавности о правима потрошача и политици заштите потрошача;

16) промовише истраживања и научне пројекте у области заштите потрошача;

17) управља и врши надзор над Националним регистром потрошачких приговора успостављеним у складу са чланом 169. овог закона;

18) прати тржиште ради препознавања непоштене пословне праксе и неправичних одредаба у потрошачким уговорима;

19) даје мишљења и препоруке у погледу непоштене пословне праксе и неправичних одредаба у потрошачким уговорима;

20) подстиче доношење кодекса добре пословне праксе од стране привредних и професионалних комора и удружења трговаца.

Национални савет за заштиту потрошача

Члан 157.

Ради унапређења система заштите потрошача и сарадње носилаца заштите потрошача и других субјеката који се баве заштитом потрошача, Влада образује Национални савет за заштиту потрошача (у даљем тексту: Национални савет).

Национални савет нарочито обавља следеће послове:

1) учествује у изради докумената јавне политике;

2) извештава Владу о стању у области заштите потрошача и спровођењу докумената јавне политике;

3) предлаже мере и активности за унапређење заштите потрошача;

4) даје мишљења и препоруке о питањима из области заштите потрошача носиоцима заштите потрошача;

5) обавештава јавност о свом раду и питањима од значаја за заштиту потрошача.

Састав Националног савета

Члан 158.

Национални савет чине представници Министарства и других државних органа и носилаца јавних овлашћења, евидентираних удружења и савеза, привредних и професионалних комора и других учесника на тржишту, као и независни стручњаци из области заштите потрошача.

Сталне чланове Националног савета чине представници Министарства, министарства надлежног за безбедност хране, министарства надлежног за безбедност производа, министарства надлежног за здравље, министарства надлежног за енергетику, министарства надлежног за телекомуникације, министарства надлежног за правосуђе, министарства надлежног за финансије, министарства надлежног за туризам и министарства надлежног за заштиту животне средине.

Једну трећину од укупног броја чланова Националног савета чине представници евидентираних удружења и савеза.

Савет потрошача из члана 168. овог закона, у року од 30 дана од дана пријема захтева Министарства, предлаже чланове Националног савета из реда евидентираних удружења и савеза.

Министар председава Националним саветом.

Активности органа аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе

Члан 159.

Органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе предузимају активности из своје надлежности у циљу унапређења заштите потрошача, а нарочито:

1) подржавају активности удружења и савеза у погледу обезбеђивања финансијских средстава, одговарајућих просторија и осталих неопходних услова за рад, у складу са прописима о финансирању програма од јавног интереса које реализују удружења;

2) подстичу и подржавају активности усмерене на заштиту потрошача, а посебно информисање, саветовање и едукацију потрошача;

3) подстичу и подржавају учешће представника потрошача у свим телима која на покрајинском и локалном нивоу доносе одлуке у областима од значаја за потрошаче, као што су услуге од општег економског интереса;

4) планирају и спровode активности у области заштите потрошача на својој територији, у складу са документом јавне политике;

5) подржавају оснивање и рад тела за вансудско решавање потрошачких спорова на својој територији.

Удружења и савези

Члан 160.

Удружења и савези у смислу овог закона су удружења односно савези који су основани и уписани у регистар у складу са законом којим се уређује оснивање и правни положај удружења и који испуњавају следеће услове:

1) да се оснивају ради остваривања циљева заштите потрошача;

2) да су недобитна и независна, нарочито у односу на трговце и политичке странке;

3) да лице на руководећем положају у удружењу, односно савезу није:

(1) лице запослено у државном органу или регулаторном телу, односно у органу аутономне покрајине или органу јединице локалне самоуправе који се баве пословима заштите потрошача;

(2) лице на руководећем положају или члан надзорног органа код трговца или у удружењу трговаца;

(3) лице на руководећем положају у политичкој странци.

Ако удружење, односно савез удружења у свом називу наведе да је удружење, односно савез удружења за заштиту потрошача, а не испуњава услове из става 1. овог члана, таква удружења, односно савези не могу остваривати права из члана 165. овог закона.

Активности удружења и савеза

Члан 161.

Удружења и савези обављају своје активности у складу са законом и статутом. Активности удружења и савеза нарочито обухватају:

1) информисање, едукацију, саветовање и пружање правне помоћи потрошачима у остваривању потрошачких права;

2) примање, евидентирање и поступање по приговорима потрошача;

3) спровођење независних испитивања и упоредних анализа квалитета роба и услуга и јавно објављивање добијених резултата;

4) спровођење истраживања и студија у области заштите потрошача и јавно објављивање добијених резултата.

Евиденција удружења и савеза

Члан 162.

Министарство установљава и води Евиденцију удружења и савеза (у даљем тексту: Евиденција).

Евиденција се јавно објављује на званичној интернет страници Министарства.

Евиденција садржи назив удружења или савеза, седиште, електронску адресу, адресу интернет странице, датум уписа у Евиденцију, датум брисања из Евиденције, контакт телефоне, годишње извештаје о спроведеним активностима и годишње финансијске извештаје удружења и савеза.

Поступак уписа у Евиденцију

Члан 163.

Упис удружења и савеза у Евиденцију врши Министарство.

Удружења, односно савези подносе пријаву Министарству, ради уписа у Евиденцију.

Пријава из става 2. овог члана нарочито садржи: назив удружења или савеза, матични број удружења, односно савеза, као и одговарајуће доказе да удружење, односно савез испуњава услове прописане чл. 160. и 161. и чланом 164. овог закона.

Министар ближе прописује садржину пријаве из става 2. овог члана, начин вођења Евиденције, као и услове за упис из члана 164. став 1. тач. 3) и 4) овог закона.

Услови за упис у Евиденцију

Члан 164.

За упис удружења, односно савеза у Евиденцију, поред услова из члана 160. овог закона, потребно је да удружење, односно савез испуњава и следеће услове:

- 1) да је област остваривања циљева заштита потрошача;
- 2) да је у области заштите потрошача активно најмање три године од уписа у регистар у складу са законом којим се уређује оснивање и правни положај удружења;
- 3) да располаже одговарајућим кадровским, материјалним и техничким капацитетима неопходним за обављање делатности заштите потрошача;
- 4) да лица на руководећем положају и запослени у удружењу, односно савезу поседују одговарајуће искуство, стручност и вештину за обављање делатности у области заштите потрошача;
- 5) да достави извештај Министарству о спроведеним активностима и постигнутим резултатима у области заштите потрошача, укључујући и пратећи финансијски извештај, чиме се потврђује искуство у овој области у периоду од најмање три године.

За упис савеза у Евиденцију неопходно је да савез чине најмање три удружења.

Приликом утврђивања испуњености услова за упис у Евиденцију, Министарство је дужно да затражи мишљење Савета потрошача из члана 168. овог закона.

На захтев Министарства, Савет потрошача мишљење из става 3. овог члана доставља Министарству у року од 15 дана од дана пријема захтева.

Министарство наставља поступак уписа у Евиденцију ако Савет потрошача не достави мишљење у року из става 4. овог члана.

Права евидентираних удружења и савеза

Члан 165.

Удружења, односно савези који су уписани у Евиденцију у складу са овим законом, имају право:

- 1) да конкуришу са програмом од јавног интереса за подстицајна средства Министарства;
- 2) на покретање поступка за заштиту колективног интереса потрошача у складу са овим законом;
- 3) да заступају интересе потрошача у судским и вансудским поступцима;
- 4) да заступају интересе потрошача у консултативним телима у области заштите потрошача на националном, регионалном и локалном нивоу;
- 5) на учествовање у раду радних група за припрему прописа и стратешких докумената којима се уређују права потрошача;
- 6) на приступ коришћењу Националног регистра потрошачких приговора из члана 169. овог закона, у циљу примања, евидентирања и поступања по приговорима потрошача;
- 7) да учествују у раду Савета потрошача из члана 168. овог закона.

Финансирање удружења и савеза

Члан 166.

Активности евидентираних удружења, односно савеза могу да се финансирају или суфинансирају из буџета Републике Србије, у складу са законом, документом јавне политике и Планом рада Владе.

Европски и међународни пројекти у области заштите потрошача које воде евидентирани удружења, односно савези могу да се суфинансирају из буџета Републике Србије.

Евидентирани удружења, односно савези дужни су да доставе Министарству финансијски извештај о активностима финансираним у складу са ст. 1. и 2. овог члана до 31. марта текуће године за претходну годину, а Министарство те извештаје објављује на својој интернет страници.

Забрањено је да удружења, односно савези примају новчана и друга средства, ствари, права и услуге, осим поклона мање вредности, укључујући сваки облик донација и бесповратне помоћи,

од физичких и правних лица с којима постоји сукоб интереса, а нарочито од трговаца или удружења трговаца, осим у случајевима пружања услуга уз накнаду (обука и сл.) у складу са законом и статутом удружења, односно савеза.

Сукоб интереса у смислу става 5. овог члана постоји када лице у својству представника, органа или члана органа удружења, односно савеза, има приватни, пословни или други интерес који утиче или може да утиче на поступање лица у наведеном својству на начин који може да угрози независност удружења, односно савеза у остваривању циљева за које је основан.

Брисање из Евиденције

Члан 167.

Удружење, односно савез брише се из Евиденције ако:

- 1) престане да испуњава услове из чл. 160. и 164. или поступи супротно члану 166. ст. 3. и 4. овог закона;
- 2) не одреди свог представника за члана саветодавног тела и комисије за решавање рекламација потрошача на позив имаоца јавних овлашћења, јединице локалне самоуправе или трговца, осим у оправданим случајевима;
- 3) не објави списак на начин и у року из члана 104. став 9. овог закона;
- 4) не достави годишњи извештај Министарству о спроведеним активностима и постигнутим резултатима у области заштите потрошача, укључујући и пратећи финансијски извештај, у складу с чланом 166. став 3. овог закона, до 31. марта текуће године за претходну годину;
- 5) нарушава етички кодекс из члана 168. став 2. тачка 3) овог закона. О брисању из Евиденције одлучује Министарство.

Приликом утврђивања испуњености услова за брисање из Евиденције, Министарство је дужно да затражи мишљење Савета потрошача из члана 168. овог закона.

Савет потрошача своје мишљење из става 3. овог члана доставља Министарству у року од 15 дана од дана када је Министарство затражило то мишљење.

У случају да Савет потрошача не достави мишљење из става 3. овог члана, Министарство наставља поступак брисања из Евиденције.

Брисано удружење не може бити поново уписано у Евиденцију у року од годину дана од дана брисања.

Савет потрошача

Члан 168.

Представници свих удружења, односно савеза који су уписани у Евиденцију из члана 162. овог закона чине Савет потрошача. Савет потрошача обавља следеће послове:

- 1) усаглашава ставове удружења, односно савеза о битним питањима за потрошаче;
- 2) предлаже представнике удружења, односно савеза у Национални савет и друге органе;
- 3) доноси етички кодекс удружења, односно савеза и прати његово спровођење;
- 4) даје мишљење Министарству у поступку уписа и брисања из Евиденције из чл. 162. и 167. овог закона;
- 5) доноси препоруку о брисању удружења и савеза из Евиденције Министарства;
- 6) разматра и друга питања у складу са законом и пословником о раду.

Савет потрошача доноси пословник о раду.

Одлуке Савета потрошача објављује Министарство на својој интернет страници и евидентирани удружења, односно савези на својим интернет страницама.

XIV. ПОТРОШАЧКИ ПРИГОВОРИ И ВАНСУДСКО РЕШАВАЊЕ ПОТРОШАЧКИХ СПОРОВА

1. Национални регистар потрошачких приговора и појам потрошачких приговора

Национални регистар потрошачких приговора

Члан 169.

Потрошачки приговор је свака представка или притужба којом потрошач пријављује повреду права уређену овим или другим законом.

Министарство установљава и води Национални регистар потрошачких приговора, који представља јединствену централну електронску базу података о потрошачким приговорима.

Приликом обраде података о личности потрошача, Министарство поступа у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

Једном годишње, најкасније до 1. марта текуће године за претходну годину, Министарство јавно објављује и доставља Националном савету извештај о раду Националног регистра потрошачких приговора.

Извештај о раду Националног регистра потрошачких приговора нарочито садржи:

- 1) податке о приговорима потрошача и пруженој правној помоћи;
- 2) уочене недостатке у прикупљању, евиденцији и решавању потрошачких приговора;
- 3) области у којима је забележен највећи број приговора потрошача;
- 4) предлоге за унапређење поступка за прикупљање података, евиденцију и решавање потрошачких спорова.

Потрошачки спор

Члан 170.

Потрошачки спор је домаћи или прекогранични спор који произлази из уговорног или вануговорног односа потрошача и трговца.

Домаћи спор је сваки потрошачки спор из става 1. овог члана, у ком у време закључења уговора потрошач има пребивалиште или боравиште, а трговац седиште или издвојен организациони део у Републици Србији.

Прекогранични спор је сваки потрошачки спор из става 1. овог члана, у ком у време закључења уговора трговац има седиште или издвојен организациони део у Републици Србији, а потрошач нема ни пребивалиште ни боравиште у Републици Србији.

Судови надлежни за решавање потрошачких спорова дужни су да воде евиденцију потрошачких спорова. Судови на основу евиденције једном годишње достављају податке о броју потрошачких спорова, донетих пресуда и просечној дужини трајања потрошачких спорова министарству надлежном за послове правосуђа, на прописаном обрасцу, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину. Министарство надлежно за послове правосуђа обједињује податке на прописаном обрасцу доставља Министарству најкасније до 30. априла текуће године за претходну годину.

Министар надлежан за послове правосуђа ближе прописује садржину и начин вођења евиденције и изглед образаца из става 4. овог члана.

У потрошачком спору, потрошач не плаћа судску таксу за тужбу и пресуду, у смислу закона којим се уређује парнични поступак, ако вредност предмета спора не прелази износ од 500.000 динара.

2. Вансудско решавање потрошачких спорова

Појам

Члан 171.

Потрошачки спор може се решити вансудским решавањем потрошачких спорова.

Вансудско решавање потрошачких спорова у смислу овог закона обавља се на транспарентан, ефикасан, брз и правичан начин пред телом за вансудско решавање потрошачких спорова (у даљем тексту: тело).

Министар ближе уређује услове за упис на листу тела, дужности тела, извештавање о раду, накнаду за рад тела, начин исплате као и образац захтева за упис на листу из члана 172. став 2. овог закона и образац предлога за покретање поступка вансудског решавања спора (у даљем тексту: предлог).

Вансудско решавање потрошачких спорова, у смислу овог закона, не примењује се:

- 1) у области медицинских услуга које се пружају пацијентима у сврху лечења, укључујући издавање рецепата;
- 2) у области пружања услуга од општег интереса које нису економске природе;

3) у вези са закљученим уговорима са јавним пружаоцима услуга у области високошколског образовања;

4) у потрошачким споровима који су предмет овог закона, ако је вансудско решавање спорова уређено посебним законом, а нарочито у области пружања електронских комуникационих услуга, поштанских услуга, финансијских услуга, осим финансијских погодби;

5) за решавање спорова по процедурама које је установио сам трговац;

6) на непосредне преговоре између потрошача и трговца;

7) на покушај мирена страна поводом спора у парничном поступку;

8) у поступцима које је трговац покренуо против потрошача.

Тела за вансудско решавање потрошачких спорова

Члан 172.

Тела сарађују у циљу усклађеног поступања, уједначавања и размене добре праксе.

Министарство сачињава и води листу тела и јавно је објављује.

Тела су лица која имају својство посредника, у складу са законом којим се уређује посредовање у решавању спорова, која су дипломирали на правном факултету, стекла након дипломирања две године искуства у грађанскоправној материји и која су уписана у листу тела из става 2. овог члана.

Листа тела за вансудско решавање потрошачких спорова садржи:

- 1) назив, адресу и интернет адресу свих тела за вансудско решавање потрошачких спорова;
- 2) податке о физичким лицима која су задужена за решавање спорова и њиховом професионалном искуству;
- 3) просечну дужину трајања спора;
- 4) језик, односно језике на којима се може поднети приговор и водити поступак;
- 5) пословник о раду, уколико га поседују;
- 6) разлоге због којих тело може да одбије вансудско решавање потрошачког спора;

7) стопу закључених споразума о решавању спора у односу на укупан број покренутих поступака у претходној години.

Једном годишње, најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину, тела су дужна да јавно објаве на својој интернет страници уколико је имају и доставе Министарству извештај који садржи податке о броју примљених предлога за покретање спора, покренутих, окончаних спорова и исходу окончаних спорова (број обустављених поступака, донетих препорука и закључених споразума о решавању спора), врсти спора, просечној дужини трајања спора, стопи извршених одлука тела и уоченим значајним проблемима који се често понављају и доводе до спорова између потрошача и трговаца, уз евентуалне препоруке како их избећи или решити.

Тело се брише са листе из става 2. овог члана ако:

- 1) престане да испуњава услове за упис у листу тела;
- 2) не достави извештај у року или са прописаним подацима из става 5. овог члана;
- 3) не поднесе представку из члана 174. став 2. тачка 4) овог закона;
- 4) не оконча спор у року од 90, односно 180 дана;
- 5) не узме у рад достављени предлог за покретање поступка вансудског решавања потрошачког спора у року од седам дана од дана пријема истог;
- 6) не унесе све достављене предлоге за покретање поступка вансудског решавања потрошачког спора у информациони систем којем се приступа преко интернет странице Министарства у року и на начин прописан овим законом.

Тело које је избрисано са Листе тела не може бити поново уписано у Листу у року од годину дана од дана брисања са Листе.

Тело које је избрисано са Листе тела дужно је да обавести потрошача по чијем предлогу је покренут поступак за вансудско решавање спора који није окончан до тренутка пријема решења о брисању, да у року од пет дана од дана пријема тог обавештења, може поднети нов предлог другом телу које се налази на Листи тела.

Право на вансудско решавање спорова

Члан 173.

Поступак пред телом може да покрене потрошач само уколико је претходно изјавио рекламацију или приговор трговцу.

Трговац је обавезан да учествује у поступку вансудског решавања потрошачких спорова пред телом.

Трговац је дужан да на продајном месту и интернет страници на начин који је за потрошача јасан, разумљив и лако доступан, истакне обавештење да је по закону обавезан да учествује у поступку вансудског решавања потрошачких спорова.

Вансудско решавање потрошачког спора у складу са овим законом може да траје најдуже 90 дана од дана подношења предлога.

Изузетно од става 4. овог члана, у оправданим случајевима када је предмет спора сложен, рок од 90 дана се може продужити за највише још 90 дана, о чему тело без одлагања обавештава потрошача и трговца.

Потрошач може одустати од даљег учешћа у вансудском решавању потрошачког спора до окончања поступка.

Обавезе Министарства и тела у вези вансудског решавања спорова

Члан 174.

Министарство је дужно да:

1) одржава и ажурира интернет страницу која садржи информације о вансудском решавању спорова, о поступку и о могућности подношења предлога, као и информациони систем којем се приступа преко интернет странице Министарства;

2) врши исплату накнаде за рад тела у смислу члана 189. став 3. овог закона;

3) врши надзор над радом тела, припрема и објављује обједињени годишњи извештај о активностима тела на својој интернет страници, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину;

4) на основу обавештења тела о привременој спречености поступања дужем од 30 дана, онемогући подношење предлога за покретање поступка том телу у информационом систему из тачке 1) овог става привремено у току трајања спречености;

5) у информационом систему из тачке 1) овог става, омогући потрошачу да по поднетом предлогу по ком тело није окончало поступак у року из члана 173. ст. 4. и 5. овог закона, поднесе другом телу предлог за покретање поступка вансудског решавања потрошачког спора;

6) једном годишње изврши проверу да тело није на било који начин ангажовано код удружења односно савеза удружења за заштиту потрошача или трговца;

7) обавести потрошача да је тело надлежно за поступање по поднетом предлогу, брисано са Листе, као и да има право да поднесе предлог за покретање поступка другом телу.

Тело је дужно да:

1) унесе достављени предлог за покретање поступка вансудског решавања потрошачког спора у информациони систем из става 1. тачке 1) овог члана у року од седам дана од дана пријема истог;

2) у случају оправдане немогућности поступања у складу са тачком 1) овог става и привремене спречености поступања по предлогу дужем од 30 дана, обавести о томе Министарство и то у року од три дана од дана наступања немогућности;

3) у року од седам дана достави доказ Министарству да је поступио у складу са чланом 173. став 5. овог закона;

4) због непоступања трговца у складу са чланом 173. став 2, чланом 183. став 2. и чланом 184. став 2. овог закона поднесе представку надлежном инспекцијском органу у року од седам дана од дана када је трговац био у обавези да учествује у поступку, од дана када је требао да се изјасни да ли признаје или оспорава предлог потрошача или од дана када је био у обавези да учествује на усменој расправи;

5) у информациони систем из става 1. тачке 1) овог члана унесе доказ да је странама у поступку уручена препорука или одлука да се поступак обуставља.

3. Начела вансудског решавања потрошачких спорова*Равноправност*

Члан 175.

У поступку вансудског решавања потрошачког спора стране су равноправне.

Искључење јавности

Члан 176.

У поступку вансудског решавања потрошачког спора јавност је искључена.

Непристрасност

Члан 177.

Тело је независно у раду и поступа непристрасно.

Поверљивост

Члан 178.

Сви подаци, предлози и изјаве из поступка вансудског решавања потрошачког спора или у вези са поступком су поверљиви, ако се стране нису другачије споразумеле, осим оних којих се морају открити у складу са законом или у циљу примене или спровођења споразума о вансудском решавању потрошачког спора, као и када то јавни интерес налаже.

Хитност

Члан 179.

Поступак вансудског решавања спора спровешће се без одлагања у најкраћем могућем року.

Језик поступка

Члан 180.

У поступку вансудског решавања спора у службеној употреби је српски језик и ћирилично писмо. Други језици и писма службено се употребљавају у складу са законом.

На подручјима у којима живе припадници националних мањина у службеној употреби су и њихови језици и писма, у складу са Уставом и законом.

4. Поступак вансудског решавања потрошачког спора*Предлог за покретање поступка вансудског решавања потрошачког спора*

Члан 181.

Предлог садржи:

1) име, презиме, пребивалиште или боравиште потрошача;

2) пословно име, седиште, порески идентификациони број трговца;

3) податке о предмету потрошачког спора, уз опис чињеничног стања и доказе којима се утврђују чињенице;

4) предлог потрошача о исходу потрошачког спора;

5) изјаву да је потрошач претходно изјавио рекламацију или приговор трговцу;

6) датум подношења рекламације или приговора и број под којим су заведени;

7) изјаву да спор није у току или је већ решен у судском или вансудском поступку;

8) изјаву о начину вођења поступка (непосредно или електронским путем);

9) датум и потпис потрошача, осим када се предлог подноси електронским путем.

Предлог потрошач доставља телу за вансудско решавање потрошачких приговора које се налази на листи из члана 172. став 2. овог закона, преко поште или електронски, путем информационог система из члана 174. став 1. тачка 1) овог закона.

Предлог из става 1. овог члана је неуредан ако има недостатке који тело спречавају да поступа по њему, ако није разумљив или ако није потпун. У том случају тело у року од пет дана од пријема предлога обавештава потрошача на који начин да уреди предлог, и то у року који не може бити краћи од пет дана, уз упозорење на правне последице ако не уреди предлог у остављеном року.

Ако потрошач не уреди предлог у складу са ставом 3. овог члана, сматраће се да је одустао.

Ако потрошач уреди предлог у складу са ставом 3. овог члана, сматраће се да је предлог за вансудско решавање потрошачког спора поднет када тело прими уређен предлог.

Одбацивање предлога за вансудско решавање спорова

Члан 182.

Тело је дужно да одбаци предлог из следећих разлога:

- 1) ако није надлежно за решавање у спору;
- 2) ако је спор већ решен у судском или вансудском поступку;
- 3) ако потрошач не уреди предлог у складу са чланом 181. став 4. овог закона;
- 4) ако је предлог поднет након истека рока од годину дана од дана подношења рекламације трговцу;
- 5) ако потрошач, пре подношења предлога, није изјавио рекламацију у складу са овим законом.

Тело је дужно да одлучи о допуштености предлога у року од 15 дана од дана пријема предлога.

Покретање поступка

Члан 183.

Поступак се сматра покренутим када тело прими уредан предлог потрошача, а не постоје услови за одбацивање предлога из члана 182. овог закона.

Уредан предлог тело доставља трговцу уз обавештење трговцу да се у року од 15 дана од дана достављања предлога са прилозима изјасни да ли признаје или оспорава предлог потрошача. Када се поступак води електронским путем, уредна достава предлога сматра се када га тело упути трговцу на електронску адресу која је јавно објављена.

Ако трговац оспорава предлог, у изјашњењу мора да наведе чињенице на којима заснива своје наводе и доказе којима се утврђују те чињенице.

Спровођење поступка вансудског решавања потрошачког спора

Члан 184.

Тело упознаје стране са циљем вансудског решавања спора, правилима и трошковима поступка.

Тело може заказати усмену расправу увек када је то корисно за разјашњење предметног спора, а потрошач и трговац су обавезни да учествују на усменој расправи.

Уколико тело процени да је корисно одржати усмену расправу, дужно је да најмање осам дана пре заказане усмене расправе достави позив странама у поступку. Позив садржи место, дан и час одржавања усмене расправе.

Тело може заказати и видеоконференцијску усмену расправу, када постоје техничке могућности.

Свака страна може затражити одлагање усмене расправе уз навођење разлога. Ако тело одобри овај захтев, заказаће нови датум усмене расправе и о томе обавестити стране.

Захтев за одлагање усмене расправе страна у поступку може поднети само једном.

Тело може обуставити поступак ако оцени да даље спровођење поступка није целисходно или ако потрошач не дође на усмену расправу.

Окончање поступка

Члан 185.

Поступак вансудског решавања спорова окончава се:

- 1) препоруком о начину решавања потрошачког спора;
- 2) закључењем споразума о решавању спора;

3) одлуком тела да се поступак обуставља, јер даље вођење поступка није целисходно (нпр. сложеност поступка, тело након покретања поступка сазнало да се између истих страна већ води поступак са истим предметом спора пред другим телом и сл.).

Препорука

Члан 186.

Уколико стране у поступку не постигну споразум, тело може издати препоруку о начину решавања спора, уколико оцени да је то целисходно.

Препорука се сачињава у писаном облику са образложењем и доставља странама у поступку.

Препорука не обавезује стране у спору.

Споразум о решавању спора

Члан 187.

Уколико стране у вансудском поступку решавања потрошачког спора постигну споразум, тело га сачињава у писаној форми и доставља странама на потпис.

Садржину споразума о решавању спора путем вансудског решавања потрошачког спора одређују стране у поступку.

Тело потписан споразум доставља странама у поступку и Министарству.

Споразум о вансудском решавању потрошачког спора као извршина исправе

Члан 188.

Споразум о вансудском решавању потрошачког спора може имати снагу извршне исправе ако су испуњени следећи услови:

- 1) да садржи изјаву дужника којом пристаје да поверилац на основу споразума о решавању спора у поступку вансудског решавања потрошачког спора након доспелости потраживања може покренути поступак (клаузула извршности);
- 2) да споразум мора бити потписан од страна у спору у поступку вансудског решавања потрошачког спора и тела.

Трошкови вансудског решавања потрошачког спора

Члан 189.

Свака странка у поступку вансудског решавања потрошачког спора плаћа своје трошкове (трошкови заступања, путни трошкови и сл.).

Рад тела за вансудско решавање потрошачког спора је бесплатан за странке у поступку вансудског решавања потрошачког спора.

Тела могу да се финансирају из буџета Републике Србије у складу са законом, документом јавне политике и Планом рада Владе.

Јединица локалне самоуправе може, на основу споразума са телом, да помаже рад тела обезбеђивањем просторних и техничких средстава.

Право на судску заштиту и решавање потрошачког спора путем арбитраже

Члан 190.

Покретање и вођење поступка вансудског решавања потрошачког спора, не искључује и не утиче на остваривање права на судску заштиту, у складу са законом.

Учешће потрошача у вансудском решавању спора не утиче на право потрошача да захтева накнаду штете у судском поступку.

Застаревање и преклузивни рокови не теку у току поступка вансудског решавања потрошачког спора, а почињу поново да теку истеком петнаестог дана од дана окончања овог поступка.

Потрошачки спор може се решавати и пред арбитражом, када потрошач и трговац закључе споразум о арбитражи након настанка спора.

Споразум о арбитражи је исправа коју су потписале обе уговорне стране и који не садржи друге споразуме осим оних које се односе на арбитражни поступак.

Трговац је дужан да потрошача пре потписивања споразума о арбитражи упозна са правним последицама прихватања арбитражног споразума, посебно о обавезности одлуке арбитраже и трошковима овог поступка.

Сходна примена других прописа

Члан 191.

На питања у вези са вансудским решавањем потрошачког спора која нису уређена овим законом, сходно се примењује закон којим се уређује посредовање у решавању спорова.

XV. ЗАШТИТА КОЛЕКТИВНОГ ИНТЕРЕСА ПОТРОШАЧА**Колективни интерес потрошача**

Члан 192.

Повреда колективног интереса потрошача постоји:

- 1) када се укупном броју од најмање десет потрошача, истоветном радњом, односно на истовестан начин, од стране истог лица, повређује право које им је загарантовано овим законом, или
- 2) у случају уговарања неправичних одредби у потрошачким уговорима у смислу чл. 44–47. овог закона.

Повреда колективног интереса потрошача из става 1. тачка 1) овог члана постоји и у случајевима када се повређују права укупном броју потрошача који је мањи од десет, ако надлежни орган утврди да је дошло до повреде колективног интереса потрошача узимајући у обзир нарочито трајање и учесталост поступања трговца, као и чињеницу да ли такво поступање испољава негативне ефекте према сваком потрошачу у датој чињеничној ситуацији.

Покретање поступка по службеној дужности

Члан 193.

Министарство покреће и води поступак утврђивања повреде колективног интереса потрошача по службеној дужности ако у поступку надзора, на основу достављених иницијатива, информација и других расположивих података основано претпостави да неко чињење или нечињење учесника на тржишту, а посебно постојање неправичне уговорне одредбе, угрожава или прети да угрози колективни интерес потрошача.

Поступак за заштиту колективног интереса потрошача може да се води против трговца, односно удружења трговаца чија су поступања у супротности са одредбама овог закона, или ако уговара неправичне уговорне одредбе у смислу овог закона.

Покретање поступка по захтеву странке

Члан 194.

Поступак заштите колективног интереса може се, осим по службеној дужности, покренути и водити на основу захтева овлашћеног лица.

Лица овлашћена за подношење захтева за заштиту колективног интереса потрошача

Члан 195.

Захтев за заштиту колективног интереса потрошача могу да поднесу евидентирана удружења односно савези из члана 162. овог закона.

Странке у поступку и покретање поступка

Члан 196.

Странке у поступку заштите колективног интереса потрошача су лице против кога је покренут поступак и подносилац захтева.

Својство странке немају подносиоци иницијативе за испитивање повреде колективног интереса потрошача, даваоци информација и података, стручна лица и организације чије се анализе користе у поступку, као ни државни органи и организације који сарађују са Министарством у току поступка.

О покретању поступка заштите колективног интереса потрошача доноси се закључак, који нарочито садржи опис радњи или аката који могу да представљају повреду колективног интереса потрошача, правни основ и разлоге за покретање поступка.

Против закључка о покретању поступка није дозвољена посебна жалба и не може се покренути управни спор.

Министарство ће обавестити лице против којег је покренут поступак заштите колективног интереса потрошача о разлозима због којих се поступак води као и о битним чињеницама и

доказима у поступку и позвати га да се изјасни у року од осам дана од дана пријема обавештења.

Одлуке у поступку заштите колективног интереса потрошача

Члан 197.

Министарство решењем одлучује о постојању повреде и одређивању мере.

Лице против којег се води поступак може у току поступка до његовог окончања дати предлог обавеза које је спремно да предузме ради отклањања повреде закона, са условима и роковима за спровођење (корективна изјава).

Решење из става 1. овог члана садржи и рок за спровођење изречене мере.

Против решења донетог у поступку заштите колективног интереса може се покренути управни спор.

Мера заштите колективног интереса потрошача

Члан 198.

Ако је утврђено постојање повреде колективног интереса, одређује се мера заштите колективног интереса потрошача, којом може да се наложи лицу против кога је вођен поступак да предузме одређено понашање или може да му се забрани одређено понашање, а нарочито да:

- 1) прекине са кршењем одредби овог закона којим се угрожава колективни интерес потрошача и уздржи се од будућег кршења;
- 2) отклони утврђену неправилност;
- 3) без одлагања обустави уговарање неправичних уговорних одредаба.

У решењу из члана 197. став 1. овог закона Министарство може трговцу да наложи обавезу да у утврђеном року извести Министарство о спровођењу изречених мера.

Решење којим се одређује мера из става 1. овог члана објављује се на интернет страници Министарства.

Привремена мера

Члан 199.

Ако постоји опасност од наступања штетних последица по права и интересе потрошача, Министарство, на предлог подносиоца захтева, може да наложи престанак вршења одређених радњи, односно обавезу предузимања радњи којима се спречавају или отклањају штетне последице.

Привремена мера може да траје до доношења решења у поступку заштите колективног интереса потрошача.

Прекид поступка

Члан 200.

Министарство прекида поступак заштите колективног интереса потрошача ако се трговац корективном изјавом обавезе да неће наставити или поновити радњу или акт којим се штети колективном интересу потрошача.

Прекид поступка из става 1. овог члана може да траје најдуже три месеца.

О поступању по обавези из става 1. овог члана Министарство води рачуна по службеној дужности.

Ако странка против које се води поступак не испуни или прекрши преузете обавезе пре истека рока од три месеца Министарство наставља поступак.

Ако странка против које се води поступак испуни преузете обавезе у прописаном року Министарство ће обуставити поступак.

Поступак за накнаду штете

Члан 201.

Покретање или вођење поступка за заштиту колективног интереса потрошача не спречава потрошача коме је проузрокована штета да покрене пред надлежним судом поступак за накнаду те штете или да пред судом покрене поступак за поништај или утврђивање ништавости уговора, односно да пред судом покрене други поступак захтевајући остварење својих права.

Примена правила општег управног поступка**Члан 202.**

На питања у вези са поступком заштите колективног интереса потрошача која нису уређена овим законом, примењује се закон којим се уређује општи управни поступак.

XVI. НАДЗОР**Надлежност за надзор****Члан 203.**

Надзор над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши министарство надлежно за послове трговине и министарство надлежно за послове туризма.

Органи државне управе и органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у оквиру свог делокруга, врше надзор над спровођењем прописа у области заштите потрошача и предузимају радње прописане овим законом и другим прописима.

Инспекцијски надзор над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши министарство надлежно за послове трговине, преко тржишних инспектора, као и министарство надлежно за послове туризма, преко туристичких инспектора, у складу са овлашћењима прописаним овим законом и прописима којима се уређује инспекцијски надзор у областима трговине и туризма.

На све што овим законом није уређено у погледу инспекцијског надзора, примењиваће се одредбе закона којим се уређује инспекцијски надзор.

Сарадња у надзору**Члан 204.**

Органи из члана 203. став 2. овог закона у вршењу надзора међусобно сарађују и достављају једни другима податке и обавештења потребна за рад по питањима заштите потрошача.

Министарство управља пословима заштите потрошача. Органи из члана 203. става 2. овог закона дужни су да достављају Министарству анализу стања у областима из свог делокруга које се односе на заштиту потрошача и дају мишљење о питањима од значаја за заштиту потрошача.

Поступак инспекцијског надзора**Члан 205.**

У вршењу инспекцијског надзора надлежни инспектор има права, дужности и овлашћења прописана овим законом и законима којима се уређује инспекцијски надзор у областима трговине и туризма.

На поступак инспекцијског надзора примењују се одредбе закона којим се уређује инспекцијски надзор.

Пријаве повреде закона, односно друге информације, дојаве, поднесци и захтеви поднети ради предузимања инспекцијског надзора имају дејство иницијативе за покретање поступка, а подносиоци тих иницијатива немају својство странке у поступку.

У случају основане сумње да трговац обавља пословну праксу која се сматра непоштеном у смислу чл. 16–22. овог закона, ради доказивања надлежни инспектор може да користи прикривену куповину, ако се на други начин не могу обезбедити потребни докази или би то било значајно отежано. У оквиру прикривене куповине, надлежни инспектор овлашћен је да путем непосредног опажања прикупља доказе потребне за утврђивање чињеничног стања.

О свим радњама у поступку инспекцијског надзора од значаја за утврђивање чињеничног стања инспектор саставља записник.

Мера за отклањање незаконитости**Члан 206.**

Ако утврди незаконитост, инспектор записником о инспекцијском надзору налаже трговцу да отклони утврђену незаконитост, са примереним роком за отклањање.

Рок из става 1. овог члана не може бити краћи од 24 сата ни дужи од два месеца, ако другачије није прописано.

Ако инспектор утврди да је трговац предузео меру која му је наложена и отклонио незаконитост, окончава поступак инспекцијског надзора достављањем трговцу записника у ком се наводи да су отклоњене утврђене незаконитости или недостаци у његовом пословању или поступању.

Ако трговац у остављеном року не отклони утврђену незаконитост, инспектор без одлагања доноси решење којим изриче меру за отклањање незаконитости са примереним роком из става 2. овог члана.

Ако трговац не поступи по решењу из става 4. овог члана, инспектор ће решењем изрећи меру привремене забране промета робе или вршења услуге на коју се мера односи.

Ако инспектор утврди да трговац обавља пословну праксу која се сматра непоштеном у смислу чл. 16–22. овог закона, доноси решење којим се трговцу забрањује да обавља непоштену пословну праксу.

Изрицање мера**Члан 207.**

Мером из члана 206. овог закона, надлежни инспектор налаже отклањање утврђене незаконитости трговцу ако:

- 1) не истиче цене, у складу са чл. 6–10. овог закона;
- 2) се не придржава истакнуте цене и услова продаје из члана 11. овог закона;
- 3) не обавештава потрошаче, у складу са чл. 12, 27, 42, 108, 115. и чл. 141–143. овог закона;
- 4) наплаћује додатне трошкове без претходне изричите сагласности потрошача, у складу са чланом 13. овог закона;
- 5) поступа супротно члану 26. овог закона;
- 6) не обавештава потрошаче у складу са чланом 28. овог закона;
- 7) не предаје потрошачу образац за одустанак од уговора на даљину и уговора који се закључују изван пословних просторија, обавештење и уговор, односно исправу о уговору, у складу са чл. 31. и 32. овог закона;
- 8) није извршио повраћај плаћеног износа који је примио од потрошача, као и трошкове испоруке, у случају одустанка од уговора у законском року од 14 дана, у складу са чланом 35. став 1. овог закона;
- 9) врши директно оглашавање, супротно члану 39. овог закона;
- 10) шаље пошиљке које потрошач није наручио, у складу са чланом 40. став 1. овог закона;
- 11) врши оглашавање путем средстава комуникације на даљину, супротно члану 41. овог закона;
- 12) не доставља потрошачу пратећу документацију уз робу, у складу са чланом 50. овог закона;
- 13) не поступа у складу са чланом 51. став 4. овог закона;
- 14) није испунио уговор у складу са чланом 53. став 1. овог закона;
- 15) не поступа у складу са чланом 54. ст. 1. и 2. овог закона;
- 16) у случају несаобразне робе, није поступио у складу са чл. 56. и 57. овог закона;
- 17) не издаје потрошачу гарантни лист, у складу са чланом 61. или чланом 102. став 3. овог закона;
- 18) злоупотребава израз „комерцијална гаранција” и израз с тим значењем, у складу са чланом 62. овог закона;
- 19) не обавештава потрошаче о начину и месту пријема рекламације или не обезбеђује присуство лица овлашћеног за пријем рекламација у току радног времена, у складу са одредбом члана 63. овог закона;
- 20) не води евиденцију рекламација у складу са одредбом члана 63. овог закона;
- 21) није без одлагања, одмах након закључења уговора, испоручио дигитални садржај или дигиталну услугу у складу са чланом 73. овог закона;
- 22) није испоручио дигитални садржај или дигиталну услугу у складу са чл. 74. и 75. овог закона;
- 23) не врати плаћено и ако зарачуна накнаду, све у складу са чланом 84. овог закона;
- 24) обуставља потрошачу пружање услуге од општег економског интереса, супротно члану 107. овог закона;
- 25) не издаје рачун у складу са чланом 112. овог закона;

26) не успоставља контакт линију у вези са прикључењем на дистрибутивну мрежу, квалитетом и коришћењем услуга од општег економског интереса, у складу са чланом 113. овог закона;

27) оглашава или нуди на продају туристичка путовања, супротно члану 118. овог закона;

28) не обавештава потрошача о подацима који се односе на породицу домаћина и одговорно лице коме ученик, односно студент може да се обрати за помоћ у месту боравка, у складу са чланом 131. став 3. овог закона;

29) не изда потврду о гаранцији услед инсолвентности, у складу са чланом 140. овог закона;

30) не оглашава и не нуди временски подељено коришћење непокретности, трајне олакшице за одмор, помоћ приликом препродаје временски подељеног коришћења непокретности и трајних олакшица за одмор, односно размену временски подељеног коришћења непокретности, у складу са чланом 142. овог закона;

31) не омогућава посебно потписивање уговорних одредаба о праву потрошача на одустанак од уговора, о трајању тог права и о забрани плаћања унапред за време трајања права на одустанак, у складу са чланом 143. ст. 8. и 9. овог закона.

Мером из члана 206. овог закона надлежни инспектор налаже отклањање утврђене незаконитости трговцу који је давалац комерцијалне гаранције, ако:

1) продаје робу уз гарантни лист који је сачињен супротно члану 61. став 3. овог закона;

2) злоупотребљава израз „комерцијална гаранција” и израз с тим значењем, у складу са чланом 62. овог закона.

Жалба

Члан 208.

Против решења из члана 206. став 4. овог закона може се изјавити жалба Министру у року од осам дана од дана пријема решења.

Жалба из става 1. овог члана не одлаже извршење решења.

Против другостепене одлуке Министра странка којој је изречена мера у поступку инспекцијског надзора може да покрене управни спор у року од 14 дана од дана пријема другостепене одлуке.

XVII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршај

Члан 209.

Новчаном казном у износу од 300.000 до 2.000.000 динара, казниће се за прекршај правно лице ако:

1) не поступи у складу са чланом 10. став 1. или став 2. или став 3. или став 4. тачка 1) или став 4. тачка 2) или став 5. или став 6. или став 8. или став 9. или став 10. овог закона;

2) обавља непоштену пословну праксу из члана 17. овог закона;

3) обмањује потрошача на начин прописан чл. 18–20. овог закона;

4) обавља насртљиву пословну праксу, на начин прописан чл. 21. и 22. овог закона;

5) уколико не прибави сагласност потрошача за обављање додатног рада, у складу са чланом 92. овог закона;

6) не поступи у складу са чланом 104. став 2. или став 4. или став 5. овог закона;

7) поступи супротно члану 107. овог закона;

8) не дозвољава потрошачу да раскине уговор о пружању услуга од општег економског интереса, у складу са чланом 110. овог закона;

9) не обавести потрошача о подацима из члана 115. овог закона;

10) поступи супротно члану 117. став 1. или став 2. или став 3. овог закона;

11) оглашава или нуди туристичко путовање, повезан путни аранжман или излет супротно члану 118. овог закона;

12) поступи супротно члану 119. овог закона;

13) не обавести потрошача о подацима из члана 120. овог закона;

14) поступи супротно члану 121. став 1. овог закона;

15) поступи супротно члану 122. став 4. овог закона;

16) поступи супротно члану 123. став 1. или став 3. или став 5. или став 6. овог закона;

17) једнострано измени уговор супротно члану 124. став 1. овог закона;

18) без одлагања не обавести путника о измени битних одредаба уговора, супротно члану 124. став 2. или став 3. овог закона;

19) обавештење о измени услова уговора не садржи податке из члана 124. став 4. овог закона;

20) не закључи нови уговор и не обезбеди нову гаранцију путовања, супротно члану 124. став 6. овог закона;

21) не омогући путнику умањење цене у складу са чланом 124. став 7. овог закона;

22) поступи супротно члану 125. став 4. или став 5. или став 6. или члану 127. став 7. или став 8. овог закона;

23) најкасније у року од 48 сати не закључи уговор са путником, супротно члану 128. став 6. овог закона;

24) поступи супротно члану 128. став 8. или став 9. овог закона;

25) поступи супротно члану 129. став 7. или став 8. овог закона;

26) поступи супротно члану 131. став 1. или став 3. овог закона;

27) поступи супротно члану 132. овог закона;

28) поступи супротно члану 134. став 1. или став 4. или став 5. овог закона;

29) ограничи своју одговорност за накнаду штете на износ који је мањи од троструке укупне цене туристичког путовања, супротно члану 136. став 2. овог закона;

30) не омогући путнику да се на једноставан и приступачан начин обраћа лицу одговорном за пријем рекламација путника за време трајања туристичког путовања, супротно члану 137. став 1. овог закона;

31) поступи супротно члану 138. став 3. овог закона;

32) не изврши путнику повраћај уплаћених средстава у складу са чланом 140. став 3. овог закона;

33) не поступи у складу са чланом 141. став 1. или став 2. или став 5. овог закона;

34) поступи супротно члану 142. став 1. или члану 142. став 3. овог закона;

35) не поступи у складу са чланом 143. став 2. или став 3. или став 6. или став 7. овог закона;

36) поступи супротно члану 148. овог закона;

37) поступи супротно члану 149. став 1. или став 4. овог закона;

38) повреди колективни интерес потрошача из члана 192. овог закона;

39) поступи супротно мери заштите колективног интереса потрошача из члана 198. овог закона, што је утврђено коначним решењем;

40) поступи супротно налогу из решења инспектора из члана 206. став 4. овог закона.

За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

За радње из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара.

Члан 210.

Новчаном казном у износу од 200.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) не поступи у складу са чл. 6–9. овог закона;

2) поступи супротно члану 11. овог закона;

3) не обавештава потрошача, у складу са чланом 12. овог закона;

4) наплати додатне трошкове без претходне изричите сагласности потрошача, у складу са чланом 13. овог закона;

5) продаје, испоручује, услужује и поклања алкохолна пића, укључујући пиво, дуванске и сродне производе, електронске уређаје за загревање дуванског односно биљног производа, електронске цигарете, у складу са прописом којим се регулише дуван, или пиротехничка средства, лицима млађим од 18 година живота, супротно члану 24. став 1. овог закона;

6) одбије да потрошачу прода робу која је изложена или на други начин припремљена за продају или одбије пружање услуге која се може обавити, уколико то није у супротности са другим прописом и општеприхваћеним пословним обичајима, супротно члану 26. став 1. овог закона;

7) поступи супротно члану 26. став 3. или став 4. овог закона;

8) не обавештава потрошача пре закључења уговора на даљину и уговора који се закључују изван пословних просторија о подацима из чл. 27. и 28. овог закона;

9) поступи супротно члану 31. овог закона;

10) поступи супротно члану 32. овог закона;

11) не изврши испоруку робе или услуге потрошачу у року прописаном чланом 33. став 1. овог закона;

12) поступи супротно члану 35. овог закона;

13) поступи супротно члану 39. овог закона;

14) шаље пошиљке које потрошач није наручио, супротно члану 40. овог закона;

15) врши оглашавање путем средстава комуникације на даљину, супротно члану 41. овог закона;

16) не прибави сагласност у складу са чланом 42. овог закона;

17) не поступи у складу са чланом 48. став 1. или став 2. или став 4. овог закона;

18) не поступи у складу са чланом 49. овог закона;

19) потрошачу приликом испоруке робе, не преда пратећу документацију која се односи на робу, у складу са чланом 50. овог закона;

20) не врати потрошачу целокупан износ плаћен по основу уговора у случају раскида уговора, у складу са чланом 51. став 4. овог закона;

21) не поступи у складу са чланом 54. ст. 1. и 2. овог закона;

22) не поступи у складу са чланом 61. став 3. или став 4. овог закона;

23) употребљава израз „комерцијална гаранција” и израз с тим значењем, супротно члану 62. овог закона;

24) поступи супротно члану 63. став 3. или став 4. или став 6. или став 7. или став 8. или став 9. или став 10. или став 11. или став 12. овог закона;

25) не испоручи дигитални садржај или дигиталну услугу без одлагања, одмах након закључења уговора, у складу са чланом 73. став 1. овог закона;

26) дигитални садржај или дигитална услуга коју је испоручио не испуњава захтеве из члана 74. овог закона;

27) не поступи у складу са чланом 80. став 3. овог закона;

28) не изврши повраћај уплата које је примио од потрошача у смислу члана 82. ст. 1. и 2. овог закона;

29) потрошачу не изврши повраћај сваког износа у смислу члана 80. ст. 4, 5. и 6. или члана 82. ст. 1. и 2. овог закона, у року из члана 84. став 1. овог закона;

30) не поступи у складу са чланом 85. став 1. овог закона;

31) не поступи у складу са чланом 96. став 1. овог закона;

32) не обавештава потрошача о подацима из чл. 108. или 109. овог закона;

33) не изда рачун за услуге од општег економског интереса у складу са захтевима спецификације рачуна из члана 112. овог закона;

34) не обезбеди или јавно не објави бесплатну телефонску линију, у складу са чланом 113. овог закона;

35) не поступи у складу са чланом 173. став 2. или став 3. овог закона;

36) не изјасни се у складу са чланом 183. ст. 2. и 3. овог закона;

37) не учествује у усменој расправи у складу са чланом 184. став 2. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном у износу од 100.000 динара.

Одмеравање казне

Члан 211.

Казна за прекршаје одмерава се у складу са законом којим се уређују прекршаји, узимајући у обзир олакшавајуће и отежавајуће околности као што су:

- 1) природа повреде;
- 2) тежина повреде;

3) обим и трајање повреде;

4) свака радња коју је трговац предузео како би ублажио или поправио штету коју је потрошач односно потрошачи претрпели;

5) раније овим законом утврђене повреде трговца;

6) финансијска добит коју је остварио или губици које је трговац избегао због повреде права потрошача, ако су ти подаци доступни,

7) санкције изречене трговцу за исту повреду у другим државама у поступцима који се односе на прекограничне случајеве, ако су информације о таквим санкцијама доступне;

8) као и друге олакшавајуће и отежавајуће околности.

Заштитна мера

Члан 212.

Уз прекршајну казну из члана 209. став 1. тачка 1) за повреду члана 10. ст. 2-5. и уз прекршајну казну из члана 209. став 1. тачка 40) овог закона, правном лицу се може изрећи и заштитна мера забране да врши одређене делатности у трајању од шест месеци до годину дана, као и заштитна мера јавног објављивања пресуде.

Уз прекршајну казну из члана 209. став 2. овог закона, за радње из члана 209. став 1. тачка 1) за повреду члана 10. ст. 2-5. и уз прекршајну казну из члана 209. став 1. тачка 40) овог закона, одговорном лицу у правном лицу може се изрећи мера забране да врши одређене послове у трајању од три месеца до једне године.

Уз прекршајну казну из члана 209. став 3. овог закона, за радње из члана 209. став 1. тачка 1) за повреду члана 10. ст. 2-5. и уз прекршајну казну из члана 209. став 1. тачка 40) овог закона, предузетнику се може изрећи и заштитна мера забране вршења одређених делатности у трајању од шест месеци до годину дана.

Застарелост прекршаја

Члан 213.

Прекршајни поступак за прекршаје из чл. 209. и 210. овог закона не може се покренути ни водити ако протекну две године од дана када је прекршај учињен, осим прекршаја из члана 209. став 1. тач. 38) и 39) овог закона, за које се прекршајни поступак не може покренути ни водити ако протекну три године од дана када је прекршај учињен.

На питања застарелости покретања и вођења прекршајног поступка која нису уређена овим законом примењују се одредбе закона којим се уређују прекршаји.

XVIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 214.

Тела за вансудско решавање потрошачких спорова уписују се у листу тела за вансудско решавање потрошачких спорова под условима и на начин прописан подзаконским актом из члана 171. став 3. овог закона.

Члан 215.

Поступци који нису окончани до дана почетка примене овог закона, окончаће се по одредбама прописа по којима су започети.

Члан 216.

Подзаконски акти који се доносе на основу овлашћења из овог закона биће донети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 217.

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се подзаконски акти донети до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 218.

Одредбе овог закона примењују се на дигитални садржај или дигиталне услуге који се испоручују након почетка примене овог закона осим чл. 85. и 86. овог закона који се примењују само на уговоре закључене од почетка примене овог закона.

Члан 219.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, број 88/21).

Члан 220.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се по истеку три месеца од дана ступања на снагу овог закона, осим члана 4. став 1. и члана 6, који почињу да се примењују ступањем на снагу овог закона.

1437

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о трговини

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о трговини, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 10
У Београду, 23. априла 2026. године
Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о изменама и допунама Закона о трговини

Члан 1.

У Закону о трговини („Службени гласник РС”, број 52/19) у члану 3. после тачке 1) додаје се тачка 1а), која гласи:

„1а) трговац је правно лице, предузетник или физичко лице које се у оквиру своје пословне делатности или комерцијалног интереса, бави трговином на велико или трговином на мало и пружањем услуга потрошачима, на начин и под условима утврђеним овим законом;”

Тачка 7) брише се.

Члан 2.

После члана 11. додаје се назив изнад члана и члан 11а, који гласе:

„Трговина на откупном месту

Члан 11а

Откупно место је специјализована трговина на велико пољопривредним производима и домаћим животињама, у којем се обавља организовани откуп пољопривредних производа и домаћих животиња, од пољопривредних произвођача, ради даље продаје или обављања друге привредне делатности купаца.

Трговину на откупном месту може да обавља трговац који је уписан у Регистар откупљивача (у даљем тексту: Регистар) за текућу годину, који води министарство надлежно за послове трговине (у даљем тексту: Министарство).

Регистар се води као јединствена централизована електронска база података употребом софтверског решења „е-откупно место”.

Регистар садржи податке о: пословном имену, матичном броју, ПИБ-у откупљивача; броју или називу откупног места; периоду године када се врши откуп; радном времену откупног места и врсти производа који се откупљују.

Трговац који обавља трговину на откупном месту дужан је да обележи откупно место, односно истакне податке о пословном имену, матичном броју и ПИБ-у, врсти производа која се откупљује, радном времену и периоду године када се врши откуп, као и да истакне обавештење о откупу којим јасно и читљиво обавештава пољопривредног произвођача, пре продаје робе, о општим условима откупа (цени по основу квалитета/класе; року плаћања; начину утврђивања квалитета/класе; процедури која се спроводи у

случају да исказе сумњу на утврђени квалитет/класу и обавезности издавања и изгледу и садржају исправе о откупу), као и бројевима телефона инспекцијских служби Министарства и министарства надлежног за послове пољопривреде.

Министар надлежан за послове трговине ближе прописује начин уписа и вођења регистра.”

Члан 3.

У члану 15. став 1. тачка 3) мења се и гласи:

„3) уз претходни пристанак потрошача да му се учини понуда.”

Члан 4.

У члану 21. став 3. у тачки 4) тачка на крају замењује се тачком запетом.

После тачке 4) додаје се тачка 5), која гласи:

„5) обезбеди да ће продају робе на манифестацијама обављати искључиво трговци.”

У ставу 6. број: „60” замењује се бројем: „30”.

Члан 5.

У члану 25. став 2. тачка 1) после речи: „пољопривредници” додаје се запета и речи: „у погледу сопствених производа”.

Члан 6.

У члану 26. став 1. речи: „на продајном месту” бришу се.

У ставу 2. реч: „Влада” замењује се речју: „Министар”.

Члан 7.

У члану 29. став 2. после речи: „превозника”, додају се речи: „или податке о лицу које се пријавило за коришћење услуге електронске управе, користећи регистровану шему електронске идентификације високог нивоа поузданости, у складу са законом”.

У ставу 5. речи: „електронског документа” замењују се речима: „прописану законом којим су уређују електронске отпремнице и законом којим се уређују електронске фактуре”.

Члан 8.

У члану 30. после става 4. додаје се нови став 5, који гласи:

„Уколико се из продајног објекта врши испорука робе продаце путем даљинске трговине, евиденција се може вршити обједињено на начин из става 2. овог члана.”

Досадашњи став 5. постаје став 6.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 7. речи: „(у даљем тексту: Министарство)” бришу се.

Досадашњи став 7. постаје став 8.

Члан 9.

У члану 31. став 3. мења се и гласи:

„Издавалац ознаке поверења дужан је да Министарству достави следеће податке: пословно име, седиште, ознаку поверења, лого и критеријуме на основу којих се издаје ознака поверења. Подаци се достављају у електронској форми. Издавалац ознаке поверења мора бити независан од трговца на које се ознака односи, у складу са правилима транспарентности и избегавања сукоба интереса.”

Члан 10.

У члану 33. став 1. речи: „у складу са овим законом и посебним прописом јединице локалне самоуправе” бришу се.

Члан 11.

Назив изнад члана 34. мења се и гласи:

„Декларисање и означавање робе”.

У члану 34. став 5. мења се и гласи:

„У даљинској трговини трговци су дужни да истакну декларацију са подацима из става 1. овог члана и те податке учине доступним потрошачу пре куповине у облику и на начин који је непосредно и стално доступан.”

У ставу 8. после речи: „читљивом” додаје се реч: „идентификационом”.

После става 8. додају се нови ст. 9. и 10, који гласе:

„Министарство ће успоставити јединствени шифарник робе.

Министар ближе уређује начин вођења јединственог шифарника робе.”

Досадашњи ст. 9. и 10. постају ст. 11. и 12.

Члан 12.

У члану 35. став 1. после речи: „цену” додаје се запета и речи: „као и јединичну цену где је применљиво”.

Члан 13.

У члану 36. став 9. мења се и гласи:

„Промотивна продаја је продаја робе која се први пут уводи у понуду трговца и која може да се нуди по nižој цени од цене која ће бити формирана у редовној понуди. Промотивна продаја може трајати најдуже 60 дана.”.

Члан 14.

У члану 37. после става 2. додају се нови ст. 3–5, који гласе:

„Претходна цена је најнижа цена по којој је трговац нудио робу током периода од 30 дана пре почетка снижења цена, осим за лако кварљиву робу и робу са кратким роком трајања.

Претходна цена за производе који се налазе у асортиману трговца краће од 30 дана је најнижа цена по којој је трговац нудио робу у периоду не краћем од 15 дана до почетка снижења цена.

У случају када се цена поступно и без прекида смањује у оквиру истог снижења, претходна цена је најнижа цену је трговац примењивао током периода од 30 дана пре почетка снижења.”

Досадашњи ст. 3–8. постају ст. 6–11.

Члан 15.

У члану 41. став 1. тачка 5) после речи: „конкуренте” додаје се запета и речи: „односно друге трговце”.

Члан 16.

У члану 44. став 6. реч: „Влада” замењује се речју: „Министар”.

Члан 17.

У члану 46. став 4. мења се и гласи:

„Лице које обавља послове тржишног инспектора мора да има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, мастер струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету, положен државни стручни испит, положен испит за инспектора, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор и посебан стручни испит за тржишног инспектора, као и друге услове одређене законом којим се уређују права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству.”

Став 6. мења се и гласи:

„Комунални инспектор који обавља послове надзора из става 1. тачка 2) овог члана, мора да има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету, положен државни стручни испит, положен испит за инспектора, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор и посебан стручни испит за тржишног инспектора, као и друге услове одређене законом којим се уређују права и дужности запослених у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у органу у којем је запослен.”.

Члан 18.

У члану 49. став 3. реч: „службени” замењује се речју: „инспекцијски”.

Члан 19.

У члану 50. став 1. после тачке 2) додаје се тачка 2а), која гласи:

„2а) пре почетка обављања радњи у канцеларијском надзору, достави налог за инспекцијски надзор са службене електронске адресе;”.

У ставу 1. тачка 8) мења се и гласи:

„8) својим потписом овери контролне листе из инспекцијског надзора које су прописане садржине са чињеницама констатованим у њима и такве достави контролисаној субјекту као саставни део записника;”.

Члан 20.

У члану 58. став 1. после речи: „тржишни инспектор ће” додаје се реч: „решењем”.

У ставу 5. речи: „или месту које је било предмет инспекцијског надзора” замењују се речима: „на објекту који је предмет инспекцијског надзора или на огласној табли Министарства, веб презентацији Министарства или на неки други погодан начин”.

Члан 21.

Члан 59. мења се и гласи:

„Члан 59.

Инспекција обезбеђује чување одузете робе у поступку инспекцијског надзора из члана 46. став 1. тач. 1) и 2) овог закона.

Одузету робу која испуњава прописане услове за стављање на тржиште по коначности решења о одузимању, продаје орган преко чијих инспектора је одузета роба.

Ако су одузети предмети подложни кварењу или ако су трошкови чувања предмета знатни, главни тржишни инспектор ће одредити да се они продају, ако ови предмети испуњавају прописане услове за стављање на тржиште.

Средства остварена продајом робе из става 2. овог члана, уплаћују се у буџет Републике Србије, ако је роба одузета преко тржишних инспектора, односно у буџет јединице локалне самоуправе, ако је одузета преко комуналне инспекције.

Влада, на предлог министарства, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, може робу из става 2. овог члана и робу чија продаја није могућа, уступити без накнаде за хуманитарне сврхе државним органима, установама социјалне заштите, васпитно-образовним установама, установама културе, хуманитарним организацијама и другим корисницима хуманитарне помоћи, као и за друге оправдане сврхе.

Ако се проценом утврди да продаја одузете робе није економски оправдана или ако продаја те робе из других разлога није стварно или правно могућа, односно ако је уништавање одузете робе предвиђено посебним прописима, уништава се на начин и под условима који омогућавају ефикасност и безбедност поступања, по коначности решења о одузимању.

На утврђивање и надокнаду трошкова поступања са робом, примењују се правила општег управног поступка, односно посебног прописа на основу којег је одузета роба и закона којим се уређује извршење и обезбеђење.

Министар ближе уређује начин складиштења, чувања и поступања са робом одузетом у поступку инспекцијског надзора, као и начин складиштења, чувања и поступања са робом која је одузета одлуком надлежног суда као предмет прекршаја, привредног преступа или кривичног дела.

Прописом из става 8. овог члана уређује се облик и садржина евиденције о поступању са робом, као и облик и садржина потврде о одузимању односно привременом одузимању робе ради обезбеђења доказа о учињеној повреди прописа.”.

Члан 22.

У члану 61. став 2. после речи: „налог за инспекцијски надзор” додају се речи: „или налог за инспекцијски надзор достави са службене електронске адресе”.

Члан 23.

У члану 67. став 1. мења се и гласи:

„Новчаном казном од 100.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) није обележило откупно место на потпун и прописан начин или није истакло обавештење о откупу (члан 11а став 5);
- 2) не води евиденцију промета на потпун и прописан начин (члан 30);
- 3) не достави тражене податке (члан 31. став 3);
- 4) нема истакнуте податке о трговцу, односно пружаоцу услуга или податке о продајном објекту (члан 32);
- 5) не истакне радно време или се не придржава означеног радног времена (члан 33);
- 6) продаје робу са неуредном или непрописном декларацијом (члан 34);
- 7) не истакне цену у складу са чланом 35. овог закона;
- 8) нуди робу, односно услуге потрошачима са нарочитим продајним подстицајима супротно чл. 36. и 37. овог закона;

9) оглашава продајне подстицаје супротно члану 38. овог закона;

10) не достави податке у складу са чланом 44. овог закона.”.

Члан 24.

У члану 68. став 1. тач. 10) и 11) бришу се.

Члан 25.

У члану 69. став 1. број: „500.000,00” замењује се бројем: „150.000,00”.

Члан 26.

После члана 69. додаје се члан 69а, који гласи:

„Члан 69а

Казна за прекршаје одмерава се у складу са законом којим се уређују прекршаји, узимајући у обзир олакшавајуће и отежавајуће околности, као што су:

1) природа повреде овог закона;

2) тежина повреде овог закона;

3) обим и трајање повреде овог закона;

4) све радње које је трговац предузео како би ублажио или поправио штету коју је потрошач претрпео односно коју су потрошачи претрпели;

5) раније овим законом утврђене повреде трговца;

6) финансијска добит коју је остварио или губици које је трговац избегао због повреде права потрошача, ако су ти подаци доступни;

7) санкције изречене трговцу за исту повреду у другим државама у поступцима који се односе на прекограничне случајеве, ако су информације о таквим санкцијама доступне;

8) као и друге олакшавајуће и отежавајуће околности.”

Члан 27.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

1438

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о трговачким праксама за одређене врсте производа

Проглашава се Закон о трговачким праксама за одређене врсте производа, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 11

У Београду, 23. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о трговачким праксама за одређене врсте производа

И. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет

Члан 1.

У циљу заштите начела равноправности уговорних страна овим законом се уређују трговачке праксе, права и обавезе купца и снабдевача пољопривредних, прехрамбених и производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта, овлашћења Комисије за

заштиту конкуренције, општи услови, правила, мере и поступак који спроводи Комисија за заштиту конкуренције ради утврђивања непоштене трговачке праксе, овлашћење министарства надлежног за послове трговине и надзор.

Примена овог закона и однос према другим законима

Члан 2.

Овај закон се непосредно примењује на односе између снабдевача и купца који обављају трговину на територији Републике Србије, и то:

1) пољопривредним и прехрамбеним производима;

2) производима од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.

Пољопривредни и прехрамбени производи су производи који су настали као резултат производње, обрађивања или узгоја, укључујући жетву, бербу или убирање плодова, мужу и узгој животиња пре клања, као и лов, риболов и сакупљање дивљих плодова и биљака, као и производи који настају прерадом непрерађених пољопривредних производа.

Под пољопривредним и прехрамбеним производима сматрају се и кварљиви пољопривредни и прехрамбени производи, односно производи који због своје природе или фазе прераде у којој се налазе постају неодговарајући за продају у року до 30 дана након бербе, производње или прераде.

Производ од нарочитог значаја за снабдевање тржишта у смислу овог закона је:

1) производ од нарочитог значаја за снабдевање потрошача, и то: кућна хемија, папирна и кухињска галантерија, лична хигијена и козметика и пелене;

2) производ од нарочитог значаја за пољопривредну производњу, и то: средства за исхрану и заштиту биља и племенњачи земљишта.

Овај закон се примењује без обзира на то којим се прописом уређује уговарање између правних лица или које је изабрано право у уговору између купаца и снабдевача.

Примена одредаба других прописа не искључује и не ограничава непосредну примену одредаба овог закона.

Овај закон не примењује се на плаћања јавних субјеката који пружају здравствену заштиту и јавних субјеката који су у систему предшколског, основног, средњег и високог образовања и васпитања, казнено-поправних установа, васпитно-поправних установа, установа социјалне заштите (прихватилишта, установе за заштиту деце и одојчади и др.).

Овај закон не утиче на примену одредаба закона којим се уређује електронско фактурисање, одредаба закона којим се уређују обрачунавање и плаћање пореза на додату вредност и подзаконских аката усвојених на основу тог закона, као ни на примену одредаба закона којим се уређује рачуноводство, у делу одредаба којим се уређује рачуноводствена исправа.

Свака уговорна одредба која је у супротности са овим законом ништава је.

Влада ближе одређује листу производа из става 1. овог члана.

II. ЗАБРАНА НЕОДРЕЂЕНИХ ИЛИ УСЛОВНИХ УГОВОРНИХ ОДРЕДАБА

Члан 3.

Уговор између купца и снабдевача закључује се у писаној форми најкасније до 31. марта текуће године.

Изузетно од рока из става 1. овог члана, уговор се може закључити:

1) пре испоруке новог производа са постојећим снабдевачем, или

2) ако купац закључује уговор са новим снабдевачем.

Изузетно од става 1. овог закона, писани уговор није потребан ако снабдевач пољопривредних производа прихвати опште услове пословања купца на откупном месту односно ван откупног места.

Забрањена је употреба неодређених или условних формулација у уговору којима се оставља дискреционо право једној страни да накнадно утврђује коначну финансијску обавезу а нарочито формулација које:

1) користе релативне или неодређене изразе, са отвореним максимумом и минимумом;

2) упућују на касније одлуке, критеријуме или будуће акте који нису саставни, недвосмислени и објективно проверљиви део уговора;

3) условљавају обавезу испуњењем неодређених, субјективних или немерљивих критеријумима.

Транспарентност и одредивост постоји ако је погодност, накнада, новчана казна:

1) јасно и недвосмислено одређена;

2) дефинисана у фиксном проценту или апсолутном новчаном износу по јединици мере;

3) мерљива и објективно проверљива;

4) одређена применом методологије обрачуна која је унапред утврђена и не може се једнострано мењати током трајања уговора.

Уговорне стране дужне су да издају рачуноводствену исправу за сваку пружену услугу, која сходно закону којим се уређује електронско фактурисање, у делу о врсти и количини испоручених добара или врсти и обиму услуга, садржи одредиву (јасну и недвосмислену):

1) погодност, накнаду и новчану казну из става 5. тачка 1) овог члана (сврха плаћања);

2) јасан правни основ из уговора.

Купац који врши авансно плаћање за будући род пољопривредних производа, дужан је да изда доставницу која садржи јасну и недвосмислену вредност тог аванса.

Обавеза из става 7. овог члана примењује се без обзира на то да ли је аванс дат у новчаном облику или у натури (нпр. кроз репроматеријал – семенска роба, средства за заштиту биља, ђубриво или гориво), при чему се вредност аванса у натури исказује у новчаном еквиваленту према фер тржишној вредности у тренутку давања.

III. НЕПОШТЕНЕ ТРГОВАЧКЕ ПРАКСЕ

Непоштене трговачке праксе

Члан 4.

Непоштене трговачке праксе су праксе које због изражене неравнотеже преговарачке моћи између снабдевача и купца, једностраним наметањем и поступањем:

1) одступају од добрих пословних обичаја, противно начелу савесности и поштења;

2) неоправдано и несразмерно преносе економски ризик са једног трговинског партнера на другог;

3) успостављају значајну неравнотежу права и обавеза на штету једног трговинског партнера;

4) омогућавају друге несразмерности у поступању између снабдевача и купца.

Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 1. овог члана ако:

1) укупан годишњи приход снабдевача није већи од 2.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 2.000.000 евра;

2) укупан годишњи приход снабдевача је између 2.000.000 евра и 10.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 10.000.000 евра;

3) укупан годишњи приход снабдевача је већи од 10.000.000 евра, али није већи од 50.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 50.000.000 евра;

4) укупан годишњи приход снабдевача је између 50.000.000 евра и 150.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 150.000.000 евра;

5) годишњи приход снабдевача је између 150.000.000 евра и 350.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 350.000.000 евра.

Значајна преговарачка моћ купца постоји и у другим ситуацијама у којима снабдевач докаже постојање такве моћи.

Износи исказани у еврима у овом закону, прерачунавају се у динаре по средњем курсу Народне банке Србије, важећем на дан обрачуна годишњег прихода.

Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања и обухвата пословне, финансијске и остале приходе у обрачуној години која претходи години у којој је покренут поступак, остварен у Републици Србији, при чему се неће рачунати приход који повезани учесници на тржишту остваре у међусобној размени.

Укупан годишњи приход за облике удруживања учесника на тржишту, утврђује се на основу збира укупних годишњих прихода удружених учесника.

Ако због природе делатности коју обавља учесник на тржишту, односно ако се остварује приход од више различитих делатности, које нису међусобно комплементарне, приход није могуће утврдити, или су подаци на основу којих се он утврђује непотпуни или непоуздани, Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) ће тај приход утврдити на основу расположивих података и/или других података и информација које сматра релевантним и одговарајућим у одређеном поступку.

Непоштена трговачка пракса може се јавити пре, у току или након завршене продаје одређеног производа, без обзира на то да ли постоји писани уговор.

Комисија упутством ближе одређује значајну преговарачку моћ.

Забрана непоштених трговачких пракси

Члан 5.

Непоштена трговачка пракса купца, у смислу овог закона, може бити апсолутно забрањена или условно забрањена ако купац не докаже другачије.

Комисија доноси упутство којим се ближе одређују непоштене трговачке праксе из овог закона.

Непоштене трговачке праксе које су увек забрањене (црна листа)

Члан 6.

Непоштене трговачке праксе купца из овог члана су увек забрањене без обзира на околности појединачног случаја, постојање споразума или комерцијални оправдан разлог, а нарочито:

1) уговарање плаћања или плаћање снабдевачу за испоручене кварљиве пољопривредне и прехранбене производе у року дужем од 30 дана од дана истека периода испоруке или дана издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од ова два рока наступи касније;

2) уговарање или плаћање снабдевачу за остале пољопривредне и прехранбене производе у року дужем од 60 дана након истека периода испоруке односно након датума издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од наведених рокова наступи касније;

3) отказивање у целости наручених кварљивих пољопривредних и прехранбених производа у року краћем од 30 дана од дана уговорене испоруке, односно у року у ком није разумно очекивати да снабдевач може да пронађе други начин стављања на тржиште или употребе тих производа;

4) једнострано мењање одредбе уговора са снабдевачем, а нарочито одредаба које се односе на трајање уговора, рок, начин, учесталост, место и време испоруке, као и количину уговорених производа и стандарде квалитета, начин плаћања и цену;

5) захтевање плаћања од снабдевача која нису у вези са продајом тих производа снабдевача;

6) захтевање од снабдевача да плати за пропаст или губитак производа, који се десио у просторијама купца или након преноса власништва на купца, ако до такве пропасти или губитка није дошло услед немара односно кривицом снабдевача;

7) одбијање да у писаном облику потврди договорене услове а снабдевач је затражио писану потврду;

8) захтевање од снабдевача накнаду трошкова поступања по рекламацијама потрошача, ако за узрок рекламације није одговоран снабдевач;

9) захтевање, уговарање, наплаћивање снабдевачу накнаде или захтевање испоруке робе услед проширења или преуређења продајне мреже купца;

10) наплата снабдевачу трошкова додатне контроле квалитета производа, а којом је утврђено да производ снабдевача задовољава уговорени квалитет;

11) условљавање снабдевача достављањем инструмента обезбеђења за преузети репроматеријал, ако купац нема обавезу издавања обезбеђења за преузете а неплаћене пољопривредне и прехранбене производе;

12) условљавање снабдевача плаћањем у облику мултилатералне компензације која укључује пренос дуга купца на треће лице;

13) захтевање од снабдевача да закључи уговор са трећим лицем или изврши плаћање трећем лицу који за циљ или последицу имају изигравање примене одредаба овог закона;

14) незаконито прибављање, коришћење или откривање пословне тајне снабдевача у смислу прописа којима се уређује заштита пословне тајне.

Изузетно, одредба става 1. тачка 7) овог члана не примењује се када уговор о снабдевању обухвата производе које треба да испоручи члан задруге или организације произвођача чији је снабдевач члан, под условом да акти и одлуке те организације произвођача садрже одредбе сличног дејства као уговор.

Условно забрањене непоштене трговачке праксе (сива листа)

Члан 7.

Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац:

1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је:

(1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;

(2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;

2) наплаћује накнаду за складиштење производа која је предмет важећег уговора и која се налази у ланцу испоруке у складу са утврђеним роковима, осим ако се накнада односи на стварне и додатне складишне услуге које превазилазе уобичајене и предвиђене трошкове из основног уговора;

3) наплаћује накнаду за уобичајено и разумно излагање производа на продајном месту, осим ако је снабдевач затражио услугу стварног и додатног промотивног излагања која превазилазе уобичајено излагање за ту категорију производа и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима, засновано на реалној тржишној вредности;

4) наплаћује накнаду за укључивање производа у своју понуду (улиставање у понуду), стављање на тржиште или сличне административне трошкове у вези са отпочињањем сарадње, осим ако је снабдевач затражио услугу улиставања производа који се први пут укључује у понуду тог купца или продајни објект тог купца и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима, засновано на реалној тржишној вредности;

5) преноси на снабдевача у целини или делу, трошкове продајних подстицаја које је купац самостално одлучио да спроведе, осим ако је снабдевач захтевао спровођење продајних подстицаја, а купац је пре спровођења навео период трајања подстицаја и количину производа коју може да прода по умањеној цени;

6) захтева, уговара или наплаћује било какве накнаде за оглашавање и промотивне активности које купац самостално организује и контролише, осим ако је:

(1) снабдевач захтевао оглашавање и промотивне активности и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности или на предвидљивој користи за снабдевача; или

(2) детаљно описана, са јасним циљевима, трајањем, обимом, тачном висином накнаде и начином обрачуна;

7) захтева или наплаћује накнаду снабдевачу за податке о продаји, промету или расположивости сопствених производа, осим ако је снабдевач затражио те податке и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима, засновано на реалној тржишној вредности;

8) преноси на снабдевача посредно или непосредно, у целисти или делу новчани износ казне, прекршаја или управне мере изражене у новчаном износу коју је надлежни орган изрекао купцу, осим ако је правноснажном или коначном одлуком утврђено да је таква мера настала као последица непотпуне или неисправне испоруке, или недостатка производа за који је одговоран снабдевач на основу важећег уговора и у складу са законом;

9) захтева, уговара или наплаћује накнаду снабдевачу за трошкове особља купца, укључујући, али не ограничавајући се на трошкове за опремање, уређење, одржавање простора на којима се продају његови производи, реорганизације асортимана или рутинског одржавања, осим ако је у питању додатна услуга коју снабдевач захтева и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима;

10) значајно смањује наруџбину односно уговорену количину без оправданог и објективно проверљивог разлога, без претходне писане најаве снабдевачу у року који не може бити краћи од 30 дана, осим ако купац докаже да не постоји тражња за одређеним производом у обиму који је уговорен;

11) једнострано раскида уговорни однос са снабдевачем без писменог образложења и без уважавања разумног отказног рока који не може бити краћи од 30 дана, осим ако снабдевач испуњава услове за стечај или ликвидацију односно изврши суштинско кршење уговора:

(1) неоправдано не испуњава кључне уговорне обавезе, или

(2) испоруком производа који садржи трајан и неотклоњив недостатак и представља озбиљну претњу здрављу потрошача или повреду прописа (неупотребљив производ);

12) захтева, уговара или наплаћује снабдевачу накнаду за умањени промет, осим ако је таква накнада директна и пропорционална стварној штети коју је купац претрпео као последицу за неиспуњавање уговорених обавеза;

13) условљава или захтева од снабдевача плаћање у облику робе, услуга или других неготовинских средстава (компензација), осим ако постоји писмено, јасно и недвосмислено пристајање снабдевача на писану процену засновану на реалној тржишној вредности тих неготовинских средстава;

14) захтева, условљава снабдевача накнадним бонусима, наградама и другим накнадама у току спровођења уговорне обавезе који нису претходно уговорени, без обзира на форму и облик тог бонуса, награде или накнаде;

15) не прихвата кварљив пољопривредни производ снабдевача, а да о томе не достави доказ да:

(1) кварљив пољопривредни производ одступа од уговореног квалитета или садржи трајан и неотклоњив недостатак;

(2) је недостатак постојао пре прихвата односно да се није десио у просторијама купца;

(3) до недостатка није дошло услед немара односно кривцом купца;

(4) је о свим недостацима обавестио снабдевача без одлагања.

Праксе из овог члана морају бити јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера.

Под договором из става 2. не подразумева се клаузула у стандардним општим условима пословања или други начин једностраног наметања прихвата понуде због значајне неравнотеже преговарачке моћи.

За сваку накнаду из ст. 1. тач. 2), 3), 4), 6), 7) и 9) овог члана купац је дужан, на писмени захтев снабдевача, да му достави писану процену накнаде по јединици производа или укупно, пре него што накнада буде наплаћена.

Забрана комерцијалне одмазде

Члан 8.

Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућене према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе, односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на:

1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца;

2) смањење наручене количине или учесталости наруџбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом наруџбина или производа;

3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа;

4) друге облике одмазде које могу непосредно утицати на пословање снабдевача.

Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу,

изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове.

Одмазда из става 1. овог члана сматра се посебно тешком непоштеном трговачком праксом.

IV. НАДЛЕЖНОСТ КОМИСИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Комисија за заштиту конкуренције

Члан 9.

Комисија је самостална и независна организација која врши јавна овлашћења у складу са овим законом.

Правни положај и рад Комисије прописани су законом којим је уређена заштита конкуренције, ако овим законом није другачије одређено.

Комисија је у складу са овим законом надлежна да:

- 1) решава о правима и обавезама учесника у ланцу снабдевања производима у складу са овим законом;
 - 2) одређује управне мере у складу са овим законом;
 - 3) доноси подзаконске акте за спровођење овог закона;
 - 4) даје мишљење надлежним органима на предлоге прописа, као и на важеће прописе који имају или могу имати утицај на примену овог закона;
 - 5) остварује међународну сарадњу у области спречавања непоштених трговачких пракси;
 - 6) сарађује са државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе, ради обезбеђивања услова за примену овог закона и других прописа којима се уређују питања од значаја за спречавање непоштених трговачких пракси;
 - 7) израђује годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама;
 - 8) предузима активности на развијању свести о потреби спречавања непоштених трговачких пракси;
 - 9) организује, предузима и контролише спровођење мера у складу са овим законом;
 - 10) води евиденцију о купцима за које је утврђено да су наметали непоштене трговачке праксе;
 - 11) објављује на својој интернет страници акте које доноси у испитном поступку, годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама, као и друге податке за које оцени да су од значаја за примену овог закона;
 - 12) обавља и друге послове у складу са овим законом.
- Послове из става 3. тач. 1), 2), 3), 4), 5), 6) и 9) овог члана, Комисија обавља као поверене послове.

Посебна организациона јединица

Члан 10.

Комисија образује посебну организациону јединицу која обавља послове вођења поступка утврђивања непоштене трговачке праксе.

Организациона јединица из става 1. овог члана представља саставни део стручне службе у смислу закона којим се уређује заштита конкуренције.

На запослене у организационој јединици из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе прописа којима се уређује заштита конкуренције.

Обавеза чувања података

Члан 11.

Председнику Комисије, члану Савета и запосленом у Комисији, забрањено је да током трајања мандата, односно радног ангажовања, као и у периоду од три године након престанка мандата односно рада у Комисији, открива трећим лицима податке које је сазнао у току обављања функције, односно током трајања радног односа у Комисији.

Изузеће

Члан 12.

Осим разлога наведених у закону којим се уређује општи управни поступак, председник Комисије, члан Савета и запослени

у стручној служби изузеће се од одлучивања, односно поступања у предмету, уколико су били радно ангажовани, запослени или обављали функцију директора, члана или председника управног или надзорног одбора, другог заступника, прокуристе или пуномоћника странке у поступку, или у смислу овог закона са њом повезаног учесника на тржишту, у периоду од пет година пре покретања поступка.

Председник и члан Савета, одмах по сазнању за постојање разлога за изузеће из става 1. овог члана, о томе обавештава Савет, а запослени у стручној служби секретара Комисије.

О изузећу председника Комисије и члана Савета одлучује Савет, а о изузећу запосленог у стручној служби председник Комисије.

V. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

Примена правила

Члан 13.

На поступак пред Комисијом примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, осим ако је овим законом другачије прописано.

1. Странка у поступку и положај заинтересованог лица

Странка у поступку

Члан 14.

Странка у поступку пред Комисијом је купац који поседује значајну преговарачку моћ, против кога је покренут испитни поступак.

Заинтересована и трећа лица у смислу овог прописа немају својство странке у поступку.

Положај заинтересованог лица

Члан 15.

Заинтересовано лице у смислу овог закона је снабдевач који се налазио у пословном односу са купцем који је наметнуо трговачку праксу која је предмет поступка.

Заинтересовано лице има право да се изјашњава о чињеницама или околностима које су предмет утврђивања у поступку, да доставља доказе, као и да се изјашњава на захтеве које му Комисија упутује у току поступка.

Заинтересовано лице има право на обавештавање о току поступка и право на разгледање списка у складу са правилима општег управног поступка, без доказивања правног интереса.

Захтев за разгледање списка, као и захтев за обавештавање о току поступка, подноси се искључиво у писаном облику.

Комисија је дужна да у року од осам дана од пријема захтева из става 4. овог члана, обавести заинтересовано лице.

Заинтересованом лицу је дозвољено да у поступку у коме је потребно стручно познавање управне ствари доведе стручно лице које јој даје објашњења и савете (у даљем тексту: стручни помагач).

2. Информисање о току поступка

Право трећих лица на информисање о поступку

Члан 16.

Подносиоци иницијативе, даваоци информација и остала лица (у даљем тексту: трећа лица) која немају положај заинтересованог лица, која докажу свој правни интерес за праћење поступка, имају право да буду обавештавани о току поступка, о чему се подноси захтев Комисији.

О оправданости захтева из става 1. овог члана одлучује овлашћено службено лице, закључком против ког није дозвољена жалба.

Овлашћено службено лице дужно је да достави основне информације о току поступка, осим информација које могу да утичу на даљи ток поступка.

Одступање од права на увид у списе и обавештавања о поступку

Члан 17.

Странка у поступку, заинтересовано лице и треће лице у смислу овог закона, не могу разгледати и копирати записник о већању

и гласању, службене белешке и нацрте и предлоге одлука, списе означене као поверљиве, као ни заштићене податке у складу са овим законом.

3. Доказивање

Доказивање чињеница

Члан 18.

Које ће се чињенице узети као доказане предлаже овлашћено службено лице а одлучује Савет по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа посебно, и свих доказа заједно, као и на основу целокупног поступка.

Изјава заинтересованог лица из члана 15. овог закона има доказну вредност.

Савет може да одлучи на основу чињеница које нису потпуно утврђене или које се доказима само посредно утврђују – чињеница које су учињене вероватним.

Терет доказивања

Члан 19.

Комисија сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из чл. 6. и 8. овог закона.

Странка у поступку сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 7. овог закона.

4. Подношење иницијативе и сарадник у поступку

Иницијатива

Члан 20.

Иницијативу за покретање поступка подноси свако правно или физичко лице, орган државне управе, локалне самоуправе и територијалне аутономије, организација којој су поверена јавна овлашћења, облик удруживања учесника на тржишту, удружење потрошача, учесници на тржишту и остала лица која имају сазнања о непоштем трговачким праксама.

Иницијатива се подноси писаним поднеском, а изузетно се може поднети и усмено изјавом датом на записник у службеним просторијама Комисије.

Садржина иницијативе

Члан 21.

Иницијатива из члана 20. овог закона нарочито садржи:

1) назив и седиште подносиоца иницијативе, односно име, презиме и пребивалиште, ако је подносилац иницијативе физичко лице;

2) податке на основу којих се може недвосмислено и јасно одредити против кога се подноси иницијатива;

3) опис радње, чињеничног стања или праксе која представља разлог подношења иницијативе, односно којом је извршена непоштена трговачка пракса;

4) исправе, документе и друге доказе којима подносилац иницијативе располаже, а којима се поткрепљују наводи из тачке 3) овог става;

5) изјашњење подносиоца о постојању и локацији других доказа којима подносилац иницијативе не располаже.

Анонимни поднесци, без обзира на њихов садржај, неће се сматрати иницијативом у смислу става 1. овог члана, већ их Комисија користи као извор информација и података на основу којих спроводи активности по сопственој иницијативи.

Иницијатива може садржати и друге податке којима располаже подносилац иницијативе, а који могу бити релевантни за даље поступање Комисије, као што су: основни подаци о тржишту на коме је дошло до непоштене пословне праксе, подаци о учесницима на релевантном тржишту и њиховим тржишним уделитема, опис уобичајене комерцијалне праксе на релевантном тржишту и слично.

Комисија ближе уређује облик и садржину иницијативе из овог члана.

Поступање Комисије и обавештење о исходу иницијативе

Члан 22.

Комисија може затражити од подносиоца иницијативе додатне информације, податке или документе којима располаже.

Комисија о исходу иницијативе обавештава подносиоца најкасније у року од 60 радних дана од дана пријема иницијативе.

Обавештењем из става 2. овог члана Комисија се изјашњава у погледу основаности иницијативе, саопштава своју одлуку о покретању поступка или разлоге због којих поступак испитивања трговачке праксе неће бити покренут у складу са овим законом.

Право на награду и заштита сарадника у поступку

Члан 23.

Лице за које је Комисија проценила да постоји основаност његових навода, је физичко лице које достави релевантне доказе Комисији за заштиту конкуренције о постојању непоштене трговачке праксе (у даљем тексту: сарадник у поступку).

Сарадник у поступку који је доставио релевантне доказе има право на новчану награду.

У случају да је доказе доставило више сарадника, право на награду стиче сарадник у поступку који је први доставио одлучујући доказ.

Под релевантним доказима из става 1. подразумевају се информације, подаци и други докази које Комисија није поседовала, а који су по оцени Комисије одлучујући за утврђивање постојања забрањене непоштене праксе.

Ако су релевантни докази из става 4. овог члана прибављени од стране сарадника у поступку на незаконит начин, одлука Комисије не може да се заснива на тим доказима.

Право на награду из става 2. овог члана има физичко лице које је било или је и даље у пословном односу са учесником у непоштеној трговачкој пракси, осим:

1) руководиоца или оснивача правног лица које је извршило непоштену трговачку праксу;

2) лица које је учеснике подстакло или принудило на учествовање у непоштеној трговачкој пракси.

Висина награде одређује се у висини од 5% износа мере заштите од непоштене трговачке праксе.

Награда се исплаћује када решење Комисије постане извршно.

Награда се исплаћује из буџета Републике Србије, а исплаћује је министарство надлежно за послове трговине на захтев сарадника у поступку и приложеног решења којим је изречена мера заштите од непоштене трговачке праксе и потврде Комисије да је доказ који је сарадник у поступку доставио одлучујући у смислу става 4. овог члана.

Сарадник у поступку има право на заштиту идентитета у управном поступку.

Подаци који би могли директно или индиректно да открију идентитет сарадника у поступку представљају заштићен податак, о чему Комисија доноси решење по службеној дужности.

Лице које је лажно пријавило, намерно изменило или незаконито прибавило доказе или подстакло на извршење непоштене трговачке праксе нема право на заштиту идентитета и новчану награду из овог члана.

5. Поступак по службеној дужности

Покретање поступка

Члан 24.

Комисија по службеној дужности покреће поступак испитивања постојања непоштене трговачке праксе.

Ако купац примењује истоветну праксу према различитим снабдевачима, без обзира на број снабдевача обухваћених том праксом, против купца се води један поступак утврђивања постојања непоштене трговачке праксе (јединственост поступка оцене праксе).

О покретању поступка из става 1. овог члана закључком одлучује председник Комисије.

Закључак из става 3. овог члана, нарочито садржи:

1) правни основ и разлоге за покретање поступка;

2) опис радњи или аката који могу да представљају непоштену трговачку праксу;

- 3) позив са роком за изјашњење на закључак;
- 4) позив свим лицима која располажу подацима, исправама или другим релевантним информацијама, да их доставе Комисији;
- 5) поуку о користима сарадње са Комисијом;
- 6) друге информације у корист образложења разлога за поступање Комисије.

Поступак по службеној дужности сматра се покренутим даном кад је странци достављен закључак о покретању поступка.

Против закључка о покретању поступка није дозвољена жалба, нити се може покренути управни спор.

Закључак о покретању поступка може да се побија тужбом против коначног решења Комисије.

О покретању поступка, Комисија обавештава подносиоца иницијативе.

Испитни поступак

Члан 25.

Утврђивање непоштене трговачке праксе спроводи се у испитном поступку.

У испитном поступку се предузимају потребне доказне радње у циљу потпуног и правилног утврђивања чињеничног стања, узима се изјава и саслушава странка, заинтересовано лице, сведок, обавља се вештачење, прибављају се подаци, исправе и ствари, врши увиђај, ненајављени увиђај и одржава усмена расправа, као и друге радње које омогућавају објективно и непристрасно доношење одлуке.

Странка у поступку, заинтересовано и треће лице дужно је да поступа по захтеву и налогу Комисије, а нарочито да доставља податке, информације и документацију неопходну за потпуно и правилно утврђивање чињеничног стања.

О свим питањима управљања и спровођења поступка одлучује се закључком који доноси овлашћено службено лице.

Против закључка из става 4. овог члана није дозвољена посебна жалба, нити може да се покрене управни спор, већ може да се побија тужбом против коначног решења, ако овим законом није другачије уређено.

За вештака у поступку пред Комисијом одређују се лица или установе из регистра судских вештака односно из регистра правних лица која обављају послове вештачења.

Поступак у случају комерцијалне одмазде

Члан 26.

Ако је комерцијална одмазда из члана 8. овог закона учињена као последица или реакција на указивање или пријаву одређене непоштене трговачке праксе, Комисија покреће одвојени поступак за њено утврђивање.

Поступак из става 1. овог члана води се независно од поступка у вези са основном непоштеном трговачком праксом.

Обавештење о утврђеним чињеницама

Члан 27.

Овлашћено службено лице обавештава странку и заинтересовано лице о битним чињеницама, доказима и осталим елементима на којима ће засновати решење.

Обавештење из става 1. овог члана нарочито садржи утврђене чињенице и околности у погледу утврђивања постојања непоштене трговачке праксе.

Обавештење из става 1. овог члана Комисија доставља странци у поступку и заинтересованом лицу са позивом и роком за изјашњење који не може бити краћи од осам дана ни дужи од 15 дана.

Изјашњење на обавештење о утврђеним чињеницама

Члан 28.

У изјашњењу на обавештење о утврђеним чињеницама странка и заинтересовано лице могу да изнесу примедбе на начин и садржину изведених доказа, да оспоре доказе, наводе, анализе, ставове и оцене изнете у обавештењу, као и да дају предлоге за извођење додатних доказа, саслушање сведока или друге испитне радње, односно да доставе доказе, ако сматрају да би то допринело правилном и потпуном утврђивању чињеничног стања.

У изјашњењу из става 1. овог члана, странка у поступку и заинтересовано лице могу да затраже да се пре доношења коначне одлуке у управној ствари одржи усмена расправа или да се саслуша странка или заинтересовано лице.

Овлашћено службено лице цени оправданост предлога из става 2. овог члана, узимајући у обзир ток поступка, сваки доказ посебно и све доказе заједно, као и резултат целокупног поступка.

Одлучивање Савета

Члан 29.

О постојању непоштене трговачке праксе из члана 6. овог закона, одлучује се решењем које доноси Савет Комисије у року од 90 дана од покретања поступка.

Савет Комисије доноси решење у вези са непоштеном трговачком праксом из чл. 7. и 8. овог закона у року од 120 дана од дана покретања поступка.

Саставни део решења којим се утврђује постојање непоштене трговачке праксе је:

- 1) образложење постојања значајне преговарачке моћи;
- 2) опис непоштене трговачке праксе;
- 3) управна мера из овог закона;
- 4) обавеза о извештавању у спровођењу изречених мера;
- 5) начин објаве.

Савет доноси решење којим се обуставља поступак ако на основу расположивих доказа не може да утврди постојање непоштене трговачке праксе.

Ако Комисија не донесе решење у року из овог члана, поступак се обуставља.

Понављање поступка

Члан 30.

Поступак пред Комисијом може да се понови под условима прописаним правилима општег управног поступка.

6. Спровођење увиђаја и обезбеђење доказа

Увиђај

Члан 31.

Увиђај се спроводи на основу закључка председника Комисије који садржи правни основ, разлоге за спровођење увиђаја, навођење докумената, односно података у које ће бити извршен увид, место и време спровођења увиђаја, податке о овлашћеним лицима која ће спровести увиђај, одлуку о трошковима спровођења увиђаја уколико их сноси странка у поступку, односно заинтересовано или треће лице код кога се увиђај спроводи, а по потреби и друге елементе.

Овлашћено службено лице које спроводи увиђај може од странке у поступку, заинтересованог или трећег лица да захтева увид у документацију и податке који су наведени у закључку о спровођењу увиђаја, а може да изврши увид и у другу документацију и податке које странка у поступку односно заинтересовано или треће лице стави на увид, што се констатује у записнику о спровођењу увиђаја.

Овлашћено службено лице води рачуна да се увиђај не злоупотреби и да не дође до повреде пословно осетљивих података, пословне тајне и привилеговане комуникације странке односно заинтересованог или трећег лица.

Странка у поступку односно заинтересовано или треће лице дужно је да омогући неометано спровођење увиђаја.

За ометање спровођења увиђаја овлашћено службено лице може изрећи меру процесног пенала.

Обезбеђење доказа

Члан 32.

Ако постоји сумња на опасност од уклањања или измене доказа који се налазе код странке у поступку, заинтересованог или трећег лица, а који указују на постојање или доказују непоштену трговачку праксу, може да се одреди спровођење обезбеђења доказа, односно спровођење ненајављеног увиђаја.

Ненајављени увиђај из става 1. овог члана спроводи се изненадном контролом просторија, односно података, исправа и

ствари које се налазе у тим просторијама, о чему се обавештава странка, односно непосредни држалац простора и ствари у третику спровођења увиђаја и на лицу места.

О спровођењу ненајављеног увиђаја председник Комисије доноси закључак који садржи правни основ, назив и седиште странке у поступку, место, време и разлог спровођења ненајављеног увиђаја, имена и бројеве службених легитимација овлашћених и других службених лица која спроводе увиђај, као и упозорење на последице спречавања или ометања спровођења увиђаја.

Против закључка из става 3. овог члана није дозвољена жалба, већ може да се побија тужбом против коначног решења.

Овлашћења у случају спровођења увиђаја и обезбеђења доказа

Члан 33.

Овлашћено службено лице дужно је да покаже своју службену легитимацију и уручи закључак о спровођењу редовног или ненајављеног увиђаја, и закључак о покретању поступка утврђивања непоштене трговачке праксе.

Овлашћено службено лице које спроводи увиђај из става 1. овог члана дужно је да се придржава обима овлашћења садржаног у закључку.

Овлашћено службено лице може да:

1) уђе и прегледа пословне просторије, возила, земљиште и друге просторије у седишту учесника на тржишту, односно странке у поступку и на осталим местима где обавља пословне активности;

2) изврши проверу документације без обзира на начин на који се документи чувају и сваке врсте комуникације без обзира на средство комуникације, а који су у вези са предметом ненајављеног увиђаја;

3) копира или скенира пословну и другу документацију на месту спровођења ненајављеног увиђаја или обезбеди електронску документацију у складу са законом којим се уређују електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању;

4) привремено одузме пословну и другу документацију када због техничких разлога није могуће да се та документација копира или скенира, а најдуже онолико колико је потребно да се направе копије те документације;

5) запечатити пословне просторије и пословне документе за време које је потребно да се спроведе увиђај, а најдуже 72 часа;

6) узима од заступника странке у поступку, заинтересованог или трећег лица, као и њихових запослених изјаве о чињеницама које су предмет и које су у вези са сврхом спровођења ненајављеног увиђаја, или изузетно овлашћено службено лице може да остави додатни рок за изјашњење, а ако је неопходна писана изјава, овлашћено лице мора да одреди датум до којег та изјава мора да буде достављена Комисији;

7) обавља остале радње у складу са циљевима поступка.

Странка у поступку, заинтересовано или треће лице обавештава се о праву да увиђају присуствује и њен пуномоћник, и на њен захтев омогућиће се присуство пуномоћника, односно његово накнадно укључење, осим ако је тај захтев усмерен на одуговлачење или отежавање поступка, али неће се прекидати спровођење увиђаја.

Ако се приликом увиђаја пронађу исправе, односно ствари које садрже податке или друге ствари од значаја за одлучивање у поступку, може се одредити њихово привремено одузимање до утврђивања свих релевантних података и чињеница које те исправе, односно ствари садрже, а најдуже до краја поступка.

Закључак о привременом одузимању исправа, односно ствари, као и њиховом враћању, доноси службено лице које спроводи увиђај или ненајављени увиђај, односно које спроводи поступак.

Лицу којем су привремено одузете исправе, односно ствари, издаје се о томе посебна потврда на лицу места.

7. Саслушање и усмена расправа

Саслушање странке и заинтересованог лица

Члан 34.

Овлашћено службено лице може појединачно да саслуша странку у поступку или заинтересовано лице ради правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања, а нарочито ради утврђивања непоштене трговачке праксе у вези са општењем купца и снабдевача за које не постоји обавеза писане комуникације.

Лице из става 1. овог члана саслушава се усмено, појединачно, без присуства друге супротстављене стране.

Извођење доказне радње саслушањем може да се спроведе ако се каснији искази одређеног лица разликују од ранијих, а није могуће поклонити поверење конкретном изјашњењу.

У својству странке или заинтересованог лица може да се саслуша законски заступник странке, односно друго запослено лице које законски заступник овласти за саслушање посебним овлашћењем.

Саслушању може да присуствује пуномоћник или стручни помагач.

Усмена расправа

Члан 35.

Ако се у току поступка утврди постојање супротстављених изјава, тврдње купца и снабдевача, односно странке у поступку и заинтересованог лица, а на основу достављених доказа не може да се на јасан и недвосмислен начин изведе закључак о чињеницама одлучујућим за предмет, овлашћено службено лице може закључком да закаже одржавање усмене расправе.

Усмена расправа одржава се у седишту Комисије без присуства јавности.

На спровођење усмене расправе сходно се примењују правила општег управног поступка.

VI. ЗАШТИТА ПОДАТАКА И ОБЈАВЉИВАЊЕ АКТА

Заштићени податак

Члан 36.

За податке који су достављени, прикупљени или стављени на увид Комисији, који имају својство пословне тајне или пословно осетљивог податка, односно поверљивог податка, чијим би објављивањем, стављањем на увид другим лицима, могла да наступи значајна штета за лица којима припадају ти подаци или на које се односе, или би се тиме угрозило, омео или отежао поступак пред Комисијом, може да се одреди заштита.

Подносилац иницијативе и сарадник у поступку увек имају право на заштиту идентитета, због могућности пословне одмазде лица које је учинило непоштену трговачку праксу.

О захтеву за заштиту идентитета из става 2. овог члана, Комисија без одлагања доноси решење.

Заштита података спроводи се на основу захтева лица којем припадају ти подаци или на које се ти подаци односе, ако подносилац захтева учини вероватним настанак значајне штете у смислу става 1. овог члана.

Захтев за заштиту података подноси се истовремено са поднеском који садржи податке за које се тражи заштита, а најкасније у року од осам дана од дана достављања поднеска.

О захтеву из става 1. овог члана председник Комисије доноси решење.

Против закључка којим се захтев одбацује није допуштена посебна жалба нити може да се покрене управни спор, већ може да се побија тужбом против коначног решења.

Заштићени подаци могу да буду одређени по службеној дужности ако ти подаци уживају заштиту поверљивости у складу са посебним прописом или одлуком другог органа којим су означени као подаци од јавног интереса.

Објављивање аката Комисије

Члан 37.

Закључак о покретању поступка и коначно решење објављују се у целисти на интернет страници Комисије.

Приликом објављивања решења и закључака на интернет страници Комисије из текста се изостављају подаци који су заштићени у складу са овим законом.

Анализе, годишња извештавања и друге информације које у оквиру својих надлежности доноси Комисија, објављују се у складу са одредбама овог закона.

Комисија упутством ближе одређује појам заштићеног податка, облик и садржину захтева за заштиту података и начин на који ће се вршити изостављање заштићених података из аката који се објављују.

VII. СПРОВОЂЕЊЕ ПОСЕБНИХ СЕКТОРСКИХ АНАЛИЗА

Посебна секторска анализа

Члан 38.

Комисија може да спроведе истраживање и да изради посебну секторску анализу снабдевања одређеним производом у смислу члана 2. овог закона.

Комисија може да спроведе посебну секторску анализу на предлог министарства надлежног за послове трговине.

Секторска анализа из става 1. овог члана између осталог има за циљ да утврди структуру тржишта, ефикасност ланца снабдевања, односе између учесника, учесталост и природу непоштених трговачких пракси, као и друге чињенице од значаја за примену овог закона.

Учесници на тржишту, удружења, професионалне организације, државни органи, органи државне управе и друга лица дужна су да, на основу писменог захтева Комисије, доставе све податке, информације и документацију неопходне за израду секторске анализе.

Комисија за потребе спровођења посебне секторске анализе може да користи податке који су достављени у другим поступцима из њене надлежности.

Извештај о спроведеној анализи Комисија доставља министарству надлежном за послове трговине, као и министарству надлежном за послове пољопривреде за пољопривредне и прехранбене производе.

О покретању секторске анализе, Савет доноси одлуку.

Извештај о спроведеној анализи из става 1. овог члана објављује се на интернет страници Комисије и министарства надлежног за послове трговине.

Поступање овлашћеног службеног лица у спровођењу посебне секторске анализе

Члан 39.

У спровођењу анализе овлашћено службено лица може да:

1) прикупља податке, обавештења, документе и да узима изјаве од правних и физичких лица, подносиоца иницијативе, учесника на тржишту, њихових облика удруживања, удружења потрошача и других правних субјеката који располажу подацима и одређеним сазнањима која су од значаја за испитивање и утврђивање стања у снабдевању одређеним производом из овог закона на тржишту Републике Србије;

2) прикупља податке, обавештења, документе од органа државне управе, локалне самоуправе и територијалне аутономије, као и организација којима су поверена јавна овлашћења.

Поступајући у складу са ставом 1. овог члана, овлашћено службено лице упућује захтев за достављање информација, података и докумената и одређује рок за достављање података из става 1. овог члана.

У случају непоступања или делимичног поступања по захтеву из става 2. овог члана, овлашћено службено лице може да донесе закључак којим се налаже достављање тражених података и докумената у разумном року, под претњом одређивања мере периодичног пенала прописане овим законом.

У току спровођења анализе, у погледу права лица која су предмет анализе, сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује положај трећих лица.

VIII. САРАДЊА СА ДРУГИМ ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА

Сарадња државних органа и организација

Члан 40.

Комисија може да достави другим државним органима и организацијама захтев за давање информација и одреди рок за поступање по захтеву.

Државни органи и организације дужни су да сарађују са Комисијом и да поступе по захтеву из става 1. овог члана, односно да доставе податке, исправе или друге тражене доказе којима располажу, уколико се не налазе у службеним евиденцијама, или да дају образложено изјашњење о предмету захтева.

Обавеза из става 2. овог члана нарочито се односи на органе и организације надлежне за послове статистике, органе и

организације локалне самоуправе, привредне коморе и друге органе и организације који врше јавна овлашћења.

Ако приликом вршења инспекцијског надзора у складу са овлашћењима, надлежни инспектор:

(1) дође до информација у вези са непоштеним трговачким праксама, или

(2) утврди да укупан износ накнада прелази 20%, дужан је да у року од осам дана од дана окончања инспекцијског надзора обавести Комисију и достави расположиву документацију.

У случају неблаговременог или непотпуног поступања, односно непоступања органа или организација из става 1. овог члана, Комисија може да достави информацију о томе органу који врши надзор над радом одређеног органа или организације, односно пред којим сноси одговорност за рад, са захтевом за предузимање потребних мера у циљу прикупљања тражених података.

У случају изостанка сарадње након поступања у складу са ставом 5. овог члана, односно више од два неуспела покушаја Комисије да оствари сарадњу са одређеним државним органом или организацијом, Комисија може јавно да објави информацију о томе.

Подаци из овог члана могу да се доставе трећим лицима, по добијању сагласности органа из става 1. овог члана, у форми и облику који орган одреди.

Државни органи и организације не могу Комисији да наплаћују накнаду за саопштавање, стављање на увид или обраду чињеница, односно припрему изјашњења.

IX. УПРАВНЕ МЕРЕ

Члан 41.

Комисија може да одреди следеће управне мере:

- 1) привремену меру;
- 2) меру усклађивања пословања;
- 3) меру заштите од непоштене трговачке праксе;
- 4) меру процесног пенала;
- 5) меру периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе.

Мере из става 1. тач. 1)–3) овог члана морају да буду сразмерне тежини, обиму и дужини трајања утврђене непоштене трговачке праксе и у непосредној вези са актима и радњама који чине ту праксу.

Привремена мера

Члан 42.

Комисија може, ако постоји опасност од наступања тешких и штетних последица по права и интересе снабдевача у ланцу снабдевања, да наложи привремено престанак вршења радње за коју постоји основана претпоставка да представља непоштену трговачку праксу.

Мера из става 1. овог члана може да буде саставни део закључка о покретању поступка односно може да се наложи у сваком тренутку до доношења решења.

О мери из става 1. овог члана, председник Комисије доноси привремено решење које нарочито садржи временски период трајања мере.

Мера из става 1. овог члана може да траје најдуже до доношења решења у том поступку.

Странка у поступку у сваком тренутку може да поднесе жалбу на привремено решење.

Ако странка посебном жалбом на привремено решење учини вероватним да не постоје или не могу да наступе штетне последице из става 1. овог члана, Савет укида привремено решење без одлагања.

Решењем којим се окончава поступак Савет укида привремено решење.

Мера усклађивања пословања

Члан 43.

Савет Комисије може решењем којим се утврђује постојање непоштене трговачке праксе да одреди меру усклађивања општих услова пословања, стандардних уговора, интерних смерница и

друге праксе, на начин којим се трајно отклањају исте или сличне праксе у односу на све снабдеваче.

Мера из става 1. овог члана подразумева и обустављање уговарања, спровођења или примене праксе коју је Комисија оценила као непоштену.

Решење из става 1. овог члана садржи и рок за спровођење мера.

Мера заштите од непоштене трговачке праксе

Члан 44.

Мера заштите од непоштене трговачке праксе има за циљ успостављање и одржавање равноправности у преговарању између трговачких партнера, на начин којим се омогућава:

1) враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе;

2) спречавање понављања непоштених пракси одвраћањем свих учесника у ланцу снабдевања од њихове примене.

Комисија одређује меру из става 1. овог члана ако купац наметне непоштену трговачку праксу из чл. 6–8. овог закона.

Мера заштите од непоштене трговачке праксе се одређује у облику плаћања новчаног износа.

Висина новчаног износа из става 3. овог члана одређује се тако што се основни износ коригује применом критеријума који за последицу имају умањење или повећање основног износа.

Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку остварен на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи:

(1) 0,1% за праксе из члана 7. овог закона;

(2) 0,2% за праксе из чл. 6. и 8. овог закона.

Основни износ се умањује за:

1) 20% ако је купац обуставио примену непоштене праксе пре покретања поступка Комисије и о томе доставио ваљан доказ;

2) 20% ако купац није примењивао уговорену непоштену трговачку праксу;

3) 10% ако је купац обуставио примену непоштене праксе до доношења обавештења о битним чињеницама утврђеним у поступку, из члана 27. овог закона;

4) 20% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу у периоду до три месеца;

5) 10% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу дуже од три месеца а краће од 12 месеци;

6) 20% ако купац призна постојање непоштене трговачке праксе.

Основни износ се увећава за:

1) 20% ако купац предлаже, уговара или спроводи непоштену трговачку праксу након што му је изречена привремена мера из члана 42. овог закона;

2) 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја;

3) 10% ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације;

4) 20% ако купац подстиче снабдевача на прихватање непоштене трговачке праксе;

5) 20% ако купац у току поступка прети одмаздом снабдевачу;

6) 20% ако је непоштена трговачка пракса саставни део општих услова пословања, односно стандардних уговора по приступу;

7) 100% ако купац понови исту непоштену трговачку праксу за коју је Комисија донела коначно решење.

Мера процесног пенала

Члан 45.

Странци у поступку, заинтересованом и трећем лицу, може се изрећи мера процесног пенала у облику новчаног износа од 500.000 динара за сваки дан понашања супротног захтеву или налогу из закључка Комисије, односно непоступања по захтеву или налогу из закључка Комисије.

Мера процесног пенала у износу из става 1. овог члана може се изрећи ако странка у поступку, заинтересовано или треће лице омета овлашћено службено лице у спровођењу увиђаја или спровођења радње обезбеђења доказа.

Против решења овлашћеног службеног лица није дозвољена жалба, већ може да се побија тужбом против коначног решења.

Мера периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе

Члан 46.

У случају непоступања или делимичног поступања по захтеву из члана 40. став 2. овог закона, којим се захтева достављање тражених података и докумената у разумном року, Комисија може учеснику на тржишту, удружењу, професионалним организацијама и другим лицима да изрекне меру периодичног пенала.

Мера из става 1. овог члана изриче се у облику плаћања новчаног износа од 500.000 динара за сваки дан понашања супротно налогу Комисије.

Против решења овлашћеног службеног лица, дозвољена је жалба Савету.

Жалба одлаже извршење решења до доношења одлуке Савета.

Извршење управних мера у облику плаћања новчаног износа

Члан 47.

Решењем којим се одређује мера из чл. 44–46. овог закона одређује се рок и начин плаћања.

Рок за плаћање новчаног износа мере не може да буде дужи од десет дана.

Наплата новчаног износа одређене управне мере врши се у корист буџета Републике Србије.

Принудно извршење мера у облику плаћања новчаног износа, врши се у складу са одредбама закона којим се уређује поступак извршења и обезбеђења.

Х. ТРОШКОВИ И ЗАСТАРЕЛОСТ

Трошкови поступка

Члан 48.

Комисија сноси редовне трошкове поступка који је покренут по службеној дужности и повољно окончан за странку, укључујући трошкове и награде вештака, сведока, и тумача које је одредило овлашћено службено лице.

Странка у поступку покренутом по службеној дужности, који је за њу повољно окончан, нема право на надокнаду трошкова поступка из става 1. овог члана које је сама сносила у том поступку.

Трошкови спровођења увиђаја спадају у редовне трошкове поступка осим уколико је увиђај одређен због непоступања странке у поступку, односно другог учесника на тржишту, по захтеву или налогу овлашћеног службеног лица за достављање докумената и података, у ком случају трошкове сноси странка, односно други учесник на тржишту.

Трошкови привременог одузимања и чувања исправа, односно ствари, као и штета због њиховог оштећења, спадају у редовне трошкове поступка.

Комисија може у целисти или делимично да ослободи странку или друго лице сношења трошкова који се односе на издатке органа у току спровођења поступка, а нарочито путних трошкова овлашћених службених лица, издатака за сведоке, вештаке, тумаче, увиђај, огласе и сл.

Комисија не сноси трошкове правног заступања и стручног помагања.

Застарелост

Члан 49.

Након протекла пет година од последњег дана када је непоштена трговачка пракса извршена у континуитету или са прекидима, не може да се покрене поступак по службеној дужности.

Застарелост из става 1. овог члана прекида се сваком формалном радњом Комисије, након чега рок почиње поново да тече.

Формална радња из става 2. овог члана нарочито подразумева поступање Комисије пре покретања поступка, као што је поступање по иницијативи, спровођење посебне секторске анализе, општење са државним органима и организацијама и друге радње које јасно и недвосмислено за циљ имају откривање непоштене трговачке праксе.

Застарелост настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост вођења поступка утврђивања непоштене трговачке праксе.

Ако се о одлуци Комисије води управни спор, застарелост се обуставља до правноснажности судске одлуке.

Мера заштите од непоштених трговачких пракси, мера процесног пенала и мера периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе не може да се наплаћује током три године од дана извршности решења Комисије.

XI. ГОДИШЊЕ ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОЦЕНА ПОЛИТИКЕ СУЗБИЈАЊА НЕПОШТЕНИХ ТРГОВАЧКИХ ПРАКСИ

Годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама

Члан 50.

Савет Комисије усваја годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама до 1. марта текуће године за претходну годину.

Извештај из става 1. овог члана нарочито садржи:

- 1) укупан број поднетих иницијатива, пријава и приговора;
- 2) број покренутих, вођених и окончаних поступака у току године;
- 3) за сваки окончани поступак – кратак опис предмета, учесника на тржишту и исход поступка и, ако је применљиво, донету одлуку;

4) преглед најчешћих непоштених трговачких пракси;

5) листу учесника на тржишту за које је утврђено да су наметали непоштене трговачке праксе.

Подаци и описи у извештају дати су у форми која поштује захтеве заштите података у складу са овим законом.

Годишњи извештај Комисија објављује на својој интернет страници одмах по усвајању.

Подаци и информације из овог члана представљају обавезну садржину годишњег извештаја о раду Комисије.

Периодична оцена политике спречавања непоштених трговачких пракси (анализа стања)

Члан 51.

Министарство надлежно за послове трговине спроводи периодичну оцену политике спречавања непоштених трговачких пракси, односно анализу стања.

Анализа стања из става 1. обухвата најмање:

- 1) процену делотворности мера спроведених на националном нивоу у циљу спречавања непоштених трговачких пракси у ланцу снабдевања производима на које се овај закон примењује;
- 2) процену делотворности сарадње између државних органа у спречавању непоштених трговачких пракси;
- 3) оцену спровођења прописа;
- 4) према потреби, утврђивање начина унапређења политика спречавања непоштених трговачких пракси.

Анализа стања спроводи се најмање једном у периоду од три године, а извештај са налазима и препорукама доставља се Влади.

XII. ОБАВЕЗА ИЗРАДЕ ПРЕГЛЕДА ФИНАНСИЈСКИХ ЕЛЕМЕНАТА УГОВОРА

Члан 52.

Уговор из члана 3. овог закона обавезно садржи финансијске елементе који подразумевају цену, погодности, накнаде, новчане казне и друге уговорене новчане обавезе и издатке који су предвиђени уговором.

Цена из става 1. овог члана укључује:

- 1) ценовник који је достављен и прихваћен електронским путем, у складу са роковима и поступком предвиђеним уговором;
- 2) цену утврђену на основу појединачне понуде снабдевача у поступку прикупљања понуда или других тржишних механизма који се примењују у кратким временским интервалима за свеже воће, свеже поврће и свеже месо;

3) цену истакнуту на откупном месту.

У случају из става 2. овог члана, уговором се уређују начин и поступак утврђивања цене, као и обавеза евидентирања и чувања документације на основу које је цена утврђена.

Уговорне стране су дужне да израде преглед финансијских елемената уговора из члана 3. овог закона.

Преглед финансијских елемената уговора може да буде саставни део садржине уговора, као засебан члан, или у форми прилога, односно као засебан документ, уколико постоји више уговора којима се уређују питања из става 1. овог члана у односу на одређен производ или скуп производа на које се примењује овај закон.

Преглед из ст. 4. и 5. овог члана представља листу свих јасно и недвосмислено одредивих финансијских елемената уговора из става 1. овог члана, правни основ за њихову примену, важећи ценовник.

Свака измена или допуна основног или другог уговора која посредно или непосредно утиче на било који елемент наведен у ставу 6. овог члана, повлачи обавезу истовременог уподобљавања и измене прегледа финансијских елемената уговора.

XIII. СУДСКА КОНТРОЛА

Судска контрола решења Комисије

Члан 53.

Решење којим се утврђује непоштена трговачка пракса је коначно.

Против коначног решења Комисије може да се покрене управни спор у року од 30 дана од дана достављања решења страници.

Подношење тужбе не одлаже извршење решења.

XIV. НАДЗОР

Члан 54.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора.

У вршењу инспекцијског надзора у вези са чл. 3. и 52. овог закона, тржишни инспектор има овлашћења и дужности прописане законом којим се уређује трговина и законом којим се уређује инспекцијски надзор.

Члан 55.

Издавалац електронске фактуре, прималац електронске фактуре, централни информациони посредник и информациони посредник дужни су да у циљу несметаног вршења инспекцијског надзора и прикупљања података од значаја за вршење инспекцијског надзора над одређеним субјектом надзора омогуће лицу које врши инспекцијски надзор увид у податке о пословању, пословну документацију, пратећу техничку опрему и уређаје који су у вези са обавезама прописаним законом.

XV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 56.

Новчаном казном у износу од 50.000 динара до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) користи неодређене или условне формулације противно члану 3. став 4. овог закона;
- 2) не изради преглед финансијских елемената уговора у складу са чланом 52. овог закона.

Новчаном казном у фиксном износу од 300.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не закључи уговор у складу са чланом 3. став 1. овог закона;
- 2) не изда рачуноводствену исправу на начин прописан у члану 3. став 6. овог закона;
- 3) не изда доставницу на начин прописан у члану 3. став 7. овог закона.

За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000,00 до 150.000,00 динара.

За радње из става 2. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000,00 динара.

Прекршајни поступак за прекршаје из овог члана не може да се покрене ни да се води ако протекну две године од дана када је прекршај учињен.

XVI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Средства за рад Комисије и привремено финансирање

Члан 57.

Средства за рад посебне организационе јединице из члана 10. овог закона су обезбеђена у финансијском плану Комисије.

До усвајања финансијског плана за наредну годину, Савет је дужан да изврши одговарајућу прераспodelу средстава неопходних за неометано спровођење овог закона.

Савет утврђује предлог финансијског плана Комисије и доставља га одбору Народне скупштине надлежном за послове финансија на сагласност, најкасније до 1. новембра текуће године.

Начин коришћења и прераспodelу средстава из финансијског плана уређује Савет посебном одлуком.

Ако финансијски план не буде донет до почетка буџетске године, финансирање рада Комисије се врши највише до висине укупно планираних расхода у претходној години, сразмерно периоду до добијања сагласности на финансијски план.

Ако се годишњим обрачуном прихода и расхода утврди да су укупно остварени приходи Комисије већи од остварених расхода, разлика се након издвајања средстава за резерве, уплаћује у буџет Републике Србије.

Обавеза усклађивања пословања са овим законом

Члан 58.

Сваки субјект у ланцу снабдевања производима из овог закона, дужан је да своје опште услове пословања, уговоре, интерне смернице и праксу усклади са одредбама овог закона најкасније у року од четири месеца од дана његовог ступања на снагу.

Доношење подзаконских аката

Члан 59.

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Престанак важења појединих одредаба прописа

Члан 60.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи члан 32. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 95/13).

Ступање на снагу

Члан 61.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба члана 3. став 1. и члана 56. став 2. тачка 1), које се примењују од 1. јануара 2027. године.

1439

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ
о проглашењу Закона о успостављању и функционисању система за управљање кохезионом политиком

Проглашава се Закон о успостављању и функционисању система за управљање кохезионом политиком, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 12

У Београду, 23. априла 2026. године

 Председник Републике,
 Александар Вучић, с.р.
ЗАКОН
о успостављању и функционисању система за управљање кохезионом политиком

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се: циљеви и начела кохезионе политике; фондови за финансирање спровођења кохезионе политике; стратешки оквир и поступак припреме програма који се финансирају из фондова кохезионе политике (у даљем тексту: програмирање); систем и подела одговорности управљања и контроле спровођења програма који се финансирају из фондова кохезионе политике (у даљем тексту: систем управљања и контроле); спровођење, праћење, извештавање, вредновање, видљивост и обавештавање јавности у вези са резултатима програма који се финансирају из фондова кохезионе политике (у даљем тексту: програм) и друга питања од значаја за развој система управљања и контроле спровођења фондова кохезионе политике.

Циљ закона

Члан 2.

Циљ овог закона је успостављање система за управљање и контролу спровођења кохезионе политике Европске уније, као и утврђивања поступка за припрему релевантних докумената у складу са циљевима кохезионе политике и обавезама Републике Србије које морају бити спроведене пре окончања преговора о приступању Републике Србије Европској унији, како би Република Србија од дана приступања Европској унији била спремна за коришћење фондова кохезионе политике.

Кохезиона политика

Члан 3.

Кохезиона политика је политика Европске уније која за предмет има подстицање општег и уравнотеженог развоја и јачање економске, социјалне и територијалне кохезије кроз смањење разлика у степену развијености различитих региона и смањење заостајања најмање развијених региона.

Кохезиона политика се спроводи у складу са правилима дељењем управљања између Европске комисије и Републике Србије којим се утврђује начин извршења буџетских средстава Европске уније из фондова кохезионе политике који ће бити одређени за Републику Србију (у даљем тексту: дељено управљање) и правилима Европске уније која важе за фондове кохезионе политике (у даљем тексту: важећа правила).

Фондови за финансирање спровођења кохезионе политике и видови подршке

Члан 4.

Средства за финансирање кохезионе политике обезбеђују се из: 1) Европског фонда за регионални развој (у даљем тексту: ЕФРР);

2) Европског социјалног фонда плус (у даљем тексту: ЕСФ+);

3) Кохезионог фонда (у даљем тексту: КФ) и

4) Фонда за праведну транзицију (у даљем тексту: ФПТ).

Фондови наведени у ставу 1. овог члана доприносе јачању економске, социјалне и територијалне кохезије кроз остваривање циљева:

1) Улагање у запошљавање и раст и

2) Европска територијална сарадња (Интеррег).

Средства из фондова ЕУ наведених у ставу 1. овог члана могу бити коришћена за пружање подршке корисницима у виду бесповратних средстава, финансијских инструмената или награда или њихове комбинације.

Значење израза**Члан 5.**

У смислу овог закона, употребљени изрази имају следећа значења:

- 1) *корисник* означава
- (1) свако правно лице, без обзира да ли има статус приватног правног лица, државног органа, органа аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе или имаоца јавних овлашћења, свако физичко лице или сваки субјект без правног субјективитета уколико су одговорни за почетак реализације операција или за њихово покретање и спровођење;
- (2) у контексту јавно-приватних партнерстава (ЈПП), јавно тело које као јавни партнер покреће операцију ЈПП-а или физичко или правно лице одабрано као приватни партнер у одговарајућем поступку утврђеном посебним законом за њено спровођење;
- (3) у контексту шема државне помоћи, учесник на тржишту који прима помоћ;
- (4) у контексту *de minimis* помоћи, давалац државне помоћи, који је одговоран за покретање или истовремено покретање и спровођење операције;
- (5) у контексту финансијских инструмената, управљачки орган који управља финансијским инструментом и/или тело које спроводи финансијске инструменте;
- 2) *операција* означава:
 - (1) пројекат, уговор, акцију или групу пројеката одабраних у оквиру одређеног програма;
 - (2) у контексту финансијских инструмената, допринос програма финансијском инструменту и каснија финансијска подршка која се пружа крајњим примаоцима тог финансијског инструмента;
 - 3) *операција од стратешког значаја* је операција која даје значајан допринос постизању циљева програма и која подлеже посебним мерама праћења и комуникације;
 - 4) *партнер* означава представнике релевантних јавних органа, заинтересованих страна одабраних и укључених у припрему, спровођење, праћење спровођења и вредновање програма;
 - 5) *партнерска држава* означава сваку државу која није чланица Европске уније, а која је обухваћена Инструментом за претприступну помоћ или Инструментом за суседство, развој и међународну сарадњу;
 - 6) *циљ политике* је циљ кохезионе политике одређен Споразумом о партнерству и програмом у складу са важећим правилима за који се врши прелиминарна финансијска алокација средстава одређених фондова кохезионе политике;
 - 7) *специфични циљ* је приоритет одређен Споразумом о партнерству и програмом у складу са важећим правилима који доприноси одређеном циљу политике и који се остварује кроз спровођење операција предвиђених програмом;
 - 8) *Европски кодекс понашања* за партнерство је пропис Европске уније којим се уређују начела, добра пракса и други захтеви у погледу учешћа и заступљености партнера у припреми, спровођењу, праћењу спровођења и вредновању програмских докумената чија реализација се финансира из фондова кохезионе политике;
 - 9) *оквир учинка* је скуп показатеља учинка према којима се сагледава утицај спровођења програма;
 - 10) *привредни субјект* значи свако физичко или правно лице, или било који други субјект који је укључен у спровођење фондова кохезионе политике, осим државних органа и правних лица када иступају као носиоци јавних овлашћења;
 - 11) *неправилност* означава свако кршење законодавства Републике Србије и законодавства Европске уније, које произлази из чињења или нечињења привредног субјекта, које штети или би могло наштетити буџету Републике Србије и/или Европске уније и оптерети га неоправданим расходом;
 - 12) *системска неправилност* означава сваку неправилност која се може понављати и која има високу вероватноћу појављивања у сличним врстама операција, као последице озбиљних недостатака система, укључујући немогућности успостављања одговарајућих поступака у складу са важећим правилима;
 - 13) *озбиљан недостатак* означава недостатак у делотворном функционисању система управљања и контроле за који су потребна знатна побољшања система у складу са важећим правилима;

14) *субјекти ревизије* су органи државне управе којима се поверавају послови у систему управљања и контроле и корисници;

15) *група ревизора* је група састављена од представника ревизора из држава учесница у програму Европске територијалне сарадње (Интеррег), која пружа подршку у раду Ревизорском органу;

16) *национални допринос* су јавна и/или приватна средства одређена Споразумом о партнерству и програмом као допринос финансијским средствима фондова кохезионе политике за остваривање специфичних циљева у складу са важећим правилима;

17) *Европски стуб социјалних права* је скуп докумената Европске уније којим се успостављају оквирна начела за будуће акције држава чланица Европске уније на остваривању права на једнаке могућности и приступ тржишту рада, праведне услове рада, социјалну заштиту и инклузију;

18) *Превара* означава сваку намерну радњу или пропуст који се односи на:

(1) коришћење или представљање лажних, нетачних или непотпуних изјава или докумената, што за последицу има присвајање или незаконито задржавање средстава из буџета Европске уније;

(2) не обелодањивање информација чиме се крши нека конкретна обавеза са истим учинком;

(3) погрешну примену таквих средстава у сврхе које нису оне за које су првобитно додељена;

19) *Сумња на превару* значи неправилност која доводи до покретања управног или судског поступка како би се утврдило присуство намерног понашања, посебно преваре;

20) *Европски семестар* је оквир координације економских политика међу државама чланицама Европске уније, који омогућава чланицама да расправљају о својим економским и буџетским плановима и прате напредак у тачно утврђеним раздобљима током године;

21) *Изјава о управљању* је изјава коју издаје руководилац Управљачког органа којом се у обрачунској години и на основу расположивих информација и извршених провера потврђује законитост и правилност трошкова унетих у рачуноводствену документацију у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима;

22) *Активна корупција* је намерна радња онога ко обећава или даје, директно или преко посредника, било какву предност било које врсте службеном лицу за себе или за треће лице да он поступи или да се уздржи од поступања у складу са својом дужношћу или у вршењу својих функција кршење његове службене дужности на начин који штети или би могао штетити финансијским интересима Уније;

23) *Пасивна корупција* је намерна радња државног службеника који, директно или преко посредника, тражи или прима било коју врсту предности за себе или треће лице, или прихвата обећање такве предности, да делује или да се уздржи од деловања у складу са својом дужношћу или у остваривању његових функција кршењем своје службене дужности на начин који штети или би могао да штети финансијским интересима Уније;

24) *Сукоб интереса*, значи да је непристрасно и објективно вршење функција финансијског актера или другог лица угрожено из разлога који укључују породицу, емоционални живот, политички или национални афинитет, економски интерес или било који други директни или индиректни лични интерес.

Начело свеобухватног партнерства**Члан 6.**

Поступак припреме, доношења, спровођења Споразума о партнерству и програма, као и праћење и вредновање кохезионе политике на територији Републике Србије организује се и спроводи кроз свеобухватно партнерство које, у складу са потребама припреме, доношења и спровођења одређеног програма, може укључити најмање следеће partnere:

1) органе државне управе, стручне службе Владе и друге носиоце јавних овлашћења чија надлежност је релевантна за израду Споразума о партнерству и програма;

2) органе аутономне покрајине, органе јединица локалне самоуправе и асоцијације јединица локалне самоуправе;

3) субјекте регионалног развоја у складу са важећим прописима Републике Србије;

4) економске и социјалне партнере, укључујући национално, регионално и локално организоване социјалне партнере, привредне коморе, привредна удружења и друга слична тела на националном и регионалном нивоу;

5) релевантна тела која представљају цивилно друштво, а нарочито удружења грађана и тела који за циљ имају заштиту животне средине, промовисање социјалне инклузије, основних људских права и слобода, права особа са инвалидитетом, родне равноправности и недискриминације;

6) универзитете, факултете и друге научноистраживачке организације.

За припрему, доношење и спровођење програма у оквиру циља Европске територијалне сарадње (Интеррег) партнерство ће укључивати и партнере из партнерских држава учесника у одређеном програму.

Начело свеобухватног партнерства се спроводи у складу са захтевима Европског кодекса понашања за партнерство.

Начела управљања средствима кохезионе политике

Члан 7.

Носиоци послова кохезионе политике се приликом припреме, спровођења, праћења, извештавања и вредновања програма руководе начелима транспарентности, јавности, проверљивости, тачности, сразмерности, ефикасности, делотворности и доброг финансијског управљања.

Хоризонтална начела

Члан 8.

Носиоци послова кохезионе политике се током припреме, спровођења, праћења, извештавања и вредновања програма старају о:

1) поштовању основних права усклађености програма и њиховог спровођења са Повелем о основним правима Европске уније;

2) поштовању једнакости између мушкараца и жена, родне равноправности и интеграцији родне перспективе;

3) спречавању сваке дискриминације на основу пола, расе или етничког порекла, вере или уверења, инвалидитета, старости или сексуалне оријентације;

4) остваривању циљева фондова у складу са циљевима промовисања одрживог развоја, и борбе против климатских промена.

II. СТРАТЕШКИ ОКВИР

Споразум о партнерству

Члан 9.

Споразум о партнерству је стратешки документ којим се утврђује стратешки оквир, правци програмирања и механизми за делотворно коришћење средстава кохезионе политике у складу са важећим правилима.

Споразумом о партнерству се, између осталог, утврђује прелиминарна финансијска расподела средстава из фондова кохезионе политике и листа програма са прелиминарним финансијском расподелом средстава из сваког фонда кохезионе политике обухваћеног Споразумом о партнерству са одговарајућим националним доприносом за сваку годину.

Поступак припреме и усвајања Споразума о партнерству

Члан 10.

Споразум о партнерству усваја Влада на предлог министарства надлежног за послове успостављања и развоја система за коришћење фондова кохезионе политике Европске уније (у даљем тексту: Министарство).

Носиоци послова у систему управљања и контроле, други органи државне управе и стручне службе Владе дужни су да сарађују са органом из става 1. овог члана и да на његов захтев пруже све неопходне податке из своје надлежности за потребе израде и припреме предлога Споразума о партнерству.

Споразум о партнерству се мења или допуњује у поступку прописаном за његово усвајање.

Министарство прописује методологију и поступак припреме Споразума о партнерству и начин укључивања партнера у складу са начелом свеобухватног партнерства, Европским кодексом понашања за партнерство и важећим правилима.

Влада на предлог Министарства прописује елементе Споразума о партнерству.

III. ПРОГРАМИРАЊЕ

Програм

Члан 11.

Програм је документ кохезионе политике којим се утврђује један или више приоритета у складу са циљевима кохезионе политике чија реализација се финансира из једног или више фондова у складу са Споразумом о партнерству и важећим правилима, специфичним препорукама утврђеним за Републику Србију у оквиру Европског семестра и у другим релевантним препорукама Европске уније за Републику Србију.

Влада на предлог Министарства прописује елементе програма.

Поступак припреме и усвајања програма

Члан 12.

Програм усваја Влада на предлог Министарства.

Програм се припрема у складу са начелом свеобухватног партнерства у складу са чланом 6. овог закона.

Носиоци послова у систему управљања и контроле, други органи државне управе и стручне службе Владе дужни су да сарађују са органом из става 1. овог члана и да на његов захтев пруже све неопходне податке из своје надлежности за потребе израде и припреме предлога програма.

Програм се мења или допуњује у поступку прописаном за његово усвајање.

Министарство прописује методологију и поступак припреме програма и начин укључивања партнера у складу са начелом свеобухватног партнерства, Европским кодексом понашања за партнерство и важећим правилима.

Посебна правила за програме Европске територијалне сарадње (Интеррег)

Члан 13.

Република Србија преко својих органа учествује у изради програма Европске територијалне сарадње (Интеррег) заједно са другим државама чланицама Европске уније и, по потреби, трећим државама партнерима, у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

На елементе, поступак припреме и доношења програма Европске територијалне сарадње (Интеррег), односно давања сагласности на програм Европске територијалне сарадње (Интеррег), сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређују поступак припреме и усвајања програма.

IV. ПРЕДУСЛОВИ ПОДРШКЕ ИЗ ФОНДОВА КОХЕЗИОНЕ ПОЛИТИКЕ

Члан 14.

Предуслови подршке из фондова кохезионе политике су општи захтеви кохезионе политике и/или тематски захтеви утврђени у складу са важећим правилима за поједине фондове кохезионе политике који морају бити испуњени да би се омогућило делотворно и ефикасно постизање специфичног циља који је дефинисан програмом (у даљем тексту: предуслови подршке).

Предуслови подршке морају бити испуњени пре усвајања или измене програма и током целокупног спровођења програма да би расходи операција спровођења програма могли да буду надокнађени средствима из фондова кохезионе политике.

Министарство доставља Влади образложену оцену о испуњености предуслова подршке из предлога програма.

Министарство прати и извештава Владу о испуњености предуслова подршке током целокупног спровођења програма и предлага мере за њихово испуњавање.

V. СИСТЕМ УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ

Члан 15.

За сваки програм успоставља се систем управљања и контроле.

Систем управљања и контроле обезбеђује усаглашеност програма и њиховог спровођења са циљевима кохезионе политике,

важећим правилима и начелима законитости, правилности и доброг финансијског управљања.

У систему управљања и контроле спровођења програма одређују се следећи органи:

- 1) Координациони орган;
- 2) Управљачки орган;
- 3) Орган који врши рачуноводствену функцију (у даљем тексту: Рачуноводствени орган);
- 4) Ревизорски орган.

Управљачки орган, Рачуноводствени орган и Ревизорски орган су Програмски органи.

1. Координациони орган

Члан 16.

Послове Координационог органа обавља Министарство.

Координациони орган:

- 1) предлаже Влади доношење прописа за спровођење овог закона;
- 2) ближе прописује поступак и методологију припреме програма;
- 3) предлаже Влади елементе програма и елементе Споразума о партнерству;
- 4) координира рад органа и тела у поступку израде и припреме програма и процесу спровођења програма, праћења, извештавања и вредновања резултата програма;
- 5) прописује начин укључивања партнера у процес израде, припреме, доношења, спровођења и праћења Споразума о партнерству и програма;
- 6) ближе прописује расположиве облике бесповратних средстава;
- 7) прати и извештава Владу о испуњености предуслова подршке за делотворно и ефикасно спровођење програма и предлаже Влади, у консултацији са надлежним институцијама, мере за испуњавање предуслова подршке у случајевима кад они нису испуњени;
- 8) координира процесом успостављања система управљања и контроле и усмерава активности на изградњи административних капацитета;
- 9) координира и прати спровођење мера и активности у области комуникације и видљивост фондова кохезионе политике, као и других фондова и инструмената ЕУ по потреби;
- 10) предлаже, координира и прати спровођење мера и активности за унапређење административних капацитета свих органа, тела и партнера укључених у спровођење кохезионе политике;
- 11) координира коришћење техничке помоћи у оквиру фондова кохезионе политике;
- 12) ближе прописује начин поступања за обављање послова из своје надлежности, као и процедуре за обављање послова из надлежности осталих органа;
- 13) осигурава да се размена информација између корисника и програмских органа и тела врши путем електронских система за размену података (у даљем тексту: електронски систем);
- 14) обавља и друге послове у оквиру функције координације у складу са циљевима Закона.

2. Програмски органи

Подела одговорности и начин одређивања Програмских органа

Члан 17.

Послове Управљачког органа обавља министарство одговорно за управљање програмом у складу са овим законом.

Послове Рачуноводственог органа обавља министарство надлежно за послове финансија у складу са овим законом.

Послове Ревизорског органа обавља орган државне управе или служба Владе којој су поверени послови ревизије система управљања средствима ЕУ у складу са овим законом.

Влада својим актом одређује Програмске органе за потребе спровођење сваког програма у складу са овим законом.

Влада ће актом из става 4. овог члана именовати руководиоца министарства одговорног за вршење послова Управљачког органа и, по потреби, посредничког органа, у складу са овим законом.

а) Управљачки орган

Члан 18.

Управљачки орган управља програмом, одговара за његово законито и правилно спровођење и ефикасно и делотворно остваривање његових циљева.

Послови Управљачког органа

Члан 19.

Управљачки орган:

- 1) врши избор операција које ће бити спроведене ради остварења специфичних циљева програма применом правила која важе за коришћење средства кохезионе политике за циљ Улагање у зашљавање и раст;
- 2) проверава да ли су производи и/или услуге суфинансирани из средстава фондова кохезионе политике испоручени, усаглашеност одабране операције са важећим прописима Републике Србије и условима подршке из фондова кохезионе политике и испуњеност других захтева за финансирање трошкова операција из средстава фондова кохезионе политике у складу са важећим правилима, (у даљем тексту: управљачке провере);
- 3) обезбеђује, у складу са расположивошћу финансирања, исплату доспелих износа корисницима у складу са важећим правилима;
- 4) спречава, открива и исправља неправилности и предлаже, израђује и примењује ефективне и пропорционалне мере и процедуре за сузбијање превара узимајући у обзир препознате ризике;
- 5) потврђује да су расходи унесени у рачуноводствену документацију законити и правилни;
- 6) израђује изјаву о управљању у складу са важећим правилима;
- 7) извршава плаћање доспелих износа у зависности од доступности финансирања и стара се да корисник прими доспеле износе у целости у складу са важећим правилима;
- 8) предлаже Влади именовање једног или више посредничких органа за обављање одређених поверених послова у вези са програмом под његовом одговорношћу где је то примењиво;
- 9) прати и надзире вршење послова које обављају посреднички органи и врши надзор над резултатима њиховог рада;
- 10) помаже рад Одбора за праћење давањем потребних информација и поступањем по његовим одлукама и препорукама;
- 11) припрема годишњи и завршни извештај о учинку програма у складу са законом;
- 12) електронски евидентира и складишти податке о свакој операцији неопходне за праћење, вредновање, финансијско управљање, верификацију и ревизију и обезбеђује сигурност, интегритет и поверљивост података и аутентификацију корисника;
- 13) сарађује са Ревизорским органом и изјашњава се на годишњи извештај о ревизији;
- 14) предлаже Координационом органу процедуре за обављање послова из свог делокруга, као и процедуре за обављање послова из његове одговорности а које обављају посреднички органи;
- 15) обавља и друге послове у оквиру управљачке функције у складу са важећим правилима.

Посреднички органи

Члан 20.

Посреднички орган је орган државне управе, посебна организација, јавна агенција, ималац јавних овлашћења или правно лице које делује и извршава послове у оквиру одговорности и у име Управљачког органа.

Влада на предлог Управљачког органа може овластити једно или више посредничких органа да извршава одређене поверене послове у оквиру његове одговорности.

Посреднички орган је дужан да редовно обавештава Управљачки орган у току извршавања поверених послова о статусу остваривања циљева утврђених програмом и да поступа по његовим захтевима и упутствима.

Управљачки орган и посреднички орган уређују међусобна права и обавезе у вези са начином извршавања послова у оквиру одговорности управљачког органа посебним споразумом.

б) Рачуноводствени орган**Члан 21.**

Рачуноводствени орган обавља рачуноводствене послове за потребе спровођења програма.

Послови Рачуноводног органа**Члан 22.**

Рачуноводствени орган у складу са важећим правилима:

- 1) израђује и подноси захтеве за плаћање Европској комисији;
- 2) саставља потпун, тачан и истинит обрачун расхода програма за сваку обрачунску годину;
- 3) саставља и подноси рачуноводствену документацију, потврђује њену потпуност, тачност и исправност;
- 4) води евиденцију о свим елементима рачуноводствене документације и захтевима за плаћање у електронском систему;
- 5) прерачунава износ расхода насталих у другој валути у евро;
- 6) даје прогнозе износа за подношење захтева за плаћање за текућу и наредну календарску годину;
- 7) обавља друге послове у оквиру рачуноводствене функције.

в) Ревизорски орган**Члан 23.**

Ревизорски орган је одговоран за спровођење ревизије система управљања и контроле, ревизије операција и ревизије рачуна како би пружио независно уверавање Европској комисији у погледу правилног функционисања система управљања и контроле и законитости и правилност трошкова укључених у рачуноводствену документацију која је поднесена Европској комисији.

Ревизорски орган је функционално и финансијски независан у односу на субјекте ревизије.

Послови Ревизорског органа**Члан 24.**

Ревизорски орган у складу са важећим правилима:

- 1) спроводи ревизије система управљања и контроле, ревизије операција и ревизије финансијских извештаја/годишњих рачуна и прати извршење датих препорука (у даљем тексту: ревизорски рад);
- 2) проверава потпуност, тачност и истинитости рачуноводствене и друге документације;
- 3) утврђује законитост и правилност расхода/трошкова укључених у рачуноводствену документацију;
- 4) процењује делотворност система управљања и контроле;
- 5) израђује годишње ревизорско мишљење;
- 6) израђује годишњи извештај о контроли којим подупиरे годишње ревизорско мишљење (у даљем тексту: годишњи извештај);
- 7) предлаже спровођење корективних мера;
- 8) припрема и доноси ревизијску стратегију;
- 9) учествује у припреми прописа и других аката о ревизорском раду;
- 10) успоставља и координира рад Групе ревизора која је састављена од представника надлежних ревизорских органа из држава учесница у одређеном програму Европске територијалне сарадње (Интеррег);
- 11) прописује обрасце неопходне за свој рад;
- 12) обавља друге послове у оквиру ревизорске функције.

Ревизорски орган обавља ревизорски рад у складу са ревизорском стратегијом, међународно прихваћеним стандардима ревизије и важећим правилима.

Ревизорски орган спроводи ревизије операција у складу са правилима која су на снази у тренутку спровођења ревизије операција, а која укључују и провере на лицу места.

Ревизорски орган припрема ревизорску стратегију након консултовања са Управљачким органом засновану на процени ризика и дефинише обухват ревизије.

Координациони орган, Управљачки орган, Рачуноводствени орган, посреднички органи, органи државне управе, службе Владе, имаоци јавних овлашћења, корисници и крајњи примаоци дужни су да Ревизорском органу: омогуће приступ документима,

подацима и другим информацијама неопходним за планирање и вршење ревизије; обезбеде несметани приступ службеним историјама и имовини, актима, пословним књигама, електронским подацима и информационим системима, као и доступност запослених и да на његов захтев без одлагања доставе документацију и пруже објашњења о свим питањима од значаја за вршење поступка ревизије.

Достављање ревизорских извештаја Европској комисији

Члан 25.

Ревизорски орган доставља Европској комисији годишње ревизорско мишљење, годишњи извештај о контроли, извештај о ревизији након окончања поступка са субјектима ревизије на којима је спроведена ревизија у складу са ревизорском стратегијом, међународно прихваћеним стандардима ревизије и важећим правилима.

3. Посебна тела за програме Европске територијалне сарадње (Интеррег)**Заједнички секретаријат****Члан 26.**

Државе учеснице у програму Европске територијалне сарадње (Интеррег), образују заједнички секретаријат програма у складу са важећим правилима (у даљем тексту: Заједнички секретаријат).

Заједнички секретаријат:

1) помаже Управљачком органу и Одбору за праћење спровођења у обављању њихових послова за програме донете у оквиру Европске територијалне сарадње (Интеррег) у складу са важећим правилима;

2) пружа информације потенцијалним корисницима о могућностима доделе финансијских средстава и облицима подршке операцијама у оквиру програма Европске територијалне сарадње (Интеррег) и пружа помоћ корисницима и партнерима у спровођењу операција;

3) остварује сарадњу и координира рад представништва заједничког секретаријата које су успостављене у државама учесницама програма Европске територијалне сарадње (Интеррег).

Управљачки орган обезбеђује простор и друге услове за рад Заједничког секретаријата у складу са важећим правилима.

Посебна тела за програме у којима је управљање и контрола програма поверена другој држави учесници

Члан 27.

Када је у складу са важећим правилима управљање и контрола програма у оквиру Европске територијалне сарадње (Интеррег) поверена другој држави учесници образују се посебна тела за спровођење програма:

- 1) Национални орган;
- 2) Контролор (у даљем тексту: Контролно тело);
- 3) Чланови Групе ревизора и
- 4) Представништво заједничког секретаријата и Национална контакт тачка.

Национални орган**Члан 28.**

Послове Националног органа обавља Министарство.

Национални орган успоставља сарадњу са Управљачким органом програма из друге државе учеснице у програму и помаже му у припреми, спровођењу, праћењу, вредновању, извештавању и затварању програма у складу са важећим правилима.

Послови Националног органа**Члан 29.**

Национални орган:

1) успоставља систем управљања и контроле спровођења програма Европске територијалне сарадње (Интеррег) у Републици Србији;

2) координира припрему програма Европске територијалне сарадње (Интеррег) и осигурава учешће релевантних институција и партнера;

3) успоставља Представништва Заједничког секретаријата и Националне контакт тачке за програме Европске територијалне сарадње (Интеррег);

4) координира учешће Републике Србије у Заједничким групама за програмирање и Одборима за праћење;

5) успоставља систем и уређује начин поступања у случају неправилности, приговора, повраћаја средстава, препоруке ревизије, праћења, вредновања и извештавања по програмима Европске територијалне сарадње (Интеррег);

6) обавља друге послове у складу са важећим правилима.

Контролно тело

Члан 30.

Контролно тело у складу са важећим правилима спроводи провере како би потврдило:

1) да су суфинансирани производи испоручени, радови изведени и услуге извршене;

2) да су спроведене активности у оквиру одабраних операција усаглашене са важећим правилима, програмом и условима финансирања;

3) да су услови за накнаду расхода крајњег корисника испуњени.

Послове Контролног тела обавља орган државне управе.

Влада, на предлог Министарства, именује лице из органа државне управе одговорно за вршење послова Контролног тела.

Чланови Групе ревизора

Члан 31.

Групу ревизора за програме Европске територијалне сарадње (Интеррег) у којима је управљање и контрола поверена другој држави учесници успоставља Ревизорски орган те државе.

Орган државне управе или служба Владе која врши послове ревизије система управљања средствима ЕУ именује чланове који учествују у раду Групе ревизора и обезбеђује простор и друге услове за њихов рад.

Представништво заједничког секретаријата и Национална контакт тачка

Члан 32.

Представништво заједничког секретаријата помаже у пословима Заједничког секретаријата из друге државе учеснице у програму, као и осталих посебних тела програма у складу са важећим правилима.

Национални орган успоставља, обезбеђује простор и друге услове за рад Представништва заједничког секретаријата и Националне контакт тачке.

VI. УПРАВЉАЊЕ НЕПРАВИЛНОСТИМА И ЗАШТИТА ФИНАНСИЈСКИХ ИНТЕРЕСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Систем управљања неправилностима

Члан 33.

Управљачки орган успоставља систем за управљање и доношење извештаја о неправилностима код спровођења фондова кохезионе политике Европској комисији.

Руководилац Управљачког органа, односно посредничког органа, даје обавезујућа упутства одговорним лицима у Управљачком органу, односно посредничком органу и корисницима, у вези са мерама које је потребно предузети ради откривања, спречавања и сузбијања неправилности.

Државни службеник, запослени или радно ангажовани у програмским органима, у координационом органу, посредничком органу, код корисника, привредног субјекта или треће лице дужни су да пријаве свако одступање, недоследност или кршење прописа или одредаба уговора које представља неправилност или изазива основану сумњу да је дошло до преваре.

Против лица које пријави неправилност не може се покренути дисциплински поступак, донети решење о престанку радног односа или отказ уговора о раду, уговора о делу, или другог уговора на основу којег је радно ангажовано, нити предузети било која мера која негативно утиче на радноправни статус по основу

поднете пријаве о неправилности, у складу са законом којим се уређује заштита узбуњивача и осталим правним актима која се одnose на заштиту узбуњивача.

Идентитет лица из става 4. овог члана које пријави сумњу на неправилност као и подаци који се тичу саме пријаве неправилности чувају се у тајности, у складу са важећим правилима и законом.

Активне мере спречавања корупције и сукоба интереса

Члан 34.

Управљачки орган, односно посреднички орган предузима све одговарајуће мере за спречавање и сузбијање случајева активне или пасивне корупције у било којој фази поступка доделе средстава из фондова кохезионе политике.

Руководилац Управљачког органа, односно руководилац посредничког органа, укључујући и службена лица одговорна за програмирање, контролу и спровођење програма предузима све мере предострожности како би се избегао сваки ризик од сукоба интереса, и одмах обавештава Европску комисију и надлежне државне органе о сваком таквом сукобу или о свакој ситуацији која би могла да доведе до таквог сукоба.

Руководилац Управљачког органа доноси план спречавања корупције и сукоба интереса.

Руководилац посредничког органа доноси план спречавања корупције и сукоба интереса за послове управљања који су поверени посредничком органу у складу са овим законом.

Претходне и накнадне управљачке провере

Члан 35.

Управљачки орган, односно посреднички орган, ће спровести, у складу са проценом ризика и сразмерно процењеном ризику, претходне (ex-ante) и накнадне (ex-post) управљачке провере, укључујући провере непосредним увидом на терену на репрезентативном узорку операција и/или узорцима ризичних операција, како би осигурали да се програми финансирани средствима фондова кохезионе политике законито и правилно спроводе.

Повраћај неправилно плаћених и утрошених средстава

Члан 36.

Уговором између Управљачког органа, односно посредничког органа и корисника на основу којег се додељују средства из фондова кохезионе политике уређује се повраћај неправилно исплаћених или неправилно утрошених средстава из фондова кохезионе политике.

Корисник је дужан да изврши повраћај неправилно утрошених средстава или неправилно извршених плаћања из фондова кохезионе политике у складу са уговором и важећим правилима.

Уколико није извршен повраћај целог или дела износа неправилно утрошених средстава или неправилно извршених плаћања Управљачки орган, односно посреднички орган, покреће поступак за обезбеђење повраћаја укључујући, ако је то примерено, наплатом било каквог унапред достављеног јемства у складу са уговором и важећим правилима.

Тело за сузбијање неправилности и превара

Члан 37.

Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније намењених фондовима кохезионе политике је унутрашња јединица у министарству надлежном за послове финансија и обавља послове који се односе на предузимање свих мера и активности у циљу заштите финансијских интереса Европске уније и Републике Србије.

Послови које обавља се односе на:

1) координацију правних, административних и оперативних активности усмерених на сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније;

2) спровођење административних провера пријава неправилности и сумњи на превару, утврђивање чињеница за потребе доношења одлуке и покретање поступака ради санкционисања неправилности и злоупотреба у поступању са финансијским средствима Европске уније;

3) остваривање оперативне и техничке сарадње са одговорним лицима и Програмским органима и Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ) у циљу прикупљања информација у вези са доказима, као и утврђивањем чињеница и покретањем поступака ради санкционисања неправилности и злоупотреба у поступању са финансијским средствима Европске уније;

4) размену података о неправилностима и случајевима преваре у поступању са финансијским средствима Европске уније са органима у мрежи за сузбијање неправилности и превара и са ОЛАФ;

5) пружање административно техничке и логистичке подршке ОЛАФ на територији Републике Србије;

6) праћење тока истрага и судских поступака у вези са случајевима преваре и извештавање ОЛАФ о њима;

7) подршку раду мреже за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније;

8) координацију активности у вези са усаглашавањем националних прописа са прописима ЕУ у вези са заштитом финансијских интереса ЕУ.

Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније, у циљу утврђивања чињеница у вези са пријављеним неправилностима и сумњама на превару, сарађује са одговорним лицима Програмских органа, корисницима, привредним субјектима и уговарачима који су дужни да у оквиру те сарадње омогуће увид у документацију и сарадњу на лицу места.

Међусобни односи између Програмских органа и Тела за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније, по потреби, ближе се уређују посебним споразумом о сарадњи у складу са постојећим правилима.

Пријављивање неправилности Европској комисији

Члан 38.

Програмски органи, односно Тело за сузбијање неправилности и превара, без одлагања пријављује Европској комисији сумњу на превару и друге неправилности и обавештава о току судског и управног поступка.

Поступање по захтеву институција Европске уније и непосредно приступање подацима

Члан 39.

Програмски органи и други надлежни државни органи Републике Србије поступају по захтеву Европске комисије, ОЛАФ, или Европског ревизорског суда (у даљем тексту: институције Европске уније) у најкраћем могућем року у вези са подацима, доказима, чињеницама или околностима за које се сазнало током контроле или провере на терену, које указују на постојање сумње у превару или неправилности.

Програмски органи и други надлежни органи Републике Србије ће доставити све тражене информације и документе укључујући све електронске податке и предузети све одговарајуће мере да олакшају рад лица овлашћених од стране институција Европске уније која су упућена да врше контроле и ревизије на лицу места.

Размена информација са Европском канцеларијом за борбу против превара

Члан 40.

Програмски органи и Тело задужено за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније сарађују и размењују информације, укључујући информације оперативне природе са ОЛАФ.

Надзор и провере од стране институција Европске уније

Члан 41.

Сви финансијски споразуми, програми, операције и одговарајући уговори, подлежу надзору и контроли коју врши Европска комисија, укључујући и контроле које врши ОЛАФ у складу са одредбама којима се уређује заштита финансијског интереса Европске уније.

Уз претходно обавештење надлежних државних органа од стране институција Европске уније, службена лица, односно овлашћени заступници или представници институција Европске уније имају овлашћење да врше било које техничке и финансијске провере које се могу сматрати неопходним за спровођење програма укључујући и посете на лицу места и у просторијама где се спроводе операције које се финансирају из средстава фондова кохезионе политике.

Овлашћена лица из става 2. овог члана могу да приступају просторијама и прегледају сву релевантну документацију, дигиталне податке и рачуне који се односе на ставке које се финансирају из фондова кохезионе политике.

VII. ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЕШТАВАЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ, ОБАВЕШТАВАЊЕ И ВИДЉИВОСТ

Одбор за праћење

Члан 42.

Одбор за праћење (у даљем тексту: Одбор) се успоставља како би пратио спровођење програма.

За потребе праћења спровођења програма може бити формиран један Одбор који ће пратити више програма или може бити формиран један Одбор који ће пратити само један програм.

Одлуку о броју Одбора за праћење програма доноси Координациони орган.

Управљачки орган образује Одбор.

Сваки члан Одбора ужива право гласа.

Одбором председава представник Координационог органа, Управљачког органа или Националног органа.

Састав Одбора ће осигурати уравнотежену заступљеност представника Координационог органа, програмских органа, посредничких органа, представника партнера и представника држава учесница програма Европске територијалне сарадње (Интеррег).

Одбор по потреби у свој рад у зависности од области и питања која су предмет разматрања може укључити и друге представнике без права гласа.

Административне и стручно-техничке послове Одбора обавља Управљачки орган.

Функције Одбора

Члан 43.

Одбор:

- 1) доноси Пословник о свом раду;
- 2) испитује напредак спровођења програма, остваривања кључних вредности и циљних вредности;
- 3) разматра сва питања која утичу на учинак програма и мере предузете за решавање тих питања;
- 4) испитује допринос програма решавању изазова утврђених специфичним препорукама Европске уније за Републику Србију;
- 5) испитује напредак у изградњи административних капацитета и капацитета партнера и корисника за спровођење програма;
- 6) разматра и одобрава методологију и критеријуме за одабир операција, укључујући било какве измене истих;
- 7) испитује напредак активности повезаних са комуникацијом и видљивошћу;
- 8) разматра и одобрава годишњи, односно завршни извештај Управљачког органа о учинку програма;
- 9) разматра и одобрава План о вредновању програма;
- 10) разматра и одобрава предлоге за измену програма;
- 11) даје препоруке Управљачком органу;
- 12) бира операције за финансирање у оквиру програма Европске територијалне сарадње (Интеррег);
- 13) обавља и друге послове у оквиру својих функција у складу са важећим правилима.

Пословник о раду Одбора обавезно садржи одредбе којима се уређује поступак одлучивања, спречавање сукоба интереса, примени начела јавности и транспарентности и начину објављивања података и информација.

Пословник о раду Одбора за праћење и подаци и информације који се деле са Одбором објављују се на интернет страници програма.

Оквир учинка**Члан 44.**

Оквир учинка се одређује за сваки програм како би се омогућило праћење и вредновање учинка програма током његовог спровођења, извештавање и обавештавање о учинцима програма и процена укупног учинка фондова.

Оквир учинка се састоји од:

1) показатеља учинка и показатеља исхода повезаних са специфичним циљевима утврђеним у складу са правилима која важе за фондове одабране за финансирање програма;

2) кључних вредности које треба да се остваре до краја одређене године и

3) циљних вредности које је потребно остварити за показатеље учинка и показатеље исхода до краја периода спровођења.

Неиспуњавање оквира учинка може резултирати повраћајем средстава на захтев Европске комисије, у складу са важећим правилима.

Координациони орган и Управљачки орган предузимају све неопходне мере из своје одговорности како би оквир учинка био испуњен односно како би се предупредило упућивање захтева Европске комисије за повраћајем средстава.

Вредновање**Члан 45.**

Вредновање програма се односи на један или више критеријума: учинковитост, ефикасност, релевантност, кохерентност и додату вредност Уније, у циљу побољшања квалитета осмишљавања и спровођења програма.

Управљачки орган доноси план о вредновању програма и подноси га Одбору на одобрење.

Управљачки орган спроводи вредновање програма ангажовањем спољних стручњака за вредновање програма који су функционално независни од Управљачког органа.

Управљачки орган објављује све извештаје о вредновању програма на интернет страници програма.

Обавештавање и видљивост**Члан 46.**

Координациони орган координира активностима видљивости, транспарентности и обавештавања у вези са подршком из фондова кохезионе политике за све програме.

Координациони орган је дужан да обезбеди свеобухватно, потпуно и благовремено обавештавање јавности о улози и достигнућима кохезионе политике Европске уније путем јединственог интернет портала који омогућава приступ релевантним подацима о спровођењу и резултатима свих програма.

Управљачки орган је дужан да обезбеди видљивост програма и подршке у свим активностима које се односе на операције које подржава кохезиона политика, са посебном пажњом на операције од стратешког значаја у складу са важећим правилима.

Управљачки орган је дужан да именује службеника за послове координатора за комуникацију који се стара за транспарентност, видљивост и обавештавање јавности у вези са подршком кохезионе политике Европске уније на нивоу једног или више програма.

Управљачки орган је дужан да успостави интернет страницу путем које обавештава јавност о циљевима програма, активностима, доступним могућностима финансирања и достигнућима у складу са важећим правилима.

Управљачки орган је дужан да учини јавно доступним план објављивања јавних позива за давање понуда и листу одабраних операција путем интернет странице из става 5. овог члана и/или путем јединственог интернет портала из става 2. овог члана у складу са важећим правилима.

Корисници су у обавези да на одговарајући начин саопште потпуне и благовремене информације јавности о подршци из средстава фондова кохезионе политике за операцију у складу са важећим правилима.

VIII. ФИНАНСИЈСКО УПРАВЉАЊЕ**Законитост и правилност, провера рачуноводствене документације и подношење захтева за плаћање****Члан 47.**

Управљачки орган потврђује законитост и правилност трошкова унетих у рачуноводствену документацију о чему издаје Изјаву о управљању у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

Рачуноводствени орган проверава потпуност, тачност и истинитост рачуноводствене документације у складу са важећим правилима.

Рачуноводствени орган подноси захтеве за плаћање Европској комисији по програму, по фонду и по обрачунској години у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

Рачуноводствени орган, уз захтеве за плаћање, саставља и подноси Европској комисији рачуноводствену документацију за сваку обрачунску годину за коју су поднесени захтеви за плаћање у складу са важећим правилима, заједно са Изјавом о управљању Управљачког органа, годишњим ревизорским мишљењем и годишњим извештајем о контроли Ревизорског органа.

Финансијске исправке**Члан 48.**

Појединачне неправилности и/или системске неправилности могу довести до финансијских исправки у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

Рачуноводствени орган и Управљачки орган су дужни да спроведу финансијске исправке када утврде да су трошкови/расходи унети у захтев за плаћање неправилни тако што укидају целокупну или део подршке из фондова кохезионе политике намењене одређеној операцији или програму у складу са важећим правилима.

Рачуноводствени орган спроводи одлуку Европске комисије о прекиду плаћања и/или обуставу целокупног или дела плаћања услед озбиљних недостатака у функционисању система управљања и контроле или неправилности која није отклоњена или услед постојања неке друге околности која доводи у ризик законитост и правилност трошкова у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

Повраћај средстава**Члан 49.**

Ако се средства која су намењена за претфинансирање не искористе или ако нису благовремено поднети захтеви за плаћање она ће бити враћена у буџет Европске уније на захтев Европске комисије (у даљем тексту: повраћај средстава) у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

Рачуноводствени орган ће доставити Европској комисији изјашњење о томе да ли се слаже са износом из захтева Европске комисије за повраћај средстава у року прописаном важећим правилима. Уколико се не слаже са износом из захтева Европске комисије Рачуноводствени орган ће Европској комисији образложити разлоге у складу са важећим правилима.

Рачуноводствени орган спроводи захтев Европске комисије о повраћају средстава у складу са правилима дељеног управљања и важећим правилима.

Управљачки орган и Рачуноводствени орган предузимају све неопходне мере из своје одговорности како би били испуњени услови за потпуно искоришћавање средстава фондова кохезионе политике која су намењена за претфинансирање, односно како би захтев за плаћање био благовремено поднет.

IX. КАПАЦИТЕТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ФОНДОВА КОХЕЗИОНЕ ПОЛИТИКЕ**Развој и очување административних капацитета****Члан 50.**

Централна институција система стручног усавршавања у јавној управи Републике Србије и Координациони орган, у оквиру својих надлежности, заједнички припремају програм за изградњу административних капацитета програмских органа и посебних тела која обављају послове у систему управљања и контроле (у даљем

тексту: програм изградње капацитета) који се укључује у програме обука за државне службенике које спроводи централна институција система стручног усавршавања у јавној управи Републике Србије.

Координациони орган учествује у утврђивању потреба за стручним усавршавањем у области управљања и контроле и предлаже централној институцији система стручног усавршавања у јавној управи Републике Србије унапређење програма изградње капацитета из става 1. овог члана.

Координациони орган предлаже Влади доношење одговарајућих планских мера изградње, запошљавања кадрова и очувања административних капацитета органа и тела за обављање послова, који не спадају у домен обуке и стручног усавршавања, у складу са циљевима овог закона и у сарадњи са надлежним органима на које се те мере односе.

Развој капацитета партнера и корисника

Члан 51.

Координациони орган утврђује потребе системског улагања у капацитете партнера и будућих корисника средстава фондова кохезионе политике кроз мере подизања свести, и припрему и спровођење мера изградње капацитета и предлагање других мера у складу са циљевима овог закона.

X. ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПОДЗАКОНСКИХ ПРОПИСА

Члан 52.

Влада ће, на предлог Министарства ближе прописати:

1) структуру и финансирање програма, начин вршења и поделу одговорности органа у систему управљања и контроле спровођења програма у оквиру првог циља кохезионе политике Улагање у запошљавање и раст;

2) посебна правила за програме и вршење послова и поделу одговорности у систему управљања и контроле спровођења програма у оквиру другог циља кохезионе политике Европска територијална сарадња (Интеррег).

XI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење подзаконских аката за спровођење овог закона

Члан 53.

Подзаконски акти за спровођење овог закона биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање на снагу

Члан 54.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба чл. 25, 35–36, 38–41. и 47–49. овог закона, које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

1440

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о спречавању и сузбијању трговине људима и заштити жртава

Проглашава се Закон о спречавању и сузбијању трговине људима и заштити жртава, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 13
У Београду, 23. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о спречавању и сузбијању трговине људима и заштити жртава

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом успоставља се Национални институционални механизам за спречавање и сузбијање трговине људима и заштити жртава трговине људима, укључујући субјекте који га чине и њихову надлежност и уређују превентивне активности у спречавању трговине људима, права жртава трговине људима, поступак идентификације жртава трговине људима, као и друга питања од значаја за унапређење кривичноправног система у овој области.

Област кривичноправне одговорности и процесуирања учесника кривичних дела која се односе на трговину људима и кривичноправне заштите жртава трговине људима уређена су посебним законом.

Значење појмова

Члан 2.

Поједини појмови употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) *национални институционални механизам за спречавање и сузбијање трговине људима и заштиту жртава трговине људима* – представља систем надлежних субјеката који у складу са законом предузимају мере и радње на спречавању и сузбијању трговине људима, пружају или учествују у пружању помоћи, подршке и заштите жртвама трговине људима уз примену траума-осетљивог и родно сензитивног приступа (у даљем тексту: Национални механизам);

2) *надлежни субјекти* – државни органи, организације, удружења и тела одређена овим законом;

3) *трговина људима* – свака радња предузета на начин и у сврху трговине људима, која је као таква прописана потврђеним међународним уговорима и националним законодавством;

4) *жртва трговине људима* – свако физичко лице које је подвргнуто трговини људима;

5) *претпостављена жртва трговине људима* (у даљем тексту: претпостављена жртва) – свако физичко лице за које се претпоставља да је жртва трговине људима, али које није формално идентификовано од стране Центра за заштиту жртава трговине људима (у даљем тексту: Центар) до окончања поступка идентификације или које је одбило да буде формално идентификовано као такво;

6) *формално идентификована жртва трговине људима* – физичко лице које је у поступку формалне идентификације добило статус формално идентификоване жртве трговине људима;

7) *дете* – физичко лице које није навршило 18 година живота.

Појмови употребљени у овом закону у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе.

Начело родне равноправности

Члан 3.

Родна равноправност обезбеђује једнакост жена и мушкараца у остваривању свих права и услуга предвиђених за жртве трговине људима, уважавајући биолошке, друштвене и културолошке разлике, као и специфичне потребе и приоритете жена и мушкараца.

Начело „Социјалног пута”

Члан 4.

Поступак идентификације и помоћи за жртве трговине људима који подразумева доделу статуса жртве, у сврху дугорочне помоћи, спроводе надлежни субјекти социјалне заштите и удружења независно од кривичног или прекршајног поступка (тзв. „Социјални пут”).

Начело поштовања људских права жртава трговине људима

Члан 5.

Надлежни субјекти, у примени одредби овог закона, све мере и радње предузимају уважавајући приступ усмерен на жртву трговине људима, посебно када су жртве трговине људима деца и лица са инвалидитетом, чиме се обезбеђује поштовање и остваривање људских права и слобода.

Начело забране дискриминације

Члан 6.

Одредбе овог закона примењују се без дискриминације по било ком основу, у складу са законом.

Начело најбољег интереса жртве трговине људима

Члан 7.

Ради обезбеђивања делотворног остваривања права жртава трговине људима, надлежни субјекти поступају уз уважавање личних карактеристика, животних навика, развојних потреба и потреба за додатном подршком у свакодневном функционисању, уз приступ који осигурава безбедност и достојанство жртве трговине људима.

Начело хитности

Члан 8.

Надлежни субјекти све радње у поступцима предвиђеним овим законом предузимају хитно.

Начело заштите података о личности

Члан 9.

Надлежни субјекти, у примени овог закона, обезбеђују заштиту података о личности жртава трговине људима у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

II. НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ

Састав

Члан 10.

Национални механизам чине:

- 1) Савет за борбу против трговине људима,
- 2) Национални координатор за борбу против трговине људима,
- 3) Заштитник грађана/Национални извештај у области трговине људима,
- 4) Полиција,
- 5) јавна тужилаштва,
- 6) судови,
- 7) Центар за заштиту жртава трговине људима,
- 8) министарства надлежна за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (укључујући Инспекторат за рад и репрезентативне синдикате), породичну заштиту, за образовање и васпитање, здравље, правосуђе, информисање, телекомуникације и спољне послове,
- 9) Комесаријат за избеглице и миграције,
- 10) центри за социјални рад и друге установе социјалне заштите,
- 11) пружаоци здравствене заштите,
- 12) установе образовања и васпитања,
- 13) удружења која се баве спречавањем трговине људима, пружањем помоћи и заштите жртава,
- 14) Црвени крст Србије,
- 15) локални тимови за борбу против трговине људима.

Размена података и информација у оквиру Националног механизма

Члан 11.

У примени одредби овог закона, надлежни субјекти у оквиру Националног механизма сарађују кроз размену податка и информација, планирање и спровођење превентивних активности и друге видове сарадње који су од значаја за спречавање и сузбијање трговине људима и заштиту жртава трговине људима.

Подаци из медицинске документације жртве трговине људима могу се доставити Центру за заштиту жртава трговине људима у минималном обиму и садржају неопходном за остваривање помоћи и подршке жртви, у складу са њеним најбољим интересом.

Сарадња из става 1. овог члана обезбеђује се и реализује на локалном, покрајинском, националном, регионалном и међународном нивоу.

Процедуре за реализацију сарадње између надлежних субјеката у оквиру Националног механизма, као и процедуре за поступање са жртвама трговине људима утврђује Влада.

Надлежности субјеката у оквиру Националног механизма

Члан 12.

На надлежности субјеката у оквиру Националног механизма које нису уређене овим законом, сходно се примењују одредбе посебних закона.

Министарство надлежно за унутрашње послове у сарадњи са другим надлежним субјектима израђује документа јавних политика у области борбе против трговине људима у интервалима не дужим од пет година.

Стручне обуке

Члан 13.

У циљу ефикасије борбе против трговине људима, односно избегавања секундарне виктимизације, откривања, идентификације, пружања помоћи и заштите жртви трговине људима, обезбеђују се стручне обуке за лица у оквиру надлежних субјеката која долазе у контакт са претпостављеном жртвом трговине људима и жртвом трговине људима.

Савет за борбу против трговине људима

Члан 14.

Влада образује Савет за борбу против трговине људима (у даљем тексту: Савет).

Савет је тело Владе које се образује у циљу унапређења координације националних и међународних активности у области борбе против трговине људима, у оквиру којих разматра и међународне препоруке и препоруке Националног извештајца.

Председник Савета је министар надлежан за унутрашње послове, док су чланови Савета министри надлежни за финансије, социјална питања, правосуђе, здравље, образовање и васпитање, европске интеграције и породичну заштиту.

Савет успоставља мултидисциплинарно тело које чине субјекти прелиминарне идентификације и које, по потреби, сазива Национални координатор за борбу против трговине људима, а ради хитног координисаног међуресорног одговора у области борбе против трговине људима, у циљу ефикасног спровођења овог закона.

Седницама Савета присуствују Национални извештај и Национални координатор за борбу против трговине људима.

Савет о свом раду подноси извештај Влади најмање једном годишње.

Национални координатор за борбу против трговине људима

Члан 15.

Национални координатор за борбу против трговине људима (у даљем тексту: Национални координатор) је уједно и руководиоца организационе јединице за координацију активности у области борбе против трговине људима у Дирекцији полиције.

Национални координатор обавља следеће послове:

- 1) врши координацију активности надлежних субјеката,
- 2) предлаже Савету планове мера и активности и програме финансирања у циљу смањења изазова, ризика и претњи од трговине људима, укључујући и реаговање у ванредним ситуацијама,
- 3) врши координацију у развоју и примени законодавног оквира и јавних политика у области борбе против трговине људима, ради усклађивања са одговарајућим међународним стандардима,
- 4) организује промотивне активности за подизање свести јавности о проблему трговине људима и помоћи жртвама трговине људима,

5) предлага надлежним субјектима обуке у области трговине људима,

6) сарађује са медијима и привредним субјектима који друштвено одговорно послују,

7) представља контакт тачку за међународну размену информација у области борбе против трговине људима,

8) обједињава статистичке податке из члана 60. овог закона од надлежних субјеката у циљу праћења ефикасности система за борбу против трговине људима и процене трендова у области трговине људима,

9) доноси годишњи план активности из своје надлежности,

10) подноси годишњи извештај о раду Влади и Савету.

Национални извештај у области трговине људима

Члан 16.

Заштитник грађана обавља послове Националног извештајца у области трговине људима.

Национални извештај прати активности у области трговине људима, извештава и упућује препоруке ради унапређења стања у области трговине људима у Републици Србији.

Национални извештај прати примену прописа у области трговине људима.

Органи државне управе, организације, предузећа и установе којима су поверена јавна овлашћења, имају обавезу да сарађују са Националним извештајцем и да му омогуће приступ просторијама, доставе или ставе на располагање све податке у области трговине људима којима располажу, а који су од значаја за активности које предузима Национални извештај, без обзира на степен њихове тајности осим када је то у супротности са законом.

Субјекти из става 4. овог члана дужни су да размотре и о поступању по препоруци обавесте Националног извештајца.

У циљу праћења активности и извештавања, Национални извештај сарађује са Владом, судовима, јавним тужилаштвима, међународним организацијама и релевантним удружењима.

Национални извештај на основу прикупљених података:

1) сачињава и објављује годишњи извештај у области трговине људима у Републици Србији;

2) сачињава и објављује посебне извештаје у области трговине људима;

3) у оквиру годишњег и посебних извештаја упућује препоруке и даје мишљења за унапређење стања у области трговине људима.

На питања надлежности, овлашћења и поступка Националног извештајца која нису уређена овим законом, примењују се одредбе закона о Заштитнику грађана.

Полиција

Члан 17.

Полицијски службеници који су стекли посебна знања у области трговине људима, обављају полицијске послове који се односе на спречавање и сузбијање трговине људима, у складу са законом.

Посебна знања из става 1. овог члана полицијски службеници стичу у складу са програмом обуке који доноси и спроводи министарство надлежно за унутрашње послове.

У оквиру Дирекције полиције образује се организациона јединица надлежна за координацију рада у области борбе против трговине људима.

Руководиоца организационе јединице из става 3. овог члана распоређује директор полиције под условима и на начин прописан законом којим се уређује рад полиције.

Јавно тужилаштво

Члан 18.

Главни јавни тужилац одређује јавне тужиоце који су стекли посебна знања у области спречавања и сузбијања трговине људима ради поступања у предметима трговине људима.

Посебна знања из става 1. овог члана носиоци јавнотужилачке функције стичу у оквиру стручног усавршавања које спроводи Правосудна академија.

Судови

Члан 19.

Судије које су стекле посебна знања у области спречавања и сузбијања трговине људима поступају у предметима трговине људима.

Посебна знања из става 1. овог члана носиоци судске функције стичу у оквиру стручног усавршавања које спроводи Правосудна академија.

Центар за заштиту жртава трговине људима

Члан 20.

Центар за заштиту жртава трговине људима (у даљем тексту: Центар) је установа социјалне заштите.

Центар обавља следеће послове као поверене:

1) спроводи поступак формалне идентификације и доноси одлуку у складу са овим законом,

2) врши процену стања, потреба, снага и ризика лица како би се утврдило да ли се ради о жртви трговине људима, а ради обезбеђивања одговарајуће помоћи и подршке, у складу са законом,

3) пружа услуге смештаја и друге услуге социјалне заштите за жртве трговине људима, у складу са законом којим се уређује социјална заштита,

4) у сарадњи са другим надлежним установама и удружењима која пружају помоћ, подршку и заштиту жртвама трговине људима, Центар координира активности заштите и подршке жртвама трговине људима, укључујући и израду индивидуалног плана заштите жртве трговине људима и праћење и оцењивање његовог спровођења,

5) израђује извештај за сваку идентификовану жртву трговине људима у складу са овим законом,

6) пружа сву неопходну подршку жртви трговине људима у поступцима пред надлежним органима,

7) организује и учествује у спровођењу обука и пружању стручне подршке установама и удружењима која раде са жртвама трговине људима и лицима која су изложена ризику од трговине људима,

8) води евиденције, као поверени посао у складу са овим законом,

9) објављује извештај о свом раду једном годишње.

Црвени крст Србије

Члан 21.

Црвени крст Србије делује у области спречавања трговине људима и пружању помоћи и подршке жртвама трговине људима, у складу са законом којим се уређује рад Црвеног крста Србије.

Удружења за пружање подршке, помоћи и заштите жртава трговине људима

Члан 22.

Удружења која пружају лиценциране услуге социјалне заштите и удружења која се баве пружањем помоћи и заштите жртава трговине људима учествују у прелиминарној идентификацији жртава трговине људима, пружању подршке, помоћи и заштите жртвама трговине људима, укључујући услуге смештаја (сигуран смештај), СОС телефон и саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге.

Удружења из става 1. овог члана организују и учествују у спровођењу акредитованих обука установама и удружењима која раде са жртвама трговине људима и лицима која су изложена ризику од трговине људима.

Средства за пружање лиценцираних услуга и за пружање помоћи и заштите жртвама трговине људима од стране удружења из става 1. овог члана обезбеђују се из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и других извора финансирања.

Поступак за доделу средстава из става 3. овог члана спроводи се у складу са прописима којима се уређује додела средстава за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса који реализују удружења.

Локални тим за борбу против трговине људима**Члан 23.**

Надлежни орган јединице локалне самоуправе може образовати мултидисциплинарни локални тим за борбу против трговине људима.

Локални тим из става 1. овог члана има координатора.

Локални тим из става 1. овог члана планира, координира, спроводи и прати активности, предлаже мере у области превенције трговине људима, израђује, прати и спроводи локални акциони план, сарађује са Националним координатором и извештава га о реализованим активностима.

Средства за рад и реализацију задатака локалног тима обезбеђују се из буџета јединице локалне самоуправе и других извора финансирања.

III. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**Заједничке одредбе****Члан 24.**

Надлежни субјекти развијају и предузимају превентивне активности у спречавању и сузбијању трговине људима у циљу јачања свести грађана против свих облика трговине људима и обесхрабривања потражње, нарочито у односу на лица која су изложена ризику од трговине људима, односно осетљиве групе код којих је повећана рањивост услед њиховог здравственог и физичког стања, економске ситуације и других околности, што узрокује лошији квалитет живота и виши степен ризика од сиромаштва и социјалне искључености.

Да би се обесхрабрила потражња која подстиче све облике искоришћавања људи, а посебно жена и деце, која доводи до трговине људима, надлежни органи ће посебно предузети следеће мере и активности:

- 1) истраживање најбољих пракси, метода и стратегија;
- 2) подизање свести о одговорности и важној улози медија и цивилног друштва у идентификовању тражње као једног од основних узрока трговине људима;
- 3) циљане информативне кампање које укључују, по потреби, између осталог, јавне институције и креаторе политика.

Превентивне активности из ст. 1. и 2. овог члана предузимају се и у дигиталном простору.

Превентивне активности из ст. 1. и 2. овог члана предузимају се у области рада и социјалне заштите, запошљавања и посредовања при запошљавању, васпитања и образовања, здравља, бриге о породици, медија и телекомуникација, грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и у другим областима од значаја за спречавање и сузбијање трговине људима.

Приликом спровођења превентивних активности из става 1. овог члана употребљава се национални симбол за борбу против трговине људима.

Годишњи извештај о реализованим превентивним активностима надлежни субјекти достављају Националном координатору најкасније до 15. марта текуће за претходну годину.

Национални координатор предлаже Савету доношење акта о превентивним активностима.

Изглед симбола из става 5. овог члана, на предлог Савета, који се упућује преко министарства надлежног за унутрашње послове утврђује Влада.

Превентивне мере у области медија и дигиталном простору**Члан 25.**

Надлежни субјекти обавештавају јавност посредством медија, укључујући и дигитални простор, о превентивним активностима у области спречавања и сузбијања трговине људима.

Медији информишу јавност о трговини људима, штитећи идентитет и приватност жртава трговине људима, у складу са законом и етичким стандардима професионалног поступања.

Медији развијају програме и садржаје који су усмерени ка смањењу узрока трговине људима и потражње за различитим облицима експлоатације људи, нарочито жена и деце.

Национални јавни сервис спроводи кампању у области превенције трговине људима.

IV. ПРАВА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**Основно о правима жртава****Члан 26.**

Жртви трговине људима припадају права утврђена овим законом без дискриминације по било ком основу.

Жртва трговине људима права утврђена овим законом остварује независно од права утврђених другим законом или од чињенице да ли учествује у кривичном или прекршајном поступку.

Остваривање права утврђених овим законом спроводи се, по потреби, у сарадњи са удружењима која пружају специјализоване услуге заштите и реинтеграције жртава трговине људима.

Право на информисање**Члан 27.**

Жртва трговине људима има право на благовремене и потпуне информације о својим правима, услугама које су им доступне и начину њиховог остваривања, на језику који разуме, односно у присуству преводиоца или тумача, од првог оствареног контакта са надлежним субјектима.

Информације из става 1. овог члана, жртви трговине људима се пружају једноставним и лако разумљивим језиком, усмено и у писменој форми, односно електронској форми.

Приликом информисања жртве трговине људима посебно се узима у обзир старост жртве, зрелост, интелектуалне и емоционалне способности, писменост и сваки ментални, физички или други инвалидитет који може утицати на способност разумевања.

У случајевима немогућности ангажовања преводиоца или тумача из става 1. овог члана, жртва трговине људима има право на коришћење дигиталних алата који омогућавају преводјење са језика који користи, знаковног језика или употребу програма који чита електронски документ.

Информације треба пружити без обзира на способност или спремност жртве да сарађује у кривичном поступку.

Право на слободан избор и приступ услугама помоћи и подршке**Члан 28.**

Жртва трговине људима има право на слободан избор и приступ расположивим услугама помоћи и подршке, у складу са законом.

Пружање помоћи жртви трговине људима се не условљава њеним пристанком на сведочење.

Право на период за опоравак и размишљање**Члан 29.**

Жртва трговине људима има право на период за опоравак и размишљање.

Период за опоравак и размишљање треба да омогући да се жртва трговине људима опорави, добије потребне информације и донесе одлуку да ли ће сарађивати са надлежним органима у поступку.

Период за опоравак и размишљање почиње када постоји сумња да се ради о жртви трговине људима и траје временски период неопходан за опоравак и размишљање, а најмање 30 дана.

Право за опоравак и размишљање не утиче на радње које спровode надлежни органи у кривичном и прекршајном поступку.

Током периода за опоравак и размишљање жртва трговине људима има право на услуге смештаја (сигуран смештај), психолошку и материјалну помоћ, приступ здравственој заштити, услуге преводјења и тумачења, саветовање и информисање о својим правима, заступање у поступцима, као и приступ образовања за децу.

Током периода за опоравак и размишљање није могуће извршење решења о протеривању жртава трговине људима.

Право на привремени боравак**Члан 30.**

Жртва трговине људима која је странац, током поступка идентификације, у периоду за опоравак и размишљање, односно до престанка потребе за пружањем помоћи, подршке и заштите,

има право на привремени боравак, уколико је то неопходно ради њене заштите, опоравка и безбедности или уколико суд, јавно ту-жилаштво или полиција сматрају да је њено присуство неопходно због сарадње у кривичном поступку.

Привремени боравак се остварује у складу са законом којим се уређују услови за улазак, кретање, боравак и враћање странаца.

Важење боравишне дозволе може се продужити након истека периода опоравка и размишљања.

Издавањем боравишне дозволе се не угрожава право на тражење и добијање азила.

Право на добровољни повратак

Члан 31.

Жртва трговине људима која је странац има право на укључивање у програм за подршку добровољног повратка странаца који гарантује безбедност, достојанство и поштовање основних људских права и слобода.

Надлежни орган за спровођење програма за подршку добровољног повратка странаца и други субјекти, у оквиру својих надлежности, дужни су да у сарадњи са органима и удружењима друге државе, као и међународним организацијама, процене ризик по живот и интегритет жртве трговине људима пре укључивања у програм за подршку добровољног повратка странаца и обезбеде да јој се у држави повратка пружи одговарајућа подршка у рехабилитацији и реинтеграцији.

У случају када жртва трговине људима затражи повратак у државу порекла или место уобичајеног боравишта у којој није могуће гарантовати безбедност, достојанство и поштовање основних људских права и слобода, жртви трговине људима ће се омогућити повратак без укључивања у програм за подршку добровољног повратка.

У случају када жртва трговине људима нема лична документа, надлежни орган ће предузети активности у циљу добијања путне исправе или друге одговарајуће исправе како би жртва трговине људима могла да путује и поново уђе у државу порекла или уобичајеног боравишта.

Права из ст. 1–4. овог члана остварују се и у случају када се жртва трговине људима налази на територији друге државе и треба да се врати у Републику Србију.

У случају да се ради о жртви трговине људима која је држављанин Републике Србије и која се враћа по основу споразума о реадмисији, Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује мере за њен прихват и реинтеграцију у сарадњи са надлежним институцијама.

У случају повратка жртве трговине људима, која је држављанин Републике Србије, успостављају се индивидуални програми повратка у који се укључују релевантне националне институције, међународне организације, као и удружења ради избегавања поновне виктимизације и олакшавања њихове реинтеграције у друштво, укључујући њихову интеграцију у образовни систем и тржиште рада, посебно кроз стицање и унапређење њихових стручних квалификација.

Право на психолошку помоћ и заштиту физичког и психичког интегритета

Члан 32.

Жртва трговине људима има право на психолошку помоћ и заштиту физичког и психичког интегритета пре, током трајања и након окончања кривичног, односно прекршајног поступка, у складу са законом.

Право из става 1. овог члана жртви трговине људима припада и у случају када поступак није покренут.

Право на здравствену заштиту

Члан 33.

Жртва трговине људима има право на здравствену заштиту, у складу са законом.

Протокол поступања система здравствене заштите са жртвама прописује министар надлежан за послове здравља.

Право на приватност и заштиту података о личности

Члан 34.

Жртва трговине људима има право на приватност и заштиту података о личности, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Разговор у поступку идентификације жртве трговине људима обавља се на поверљив начин, уз поштовање приватности и заштиту података о личности жртве трговине људима.

Идентитет или подаци који омогућавају идентификацију детета које је жртва трговине људима не смеју да буду јавно објављени путем медија или на било који други начин, осим у изузетним случајевима, у циљу лакшег проналажења чланова породице или да би се на други начин обезбедила добробит и заштита детета.

Право на бесплатну правну помоћ

Члан 35.

Жртва трговине људима има право на бесплатну правну помоћ и подршку у складу са законом којим се уређује бесплатна правна помоћ.

Адвокат који пружа бесплатну правну помоћ жртви трговине људима у судском или другом поступку који се води пред надлежним органом, као и адвокат постављен од јавног тужиоца или суда за пуномоћника жртве трговине људима као посебно осетљивог сведока у кривичном поступку, по правилу, је адвокат који је стекао посебна знања у области трговине људима.

Адвокат који пружа бесплатну правну помоћ се, када је то могуће, поставља чим постоји сумња да је лице жртва трговине људима, односно пре него што то лице да званичну изјаву и/или одлучи да ли ће сарађивати са надлежним органима.

Право на преводица и тумача

Члан 36.

Жртва трговине људима има право да у току поступка пред надлежним субјектом употребљава језик и писмо које разуме.

Жртва трговине људима има право на услуге преводице и тумачења од првог разговора са надлежним органима, чим постоји сумња да је лице жртва трговине људима.

Ако се поступак не води на језику који разуме, жртва трговине људима има право на бесплатно преводице, односно тумачење.

Када преводице обезбеђују удружења трошкове надокнађује држава.

Право на некажњавање

Члан 37.

Жртва трговине људима неће се казнити за извршење кажњивог дела на чије је извршење била принуђена, у складу са националним законодавством.

Право на некажњавање примењује се и на управну и друге врсте одговорности.

Право на радну инклузију

Члан 38.

Жртва трговине људима без обзира на националност и држављанство, под условом да законито борави у Републици Србији има право на радну инклузију.

Жртва трговине људима има право на сталну подршку при запошљавању, достојанствену радну интеграцију, уз стручно оспособљавање или преквалификацију.

Надлежни органи системски подстичу и субвенционишу иницијативе за запошљавање жртве, укључујући израду програма подстицаја за економско оснаживање и социјално предузетништво.

Право на социјалну и породичноправну заштиту

Члан 39.

Жртва трговине људима без обзира на националност и држављанство, под условом да законито борави у Републици Србији, има право на социјалну и породичноправну заштиту, у складу са законом.

Право на образовање**Члан 40.**

Жртва трговине људима, без обзира на националност и држављанство, под условом да законито борави у Републици Србији има право на бесплатно образовање које уважава њене образовне и васпитне потребе у систему образовања, у складу са законом.

Право на новчану надокнаду**Члан 41.**

Право на новчану надокнаду остварује формално идентификована жртва трговине људима.

Право из става 1. овог члана је лично и непреносиво и исплаћује се једнократно.

Средства за исплату новчане надокнаде обезбеђују се из:

- 1) буџета Републике Србије,
- 2) донација,
- 3) финансијске помоћи Европске уније, и
- 4) других извора, у складу са законом.

Висину новчане надокнаде из става 1. овог члана утврђује Влада.

Начин исплате новчане надокнаде из става 1. овог члана утврђује министар надлежан за социјална питања.

Право на сигуран смештај**Члан 42.**

Жртва трговине људима има право на услуге смештаја (сигуран смештај) без обзира на националност и држављанство, под условом да законито борави у Републици Србији.

Смештај из става 1. овог члана може бити краткотрајан и дугорочни.

Услугу смештаја из става 1. овог члана пружају Центар, друге установе социјалне заштите и удружења која пружају лиценциране услуге социјалне заштите жртава трговине људима.

Жртве трговине људима имају право на одговарајући смештај, у зависности од пола, старосне доби и индивидуалних потреба.

Средства за реализацију услуге смештаја обезбеђују се из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и других извора финансирања.

Ближе услове и стандарде које треба да испуни смештај жртва трговине људима прописује министар надлежан за социјална питања.

V. ПОСТУПАК ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**Заједничке одредбе****Члан 43.**

Поступак идентификације жртава трговине људима обухвата поступак прелиминарне идентификације и поступак формалне идентификације.

Државни органи, правна и физичка лица и удружења пријављују сумњу о жртви трговине људима Центру и полицији.

Субјекти прелиминарне идентификације**Члан 44.**

Субјекти прелиминарне идентификације су: Центар, друге установе социјалне заштите, полиција, судови, јавна тужилаштва, удружења која учествују у спречавању трговине људима и пружању помоћи, подршке и заштите жртвама трговине људима, установе образовања и васпитања и пружаоци здравствене заштите, Комесаријат за избеглице и миграције, инспекторат за рад, дипломатско-конзуларна представништва, Црвени крст Србије и друга физичка и правна лица.

Субјекти из става 1. овог члана спроводе поступак прелиминарне идентификације, на основу постојања сумње о жртви трговине људима.

Поступак прелиминарне идентификације**Члан 45.**

У поступку прелиминарне идентификације примењују се индикатори за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима.

Субјект прелиминарне идентификације обавештава Центар о исходу поступка прелиминарне идентификације, усмено или писмено, попуњавањем обрасца чију садржину одређује Центар и који је објављен на званичној веб страници Центра.

Одмах по пријему обавештења из става 2. овог члана, Центар предузима све потребне мере и радње ради прикупљања и провере релевантних података и информација и врши процену стања, потреба, снага и ризика лица, како би се утврдило да ли су испуњени услови за покретање поступка формалне идентификације.

Ако Центар утврди да нису испуњени услови за покретање поступка формалне идентификације, Центар доноси решење, на које физичко лице за које је спроведен поступак прелиминарне идентификације има право да изјави жалбу у року од осам дана од дана доношења решења.

О жалби из става 4. овог члана одлучује министар надлежан за социјална питања.

Ако Центар утврди да су испуњени услови за покретање поступка формалне идентификације, физичко лице у односу на које је спроведен поступак прелиминарне идентификације стиче статус претпостављене жртве.

За сваку претпостављену жртву трговине људима Центар израђује индивидуални план заштите.

Центар пружа помоћ, подршку и заштиту претпостављеној жртви уз њен пристанак, а уколико се ради о детету, уз пристанак законског заступника или органа старатељства.

Уколико у поступку прелиминарне идентификације не може да се утврди старост жртве трговине људима, а постоји сумња да је жртва трговине људима дете, сматраће се да је дете до утврђивања његове старосне доби.

Индикаторе за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима из става 1. овог члана, доноси надлежни министар или одговорно лице другог субјекта прелиминарне идентификације.

Поступак формалне идентификације**Члан 46.**

Поступак формалне идентификације жртава покреће и спроводи Центар.

Поступак се састоји од прикупљања података, стручне процене и доношења одлуке о формалној идентификацији (у даљем тексту: одлука).

Поступак формалне идентификације је хитан.

Поступак се води уз пристанак претпостављене жртве трговине људима.

Центар покреће поступак формалне идентификације по пријави и по службеној дужности.

Поступак се сматра покренутим када Центар о томе обавести претпостављену жртву, законског заступника, пуномоћника, подносиоца пријаве, удружење, организациону јединицу министарства надлежног за унутрашње послове надлежну за координацију активности у области борбе против трговине људима, надлежну полицијску управу, као и орган старатељства, уколико постоји сумња или је утврђено да је у питању дете.

Пристанак жртве**Члан 47.**

Жртва трговине људима даје писмени пристанак за учешће у поступку формалне идентификације.

Уколико је жртва трговине људима дете или лице лишено пословне способности писани пристанак за учешће у поступку формалне идентификације даје законски заступник, односно орган старатељства.

Изузетно, жртва пристанак може дати усмено, с тим да до завршетка поступка формалне идентификације мора бити прибављен писмени пристанак.

Ток поступка**Члан 48.**

Током спровођења поступка формалне идентификације Центар прикупља податке од значаја за доношење одлуке.

Центар за потребе поступка формалне идентификације може затражити податке од других државних органа, организација и удружења.

Поступак стручне процене, уз примену индикатора за формалну идентификацију жртава, у складу са прописима којима се уређује област социјалне заштите, спроводи стручни тим од најмање три лиценцирана стручна радника Центра.

Индикаторе за формалну идентификацију жртава прописује министар надлежан за социјална питања.

Након спроведеног поступка формалне идентификације, Центар доноси образложену одлуку о формалној идентификацији.

Одлука из става 5. овог члана доставља се претпостављеној жртви, полицији, субјекту прелиминарне идентификације, надлежном тужилаштву, законском заступнику и органу старатељства уколико се ради о детету или лицу лишеном пословне способности.

Поступак по приговору

Члан 49.

Против одлуке о формалној идентификацији дозвољен је приговор о коме одлучује Комисија за одлучивање по приговорима (у даљем тексту: Комисија).

Приговор на одлуку могу изјавити жртва и субјекти прелиминарне идентификације.

Приговор се подноси Центру у року од 15 дана од дана достављања одлуке.

Приговор нема суспензивно дејство.

Комисија одлуку доноси већином гласова у року од осам дана од дана достављања приговора.

Састав Комисије

Члан 50.

Комисију чине председник и два члана, као и њихови заменици, које именује Влада на пет година.

За председника, члана и њихове заменике може бити изабран држављанин Републике Србије, који испуњава опште услове за заснивање радног односа у државном органу, који је стекао високо образовање на академским студијама другог степена друштвено-хуманистичких или медицинских наука, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године и који има најмање пет година радног искуства у области спречавања и сузбијања трговине људима и заштите жртава или у области људских права.

Комисија је независна у свом раду и одлучује већином гласова.

Комисија, у року од 30 дана од дана именовања председника, чланова и њихових заменика, доноси Пословник о раду, којим ближе уређује начин одлучивања, заказивање седница и друга питања од значаја за свој рад.

Предлог за председника Комисије и његовог заменика Влади доставља министарство надлежно за унутрашње послове.

Предлог једног члана и његовог заменика Влади доставља министарство надлежно за рад, запошљавање и социјална питања.

Предлог другог члана и његовог заменика Влади доставља министарство надлежно за правосудје.

Министарства из ст. 6. и 7. овог члана могу предложити и независне експерте који не морају бити државни службеници, ако испуњавају услове прописане ставом 2. овог члана.

Председник Комисије, чланови и њихови заменици могу највише два пута узастопно бити именовани за чланство у Комисији.

Стручне и административно-техничке послове за потребе Комисије обавља Генерални секретаријат Владе.

Одлука Комисије

Члан 51.

Комисија може:

- 1) одбацити приговор као неблаговремен или недозвољен;
- 2) одбити приговор као неоснован и потврдити одлуку;
- 3) усвојити приговор и вратити одлуку на поновно одлучивање или преиначити одлуку о формалној идентификацији.

У доношењу одлуке Комисија поступа узимајући у обзир индикаторе за формалну идентификацију из члана 48. став 4. овог закона.

Против коначних решења Комисије може се покренути управни спор.

Ванредно преиспитивање одлуке Центра

Члан 52.

Претпостављена жртва трговине људима или субјект прелиминарне идентификације има право да поднесе захтев за ванредно преиспитивање одлуке Центра, уколико дође до нових података од значаја за утврђивање статуса формално идентификоване жртве.

Захтев из става 1. овог члана подноси се Центру.

О захтеву из става 1. овог члана, Центар може донети одлуку којом:

- 1) одбија захтев и оставља на снази ранију одлуку о формалној идентификацији;
- 2) преиначава одлуку о формалној идентификацији.

Планирање и координација

Члан 53.

За сваку формално идентификовану жртву трговине људима Центар израђује индивидуални план заштите (у даљем тексту: план заштите).

У изради и спровођењу плана заштите учествује жртва трговине људима, а у случају да је жртва дете или лице лишено пословне способности, законски заступник и орган старатељства.

У план заштите се укључују и друге релевантне установе, организације или појединци, уз пристанак жртве трговине људима.

Центар координира активности у спровођењу плана заштите, врши праћење и оцењивање спровођења плана заштите.

Субјекти из става 3. овог члана, који учествују у спровођењу плана заштите, обавештавају Центар о спроведеним активностима.

VI. ЗАШТИТА ДЕЦЕ

Идентификација

Члан 54.

У случају сумње да је дете жртва трговине људима, субјект прелиминарне идентификације о томе без одлагања обавештава надлежни центар за социјални рад – орган старатељства.

Центар за социјални рад – орган старатељства је дужан да дете, за које се претпоставља да је жртва трговине људима, информисе о правима и начину остваривања тих права на језику који дете разуме и на начин који је прилагођен узрасту и способности за расуђивање детета.

Поступак идентификације детета за које се претпоставља да је жртва трговине људима спроводи се у складу са овим законом, водећи рачуна о најбољем интересу детета.

Помоћ, подршка и заштита

Члан 55.

Одредбе овог закона које уређују права, помоћ, подршку и заштиту жртве трговине људима примењују се и на дете које је жртва трговине људима, као и на дете жртве трговине људима.

Пружање помоћи, подршке и заштите детета се спроводи одмах након спроведене индивидуалне процене стања, потреба и ризика по дете, уз поштовање принципа најбољег интереса детета.

Надлежни субјекти, без одлагања, у сарадњи са центром за социјални рад, предузимају мере и активности из своје надлежности ради заштите права и интереса детета и пружања помоћи, подршке и заштите детета.

Помоћ и подршка детету обухватају медицинску, психосоцијалну, правну и образовну помоћ, специјализоване услуге смештаја и друге видове помоћи и подршке.

Надлежни субјекти обезбеђују услове да дете жртва трговине људима у потпуности разуме свој статус и права која произилазе из тог статуса и изрази своје мишљење о свим питањима која га се тичу, у складу са његовим узрастом и способношћу расуђивања, посебно у вези са доношењем одлука о могућем повратку детета у породицу.

Центар за социјални рад, у складу са законом, поставља привременог старатеља (колизијски старатељ) детету жртви, уколико постоји сукоб интереса између родитеља и детета жртве или је процењено да родитељи нису подобни да се старају о детету или да заступају дете у његовом најбољем интересу.

Центар за социјални рад има право да у случају постојања оправданих разлога донесе одлуку о постављењу новог

привременог старатеља, у складу са законом, уз уважавање специфичности потреба детета које је жртва трговине људима.

Репатријација детета

Члан 56.

Дете жртва трговине људима, као и дете жртве трговине људима неће бити враћено у државу порекла или место уобичајеног боравишта ако након процене ризика и безбедности постоји индиција да повратак не би био у најбољем интересу детета.

У случају када је жртва трговине људима дете које је држављанин Републике Србије и враћа се у Републику Србију, индивидуални програми повратка обухватају остваривање права на образовање и мере којима се обезбеђује одговарајућа заштита и њихов прихват од стране породице или одговарајућих институција за бригу о деци.

VII. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Међународна сарадња

Члан 57.

Међународна сарадња остварује се у области спречавања и сузбијања трговине људима и заштите и помоћи жртвама.

Надлежни органи остварују међународну сарадњу у области спречавања и сузбијања трговине људима и заштите и помоћи жртвама у складу са потврђеним међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права и законом.

VIII. ЕВИДЕНЦИЈЕ И ОБРАДА ПОДАТАКА У ВЕЗИ СА ЖРТВАМА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Централна евиденција о жртвама трговине људима

Члан 58.

Центар, у сврху спречавања и сузбијања трговине људима и заштите и остваривање права жртва трговине људима, води Централну евиденцију о жртвама трговине људима (у даљем тексту: Централна евиденција).

Централна евиденција садржи следеће податке:

1) податке о жртвама трговине људима (име и презиме, ЈМБГ/ЕБС, број личне карте/путне исправе, држављанство, старост, пол, облик експлоатације, релевантне податке из медицинске документације из члана 11. став 2. овог закона) и то:

(1) податке о претпостављеној жртви трговине људима;

(2) податке о формално идентификованој жртви трговине људима;

(3) податке о деци – жртвама трговине људима;

(4) податке о субјектима прелиминарне идентификације (назив и адреса седишта).

Подаци из става 2. овог члана уписују се на основу података субјекта прелиминарне идентификације, достављених Центру на образцу прописаном чланом 45. став 2. овог закона.

Централна евиденција води се у електронској и папирној форми.

Подаци из медицинске документације из члана 11. став 2. овог закона, воде се одвојено од осталих података.

Рокови чувања и заштита података у Централној евиденцији

Члан 59.

Заштита података у Централној евиденцији обезбеђује се применом мера информационе безбедности и мера заштите података прописаних законом којим се уређује информациона безбедност и заштита података о личности.

Подаци у Централној евиденцији чувају се десет година од дана последњег поступања/предузете радње у односу са жртвом трговине људима.

На права лица у вези са обрадом података о личности и обавезе Центра да омогући њихово остваривање примењују се одредбе закона којим се уређује заштита података о личности.

Подаци из Централне евиденције могу се учинити доступним и другим надлежним органима у сврху обављања послова из њихове надлежности или када је то неопходно у сврху остваривања јавног интереса.

Начин вођења Централне евиденције и примену мера заштите података уређује министар надлежан за социјална питања.

Статистички подаци

Члан 60.

У циљу праћења ефикасности Националног механизма, обрађују се следећи статистички подаци:

1) број формално идентификованих и претпостављених жртва трговине људима, разврстан по надлежном субјекту који их региструје, полу, старости (дете/одрасли), држављанству и облику експлоатације;

2) број осумњичених за кривична дела у области трговине људима, разврстан по полу, старости (дете/одрасли), држављанству и облику експлоатације;

3) број лица која су гоњена за кривична дела у области трговине људима, разврстан по полу, старости (дете/одрасли), држављанству, облику експлоатације и природи коначне одлуке о гоњењу;

4) број одлука о гоњењу (оптужбе за кривична дела повезана са трговином људима, оптужбе за друга кривична дела, одлуке о неподизању оптужнице, остало);

5) број лица осуђених за кривична дела у области трговине људима, разврстан по полу, старости (дете/одрасли) и држављанству;

6) број судских пресуда (ослобађајућих, осуђујућих, и др.) за кривична дела у области трговине људима;

7) број осумњичених, кривично гоњених и осуђених лица за кривична дела која се тичу коришћења услуга које пружа жртва трговине људима, разврстано по полу и старости (дете/одрасли).

IX. НАДЗОР

Надзор

Члан 61.

Надзор над применом овог закона и подзаконских прописа донетих на основу овог закона врше надлежна министарства која учествују у раду Савета.

X. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење подзаконских прописа

Члан 62.

Подзаконски прописи из члана 11. став 4, члана 24. став 8, члана 41. ст. 4. и 5, члана 42. став 6, члана 45. став 10, члана 48. став 4. и члана 59. став 5. предвиђени овим законом донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Подзаконски пропис из члана 33. став 2. овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Влада у року од 30 дана од дана почетка примене овог закона образује Комисију из члана 50. овог закона.

Завршна одредба

Члан 63.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а почиње да се примењује од 1. јануара 2027. године.

1441

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о измени и допуни Закона о накнадама за коришћење јавних добара

Проглашава се Закон о измени и допуни Закона о накнадама за коришћење јавних добара, који је донела Народна скупштина

Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 14
У Београду, 23. априла 2026. године
Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о измени и допуни Закона о накнадама за коришћење јавних добара

Члан 1.

У Закону о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС”, бр. 95/18, 49/19, 92/23 и 109/25), у члану 109. став 1. тачка 1) мења се и гласи:

„1) физичка лица која имају пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на чијој територији се налази заштићено подручје и физичка лица која имају пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе која се граничи са територијом јединице локалне самоуправе на чијој се територији налази заштићено подручје, и то: за улазак и коришћење моторног возила;”.

После тачке 1) додаје се тачка 1а), која гласи:

„1а) физичка лица која имају пребивалиште у заштићеном подручју за коришћење непокретности у заштићеном подручју у којем имају пребивалиште;”.

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

1442

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о транспорту опасне робе

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о транспорту опасне робе, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 15
У Београду, 23. априла 2026. године
Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о изменама и допунама Закона о транспорту опасне робе

Члан 1.

У Закону о транспорту опасне робе („Службени гласник РС”, бр. 104/16, 83/18, 95/18 – др. закон и 10/19 – др. закон), члан 1. мења се и гласи:

„Члан 1.

Овим законом се уређују услови за обављање унутрашњег и међународног транспорта опасне робе у друмском, железничком и унутрашњем водном саобраћају на територији Републике Србије, захтеви у односу на амбалажу, покретну опрему под притиском, односно цистерну, односно превозно средство намењено за транспорт опасне робе, услови за именовање тела која обављају оцењивање усаглашености, контролишу и испитују амбалажу, покретну

опрему под притиском, односно цистерну, односно возило за транспорт опасне робе, услови за овлашћивање тела која обављају оцењивање усаглашености, контролишу и испитују амбалажу, покретну опрему под притиском, односно цистерну, услови за овлашћивање тела која испитују и контролишу брод за транспорт опасне робе, надлежности државних органа и организација у транспорту опасне робе, услови и обавезе које треба да испуне учесници у транспорту опасне робе, надзор, као и друга питања која се односе на транспорт опасне робе.”

Члан 2.

Члан 2а мења се и гласи:

„Члан 2а

На поступак издавања и укидања решења о одобрењу одступања од одредаба ADR/RID/ADN, поступак издавања и одузимања дозволе за транспорт опасне робе, издавање решења о признавању иностране исправе о усаглашености, издавање сертификата о одобрењу за тип амбалаже, покретне опреме под притиском или цистерне у складу са ADR/RID/ADN, поступак именовања и овлашћивања тела за спровођење поступка оцењивања усаглашености, контролисања и испитивања, поступак издавања и одузимања овлашћења стручном лицу, поступак издавања и одузимања лиценце за стручну обуку кандидата за саветника за безбедност у транспорту опасне робе, поступак издавања сертификата за саветника, поступак издавања и одузимања овлашћења за вршење стручне обуке кандидата за обављање послова возача возила за транспорт опасне робе, односно лица са сертификатом о специјалистичком знању из области ADN, поступак именовања тела за оцењивање усаглашености возила, поступак издавања, продужења важења и укидања ADR сертификата о стручној оспособљености за возача возила за транспорт опасне робе, поступак издавања, продужења важења и одузимања сертификата о специјалистичком знању из области ADN и поступак издавања одобрења, вођење евиденција и регистара прописаних овим законом примењују се одредбе закона који уређује општи управни поступак.”

Члан 3.

У члану 3. став 1. тачка 6) мења се и гласи:

„6) именовање је одобрење које министарство надлежно за послове саобраћаја (у даљем тексту: министарство) даје телу за спровођење оцењивања усаглашености, контролисања и испитивања за потребе тржишта, у складу са захтевима из ADR/RID/ADN;”.

Тачка 11) брише се.

У тачки 13) реч: „најоптималнију” замењује се речју: „оптималну;”.

У тачки 14) речи: „RID/ADN” замењују се речима: „ADR/RID/ADN”.

После тачке 27) додаје се тачка 27а) која гласи:

„27а) Субјекат задужен за одржавање (ECM) је правно лице у складу са Јединственим правилима о техничком пријему железничких возних средстава која се користе у међународном саобраћају (ATMF – Додатак G COTIF) који је уз то сетификован у складу са Анексом А да је задужен за одржавање кола;”.

У тачки 28) после речи: „организатор транспорта” додаје се запета и речи: „субјекат задужен за одржавање (ECM)”.

Тачка 32) мења се и гласи:

„32) стручно лице је лице оспособљено и овлашћено за испитивање преносивих цистерни, контејнер-цистерни, трајно причвршћених цистерни, батеријских возила, демонтажних цистерни, заменљивих цистерни, кола цистерни односно MEGC у складу са прописима ADR/RID.”

Члан 4.

У члану 7. став 1. тачка на крају брише се и додају се речи: „или законом којим се уређују експлозивне материје.”

У ставу 5. речи: „а на основу потврде о испуњености услова прописаних овим законом коју издаје министарство”, бришу се.

Став 6. брише се.

Досадашњи став 7. који постаје став 6. мења се и гласи:

„Решење о издавању дозволе за транспорт опасне робе издаје се за сваки појединачни транспорт у случајевима утврђеним ADR/RID/ADN.”

После става 7. који постаје став 6. додаје се нови став 7. који гласи:

„Решење о издавању дозволе за транспорт из става 2. овог члана издаје се на период највише 30 дана, а решење о издавању дозволе за транспорт из става 3. овог члана издаје се на период од највише 30 дана ако је прибављено одобрење за набавку у складу са законом којим се уређују експлозивне материје.”

Став 8. мења се и гласи:

„Решење о издавању дозволе за виšekратни транспорт на територији Републике Србије издаје се на период од највише шест месеци уколико се привредно друштво, друго правно лице или предузетник бави делатношћу у вези са употребом опасне робе из става 1. овог члана.”

Став 10. брише се.

Досадашњи став 11. постаје став 10.

Члан 5.

У члану 8. став 5. мења се и гласи:

„Подаци из става 1. тачка 7) овог члана не наводе се у дозволи за транспорт из члана 7. став 2. овог закона, а подаци из става 1. тач. 9) и 10) овог члана не наводе се у дозволи за транспорт из члана 7. ст. 3. и 8. овог закона.”

У ставу 6. речи: „виšekратни транспорт на територији Републике Србије”, замењују се речју: „транспорт”.

У ставу 10. број: „7” замењује се бројем: „9”, а после речи: „регистрациони број возила” додају се речи: „и податке о возачу који ће обављати транспорт”.

Став 11. брише се.

Члан 6.

У члану 11. став 1. тачка 2) речи: „којима се потврђује да се у њој превози одговарајућа опасна роба;” бришу се.

Тачка 4) мења се и гласи:

„4) за коју постоји, ако је применљиво, важећа исправа о спроведеном прописаном контролисању у складу са ADR/RID/ADN.”

Ст. 2–4. мењају се и гласе:

„На територији Републике Србије може да се користи покретна опрема под притиском, која није произведена у Републици Србији, а за коју је прибављено решење о признавању иностране исправе о усаглашености.

Инострана исправа о усаглашености за покретну опрему под притиском за транспорт опасне робе издата од иностраног тела за оцењивање усаглашености може да се призна ако је покретна опрема под притиском испитана и одобрена према иностраним прописима чији захтеви обезбеђују исти степен заштите безбедности људи, животне средине и имовине који су одређени захтевима ADR/RID/ADN и овог закона.

Решење о признавању из става 2. овог члана доноси министар у складу са прописом којим се уређује начин признавања иностраних исправа о усаглашености.”

У ставу 5. речи: „става 3.” замењују се речима: „става 2.”.

Став 6. мења се и гласи:

„Изузетно од става 2. овог члана, именовано тело по налогу министарства спроводи поступак признавања иностране исправе о усаглашености покретне опреме под притиском којом се констатује усаглашеност са захтевима прописа Европске уније коју је издало пријављено тело из државе чланице Европске уније, или државе уговорнице Споразума о европском економском простору, као и Швајцарске Конфедерације, без поновног испитивања, односно сертификације или оцењивања усаглашености, прегледом одговарајућег дела техничке документације, ако је испуњен најмање један од следећих услова:”

У ставу 7. речи: „става 6.” замењују се речима: „ст. 2. и 6.”.

У ставу 8. речи: „става 6.” замењују се речима: „ст. 2. и 6.”.

Члан 7.

Назив члана 12. мења се и гласи:

„Оцењивање усаглашености, контролисање и испитивање амбалаже, покретне опреме под притиском, односно цистерне”

У члану 12. став 2. мења се и гласи:

„Пре почетка производње произвођач прибавља сертификат о одобрењу за тип амбалаже, покретне опреме под притиском или цистерне у складу са ADR/RID/ADN и другим техничким

прописима којима се уређују технички захтеви за амбалажу, односно покретну опрему под притиском, односно цистерну, који издаје министарство на основу извештаја о испитивању које спроводи овлашћено тело за оцењивање усаглашености амбалаже, покретне опреме под притиском или цистерне или MEMU у складу са ADR/RID/ADN.”

Члан 8.

У члану 13. став 3. после речи: „усаглашености” додају се запета и речи: „контролисања и испитивања”.

Став 5. мења се и гласи:

„Министарство пријављује именована и овлашћена тела за оцењивање усаглашености у складу са овим законом, министарству надлежном за вођење регистра тела за оцењивање усаглашености.”

У ставу 6. реч: „испитује” замењује се речју: „контролише”.

После става 8. додаје се нови став 9. који гласи:

„За издавање решења из става 8. овог члана подносилац захтева плаћа републичку административну таксу.”

Досадашњи ст. 9. и 10. постају ст. 10. и 11.

Члан 9.

Члан 14. став 1. мења се и гласи:

„На захтев произвођача, који се подноси у складу са ADR/RID/ADN, овлашћено тело за оцењивање усаглашености амбалаже, покретне опреме под притиском или цистерне спроводи контролисање и испитивање за одговарајући тип производа и ако производ испуњава прописане захтеве министарство издаје сертификат о одобрењу типа.”

Став 8. мења се и гласи:

„Именовано тело дужно је да, након издавања сертификата о одобрењу типа, извештај о испитивању након првог контролисања достави министарству у року од 15 дана.”

Став 11. мења се и гласи:

„Влада прописује начин поступања произвођача, увозника, дистрибутера, власника и оператера у односу на покретну опрему под притиском, начин именовања овлашћеног представника произвођача и послове које може да врши на основу писменог овлашћења произвођача, начин обавештавања о привредним друштвима која су доставила покретну опрему под притиском или којима је достављена покретна опрема под притиском, захтеве за оцењивање усаглашености, начин оцењивања и поновног оцењивања усаглашености, правила, услове, изглед и захтеве за постављање знака усаглашености, начин именовања и овлашћивања тела која спровode поступак оцењивања усаглашености, контролисања и испитивања покретне опреме под притиском, захтеве у погледу стручне оспособљености запослених и других ангажованих лица у именованом и овлашћеном телу, опреме, независности и непристрасности у односу на лица повезана са производом који је предмет оцењивања усаглашености, поступања са приговорима на рад и одлуке тела за оцењивање усаглашености, чувања пословне тајне и осигурања од одговорности за штету, као и поступање са покретном опремом под притиском која представља опасност за безбедност и здравље људи и заштиту животне средине, односно поступање у случају формалних неусаглашености покретне опреме под притиском.”

После става 14. додају се ст. 15. до 17, који гласе:

„Влада прописује начин пуњења гаса у боце, услове за пунионице, начин обуке запослених у пунионицама и одговорност корисника, власника и пунионица.

Министар ближе прописује услове за издавање и одузимање овлашћења за оцењивање усаглашености типа амбалаже, покретне опреме под притиском, цистерне или MEMU за транспорт опасне робе.

Министарство води регистар пунионица покретне опреме под притиском, цистерни и MEGC која садржи следеће податке: редни број, званичан назив, матични број и контакт телефон пунионице, име, презиме, имејл и број телефона саветника за безбедност.”

Члан 10.

У члану 15. став 1. после речи: „усаглашености” додају се запета и речи: „контролисања и испитивања”.

Став 2. мења се и гласи:

„Ако је именовано тело део оспособљености за спровођење оцењивања усаглашености, контролисања и испитивања која су

утврђена решењем о именовању, доказало актом о акредитацији, проверу способностности из става 1. овог члана врши Акредитационо тело Србије, у складу са законом и о резултатима провере обавештава министарство које врши надзор над именованим телом.”

После става 4. додају се ст. 5. и 6. који гласе:

„Одредбе ст. 1. до 4. овог члана се примењују и на овлашћена тела за оцењивање усаглашености.

Именована и овлашћена тела за оцењивање усаглашености цистерни, министарству достављају у електронској форми обавештење о спроведеном поступку испитивања и контролисања цистерни, батеријских возила или MEGC које садржи извештај о резултатима испитивања и контролисања, слике опреме и пропратну документацију, до краја месеца за претходни месец.”

Члан 11.

У члану 17. став 1. тач. 1) и 5) бришу се.

Став 2. мења се и гласи:

„Дирекција за железнице, образована законом којим се уређује железница, издаје дозволу за коришћење железничких возила, у складу са законом којим се уређује интероперабилност железничког система.”

Став 4. брише се.

Досадашњи став 5. који постаје став 4. мења се и гласи:

„Министар прописује начин и услове за утврђивање траса за превоз опасне робе у друмском саобраћају.”

Члан 12.

У члану 18. став 2. тачка 3) мења се и гласи:

„3) утврди да је опасна роба упакована или пуњена у амбалажу, велику амбалажу, IBC, цистерну (возила-цистерне, демонтажне цистерне, батеријска возила, MEGC, преносиве цистерне и контејнер-цистерне), кола цистерне или бродове и танкере, који испуњавају услове прописане ADR/RID/ADN и овим законом;”

Тачка 5) мења се и гласи:

„5) утврди да су неочишћене и недегазиране (недезинфиковане) цистерне или неочишћена празна кола (RID), неочишћена празна возила (ADR), неочишћена празна возила или кола (ADN), односно велики контејнери и мали контејнери за робу у расутом стању, на одговарајући начин означени великим листицама опасности и обележени обележјима у складу са поглављем 5.3 ADR/RID/ADN и да су неочишћене празне цистерне на исти начин затворене и заптивене као и у напуњеном стању;”

Члан 13.

У члану 21. став 2. после тачке 13) додаје се тачка 13а) која гласи:

„13а) „пунилац покретне опреме под притиском, цистерни и MEGC доставља министарству податке из члана 14. став 17.”

У ставу 3. тачка 3) после речи: „MEGC,” додају се речи: „батеријска возила”.

У тачки 3) подтачка (3) реч: „одељком” замењује се речима: „одељцима 5.3.3 и”.

У ставу 4. тачка 2) подтачка (4) после речи: „одељцима 5.3.3” додаје се запета и бројеви „5.3.5”.

Члан 14.

У члану 22. став 3. после тачке 5) додаје се тачка 5а), која гласи:

„5а) обезбеди поштовање одредаба о утовару из пододељака 7.5.1.1, 7.5.1.2, 7.5.1.3 и 7.5.2 ADR;”

Члан 15.

У члану 23. став 2. тачка 4) мења се и гласи:

„4) утврди да документи (као што су теретница, товарни лист, карго манифест или друга превозна исправа) у вези са транспортом возила, кола или контејнера који садрже или су садржали суви лед (UN 1845) или материје које се користе за расхлађивање или кондиционирање и који пре транспорта нису били потпуно проветрени, садрже податке у складу са пододељком 5.5.3.7.1 ADR/RID/ADN.”

У ставу 3. тачка 9) мења се и гласи:

„9) опреми возило противпожарном опремом у складу са одељком 8.1.4 ADR, као и да изврши периодични технички преглед апарата за гашење пожара у складу са прописима којима се

уређује технички преглед апарата за гашење пожара, како би се обезбедила гаранција њихове функционалне сигурности, као и да обезбеди да се на њима налази ознака усаглашености и обележје које указује до када се може користити за предвиђену намену у складу са пододељком 8.1.4.4 ADR;”

Тачка 10) мења се и гласи:

„10) стави, одстрани или прекрије на возилу велике листице у складу са одељком 5.3.1 ADR, табле наранџасте боје у складу са одељком 5.3.2 ADR, обележја у складу са одељком 3.4.15 ADR, односно обележја у складу са одељцима 5.3.3, 5.3.6 и 5.5.3 ADR, као и да утврди да су, у случајевима прописаним у одељку 3.4.13 а у вези са одељком 3.4.14 ADR, стављена обележја у складу са одељком 3.4.15 ADR;”

Тачка 13) мења се и гласи:

„13) опреми транспортну јединицу у складу са одељком 8.1.5 ADR и то:

(1) опремом обавезном за возило према 8.1.5.2 став 1. ADR;

(2) опремом за личну заштиту за сваког члана посаде возила према 8.1.5.2 став 2. ADR;

(3) додатном опремом која се захтева за одређене класе према 8.1.5.3 ADR;”

У ставу 4. после тачке 9) додаје се тачка 9а) која гласи:

„9а) обезбеди да информације које ће се учинити доступним субјекту задуженом за одржавање (ECM), било директно или преко корисника кола цистерне, како је то дефинисано у члану 15 § 3 Прилога G у COTIF (ATMF) и у Анексу А АТМФ, покривају такође цистерну и њену опрему;”

У тачки 10) тачка на крају замењује се тачком запетом и додаје се тачка 11) која гласи:

„11) превозник у железничком саобраћају који учествује у транспорту опасне робе са високом потенцијалном опасношћу или радиоактивног материјала са високом потенцијалном опасношћу, који је усвојио и применио планове безбедности у складу са ставом 1.10.3.2.1 RID, исте доставља и управљачу железничке инфраструктуре на увид и на знање (као и сваку следећу ажурирану варијанту), из разлога реализације међусобне сарадње и реаговања код ванредног догађаја у транспорту опасне робе.”

Члан 16.

У члану 27. тачка 6) мења се и гласи:

„6) стави велике листице у складу са пододељцима 5.3.1.3–5.3.1.6 ADR, односно да их уклони или прекрије у складу са ст. 5.3.1.1.5 и 5.3.1.1.6 ADR;”

Тачка 7) мења се и гласи:

„7) постави или прекрије обележје из одељака 3.4.13 до 3.4.15 ADR, таблу наранџасте боје из одељака 5.3.2 ADR, као и обележја из одељака 5.3.3 и 5.3.6 ADR, односно уклони или прекрије табле из става 5.3.2.1.8 ADR;”

Тачка 10) подтачка (4) мења се и гласи:

„(4) делове опреме обавезне за возило према 8.1.5.2 став 1. ADR,”

После подтачке (4) додају се подтач. (4а) и (4б) које гласе:

„(4а) делове опреме за личну заштиту за сваког члана посаде према 8.1.5.2 став 2. ADR,

(4б) делове додатне опреме која се захтева за одређене класе према 8.1.5.3 ADR;”

Члан 17.

Назив члана 28. мења се и гласи:

„Обавезе које се односе на више учесника у транспорту опасне робе”

Став 1. мења се и гласи:

„Пунилац, утоварилац, истоварилац и возач у друмском саобраћају дужни су да приликом пуњења, утовара, истовара и руковања поступају у складу са одељцима 7.5.1, 7.5.5, 7.5.7, 7.5.8 и 7.5.11 ADR, као и пододељцима 7.5.1.1, 7.5.1.2, 7.5.1.3, 7.5.1.4 и 7.5.1.5 ADR.”

У ставу 2. после речи: „пунилац” додаје се реч: „утоварилац” и запета.

У тачки 2) број: „7.6” замењује се бројем: „7.2”.

У ставу 3. после речи: „пунилац” додаје се реч: „утоварилац” и запета.

У ставу 4. после речи: „пунилац” додаје се реч: „утоварилац” и запета.

После става 5. додају се ст. 6. и 7. који гласе:

„У контексту одељка 1.4.1 RID, субјекат задужен за одржавање железничких кола (ECM) обезбеђује да су испуњени захтеви прописани 1.4.3.8 RID.

Возач у друмском саобраћају сматра се представником страног правног лица учесника у транспорту опасне робе.”

Члан 18.

У члану 29. после става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Управљач железничке инфраструктуре дужан је да обавести државни орган који врши надзор и контролу примене прописа у области транспорта опасне робе, о ванредном догађају у транспорту опасне робе у граничним станицама на територији Републике Србије, у којима је планирана примопредаја пошиљака опасне робе између превозника са територије суседне државе и превозника са територије Републике Србије, у случају када ни један од превозника не приступа отклањању узрока ванредног догађаја.”

Члан 19.

У члану 36. став 1. реч: „ангажује” замењује се речју: „именује”.

Ст. 2–4. мењају се и гласе:

„Учесник у транспорту дужан је да достави министарству контакт податке саветника за безбедност којег је именовао из реда запослених, или са којим је закључио уговор о ангажовању, у року од 15 дана од дана именовања.

Ако учесник у транспорту именује саветника за безбедност из реда запослених, дужан је да добије писану сагласност запосленог за такво ангажовање и достави је министарству са документацијом из става 2. овог члана, као и да му обезбеди потребне услове за рад, време за обављање послова саветника за безбедност у оквиру његовог укупног радног времена, као и средства за обуку и даље усавршавање.

Учесник у транспорту дужан је да у року из става 2. овог члана обавести министарство о промени саветника за безбедност или о престанку ангажовања саветника за безбедност на тим пословима.”

После става 6. додаје се став 7. који гласи:

„Министарство успоставља и води регистар именованих саветника за безбедност код учесника у транспорту опасне робе у електронској форми. Регистар садржи контакт податке саветника, број сертификата, вид саобраћаја и рок важења сертификата.”

Члан 20.

У члану 37. став 2. реч: „ангажован” замењује се речју: „именован”.

У ставу 4. речи: „запосленог који рукује опасном робом” замењују се речима: „према 8.2.3 ADR односно 1.3 RID”.

Став 5. мења се и гласи:

„Државни службеник или друго радно ангажовано лице у министарству, који обавља послове државне управе везане за уређење, обезбеђење и контролу транспорта опасне робе не може да обавља рад, односно да буде ангажовано у било ком својству на пословима у вези са транспортом опасне робе код предузетника, у привредном друштву, правном лицу или организацији који обавља послове транспорта опасне робе или у вези са транспортом опасне робе.”

После става 7. додају се ст. 8, 9. и 10. који гласе:

„Министар прописује образац и рок важења потврде из става 4. овог члана.

Именовани саветник за безбедност може једнострано отказати обављање послова саветника за безбедност са отказним роком не краћим од месец дана и дужан је да за период обављања послова саветника за безбедност изради годишњи извештај.

Именовани саветник за безбедност министарству доставља изјаву о отказу обављања послова саветника за безбедност са доказом о протеклу рока од месец дана од дана достављања обавештења учеснику у транспорту опасне робе.”

Члан 21.

У члану 38. после става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Привредно друштво, односно друго правно лице дужно је да за наставни кадар достави доказ о запошљању.”

Досадашњи ст. 3–15. постају ст. 4–16.

У досадашњем ставу 7. који постаје став 8. речи: „ставу 6.” замењују се речима: „ставу 7.”

Члан 22.

У члану 42. ст. 8. и 9. бришу се.

Досадашњи ст. 10–16. постају ст. 8–14.

У досадашњем ставу 12. који постаје став 10. речи: „става 11.” замењују се речима: „става 9.”

У досадашњем ставу 15. који постаје став 13. речи: „става 14.” замењују се речима: „става 12.”

Члан 23.

У члану 43. став 7. мења се и гласи:

„Министар образује испитну комисију пред којом кандидат полаже испит из ст. 2. и 6. овог члана. Чланови комисије су представници министарства који имају искуство од најмање пет година на пословима везаним за транспорт опасне робе.”

Члан 24.

Назив члана 45. мења се и гласи:

„Поступање у случају ванредног догађаја”

У члану 45. став 1. мења се и гласи:

„Лице овлашћено да врши увиђај ванредног догађаја укључујући и саобраћајне незгоде у коме је оштећено возило којим се превози опасна роба, одузима ADR сертификат о одобрењу за возило и доставља га министарству са извештајем о насталом ванредном догађају.”

У ставу 2. реч: „испитивању” замењује се речју: „контролисању”.

После става 2. додају се нови ст. 3. и 4, који гласе:

„Учесник у транспорту у унутрашњем водном саобраћају дужан је да у случају ванредног догађаја који се десио у транспорту опасне робе поступи у складу са одредбама ADN, овог закона и прописа донетих на основу овог закона.

Министар прописује поступање учесника у транспорту у унутрашњем водном саобраћају у случају ванредног догађаја, као и места и ближе услове под којима може да се усидри брод ради отклањања недостатака и искључења из пловидбе.”

Досадашњи ст. 3. и 4. постају ст. 5. и 6.

Члан 25.

У члану 46. став 3. брише се.

Досадашњи став 4. који постаје став 3. мења се и гласи:

„Места која су одабрана за вршење контроле возила морају бити усклађена са прописима који уређују ову област у друмском саобраћају или одређена на основу процене инспектора и/или полицијског службеника који врши контролу у друмском саобраћају.”

Ст. 5–7. постају ст. 4–6.

Досадашњи ст. 8–10. бришу се.

Досадашњи ст. 11–13. постају ст. 7–9.

Досадашњи став 13. који постаје став 9. мења се и гласи:

„Министар, уз сагласност министра надлежног за унутрашње послове, одређује место на јавном путу и услове под којима ће се вршити контрола транспорта опасне робе, односно заустављање/паркирање возила ради отклањања неисправности или недостатака, искључења из саобраћаја возила након извршене контроле или ванредног догађаја и прописује образац извештаја о прекршајима и казнама који се подносе Европској комисији.”

Члан 26.

После члана 46. додају се назив члана 46а и члан 46а, који гласе:

„Искључење из саобраћаја возила и/или возача које превози опасну робу

Члан 46а

Ако инспектор и/или полицијски службеник у поступку вршења контроле учесника у друмском саобраћају утврди неправилности код учесника у транспорту које би могле утицати на безбедност људи, имовине, односно заштиту животне средине, дужан је да то возило које превози опасну робу односно возача који не поседује одговарајући сертификат о стручној оспособљености возача возила за транспорт опасне робе (ADR), искључи из саобраћаја, уз издавање возачу Листе за утврђивање повреде прописа у друмском саобраћају, и о томе одмах обавести министарство.

Инспектор и/или полицијски службеник може уз пратњу упутити возило које превози опасну робу до места где се возило може безбедно паркирати.

У складу са ADR инспектор и/или полицијски службеник може наложити надзор над возилом које је искључено из саобраћаја.

Искључење возила и/или возача траје до престанка разлога за искључење.”

Члан 27.

У члану 50. став 2. мења се и гласи:

„Дозволу за коришћење из става 1. овог члана издаје Дирекција за железнице према закону којим се уређује интероперабилност железничког система. Документација на основу које се издаје дозвола садржи и исправу о усаглашености са захтевима RID коју издаје именовано тело из чл. 12–15. овог закона.”

Ст. 3. и 4. бришу се.

Члан 28.

У члану 53. став 2. речи: „и поступање учесника у транспорту опасне робе у железничком саобраћају у ванредним догађајима” бришу се.

У ставу 3. запета и речи: „тунелима и на мостовима” бришу се.

Члан 29.

У члану 54. став 2. мења се и гласи:

„Сертификат о одобрењу за брод који превози суви расути терет, односно за танкер, као и привремени сертификат о одобрењу за брод који превози суви расути терет, односно за танкер (у даљем тексту: ADN сертификат о одобрењу за брод) издаје се након спроведеног поступка контролисања брода у складу са захтевима ADN и њима се потврђује да је на броду извршена контрола и да има конструкцију и опрему која је у складу са примењивим прописима дела 9 ADN.”

Став 3. брише се.

Досадашњи ст. 4–19. постају ст. 3–18.

У досадашњем ставу 4. који постаје став 3. запета и речи: „односно тело за оцењивање усаглашености које је овлашћено од стране Управе” бришу се.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 4. речи: „односно овлашћеног тела за оцењивање усаглашености брода за превоз опасне робе, а” бришу се.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 5. речи: „става 5.” замењују се речима: „става 4.”

Досадашњи став 7. који постаје став 6. мења се и гласи:

„Након спроведеног поступка да у складу са ст. 4. и 5. овог члана и захтевима ADN, Управа издаје ADN сертификат о одобрењу за брод.”

У досадашњем ставу 8. који постаје став 7. тачка на крају брише се и додају се речи: „а не дуже од важења сертификата класе.”

У досадашњем ставу 9. који постаје став 8. запета и речи: „односно овлашћено тело за оцењивање усаглашености брода за транспорт опасне робе” бришу се.

У досадашњем ставу 10. који постаје став 9. речи: „или овлашћено тело” бришу се.

Досадашњи став 11. који постаје став 10. мења се и гласи:

„Ако признато класификационо друштво у току контроле утврди да су отклоњена оштећења и недостаци из става 9. овог члана, Управа је дужна да врати ADN сертификат о одобрењу за брод власнику брода или његовом овлашћеном представнику.”

У досадашњем ставу 18. који постаје став 17. речи: „спровођење поступка оцењивања усаглашености брода и” бришу се.

Члан 30.

У члану 55. став 1. мења се и гласи:

„Овлашћивање из члана 54. став 3. овог закона врши се признавањем класификационог друштва које врши министарство у складу са одредбама закона којим се уређују пловидба и луке на унутрашњим водама.”

У ставу 2. речи: „тело за оцењивање усаглашености” замењују се речима: „признато класификационо друштво”.

Став 4. брише се.

Члан 31.

У члану 56. став 1. реч: „шест” замењује се речју: „дванаест”.

У ставу 5. речи: „ст. 10. и 11.” замењују се речима: „ст. 9. и 10.”.

Члан 32.

У члану 57. став 27. мења се и гласи:

„Министар образује испитну комисију пред којом кандидат полаже испит из ст. 3–5. овог члана. Чланови комисије су представници министарства који имају искуство од најмање пет година на пословима везаним за транспорт опасне робе.”

Члан 33.

Назив члана 58. и члан 58. бришу се.

Члан 34.

У члану 65. став 6. речи: „став 15.” замењују се речима: „став 9.”.

Члан 35.

У члану 66. став 2. речи: „односно овлашћеног тела за оцењивање усаглашености брода за транспорт одређене опасне робе” и запета бришу се.

Члан 36.

У члану 68. став 1. тачка 8) реч: „санацију” замењује се речју: „поправку”.

У тачки 10) речи: „став 1. и ” бришу се.

Тачка 11) мења се и гласи:

„11) ако преда на транспорт опасну робу чији транспорт није дозвољен у складу са овим законом (члан 21. став 2. тачка 1) и члан 22. став 2. тачка 1);”.

У тачки 14) после речи: „тачка 1)” додају се речи: „и члан 29. став 1. тачка 1)”.

У тачки 17) реч: „ангажује” замењује се речју: „именује”.

Тачка 19) мења се и гласи:

„19) ако у случају ванредног догађаја у транспорту опасне робе у железничком саобраћају не поступи у складу са одредбама RID и овог закона (члан 52. став 2);”.

Тачка 20) мења се и гласи:

„20) ако у случају ванредног догађаја у унутрашњем водном саобраћају не поступи у складу са одредбама ADN и овог закона (члан 45. став 3.);”.

Члан 37.

У члану 70. став 1. речи: „привредно друштво или друго” бришу се.

Тачка 4) мења се и гласи:

„4) ако пошиљалац поступи супротно одредбама члана 18. став 1, став 2. тач. 2) и 4)–12), став 3. тач. 1)–4) и став 4. тач. 1) и 2) овог закона;”.

Тачка 7) мења се и гласи:

„7) ако пунилац поступи супротно одредбама члана 21. став 1, став 2. тач. 2)–14), став 3. тач. 1)–11), став 4. тач. 1)–5) и став 5. тач. 1)–4) овог закона;”.

Тачка 8) мења се и гласи:

„8) ако утоварилац поступи супротно одредбама члана 22. став 1, став 2. тач. 2)–8) и ст. 3–5. овог закона;”.

Тачка 9) мења се и гласи:

„9) ако превозник, односно возар поступи супротно одредбама члана 23. ст. 1. и 2, став 3. тач. 2)–5) и 7)–16), став 4. тач. 2), 4)–11) и став 5. овог закона;”.

У тачки 10) после речи: „члана 24.” додају се речи: „став 1. и”.

Тачка 13) мења се и гласи:

„13) ако пунилац, утоварилац и истоварилац приликом пуњења, утовара, истовара и руковања поступи супротно одредбама члана 28. став 1. овог закона;”.

У тачки 14) после речи: „пунилац” додају се речи: „и утоварилац”.

У тачки 15) после речи: „пунилац” додаје се запета и реч: „утоварилац”.

У тачки 16) после речи: „пунилац” додаје се запета и реч: „утоварилац”.

У тачки 17) после речи: „ако” додају се речи: „као учесник у транспорту опасне робе у друмском саобраћају”.

После тачке 18) додаје се тачка 18а), која гласи:

„18а) ако управљач железничке инфраструктуре поступи супротно одредбама члана 29. став 3) овог закона;”.

После тачке 19) додаје се тачка 19а), која гласи:
„19а) ако као учесници у транспорту опасне робе у друмском, железничком и унутрашњем водном саобраћају поступе супротно одредби члана 34. став 1. тачка 1) овог закона;”.

Тачка 25) мења се и гласи:

„25) ако учесник у транспорту опасне робе не достави министарству контакт податке именованог саветника за безбедност, односно не обавести министарство о промени или престанку ангажовања саветника за безбедност у року од 15 дана (члан 36. ст. 2. и 4.).”.

Члан 38.

У члану 71. став 1. речи: „привредно друштво или друго” бришу се.

У ставу 1. тачка 3) речи: „став 5.” замењују се речима: „став 6.” Ст. 5. и 7. бришу се.

Досадашњи став 6. постаје став 5.

Члан 39.

У члану 72. став 1. после речи: „казном” додају се речи: „у износу”.

Тачка 8) мења се и гласи:

„8) ако саветник за безбедност поступи супротно одредбама члана 37. ст. 1, 2. и 9. овог закона;”.

Тачка 10) брише се.

После става 1. додају се ст. 2. и 3, који гласе:

„Новчаном казном од 10.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник:

1) ако обавља транспорт опасне робе која је сврстана у Класу 1 ADR/RID/ADN (експлозивне материје и предмети), Класу 7 ADR/RID/ADN (радиоактивне материје) или транспорт опасног отпада који је окарактерисан и класификован у опасну материју која се налази на списку опасних роба у ADR/RID/ADN без дозволе за транспорт надлежног органа (члан 7. ст. 1–5);

2) ако не предузме све прописане мере како би спречио ванредни догађај, односно у највећој могућој мери умањио последице ванредног догађаја (члан 10. став 1);

3) ако у случају опасности о томе одмах не обавести орган надлежан за ванредне ситуације и полицију и не саопшти све податке који су потребни за предузимање одговарајућих мера (члан 10. став 2);

4) ако не сарађује са другим учесницима у транспорту опасне робе и надлежним државним органима у циљу размене података о потреби предузимања одговарајућих безбедносних и превентивних мера, као и примени поступака у случају ванредног догађаја (члан 10. став 4);

5) ако у случају расипања, разливања, истицања или неког другог облика ослобађања опасне робе или непосредне опасности од расипања, разливања, истицања или неког другог облика ослобађања опасне робе, без одлагања не обезбеди, покупи, одстрани, односно одложи опасну робу или је на други начин учини безопасном, односно не предузме све мере ради спречавања даљег ширења загађења (члан 10. став 5);

6) ако не ангажује о свом трошку правно лице које има одговарајућу дозволу, односно овлашћење за поступање у случају ванредног догађаја (члан 10. став 6);

7) ако у случају расипања, разливања, истицања или неког другог облика ослобађања опасне робе, не збрине на прописани начин опасну робу, односно контаминирани предмет (члан 10. став 8);

8) ако изврши поправку транспортног суда, укључујући заваривање, вршење термичке изолације, преправку цевне инсталације на мерно-претакачкој опреми, мењање вентилске групе и друге сличне радове на превозним средствима за транспорт опасне робе, који могу да проузрокују последице по имовину, људе и животну средину, без одобрења именованог тела (члан 10. став 10);

9) ако користи амбалажу, покретну опрему под притиском, односно цистерну која није у складу са чланом 11. ст. 1. и 2. овог закона;

10) ако поступи супротно одредбама члана 18. став 2. тач. 1) и 3) овог закона;

11) ако преда на транспорт опасну робу чији транспорт није дозвољен у складу са чланом 21. став 2. тачка 1) и члан 22. став 2. тачка 1) овог закона;

12) ако користи цистерне за транспорт намирница, кондиторских производа и сточне хране супротно одредби члана 23. став 3. тачка 1) овог закона;

13) ако не обезбеди да транспорт обавља искључиво возач који има сертификат о стручној оспособљености (члан 23. став 3. тачка 6));

14) ако не обезбеди обуку запослених (члан 23. став 4. тачка 1) и члан 29. став 1. тачка 1));

15) ако не обезбеди да сваки члан посаде воза у току транспорта опасне робе код себе има исправу за идентификацију са фотографијом (члан 23. став 4. тачка 3));

16) ако одложи пријем робе без оправданих разлога (члан 24. став 2. тачка 1));

17) ако не именује потребан број саветника за безбедност у транспорту опасне робе (члан 36. став 1);

18) ако транспорт опасне робе повери лицу које нема важећи сертификат о стручној оспособљености за возача возила за транспорт опасне робе у складу са ADR или сертификат о специјалистичком знању из области ADN, односно ако за обављање послова у транспорту опасне робе не одреди запослене који су за те послове стручно оспособљени (члан 43. став 1, члан 51. став 1. и члан 57. став 1);

19) ако у случају ванредног догађаја у транспорту опасне робе у железничком саобраћају не поступи у складу са одредбама RID, овог закона и прописа донетих на основу овог закона (члан 52. став 2);

20) ако у случају ванредног догађаја у унутрашњем водном саобраћају не поступи у складу са одредбама ADN, овог закона и прописа донетих на основу овог закона (члан 45. став 3);

21) ако утовара или истовара опасну робу изван лука, односно пристаништа (члан 59).

Поред казне за прекршај из става 2. овог члана, предузетнику – учеснику у транспорту, за прекршај којим се проузрокује опасност I категорије у складу са чланом 9. став 1. тачка 1) овог закона, изриче се заштитна мера забране вршења одређених делатности – забрана обављања делатности транспорта опасне робе у трајању од шест месеци, рачунајући од дана правоснажности пресуде којом је утврђена његова одговорност за проузроковање опасности I категорије.”

Члан 40.

Привредна друштва, друга правна лица или предузетници који обављају делатност транспорта опасне робе дужни су да своје акте ускладе са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Произвођачи амбалаже, односно посуда под притиском, цистерни и возила дужни су да своје акте ускладе са ADR/RID/ADN, овим законом и прописима донетим на основу овог закона, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Тела за оцењивање усаглашености која су овлашћена у складу са Законом о транспорту опасног терета („Службени гласник РС”, број 88/10) и прописима донетим на основу тог закона, настављају са обављањем послова до овлашћивања по овом закону.

Тела за оцењивање усаглашености која су именована у складу са Законом о транспорту опасне робе („Службени гласник РС”, бр. 104/16, 83/18, 95/18 – др. закон и 10/19 – др. закон) и прописима донетим на основу тог закона, настављају са обављањем послова.

Овлашћена стручна лица која су овлашћена да испитују и означавају жигом, односно да издају извештај о испитивању цистерне, настављају са обављањем послова.

Члан 41.

Прописи донети на основу Закона о транспорту опасног терета примењују се до доношења подзаконских аката у складу са Законом о транспорту опасне робе и овим законом.

Прописи из става 1. овог члана примењују се ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 42.

Прописи за извршавање овог закона биће донети у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 43.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

1443

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о царинској служби

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о царинској служби, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 16
У Београду, 23. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о изменама и допунама Закона о царинској служби

Члан 1.

У Закону о царинској служби („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 144/20), члан 61. мења се и гласи:

„Члан 61.

Радни однос на одређено време у Управи царина заснива се под условима прописаним за државне службенике и намештенике.”.

Члан 2.

У члану 63. став 1. после речи: „специјалистичким академским студијама” додају се речи: „мастер струковним студијама”, а реч: „седам” замењује се речју: „пет”.

У ставу 2. после речи: „специјалистичким академским студијама” додају се речи: „мастер струковним студијама”, а речи: „пет година” замењују се речима: „три године”.

Став 3. мења се и гласи:

„У звању царинског саветника и царинског инспектора обављају се сложени послови који су најчешће прецизно одређени и подразумевају примену утврђених метода рада, поступака или стручних техника са јасним оквиром деловања, уз повремени надзор претпостављеног. Послови захтевају способност да се проблеми решавају уз појединачна упутства претпостављеног, ако је потребно и уз обраћање претпостављеном кад је проблем сложен и захтева додатно знање и искуство. За рад на пословима у звању царинског саветника и царинског инспектора царински службеник мора да има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, мастер струковним студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету и најмање једну годину радног искуства у струци, односно три године радног искуства у струци за руководећа радна места или најмање пет година радног стажа у државним органима.”.

Став 4. брише се.**Члан 3.**

У члану 64. став 1. реч: „најмање” брише се.

У ставу 2. реч: „најмање” брише се, а речи: „завршен приправнички стаж” замењују се речима: „најмање девет месеци радног искуства у струци”.

Члан 4.

У члану 65. став 2. после речи: „средњу школу и,“ додаје се реч: „најмање”, а запета и речи: „односно завршен приправнички стаж” бришу се.

Члан 5.

У члану 66. тачка 4) брише се, а досадашње тач. 5), 6), 7) и 8) постају тач. 4), 5), 6) и 7).

Члан 6.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

1444

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, 23. априла 2026. године.

ПР број 17
У Београду, 23. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ЗАКОН

о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају

Члан 1.

У Закону о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 66/15 и 83/18), у члану 3. став 1. тачка 4) мења се и гласи:

„4) *велика штета у железничком саобраћају* је штета коју Центар за истраживање несрећа, по приступу месту несреће, процени у износу од најмање два милиона евра и исказује се и у динарској противвредности;”

После тачке 7) додаје се нова тачка 7а), која гласи:

„7а) *знатна штета у железничком саобраћају* је штета на железничким возилима, инфраструктури или животној средини у износу од најмање 150.000 евра и исказује се и у динарској противвредности;”

После тачке 22), додаје се тачка 22а), која гласи:

„22а) *тешко повређено лице у железничком саобраћају* је свако повређено лице које је хоспитализовано дуже од 24 сата због последица несреће, искључујући сваки покушај самоубиства;”.

У ставу 2. после тачке 3) додаје се тачка 3а), која гласи:

„3а) извештај подразумева привремени или коначни извештај;”.

Тачка на крају тачке 7) замењује се тачком и запетом.

После тачке 7), додаје се тачка 8), која гласи:

„8) *безбедносна препорука од глобалног значаја у ваздушном саобраћају* је безбедносна препорука која се односи на системски недостатак који може да доведе до понављања незгоде са значајним последицама на глобалном нивоу и која захтева благовремено реаговање у циљу унапређења безбедности.”.

Члан 2.

У члану 5. став 5. после речи: „истрагу” реч: „и” брише се, а после речи: „достављају” реч: „надлежном” брише се.

Члан 3.

Члан 13. мења се и гласи:

„Члан 13.

Главни истражитељ, помоћници главног истражитеља, остали запослени у Центру, као и друга лица која учествују у истрази дужни су да се током обављања послова придржавају препорука за безбедно обављање истих, како не би угрозили своје здравље или здравље других лица у складу са законима којима се уређује безбедност и здравље на раду.”.

Члан 4.

У члану 16. став 1. тачка 3) мења се и гласи:

„3) ваздухоплови, укључујући оне који су испоручени у саставним деловима, при чему је најмање 51% задатака израде и састављања обавио аматер или непрофитно удружење аматера, за сопствене потребе и без било којег комерцијалног циља;”.

Тач. 5), 6) и 7) мењају се и гласе:

„5) авиони чија мерљива брзина слома узгона или најмања стална брзина летења приликом слетања не прелази 65 km/h калибрисане брзине (CAS), хеликоптери, једрилице и једрилице са погоном или падобрани с погоном који немају више од два седишта и чија максимална маса на полетању (МТОМ), која је одређена у држави чланици, не прелази:

(1) 300 kg, за копнене авионе/хеликоптере/падобране са погоном/једрилице са погоном, једноседе, или

(2) 450 kg, за копнене авионе/хеликоптере/падобране са погоном/једрилице са погоном, двоседе, или

(3) 330 kg, за амфибије или хидроавионе/хеликоптере једноседе ако је њихова максимална маса на полетању кад се користе као хидроавиони/хеликоптери и као копнени авиони/хеликоптери испод њихових МТОМ ограничења, или

(4) 495 kg, за амфибије или хидроавионе/хеликоптере двоседе ако је њихова максимална маса на полетању, кад се користе као хидроавиони/хеликоптери и као копнени авиони/хеликоптери, испод њихових МТОМ ограничења, или

(5) 475 kg, за копнене авионе двоседе опремљене падобранским системом за безбедно заустављање авиона који је монтиран на носачу авиона, или

(6) 315 kg, за копнене авионе једноседе опремљене падобранским системом за безбедно заустављање авиона који је монтиран на носачу авиона;

6) жироплани једноседе и двоседе с максималном масом на полетању која не прелази 600 kg;

7) балони и ваздушни бродови са једним или два места и максималном пројектованом запремином не већом од 1200 m³ у случају покретања врућим ваздухом и не већом од 400 m³ у случају покретања другим гасом;”.

Тачка на крају тачке 10) замењује се тачком и запетом.

После тачке 10) додају се тач. 11. и 12, које гласе:

„11) привезани ваздухоплови без погона којима дужина веза не прелази 50 m и при чему:

(1) МТОМ ваздухоплова, укључујући и терет, не прелази 25 kg,

(2) у случају ваздухоплова лакших од ваздуха максимална пројектована запремина ваздухоплова не прелази 40 m³;

12) привезани ваздухоплови са МТОМ не већом од 1 kg.”.

Члан 5.

У члану 17. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Центар може да учествује у раду међународних организација за истраживање удеса и озбиљних незгода, пружи или затражи помоћ, пренесе део или цео истражни поступак на надлежне органе за истраживање удеса и озбиљних незгода других држава, као и да прихвати део или цео истражни поступак који је покренуо надлежни орган за истраживање удеса и озбиљних незгода других држава, у складу са међународним уговорима и обавезама Републике Србије. Ови облици сарадње не могу да угрозе независност истраге.

У случају да на територији друге државе дође до удеса и озбиљних незгода ваздухоплова који је произведен у Републици Србији, или је регистрован у Републици Србији или се користи од стране корисника регистрованог у Републици Србији, или посада поседује дозволу издату од стране цивилне ваздухопловне власти Републике Србије, Центар може да учествује у истражном поступку посредством овлашћеног представника. Овлашћеног представника представљају главни истражитељ, или главни истражитељ за ваздушни саобраћај или други запослени Центра којег одређује главни истражитељ, о чему Центар обавештава надлежан орган за истраживање удеса и озбиљних незгода друге државе. Овлашћени представник прати ток истраге и може да оде на место удеса или озбиљне незгоде. Центар може да именује једног или више саветника који ће помагати овлашћеном представнику у току истраге.”

У ставу 4. речи: „става 3.” замењују се речима: „ст. 2. и 3.”.

Члан 6.

Члан 20. став 2. мења се и гласи:

„Истражни поступак у ваздушном саобраћају води главни истражитељ за ваздушни саобраћај. Уколико главни истражитељ за ваздушни саобраћај није у могућности или је спречен да води истражни поступак, главни истражитељ одређује стручно лице које ће истражни поступак да спроведе.”

Члан 7.

У члану 21. став 1. мења се и гласи:

„Ако страни ваздухоплов претрпи удес, озбиљну незгоду или незгоду за коју се може покренути истрага у складу са чланом 16. став 3. овог закона, на територији Републике Србије, Центар о томе обавештава надлежни орган државе у којој је ваздухоплов регистрован, државе корисника ваздухоплова, државе произвођача ваздухоплова, државе пројектовања ваздухоплова, Европску комисију, EASA, Међународну организацију цивилног ваздухопловства, друге државе које могу да буду заинтересоване, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) и надлежне органе држава чији су се држављани налазили у ваздухоплову.”

Члан 8.

У члану 22. став 2. после речи: „Обавештење о удесу или озбиљној незгоди, као и” додаје се реч: „коначни”.

Члан 9.

У члану 23. став 3. тачка 7) речи: „ Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат)” замењују се речју: „Директорат”.

Члан 10.

У члану 25. ст. 7. и 9. реч: „завршног” замењује се речју: „коначног”.

Члан 11.

У члану 26. став 1. тачка 6) мења се и гласи:

„6) нацрти извештаја или саопштења о току истраге;”.

Став 2. мења се и гласи:

„Ови подаци могу да се укључе у привремени извештај, саопштења о току истраге или коначни извештај и његове прилоге само кад су битни за анализу удеса или озбиљне незгоде, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности и законом којим се уређује заштита тајности података.”.

Члан 12.

Назив члана и члан 27. мењају се и гласе:

„Коначни извештај

Члан 27.

Свака истрага завршава се коначним извештајем о истрази који по облику и садржини одговара врсти и тежини удеса или озбиљне незгоде.

Пре објављивања коначног извештаја на достављени предлог радне групе сагласност даје главни истражитељ Центра.

Коначни извештај о истрази садржи непосредне чињенице о удесу или озбиљној незгоди, записник о истрази и испитивању, анализу и закључке, предузете мере и препоруке за унапређење безбедности. Коначни извештај о истрази не садржи податке о личности.

Коначни извештај о истрази мора бити доступан јавности, али не и идентитет лица која су учествовала у удесу или озбиљној незгоди и не може да указује на одговорност или кривицу учесника.

У коначном извештају о истрази је гарантована анонимност сваког појединца који је учествовао у истрази.

Центар објављује коначни извештај о истрази у најкраћем могућем року, али не дужем од 12 месеци од датума када се догодио удес, озбиљна незгода или незгода у складу са чланом 16. овог закона.

Уколико не постоји могућност објављивања коначног извештаја у року од 12 месеци, Центар ће објавити саопштење о току истраге са евентуалним препорукама за унапређење безбедности.

Ако држава која спроводи истрагу не објави коначан извештај или саопштење о току истраге у року од 12 месеци од датума када се догодио удес, озбиљна незгода или друга незгода за коју је држава покренула истрагу, а Република Србија је држава

која учествује у истрази у складу са чланом 17. став 2. овог закона, Центар може захтевати, у писаној форми, да држава која спроводи истрагу да сагласност Центру да објави изјаву која се тиче безбедносних аспеката у вези са удесом или озбиљном незгодом за коју се води истрага, ако је таква информација доступна. Ако држава која спроводи истрагу да сагласност или не одговори у року од 30 дана, Центар може објавити изјаву након консултације са осталим државама учесницама у истрази.

Центар доставља коначни извештај заједно са безбедносним препорукама странама на које се препоруке односе, министарству, Директорату, надлежним органима заинтересованих других држава и међународним организацијама у складу са међународним стандардима и препорученом праксом и објављује га на интернет презентацији Центра.

Центар може, ако сматра да је потребно, да изда привремени извештај о току истраге, посебно ако се истим објављује безбедносна препорука од глобалног значаја.

Центар сваке године, најкасније до 30. септембра текуће године, објављује годишњи извештај о свом раду за протеклу годину, који садржи податке о истрагама спроведеним у протеклој години, анализи нивоа безбедности у односу на несреће у ваздушном саобраћају, о донетим безбедносним мерама и препорукама које су биле предузете.

Ако се током истраге укаже потреба, Центар може да тражи коментаре од одговарајућих органа држава на које ће се извештај односити, укључујући и међународне организације, а путем њих и имаоца дозволе за обављање ваздухопловно-техничке делатности пројектовања за пројектовање ваздухоплова, произвођача ваздухоплова и корисника, при чему су дужни да садржај консултација чувају као пословну тајну.

Пре објављивања коначног извештаја, Центар доставља извештај надлежним органима на које се коначни извештај односи, укључујући и међународне организације, а путем њих и имаоца дозволе за обављање ваздухопловно-техничке делатности пројектовања за пројектовање ваздухоплова, произвођача ваздухоплова и корисника који могу да дају своје мишљење и ставове о истрази и извештају, при чему су дужни да садржај комуникације чувају као пословну тајну.

Податке из коначног извештаја, са безбедносним препорукама, Центар уноси у базу података о удесима и озбиљним незгодама у ваздушном саобраћају.

База података о удесима и озбиљним незгодама у ваздушном саобраћају садржи податке који се односе на чињеничне информације у вези незгоде са историјатом лета, податке о повредама, оштећењима на ваздухоплову, штети проузрокованој трећим лицима, податке о посади без уношења личних података, податке о ваздухоплову, његовој опреми и погонској групи, податке о терену места несреће, податке о месту полетања, метеоролошке податке, стање на месту несреће, податке који се односе на трагање и спасавање, анализу несреће, непосредне и посредне узроке незгоде, као и безбедносне препоруке. База података не садржи податке о личности.

Центар има неометан приступ бази догађаја коју води Директорат.

Министар ближе прописује садржину коначног извештаја о истрази удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају као и садржину и начин вођења базе података о удесима и озбиљним незгодама.”

Члан 13.

Члан 28. мења се и гласи:

„Члан 28.

Центар издаје безбедносне препоруке на основу анализе података и резултата спроведене истраге. Након консултација са свим заинтересованим субјектима, Центар може у било којој фази истраге удеса или озбиљне незгоде да изда безбедносне препоруке са мерама за које сматра да их је неопходно што пре предузети ради побољшања безбедности у ваздушном саобраћају. Безбедносне препоруке се могу издати и на основу студије или анализе различитих истрага или других послова које Центар обавља у складу са овим законом. Центар може да изда безбедносна препорука ако је Република Србија земља учесника у истражном поступку у координацији са државом која води истрагу.

Препорука из става 1. овог члана не може бити основ за утврђивање кривице или одговорности за удес или озбиљну незгоду.

Безбедносне препоруке се, уз пропратно писмо, достављају надлежним органима и организацијама у Републици Србији, надлежним органима и организацијама других заинтересованих држава, као и међународним организацијама, а ако је препорука од глобалног значаја она се, заједно са обавештењем о предузетим мерама, доставља Међународној организацији цивилног ваздухопловства.

Ако је Република Србија учесница у истражном поступку, Центар може да изда безбедносна препорука у координацији са истражним органима државе која води истрагу.

Безбедносне препоруке не могу да буду основ за утврђивање кривице или одговорности за удес или озбиљну незгоду.

Надлежни органи, односно организације у Републици Србији којима су упућене безбедносне препоруке су дужни да потврде пријем препоруке и да у року од 90 дана од пријема препорука доставе Центру обавештење о мерама које су предузели или планирају да предузму, као и о роковима за њихово предузимање, ако је то применљиво.

Ако надлежни орган, односно организација сматра да није потребно предузети мере у циљу спровођења безбедносних препорука, у обавештењу које доставља Центру мора да наведе разлоге за то.

Центар у року од 60 дана од пријема обавештења из става 6. овог члана, обавештава надлежни орган, односно организацију да ли сматра обавештење одговарајућим, уз образложење ако сматра да су предложене мере неодговарајуће или ако се не слаже са одлуком пошљалоца да поводом безбедносних препорука не предузима никакве мере.

Центар води евиденцију о безбедносним препорукама које је издао и одговорима које су надлежни органи и организације доставили поводом тих препорука.

Министар ближе прописује начин спровођења поступка за праћење безбедносних препорука.”

Члан 14.

У члану 29. став 2. реч: „завршног” замењује се речју: „коначног”.

Члан 15.

У члану 30. ст. 5. и 6. мењају се и гласе:

„Железнички превозници, управљач, друга укључена лица и Дирекција ако има сазнања, морају без одлагања да обавесте Центар о несрећи или незгоди у железничком саобраћају. Центар одлучује, без одлагања, а најкасније два месеца након пријема пријаве о несрећи или незгоди, да ли ће покренути истрагу.

Министар ближе прописује поступак и начин пријављивања несрећа и незгода у железничком саобраћају као и образац пријаве.”

Члан 16.

У члану 31. став 2. тачка 7) после речи: „превозници” додају се речи: „лица задужена за одржавање.”

Став 3. брише се.

Члан 17.

После члана 31. додају се називи чланова и чл. 31а и 31б, који гласе:

„Обавеза поверљивости и заштита информација

Члан 31а

Сва документа, подаци и докази морају се користити искључиво за потребе истраживања несрећа у железничком саобраћају и у друге сврхе се не могу користити и не могу бити уступљени другим органима, правним или физичким лицима.

Центар и било које физичко или правно лице које је позвано да учествује у истрази, су дужни да у складу са законом којим се уређује заштита података о личности и законом којим се уређује тајност података, обезбеде тајност података и заштиту анонимности учесника несрећа и незгода и сведока.

Центар може у коначан извештај унети све податке до којих дође у току истраге, осим података који се односе на заштиту података о личности учесника у истрази несреће, учесника у несрећи и незгоди и сведока.

Сви подаци прикупљени током истраге, могу да се укључе у саопштења или коначни извештај о несрећи само кад су битни за анализу несреће, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности и законом којим се уређује заштита тајности података.

Заштита и чување доказа

Члан 31б

Центар у сарадњи са надлежним органима, железничким превозницима, управљачем инфраструктуре и другим укљученим лицима, обезбеђује сигурно поступање са доказима и предузима мере за заштиту и чување доказа потребних за истрагу несреће или незгоде.

Сигурно поступање са доказима подразумева пописивање, изузимање, чување и заштиту доказа од оштећења, приступа неовлашћених лица, крађе и кварења свих доказа који би могли бити уклоњени, избрисани, изгубљени или уништени.”

Члан 18.

Чл. 32–35. мењају се и гласе:

„Истражни поступак

Члан 32.

Ако се несрећа или незгода догоди на граничним објектима између Републике Србије и друге државе или у њиховој близини, надлежни органи за истраживање несрећа или незгода тих држава могу се договорити да истрагу изврши једно од њих или да истрагу изврше заједно. У случају договора да истрагу врши надлежни орган за истраживање несреће или незгоде једне државе, надлежном органу за истраживање несреће или незгоде друге државе се омогућава учешће у истрази и неометана заједничка употреба резултата.

Надлежни орган за истраживање несреће или незгоде друге државе се позива да учествује у истрази, ако је у догађају учествовао железнички превозник са седиштем у тој држави и које је добило лиценцу у тој држави и ако је у догађају учествовало возило које је регистровано или се одржава у тој држави.

Надлежним органима за истраживање несрећа и незгода друге државе потребно је омогућити приступ подацима и доказима неопходним како би могли да ефикасно учествују у истрази, уз поштовање националних закона који се односе на судске поступке.

Центру се дају потребна овлашћења, да може, када се то од њега тражи, помоћи у прикупљању доказа за истражно тело друге државе. Центру је потребно омогућити приступ подацима и доказима неопходним како би могао да ефикасно учествује у истрази, уз поштовање националних закона који се односе на судске поступке.

Центар сарађује са Европском агенцијом за железнице (ERA), када истрага укључује возила која је одобрила Европска агенција за железнице (ERA) или железничка предузећа која су сертификована од стране Европске агенције за железнице (ERA). Сарадња обухвата међусобну размену свих потребних информација и докумената.

Центар обезбеђује сва средства потребна за обављање истраге. С обзиром на природу несреће или незгоде, Центар може обезбедити и стручна лица која имају оперативни и стручно знање и искуство за помоћ при истрази.

Истражни поступак у железничком саобраћају води главни истражитељ за железнички саобраћај. Уколико главни истражитељ за железнички саобраћај није у могућности или је спречен да води истражни поступак, главни истражитељ одређује стручно лице које ће истражни поступак спровести. Одредбе члана 20. овог закона које се односе на радну групу Центра, примењују се и на истражни поступак у железничком саобраћају.

Истрага се спроводи на начин који обезбеђује да сви учесници у несрећи или незгоди, имају могућност саслушања, односно давања изјава о догађају.

Управљачи, железнички превозници, Европска агенција за железнице (ERA), Дирекција, жртве и њихови сродници, власници оштећене имовине, произвођачи, надлежни органи за истраживање несреће или незгоде, представници особља и корисника морају бити редовно обавештени о истрази и њеном току.

Лица из става 9. овог члана могу да дају своје мишљење и ставове о истрази и да пруже релевантне техничке информације у циљу побољшања квалитета извештаја о истрази.

Центар и други надлежни органи морају окончати увиђај на месту несреће или незгоде у најкраћем могућем року, тако да управљач може што пре поправити оштећену инфраструктуру и успоставити железнички саобраћај.

Центар може затражити стручну или техничку помоћ од истражних органа других држава или Европске агенције за железнице (ERA).

Министар ближе прописује начин спровођења поступка истраживања несрећа и незгода у железничком саобраћају које врши Центар.

Извештаји Центра о истрагама несрећа и незгода у железничком саобраћају

Члан 33.

О истрази несреће или незгоде, Центар сачињава коначан извештај у облику и структури према врсти и озбиљности несреће или незгоде, као и значају утврђеном у истрази. У извештају наводи циљеве истраге и по потреби безбедносне препоруке.

Извештај из става 1. овог члана нарочито садржи непосредне чињенице о догађају, записник о истрази, анализу и закључке, предузете мере и препоруке. Извештај не садржи податке о личности.

Центар објављује коначан извештај у најкраћем могућем року, али не дужем од 12 месеци од несреће или незгоде. Ако коначни извештај не може да буде објављен у року од 12 месеци, Центар ће објавити информацију најмање једном годишње од настанка несреће, са појединостима о напретку истраге и свим постављеним безбедносним питањима.

Центар доставља извештај заједно са безбедносним препорукама управљачу инфраструктуре, железничком превознику, Дирекцији, министарству, као и другим заинтересованим странама.

Центар сваке године, најкасније до 30. септембра, објављује годишњи извештај за протеклу годину о истрагама обављеним у протеклој години, о датим безбедносним препорукама и мерама које су биле предузете у складу са раније датим препорукама.

Податке из коначног извештаја, са безбедносним препорукама, Центар уноси у базу података о несрећама и незгодама у железничком саобраћају. База података о несрећама и незгодама у железничком саобраћају садржи непосредне чињенице о догађају, анализу и закључке, предузете мере и препоруке. База података не садржи податке о личности.

Центар, у сарадњи са Европском агенцијом за железнице (ERA), успоставља програм експертских провера (Peer review), којима се прати његова ефективност и независност. Центар објављује програм експертских провера као и годишњи извештај о програму наглашавајући препознате предности и предлоге за побољшање.

Извештаји о експертским проверама достављају се свим истражним органима и Европској агенцији за железнице (ERA). Ови извештаји се објављују на добровољној основи.

Центар је дужан да трајно чува коначне извештаје о несрећама или незгодама као и сав материјал прикупљен током истраге несреће или незгоде у облику у коме их је током истраге сам прибавио или добио од надлежних органа, железничких превозника, управљача инфраструктуре и других укључених лица или у неком другом облику погодном за архивирање и чување у складу са законом.

Министар ближе прописује садржину коначног извештаја о истрагама несрећа и незгода у железничком саобраћају.

Информације које је потребно послати министарству и Европској агенцији за железнице (ERA)

Члан 34.

Центар мора у року од седам дана од дана доношења одлуке о почетку истраге обавестити министарство и Европску агенцију за железнице (ERA) о почетку истраге. У обавештењу се наводи датум, време, место и врста озбиљне несреће и њене последице у погледу смртних исхода, повреда и материјалне штете.

Центар доставља министарству коначне извештаје о истрази и годишњи извештај из члана 33. ст. 4. и 5. овог закона.

Центар доставља Европској агенцији за железнице (ERA) коначне извештаје о истрази и годишњи извештај.

Центар доставља извештаје из ст. 2. и 3. овог члана најкасније у року од 15 дана од завршетка.

Безбедносне препоруке

Члан 35.

Центар издаје безбедносне препоруке на основу анализе података и резултата спроведене истраге.

Безбедносна препорука коју изда Центар не може бити основ за утврђивање кривице или одговорности за несрећу или незгоду.

Препоруке се упућују Европској агенцији за железнице (ERA), Дирекцији, а у случају када је то потребно и другим органима и организацијама у Републици Србији, као и заинтересованим органима и организацијама других држава и међународним организацијама.

Дирекција предузима мере да се безбедносне препоруке узму у обзир, као и да се поступи по њима.

Органи и организације из става 3. овог члана, осим органа и организација других држава и међународних организација дужни су да предузму потребне мере у циљу да се безбедносне препоруке Центра узимају у обзир на одговарајући начин и, у зависности од случаја, поступају по њима.

Органи и организације из става 3. овог члана којима су упућене безбедносне препоруке осим органа и организација других држава и међународних организација, дужни су да поднесу периодично извештај Центру о мерама које су предузете или планиране да се предузму на основу безбедносних препорука издатих претходних година, а најкасније до 30. јуна текуће године.

Министар ближе прописује начин спровођења поступка за праћење безбедносних препорука."

Члан 19.

У члану 42. после става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Уколико главни истражитељ за водни саобраћај није у могућности или је спречен да води истражни поступак, главни истражитељ одређује стручно лице које ће истражни поступак спровести."

Члан 20.

У члану 51. став 2. тачка 7) мења се и гласи:

„7) не достави обавештење о мерама које су предузели или планирају да предузму по издатим безбедносним препорукама (члан 28. став 6);"

Тачка 9) мења се и гласи:

„9) ако не омогући Центру слободан приступ месту несреће или незгоде до умешаних возила, инфраструктурних објеката или на било који начин ограничи Центру приступ доказима у вези настале несреће или незгоде (члан 31. став 2. тач. 1)–4);"

После тачке 9) додају се тач. 9а)–9г), које гласе:

„9а) ако без одобрења Центра на било који начин ремети место настанка несреће или незгоде (члан 31. став 2. тачка 2));

9б) ако на захтев Центра не достави информације о учесницима и сведоцима у несрећи или незгоди (члан 31. став 2. тач. 5) и 6));

9в) ако на захтев Центра не омогући добијање документације о лицима, возилима, инфраструктури и/или постројењима, као и друге податке у вези са несрећом или незгодом (члан 31. став 2. тачка 7));

9г) уништава, прикрива или мења доказе у вези са несрећом или незгодом (члан 31б);"

Тачка 11) мења се и гласи:

„11) ако не поднесе Центру извештај о предузетим или планираним мерама на основу безбедносних препорука у железничком саобраћају (члан 35. став 6);"

Члан 21.

У члану 52. речи: „Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице – заповедник брода или лице које га замењује, други чланови посаде и друга физичка лица ако" замењују се речима: „Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:"

Тачка 7) мења се и гласи:

„7) не достави обавештење о мерама које су предузели или планирају да предузму по издатим безбедносним препорукама (члан 28. став 6);"

Рокови за доношење подзаконских аката

Члан 22.

Подзаконски прописи за извршење овог закона биће донети у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи донети до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 23.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије".

1445

На основу члана 140. Устава Републике Србије и члана 7. Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије („Службени гласник РС", бр. 88/09 и 36/18),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о изменама Одлуке о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије

1. У тачки 1. Одлуке о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије („Службени гласник РС", бр. 94/19 и 16/23) подтачка 1.4. брише се.

Подтачке 1.6–1.12. бришу се.

Подтачке 1.16–1.18. бришу се.

Подтачка 1.18а, мења се и гласи:

„1.18а Мисија Европске уније за војну помоћ Мозамбику (EUMAM Mozambique);"

2. У тачки 2. подтачка 2.4. брише се.

Подтачке 2.6–2.12. бришу се.

Подтачке 2.16–2.18. бришу се.

У подтачки 2.18а, речи: „Војна мисија Европске уније за обуку у Мозамбику (European Union Training Mission in Mozambique – EUTM Mozambique)", замењују се речима: „Мисија Европске уније за војну помоћ Мозамбику (EUMAM Mozambique)".

3. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије".

РС број 18

У Београду, 23. априла 2026. године

Народна скупштина Републике Србије

Председник,

Ана Брнабић, с.р.

1446

На основу члана 48. став 1, а у вези са чл. 41. и 42. Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС", број 129/21) и члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС", број 9/10),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о утврђивању Дворина – Мађарског гробља у селу Бања за непокретно културно добро – археолошко налазиште од изузетног значаја

1. Дворине – Мађарско гробље у селу Бања утврђује се за непокретно културно добро – археолошко налазиште од изузетног значаја.

Дворине – Мађарско гробље у селу Бања (у даљем тексту археолошко налазиште), налази се на територији општине Аранђеловац, у месту Бања.

2. Археолошко налазиште налази се на северном подножју планине Венчац, у селу Бања, удаљено непун километар од центра насеља. Смештено је на већем платоу изнад потока Поповца. У централном делу платоа откривена је црква са припратом дужине 27 m, односно 16,85 m без припрате, док је ширина цркве 14 m, а припрате, која је ужа, приближно 12 m. Грађена је ломљеним каменом, опеком и кречним малтером. Унутрашња лица зидова су обрађена тесаницима сиге, док се изглед фасада само наслућује на основу два већа тесаника сачувана на лицу места на зиду апсиде. Ширина зидова је приближно 1 m, не рачунајући сокл који је широк 0,30 m. Зидови су очувани највише 1 m или незнатно више. Централна апсида цркве је споља петострана, јужна и северна су тростране, док су изнутра све три апсиде полукружне. Главни део олтар се од запада ка истоку благо шири, тако да је потковичастог облика. Његова највећа ширина је 4,55 m, укупна дужина 6,6 m. Испред апсиде је делимично очувана зидана стопа за часну трпезу, правоугаоне основе (1,05 x 0,61 m). Проскомидија и ђаконикон су посебне просторије које су са олтаром повезане пролазима. Обе просторије се од запада ка истоку благо сужавају, што је последица ширења централног олтарског простора. Олтар и наос су били осликани, о чему сведоче мање површине фресака сачуване на зидовима и бројни фрагменти пронађени у шуту током истраживања. На основу представа лица на фрескама закључено је да је реч о фреско сликарству које се датије у трећу четвртину 14. века.

Уз северну ивицу платоа су рушевине грађевине правоугаоне основе, димензија 18,70 x 7,80 m, зидане ломљеним каменом и кречним малтером, уз местимичну употребу сиге, са приземљем укопаним у падину (подрум) и спратом који је незнатно очуван.

Око остатака срушене средњовековне цркве настало је у другој половини 18. века гробље у којем се сахрањивало и током прве половине 19. века. Гробље се великим делом простира и преко рушевина цркве. Избројано је укупно 118 надгробних обележја, типа усадника и хоризонталних надгробних плоча, међу којима су и средњовековне, у секундарној употреби. Само неколико је с натписима, опредељеним у другу половину 18. и прву половину 19. века. На овај период указују и покретни налази из гробова.

Удружење „Павле Бакић” из Аранђеловца поставило је 2009. године спомен-обележје у близини остатака цркве, које је посвећено Павлу Бакићу, српском деспоту, који је столовао на Венчацу до 1525. године (к. п. бр. 3575/2 КО Бања).

3. Граница археолошког налазишта пресеца на два места катастарску парцелу број 3644 КО Бања, у државној својини, иде делом катастарске парцеле 3660 (део пута до североисточног угла к. п. 3608/1) КО Бања, у државној својини, пружа се спољним ивицама катастарских парцела број 3575/1, 3575/2, 3575/3, 3603, 3604/1, 3604/2, 3605, 3608/1 КО Бања, у приватној својини, а обухвата катастарску парцелу број 3607 КО Бања, у јавној својини, делове катастарске парцеле број 3644 (део пута између североисточног угла к. п. 3575/1 и југоисточног угла к. п. 3575/3), 3660 (део пута до североисточног угла к. п. 3608/1) КО Бања, у државној својини, катастарске парцеле број 3575/1, 3575/2, 3575/3, 3603, 3604/1, 3604/2, 3605, 3608/1 КО Бања, у приватној својини.

Граница заштићене околине археолошког налазишта креће се спољним ивицама катастарских парцела број 3065/2, 3573/1, 3573/2, 3575/4, 3576/1, 3601, 3609, 3610, 3608/2 КО Бања, у приватној својини, деловима катастарских парцела број 3644, 3660 КО Бања, у државној својини, а обухвата катастарске парцеле број 3065/2, 3573/1, 3573/2, 3575/4, 3576/1, 3601, 3602, 3608/2, 3609, 3610 КО Бања у приватној својини; делове катастарских парцела број 3644, 3660 КО Бања, у државној својини.

У случају неслагања наведеног списка катастарских парцела и графичког прилога на коме је приказана граница споменика културе и његове заштићене околине, меродаван је Графички прилог.

4. Археолошко налазиште је у власништву више лица.

Заштићена околина археолошког налазишта је у власништву више лица.

5. Археолошко налазиште припада српско-византијском типу грађевине, какве су карактеристичне за простор Македоније и Косова и Метохије. Цркве развијене варијанте уписаног крста с куполом, троделним и троапсидалним олтаром и једновременно зиданом припратом припадају раздобљу које је у српској архитектури

започето градитељским делима краља Милутина у последњој деценији 13. века, а окончано 1371. године, смрћу цара Уроша, последњег владара из лозе Немањића. Изглед архитектонских остатака монументалних размера, квалитетан начин градње цркве и сликани делови зидова представљају изузетан пример стваралаштва у историјском раздобљу краја 13. и 14. века у северним крајевима средњовековне Србије.

6. Категорија археолошког налазишта је културно добро од изузетног значаја (културно добро I категорије).

7. Утврђују се следеће мере заштите археолошког налазишта:

1) Ближи услови чувања, одржавања и коришћења културног добра:

- садржаје, активности и коришћење налазишта прилагодити у сврхе развоја и разумевања историјске, културне и научне вредности средњовековног наслеђа;

- обавезно очување аутентичне архитектуре средњовековног наслеђа;

- археолошко истраживање и конзерваторско-рестаураторски радови обављају се у циљу заштите, очувања, презентације и научног тумачења средњовековног наслеђа.

2) Стручне и техничке мере заштите ради обезбеђења културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе:

- радови на конзервацији и презентацији откривених објекта се могу вршити само по условима надлежног завода за заштиту споменика културе;

- презентовање обавити уз одговарајућу конзервацију, рестаурацију, физичку заштиту, као и музејску и едукативну приступачност;

- обављање редовног одржавања и уређивања археолошког налазишта, редовно чишћење ниске и уређење високе вегетације.

3) Начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности:

- изградња инфраструктуре и помоћних објекта обавља се у циљу заштите и презентације археолошког налазишта и по условима надлежног завода за заштиту споменика културе;

- опремити археолошко налазиште одговарајућим информативним, едукативним и интерактивним средствима.

4) Ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом:

- забрана неовлашћеног прикупљања површинских археолошких налаза;

- конзервација, реконструкција и други радови на археолошком налазишту изводе се на основу пројекта заштите културног наслеђа.

5) Ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намене појединих културних добара:

- промена облика терена дозвољава се само у функцији презентације археолошког налазишта и уз одговарајућу презентацију налаза;

- забрана изградње индустријских објекта, стамбених и помоћних објекта на археолошком налазишту;

- забрана обраде земље дубоком орањем до дубине веће од 0,30 m, као и изградња канала за наводњавање;

- забрана сађења високе вегетације и пошумљавања простора;

- забрана вађења песка, шљунка, камена или земље и било која врста оштећења археолошког налазишта;

- забрана просипања, одлагања и привременог или трајног депоновања отпадних и штетних материја – хемијски агресивних, експлозивних, отровних и радиоактивних.

6) Уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

Утврђују се следеће мере заштите заштићене околине археолошког налазишта:

1) Ближи услови чувања, одржавања и коришћења културног добра:

- обавезно очување аутентичности окружења археолошког налазишта;

2) Стручне и техничке мере заштите ради обезбеђења културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе.

3) Начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности:

– изградња инфраструктуре је дозвољена само у функцији заштите и презентације налазишта и по условима надлежног завода за заштиту споменика културе;

4) Ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом:

– забрана неовлашћеног прикупљања површинских археолошких налаза;

5) Ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намене појединих културних добара:

– промена облика терена дозвољава се само у функцији презентације археолошког налазишта;

– забрана изградње индустријских објеката, стамбених и помоћних објеката;

– забрана обраде земље дубоким орањем до дубине веће од 0,30 m, као и изградња канала за наводњавање;

– забрана сађења високе вегетације и пошумљавања простора, осим на парцелама које су под шумом;

– забрана вађења песка, шљунка, камена или земље и било која врста оштећења археолошког налазишта;

– забрана просипања, одлагања и привременог или трајног депоновања отпадних и штетних материја – хемијски агресивних, експлозивних, отровних и радиоактивних.

6) Уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

8. Саставни део ове одлуке је Графички приказ основе археолошког налазишта и његове заштићене околине са објектима који се у њој налазе, са катастарским и земљишнокњижним подацима.

9. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 19

У Београду, 23. априла 2026. године

Народна скупштина Републике Србије

Председник,

Ана Брнабић, с.р.

ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА ДВОРИНЕ – МАЂАРСКО ГРОБЉЕ У СЕЛУ БАЊА

ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ОСНОВЕ АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА
И ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ СА СВИМ ОБЈЕКТИМА КОЈИ СЕ У ЊОЈ НАЛАЗЕ

ЛЕГЕНДА

———— ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА

- - - - - ГРАНИЦА ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА

0 25 50 75 100 m

1447

На основу члана 48. став 1, а у вези са чл. 41. и 42. Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС”, број 129/21) и члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС”, број 9/10),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о утврђивању мера заштите, граница заштићене околине и мера заштите заштићене околине споменика културе Црква св. Ахилија у Ариљу, непокретног културног добра од изузетног значаја

1. Утврђују се мере заштите, границе заштићене околине и мере заштите заштићене околине споменика културе Црква св. Ахилија у Ариљу (у даљем тексту: споменик културе) који се налази на територији општине Ариље, у Ариљу.

Споменик културе је Одлуком Скупштине СРС број 29 од 29. марта 1979. године („Службени гласник СРС”, број 14/79) утврђен за непокретно културно добро – споменик културе од изузетног значаја за Републику Србију.

2. Споменик културе лежи на заравни, издигнутој изнад страних долина река Моравице и Рзава, око које се током 19. и 20. века развила савремена варошица Ариље, седиште истоимене општине. Обухвата парохиску цркву посвећену св. Ахилију, најзначајнију сачувану грађевину некадашњег епископског/митрополиског манастира, археолошке налазе – остатке срушених манастирских зграда и обзиља подизаних од краја 13. до 17. века, као и старијих здања (античког светилишта и манастира из византијског времена). У правцу југоистока, средином 19. века подигнуте су две зграде народног неимарства: школа над остацима куле из 14. века, адаптирана за потребе савремене Галерије, у којој је изложен део покретних археолошких налаза и конак породице Поповић (по предању Јована Мићића), који је демонтиран. Зграде црквене општине, звоника и трпезарије изграђене су током 20. века југоисточно од цркве. Током 20. века око цркве се формира најстарији део варошице Ариље. Највреднији објекти из тог периода су: Зграда библиотеке, Соколски дом, као и бројне приватне куће и занатске радње. После Другог светског рата у централном делу овог простора формира се Трг партизана на ком је подигнут споменик Борцима Револуције 1941–1945. године.

Објекти у оквиру граница споменика културе су у различитим стањима. Они од значаја за саму целину су у добром стању.

3. Граница споменика културе се крећу спољним ивицама катастарских парцела бр. 452/1, 448/1 до улице Браће Вукотић, 25/2, 55/1, 25/22, 25/31, 25/32, 25/8, 25/9, 69, 65 и 61 КО Ариље, а обухвата катастарске парцеле бр: 25/2, 25/8, 25/9, 25/21, 25/22, 25/31, 25/32, 58/1, 58/2, 61, 62, 65, 448/1, 448/4, 448/5, 448/6, 452/1, 452/2, 452/3 К.О. Ариље у јавној својини и бр. 55/1, 55/2, 56/1, 56/2, 56/3, 59, 60, 69 и 448/3 К.О. Ариље у приватној својини.

Граница заштићена околина споменика културе се крећу спољним ивицама катастарских парцела бр. 448/1 до улице Браће Вукотић, 25/2, 25/1, 25/3, 25/10, 25/24, 25/23, 25/22, 25/31, 25/32, 25/8, 25/9, 69, 75, 455, 76/2, 76/3, 76/1, 80/1, 81/3, 81/4, 81/6, 82/2, 83/6, 83/5, 83/4, 83/3, 452/1, 84/3, 84/8, 456/1, 52/4, 54, 53/2, 51/1, 51/4, 49/3, 49/2, 50, 48/34, 48/1 до улице Трг братства јединства КО Ариље, а обухвата катастарске парцеле бр: 25/1, 25/3, 25/10, 25/23, 25/24, 25/27, 48/1, 49/1, 51/1, 52/2, 52/3, 53/2, 54/1, 54/3, 64/1, 64/2, 66, 67/1, 68, 72/2, 73, 75, 76/2, 81/2, 81/3, 81/4, 81/5, 82/2, 83/5, 83/6, 84/3, 455, 456/1 К.О. Ариље, у јавној својини; катастарске парцеле бр. 48/34, 48/47, 48/48, 49/2, 49/3, 50, 51/4, 54/2, 67/2, 71/2, 74, 76/1, 76/3, 80/1, 83/3, 83/4, 448/2 К.О. Ариље, у приватној својини и катастарска парцела 81/6 К.О. Ариље у мешовитој својини.

У случају неслагања наведеног списка катастарских парцела и графичког прилога на коме је приказана граница споменика културе и његове заштићене околине, меродаван је Графички прилог.

4. Објекти и катастарске парцеле у границама споменика културе су у власништву више лица.

Заштићена околина споменика културе је у власништву више лица.

5. Средњовековна црква посвећена св. Ахилију једина је сачувана грађевина некадашњег манастира окружена остацима археолошки истражених и презентованих здања овог вишеслојног локалитета: римског светилишта југозападно од цркве, датованог у 2. век на основу нађеног новчића цара Трајана; зидова са западне и југозападне стране из времена постојања двобродне рановизантијске или византијске цркве исте посвете над којом је изграђена данашња црква; остатака зграда и утврде српског епископског/митрополиског манастира с краја 13. и 14. века око цркве са северне и североисточне, западне и југозападне стране; пирга и сувог рова из друге половине 14. века, југоисточно од цркве. Остаци трпезарије и конака из прве половине 17. века откривени су на западној и источној страни.

Постојећој цркви ретке посвете епископу Ахилију из Ларисе у Тесалији, претходила је мања, двобродна црква из византијског времена, посвећена истом патрону и саграђена у раздобљу од 6. до 10. века, уз коју је постојало насеље. После стицања српске црквене независности, том од раније угледном црквеном средишту, архиепископ Сава I (Немањић) доделио је статус манастирског седишта моравичке епископије 1220. године. Византијска црквица срушена је током 13. века, а краљ Драгутин обновио ју је као већу, репрезентативну задужбину на својој територији. То се збило, по свој прилици, убрзо после Дежевског сабора (1282) и поделе власти са братом Милутином, а осликавање фрескама окончано је до 1296/97. године. Драгутиновим ктиторством над манастиром Ариље Моравичка епископија добила је долично седиште.

По издизању Српске цркве у ранг патријаршије 1346. године, Моравичка епископија стекла је статус митрополије. Столеће касније, са турским освајањима и страдањима манастира, средином 15. века седиште митрополије премештено је из Ариља у недалеки моравски Градац (Чачак). О обнови манастирског живота после поновног успостављања Пећке патријаршије (1557) данас сведоче трагови конака који су у то време били прислоњени уз бокове цркве и дуж западне фасаде.

Под повољнијим приликама седиште митрополије враћено је у изнова обновљени манастир у првој половини 17. века, али је већ столеће касније, за време аустро-турског рата 1737–1739. године, митрополија коначно била укинута, а црква напуштена, о чему сведоче записи путника утребани у фреске у олтару. После Првог српског устанка Турци су, за одмазду, напуштену и већ девастирану цркву претворили у коњушницу и додатно оштетили фреске.

Ариљска црква изнова почиње да служи тек 1833. године, и то као парохиска, а тај статус задржала је до данас. Њен велики приложник у то доба био је рујански кнез Јован Мићић, предводник ужичких устаника и повереник кнеза Милоша, који је поконио многе богослужбене књиге и обредне предмете и саградио свој конак у њеној непосредној близини. Нови иконостас, данас изложен у згради трпезарије, насликао је пожаревачки сликар Живко Павловић, а престоне иконе охридски зограф Никола Јанковић (1847). Средином 19. века (1848) на остацима пирга и доцније звонаре подигнута је прва ариљска школа (данашња Галерија).

Током друге половине 19. и прве половине 20. века, црква је мењала изглед, па је калота кубета, међу ретким сачуваним на некој цркви из 13. века, добила најпре купасту, а потом „барокну” капу, која је 1934. замењена полукружном, иако је тек при конзерваторским радовима после Другог светског рата њено теме спуштено на оригиналну висину.

После првих санационих радова педесетих година 20. столећа, уследили су систематски истраживачки и конзерваторски радови Републичког завода за заштиту споменика културе – Београд, током којих је архитектура цркве враћен првобитни изглед у мери у којој је то било могуће (у периоду од 1971. до 1996. године), сликарство је конзервирано и рестаурирано, а археолошким истраживањима откривена је и презентована просторна целина средњовековног манастира са свим градитељским фазама.

Једнобродна куполна црква св. Ахилија, подељена на троделни олтарски простор, наос и припрату, припада групи рашких храмова развијеног типа. Њена средишња полукружна апсида видљива је споља, док су бочне утопљене у раван источног зида. Проскомидија, ђаконикон и правоугаоне певнице уз поткуполни простор покривени су заједничким кровом на једну воду и дају том делу грађевине изглед тробродне базилике. Горњу конструкцију чине сводови у комбинацији са луцима од којих су неки надвишени и благо преломљени у темену. Оловни кровни покривач

не прати линију сводова, већ је двоводни. Већу висину грађевине у односу на остале рашке храмове, неимари су постигли издизањем плитких припољних лукова у два нивоа у поткуполном простору, са коцкастим постолем над којим се издиже кубе високог ваљкастог тамбура. Унутрашњост је доста мрачна јер је осветљава мали број прозорских отвора: по два на бочним фасадама, три на источној и шест на тамбуру куполе. Убрзо по изградњи, вероватно крајем 13. века, дозидана јој је пространа спољна припрата, која је донекле нарушила склад пропорција првобитне грађевине.

Фасаде су вертикално рашчлањене дубоким пиластрима повезаним слепим луцима и низовима слепих аркадица, које повезују и лезене на источној фасади, кубичном постолу и колонете на тамбуру. Вертикална и хоризонтална подела не одговара унутрашњој подели простора, те на неким местима (на апсиди и певницама) прозори пресецају пиластре. Једноставним и доследним архитектонским украсом остварено је стилско јединство грађевине, изведено по узору на италијанске, по свој прилици ломбардијске романичке цркве 12. века, односно њихов одјек на архитектуру Приморја, одакле су дошли ариљски неимари. Претпостављено је да су се могли угледати на једну од угледнијих црквених грађевина источнојадранске обале, дубровачку катедралу, судећи по моделу изведеном у сребру, који показује њен изглед из 12. века.

Лица зидова грађена су прецизно тесаним каменом и омалтерисана ружичастим или светлоокерним малтером по којем су у фреско-техници извучене црвене траке, које имитирају правилно смењивање камена и опеке, византијски слог, који ће у српским земљама превладати у наредном периоду. Сликани украс фасада, настао вероватно у време подизања спољне припрате, делимично је сачуван само на тамбуру и коцкастом постолу.

На основу фреско-натписа из прстена тамбура закључено је да је живопис довршен до 1296–1297. године. Време настанка зидног сликарства довршеног на прелазу епоха, одредило га је као спој монументалног стила 13. века у својој маниристичкој, силазној фази, и новог, названог ренесанса Палеолога, заступљеног у наговештајима. Творци програма живописа посебно су истакли околност да је реч о владарској задужбини и епископском седишту галеријом историјских портрета представника највише световне и духовне власти. Мајстори из Солуна извели су фреске, а сродна дела традиционалнијег стила срећу се на широком простору од Атике, преко Македоније, до Србије. Првобитно је покривао око 850 m², а сачувано је нешто више од половине осликаних површина, око 500 m², највише у припрати, а мање у олтарском простору и наосу. У спољној припрати преостало је само Христово попрсеје у луњети над улазом на јужном зиду из прве трећине 14. века.

Гробница уз јужни зид припрате приписује се патрону цркве светом Ахилију из Ларисе, а на супротној страни постављен је саркофаг над гробом епископа моравичког Меркурија, који је вероватно бринуо о подизању цркве.

Око цркве се током 19. и 20. века развијала варошица. У непосредној близини цркве налазе се два објекта народног неимарства подигнута у бондручној конструкцији средином 19. века: стара школа и конак Поповића. Зграда старе школе, данас адаптирана у градску Галерију, подигнута је из 1848. године на остацима средњовековног пирга. Конак породице Поповић, по предању конак Јована Мићића подигнут је средином 19. века. Због лошег стања је демонтиран и треба да буде враћен на своје првобитно место уз Трг партизана. Током 20. столећа изграђене су југоисточно од цркве зграда црквене општине са звоником и трпезарија. Крајем 19. и у првој половини 20. века изграђене су и Зграда библиотеке, Соколски дом, као и бројне приватне куће и занатске радње. После Другог светског рата у централном делу овог простора формира се Трг партизана на ком је подигнут споменик Борцима Револуције 1941–1945. године.

Овај споменик културе значајан је као владарска задужбина и језгро манастира епископског/митрополијског ранга, а према својим историјским, архитектонским и сликарским особеностима црква св. Ахилија спада међу највредније српске сакралне грађевине 13. века, док презентовани остаци манастирског комплекса из различитих историјских периода приказују промене настајале током његових седам векова трајања.

6. Категорија споменика културе је културно добро од изузетног значаја (културно добро I категорије).

7. Утврђују се следеће мере заштите споменика културе:

1) Ближи услови чувања, одржавања и коришћења културног добра;

- очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, габарита, облика и нагиба кровова, свих конструктивних и декоративних елемената и оригиналних материјала цркве св. Ахилија;
- очување изворне просторне структуре и археолошких остатака средњовековног манастирског комплекса;
- очување изворног изгледа, габарита, облика и нагиба кровова, свих конструктивних и декоративних елемената и оригиналних материјала Старе школе;
- реконструкција демонтираног конака породице Поповић (Јована Мићића);
- археолошка истраживања јужног и југоисточног сектора рова око пирга.

2) Стручне и техничке мере заштите ради обезбеђивања културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе;

- редовно праћење стања и одржавање споменика културе и објеката у његовим границама, инфраструктуре, слободног простора, стања материјала и конструкција, угрожености од влаге, противпожарне сигурности и других опасности које могу угрожити споменик културе;
- у циљу заштите, очувања и презентације на споменику културе се предвиђају истраживачки и конзерваторско-реставраторски радови;
- забрана радова и радњи који могу, посредно или непосредно, проузроковати промену облика, изгледа или особености споменика културе;
- уређење простора споменика културе може се предузети само према условима и уз сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;
- урбанистичко и комунално уређење, хортикултурно опремање, неговање декоративне флоре и редовно одржавање простора порте у функцији споменика културе.

3) Начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности;

- дозвољена је обнова постојећих објеката у постојећим габаритима према условима и уз сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;
- дозвољава се увођење функционалног и декоративног осветљења и постављање информативних табли и дигиталних водича са подацима о споменику културе уз одобрење надлежне установе за заштиту непокретних културних добара.

4) Ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом;

- за објекте у јавној својини у складу са одредбама Закона о јавној својини;
- забрана коришћења простора споменика културе на начин који није у складу са његовом природом, наменом и значајем или на начин који може довести до његовог оштећења.

5) Ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намена појединих културних добара;

- забрана постављања јавних споменика и спомен-обележја у порти данашње цркве св. Ахилија, односно на простору некадашњег средњовековног манастира;
- трасирање електро и ТТ водова се дозвољава искључиво подземним путем уз археолошки надзор;
- изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова дозвољени су само уз претходно обезбеђење заштитних археолошких ископавања и одговарајућу презентацију налаза;
- забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
- забрана нове градње у оквиру простора споменика културе. Изузетак могу представљати строго ограничене интервенције, у служби афирмације и рехабилитације градитељског наслеђа и амбијента. Евентуална градња нових објеката може бити искључиво за потребе унапређења презентације споменика културе, а према условима и уз сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;
- за све појединачне захтеве у погледу интервенција у простору споменика културе морају се добити услови и сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;

– забрана радова и активности које угрожавају статичку стабилност споменика културе и других објеката;

– забрана градње или постављања објеката трајног или привременог карактера који својом наменом, волуменом или габаритом могу угрожити или деградирати споменик културе;

– забрана постављања средстава за оглашавање и телекомуникационих антена у оквиру споменика културе.

6) Уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

– уклањање објеката трајног или привременог карактера, који својом наменом, габаритом, волуменом или обликом угрожавају и деградирају простор споменика културе.

Утврђују се следеће мере заштите заштићене околине споменика културе:

1) Ближи услови чувања, одржавања и коришћења заштићене околине споменика културе:

– очување карактеристичних урбаних својстава и амбијенталних вредности у заштићеној околини споменика културе;

– очување урбане матрице и уличне регулације као и затечене парцелације. Препарцелација је могућа уз сагласност надлежне установе заштите непокретних културних добара;

– третирање постојећих објеката у заштићеној околини по принципима интегративне заштите и целовитости заштићене зоне у смислу форме, обликовања и материјализације;

– редовно праћење стања и одржавање заштићене околине споменика културе, његове инфраструктуре, слободног простора, противпожарне сигурности и других опасности које могу угрожити споменик културе;

– вођење електро и ТТ водова подземним путем.

2) Стручне и техничке мере заштите ради обезбеђивања заштићене околине споменика културе од пропадања, оштећења, уништења и крађе;

– дозвољена је обнова постојећих објеката или замена појединих објеката новим истих хоризонталних и вертикалних габарита, уз одобрење надлежне установе заштите непокретних културних добара;

– усклађивање нове изградње са постојећом хоризонталном и вертикалном регулацијом у обухвату заштићене околине споменика културе;

– урбанистичко и комунално уређење заштићене околине споменика културе;

– забрана радова или радњи који могу, посредно или непосредно проузроковати промену облика, изгледа или особености споменика културе и његове заштићене околине.

3) Начин обезбеђивања коришћења и доступности заштићене околине споменика културе целине јавности;

– дозвољава се постављање расвете и информативне табле са подацима о споменику културе уз одобрење надлежне установе за заштиту непокретних културних добара.

4) Ограничења и забране у погледу располагања заштићеном околином споменика културе и његове употребе, у складу са законом;

– за објекте у јавној својини у складу са одредбама Закона о јавној својини.

5) Ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намена појединих културних добара;

– ограничења у погледу коришћења максималних вредности урбанистичких параметара из планских докумената, као и очување коефицијената заузетости парцела као вид амбијенталне заштите;

– забрана градње или постављања објеката трајног или привременог карактера, који својом наменом, габаритом, волуменом или обликом могу угрожити или деградирати споменик културе, његову сагледивост и целокупност његових споменичких вредности и визура;

– забрана извођења радова, предузимања активности и коришћења заштићене околине, као и промене намене терена, на начин који би угрозио споменик културе или њену заштићену околину;

– забрана извођења радова којима се врши промена облика или нагиба терена у обухвату заштићене околине споменика културе;

– за све појединачне захтеве у погледу интервенција у обухвату заштићене околине споменика културе морају се добити услови и сагласност надлежне установе заштите непокретних културних добара;

– забрана постављања средстава за оглашавање и телекомуникационих антена у оквиру парцела заштићене околине споменика културе.

6) Уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра:

– уклањање објеката трајног или привременог карактера, који својом наменом, габаритом, волуменом или обликом угрожавају и деградирају простор споменика културе.

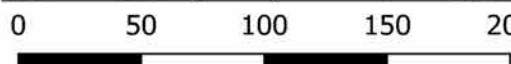
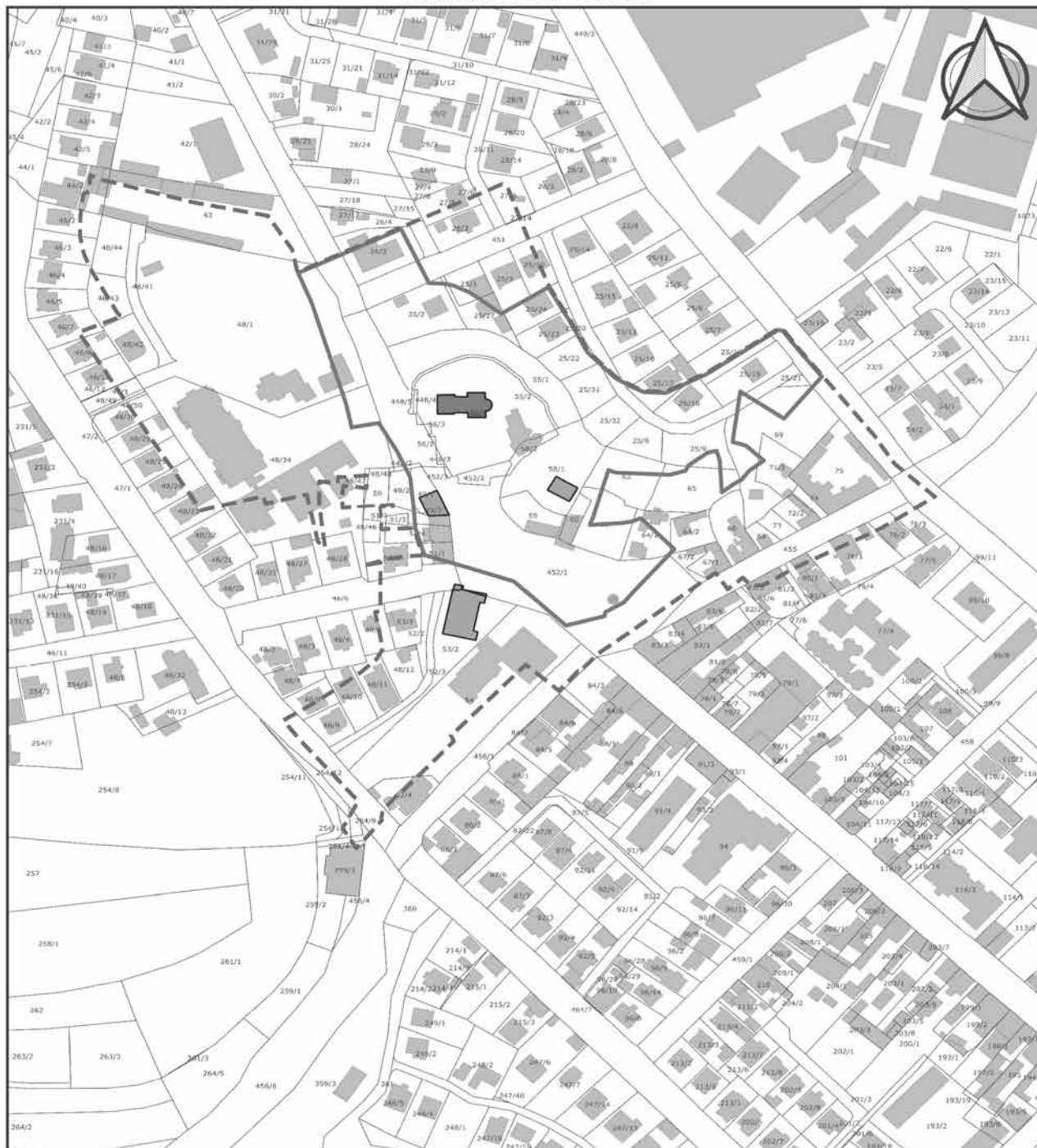
8. Саставни део ове одлуке је Графички приказ основе споменика културе и његове заштићене околине са објектима који се у њој налазе, са катастарским и земљишнокњижним подацима.

9. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 20
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије
Председник,
Ана Брнабић, с.р.

ГРАНИЦА СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ ЦРКВА Св. АХИЛИЈА У АРИЉУ
ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ОСНОВЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ И ЊЕГОВЕ ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ СА ОБЈЕКТИМА
КОЈИ СЕ У ЊОЈ НАЛАЗЕ

ЛЕГЕНДА:

- ГРАНИЦА СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
- ГРАНИЦА ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
- ЦРКВА Св. АХИЛИЈА
- ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ ОД ЗНАЧАЈА

1448

На основу члана 48. став 1, а у вези са чл. 41. и 42. Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС”, број 129/21) и члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС”, број 9/10),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

**о утврђивању мера заштите, граница заштићене
околице и мера заштите заштићене околине
археолошког налазишта Царичин град, непокретног
културног добра од изузетног значаја**

1. Утврђују се мере заштите, границе заштићене околине и мере заштите заштићене околине археолошког налазишта Царичин град (у даљем тексту: археолошко налазиште), које је Решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НР Србије, број 257/49 од 12. фебруара 1949. године, утврђено за археолошко налазиште и Одлуком Скупштине Савезне Републике Србије број 29 од 29. марта 1979. године („Службени гласник СРС”, број 14/79) утврђено за непокретно културно добро од изузетног значаја за Републику Србију. Археолошко налазиште се налази у атару села Штулац, на територији општине Лебана и на територији Парка природе „Радан”. Окружују га улице Цара Јустинијана и Царице Теодоре.

2. Археолошко налазиште лежи на издуженој и узвишеној стени уоквиреној са источне, западне и северне стране Царичинском и Свињаричком реком. Прва истраживања археолошког налазишта су започела 1912. године и са прекидима трају до данас. Сматра се да рушевине Царичиног града представљају остатке некада значајног регионалног центра под називом Јустинијана Прима. Реч је о метрополи коју је у првој половини шестог века, подигао цар Јустинијан I (527–565) са жељом да овековечи родни крај. Град је, према замислима цара, био предодређен да постане седиште префекта преторије Илирик и да као нова престоница добије ранг архиепископије са јурисдикцијом над целом Дачком дијецезом и провинцијом Македонијом II. Почетком седмог века, неколико деценија после оснивања, Јустинијанова задужбина је напуштена услед упада Словена и престанка византијске управе практично над целим Илириком.

Град је био утврђен са три прстена бедема изграђених од камена и опеке који су уоквиривали три целине: Акропол, Горњи град и Доњи град. Утврђени део града, површине око осам хектара, био је у функцији заштите јавних објеката и важних државних институција, као што су црква и војска. Око урбаног језгра даље се развијало пространо подграђе са радионичарским центрима.

Заравњени плато Акропоља опасан је бедемом ојачаним кулама. Цео простор подељен је на два дела централном улицом са портицама постављеном у оси североисток-југозапад. На јужној половини подигнута је катедрална црква са крстионицом и консигнаторијумом, док се на северном делу налазио комплекс од три грађевине, у литератури познат као Епископски двор.

Најразвијенију целину на Царичином граду представља Горњи град опасан бедемом са кулама, на чијем је највишем, северозападном делу подигнут Акропол као засебна целина. Јужна капија брањена истуреним петоугаоним кулама, представљао је главни улаз у Горњи град преко које се одвијао главни саобраћај, док су за пешаке биле одређене потерне смештене са супротних страна кула. Западни тракт јужног бедема истражен је са унутрашње стране до угаоне куле – водоторња. У овом резервоару вода се акумулирала и даље спроводила системом оловних цеви ка северном делу Горњег града. Средишњи део Горњег града представљао је кружни трг, где су се украшале главне градске комуникације, које су делиле фортификацирану површину на четири неједнака дела. Око трга, тријумфалног карактера, као и дуж улица са покривеним тремовима подигнут је низ грађевина различитих намена као што су објекти култног (базилика са криптом, базилика подно Акропоља, крстообразна базилика), управног (седиште војног команданта гарнизона), трговачког и јавног карактера.

Доњи град изграђен је на издуженом заравњеном платоу који је опасан бедема са кулама, а са јужне, лако приступачне стране заштићен је и великим одбрамбеним ровом. На овом простору налази се једна од најрепрезентативнијих грађевина на Царичином Граду, базилика са трансептом, која се од осталих објеката издваја својим добро очуваним подним мозаицима. Ради се о тробродној цркви са нартексом и атријумом. Зидови базилике били су богато украшени мермерним плочама, зидним мозаицима, као и фрескама. Поред ње, наслоњена на северни портик источне улице, подигнута је двојна базилика, једноставног плана са две дугачке просторије неједнаких дужина, које се завршавају полукружним апсидама и правоугаоним предворјем. Највећи објекат на Царичином граду представља велика градска цистерна квадратног облика, оквирних димензија 40 x 40 m, подигнута између западног бедема Доњег града и јужне улице. Северно од цистерне и подно јужног бедема Горњег града, налазе се мале терме. Поред низа јавних и сакралних објеката у Доњем граду постојала је и четврт са низом приватних објеката. Откривене куће, од којих су многе имале спрат, показују сву разноврсност стамбене архитектуре.

Ван градских бедема се, на равном платоу са јужне стране града и на благим падинама са источне и западне стране, развило подграђе, које је са јужне приступачне стране имало велики одбрамбени ров, а са северне и источне бедем у сухозиду. У оквиру подграђа, али и ван њега, истражено је неколико сакралних објеката и јавних грађевина. Ван града, испод саме источне капије Доњег града истражене су терме, јужно је била триконхална базилика, а ван брањеног простора, на јужном платоу, једнобродна црква.

Уз обале река које окружују локалитет налазили су се занатски центри, па су тако код Свињаричке реке констатоване цигларске пећи, док су поред Царичинске вероватно биле пећи за топљење руде. На Царичинској реци налазе се остаци бране-моста лучне основе, чији зидови, затварају ток реке између западних падина града и мањег ћувика са источне стране, на коме се налазило утврђење. Ова фортификација је једна у низу које су штитиле приступ граду.

Царичин град је имао и решено снабдевање питком водом преко Акведукта, који је био дуг око 20 km, чији извор је каптиран подно Петрове горе на Радану и који је изузетно дело тадашњег времена. Развијени систем акведукта и водоснабдевања археолошког налазишта са бројним објектима везаним за чување и дистрибуцију воде, као и археолошки истражена два објекта терми, сведоче да је Царичин град био једна од метропола рановизантијског света.

Поред одбрамбеног система града, који се састојао од неколико прстенова градских бедема са око 40 кула, ровова, палисада, постојао је и спољашњи систем фортификација, који су чинили: утврђење на брду Свети Илија, утврђење Горње градиште у селу Свињарица, затим оно на локалитету Градиште у Секицолу и кула осматрачница на потесу Кулиште Језеро. Овако организован фортификациони прстен пружао је са свих страна добру заштиту утврђеном граду.

Стање архитектуре, мозаика и изложене архитектонске пластике Царичиног града неадекватно је за археолошко налазиште од изузетног значаја за Републику Србију. Већина конзерваторских радова на локалитету датирају у период између 1975. и 1985. године. На готово свим објектима, било да су изведени конзерваторско-рестаураторски радови или не, евидентирана су мања и већа оштећења и неопходни су рестаураторски радови али и редифинисање презентације истих.

3. Граница археолошког налазишта се креће спољним ивицама катастарских парцела КО Штулац, општина Лебана, бр. 1296, 1297, 1298, 1299, 4933, 1300, затим прелази локални пут, катастарску парцелу бр. 4934/1, до места на коме се спајају катастарске парцеле бр. 1324 и 1316, наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 1316, 1368, 1385, 1386, 1387, 1388, 1404, где прелази Царичинску реку, катастарску парцелу бр. 4925, до места на коме се спајају катастарске парцеле бр. 2260/1 и 1734, потом наставља десном обалом реке, катастарска парцела бр. 4925, до катастарске парцеле бр. 1131, коју окружује спољном ивицом, након које наставља уз десну обалу Царичинске реке до ушћа Свињаричке реке, катастарска парцела бр. 4924, и прати леву обалу Свињаричке реке до катастарске парцеле бр. 1296. Археолошко налазиште обухвата катастарске парцеле бр. 1103, 1104, 1105, 1107, 1110, 1111, 1112, 1245, 1250, 1275, 1280, 1281, 1344 КО Штулац, општина Лебана, у

државној својини, катастарске парцеле бр. 925, 962, 965, 972, 975, 1016, 1034, 1059, 1067, 1073, 1080, 1084, 1085, 1269, 1299, 1300, 1324, 4924, 4925, 4931, 4933 КО Штулац, општина Лебане, у јавној својини и катастарске парцеле бр. 924, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 963, 964, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 973, 974, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047/1, 1047/2, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055/1, 1055/2, 1056, 1057, 1058, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1081, 1082, 1083/1, 1083/2, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093/1, 1093/2, 1094/1, 1094/2, 1095, 1096, 1097, 1099, 1100, 1101, 1102, 1106, 1108, 1109, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194/1, 1194/2, 1195/1, 1195/2, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229/1, 1229/2, 1230, 1231, 1232/1, 1232/2, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1246, 1247, 1248, 1249, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1276, 1277, 1278, 1279, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 142, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451/1, 1451/2, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479 КО Штулац, општина Лебане, у приватној својини.

Граница заштићене околине археолошког налазишта се креће од тромеђа катастарских парцела бр. 1 КО Секицол, општина Лебане и катастарских парцела бр. 1951 и 3091 КО Каменица, општина Бојник и прати спољне ивице катастарских парцела КО Каменица бр. 1951, 2202, 2201, 2200, 2194, 2193/2, 2192, 2170, 2166, 2162, 2161 и 2160, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 3089, прати његову јужну ивицу до катастарске парцеле бр. 2095 и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 2095, 2080 и 2078 до некатегорисаног пута, катастарске парцеле бр. 142 КО Секицол, општина Лебане, где прелази у КО Секицол, општина Лебане. Граница затим прати западну страну пута, катастарска парцела бр. 142, до некатегорисаног пута, катастарска парцела бр. 1379, пресеца овај пут на ивици катастарске парцеле бр. 502, те наставља јужном страном пута, катастарска парцела бр. 1379, до тромеђе катастарских парцела бр. 250, 1379 КО Секицол, општина Лебане и катастарске парцеле бр. 41 КО Ново Село, општина Лебане. На овом тромеђу граница прелази у КО Ново Село, прати западну ивицу некатегорисаног пута, катастарска парцела бр. 41, до катастарске парцеле бр. 1033, те спољне ивице катастарских парцела бр. 1033, 1049, 1050, 1008, 1003, 1015, 1007, 1006, 1005, 1004, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2426, до катастарске парцеле бр. 1184 и прати спољне ивице катастарских парцела бр. 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1199 и 2234. На граници катастарске парцеле бр. 2234 са некатегорисаним путем, катастарском парцелом бр. 4564, КО Прекопчелица, општина Лебане, граница прелази у нову катастарску општину, КО Прекопчелица, општина Лебане, и креће се спољним ивицама катастарских парцела бр. 4564, 1481/1 и 1481/2. На овом месту, граница

пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 4566, до катастарске парцеле бр. 1636 и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 1636, 1637, 1638, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 4569, до катастарске парцеле бр. 1641 и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 1641, 1642 и 1650, где прелази у катастарску општину, КО Штулац, општина Лебане, и креће се спољним ивицама катастарских парцела бр. 1594, 4929, 1578, 1577, 1576, 1575, прелази регионални пут, катастарску парцелу бр. 4928, до катастарске парцеле бр. 1552, и прати спољне ивице катастарских парцела бр. 1552, 1551, 1550, 1549, 1548 и 1545. Граница затим пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 4932, до катастарске парцеле бр. 1163 и наставља да прати спољне ивице катастарских парцела бр. 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, спаја се са Царичинском реком, катастарском парцелом бр. 4925, прати њену десну обалу до катастарске парцеле бр. 1734, где пресеца реку до катастарске парцеле бр. 1404, те наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 1404, 1388, 1387, 1386, 1385, 1368 и 1316. Код катастарске парцеле бр. 1316 граница пресеца локални пут, катастарску парцелу бр. 4934/1, до катастарске парцеле бр. 1301, прати њену спољну ивицу и наставља западном страном пута, катастарска парцела бр. 4934/1, до некатегорисаног пута, катастарска парцела бр. 4941, чију северну страну прати до краја спољне ивице катастарске парцеле бр. 2597. На овом месту граница пресеца локални пут, катастарску парцелу бр. 4941, до катастарске парцеле бр. 2622, где наставља да прати спољне ивице катастарских парцела бр. 2622, 2649, 2648, 2647, 2646, 2654, 2655, 2657, 2658, 2659, 2660, 2681, 2691, 2856, 2853, 2852, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 4942, до катастарске парцеле бр. 2707 и затим наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 2707, 2719, 2741, 2744 и 2756. Граница даље пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 4943 до катастарске парцеле бр. 2807 и прати спољне ивице катастарских парцела бр. 2807 и 2806, затим пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 4944/2, до катастарске парцеле бр. 2786, те прати спољне ивице катастарске парцеле бр. 2786. На граници где се спајају спољне ивице катастарских парцела бр. 2786 КО Штулац и бр. 2296 КО Свињарица, граница прелази у нову катастарску општину, КО Свињарица, општина Лебане, и прати спољне ивице катастарских парцела бр. 2296, 2295 и 2367, пресеца локални пут, катастарску парцелу бр. 2679, до катастарске парцеле бр. 2249 и наставља да прати катастарске парцеле бр. 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255 и 2256. Граница затим пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2248, до катастарске парцеле бр. 2409, и онда наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 2409, 2410 и 2416, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2420, до катастарске парцеле бр. 2422, чијом спољном ивицом иде до катастарске парцеле бр. 37, КО Лалиновац, општина Лебане, где прелази у другу катастарску општину, КО Лалиновац, општина Лебане. Затим наставља спољном ивицом катастарске парцеле бр. 37, прелази некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 3454, до катастарске парцеле бр. 38, и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 38, 138, 137, 136, 127, 126, 124, 121, 120, 117, 116, 113, 112, 109, 108 и 819, прелази некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 3452, до катастарске парцеле бр. 824 и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 823 и 825, пресеца реку, катастарску парцелу бр. 2659, до катастарске парцеле бр. 1024, КО Бачевина, општина Лебане и прелази у нову катастарску општину, КО Бачевина, општина Лебане. Граница наставља спољном ивицом катастарске парцеле бр. 1024, до некатегорисаног пута, катастарске парцеле бр. 2675, који пресеца код катастарске парцеле бр. 2655, и наставља јужном страном пута до катастарске парцеле бр. 1942, те спољним ивицама катастарских парцела бр. 1942, 1941, 1940, 1982, 1983, 1978, 1979, 1982, 1984, 1939, 1936, 1935, 1933 и 2675. Граница затим пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2674, до катастарске парцеле бр. 1991, и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 1991, 2028, 2031, 2037, 2039 и 2040, прелази некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2673, до катастарске парцеле бр. 2049, наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 2049, 2048, 2219, 2220, 2223, 2224, 2228 и 2229, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2673, до катастарске парцеле бр. 1781, затим наставља ивицама катастарских парцела бр. 1781, 1779, 1778, 1777, 1776 и 1774, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2672, до катастарске

парцеле бр. 1673 и наставља јужном страном пута, катастарска парцела бр. 2672, до катастарске парцеле бр. 1741, где наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 1741 и 1740, где прелази у нову катастарску општину, КО Слишане, општина Лебане. У овој катастарској општини граница наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 7769, 7766, 7765, 7763, 7762, 7761, 7753, 7752, 7751, 7750, 7748, 7747, 7745, 7743, 7357, 7356, 7355, 7354, 7353, 7352, 7351, 7350, 7349, 7348, 7347, 7346, 7344, 7343, 7342, 7341, 7337, 7336, 7335, 7334, 7330, 7329, 7328, 7326, 7325, 7324, 7953, 6898, 6899, 6900, 6901, 6900, 6906, 6907, 6920, 6889, 6890, 6885, 6883, 6884, 6851, 6848 и 6847, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 7950, до катастарске парцеле бр. 5496, наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 5496, 5498, 5499, 5500, 5502, 5503, 5512, 5517, 5518, 5519, 5520, 5521, 5522, 5523, 5524, 5525, 5526, 5527, 5528, 5529, 5530, 5576, 5577, 5578, 5001 и 5000, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 7951, до катастарске парцеле бр. 5663, прати спољне ивице катастарских парцела бр. 5662, 5659, 5665, 5666, 5667, 5668, 5673, 5674, 5676, 5677, 5678, 5685, 5690, 5689 и 5762, пресеца регионални пут, катастарску парцелу бр. 7943, до катастарске парцеле бр. 5768 и наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 5768, 5772, 5773, 5776, 5777, 5778, 5781, 5784, 5785, 5786, 5790, 5791, 5793, 5794, 5801, 5802, 5805, 5806, 5821, 5839, 5844, 5843, 5845, 5856, 5861 и 4, до катастарске парцеле бр. 3156 КО Боринце, општина Бојник, где прелази у другу катастарску општину, КО Боринце, општина Бојник. Граница у КО Боринце, прати спољне ивице катастарских парцела бр. 3156, 3153, 3151, 3144, 3142, 3139, 3138, 3137, 3128, 3132, 3105, прелази некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 3203, до катастарске парцеле бр. 3052 и наставља спољном границом катастарских парцела бр. 3052, 3054, 3059, 3060, 3063, 3064, 3068, 3069, 3071, 3075, 3077, 3082, 2440 и 1, где прелази у другу катастарску општину, КО Ображда, општина Бојник, у којој обухвата спољне ивице катастарске парцеле бр. 1/3. Граница даље прелази у катастарску општину Магаш – Добра вода, и наставља спољном ивицом катастарске парцеле бр. 2177/1, прелази некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2186/2, на месту где се овај пут спаја са некатегорисаним путем, катастарском парцелом бр. 2160, и пружа се северном страном пута, катастарска парцела бр. 2160, до катастарске парцеле бр. 4131, где прелази у нову катастарску општину, КО Ивање, општине Бојник. Од катастарске парцеле бр. 4131 граница прати спољне ивице катастарских парцела бр. 4131, 4128, 4126, 4117, 4116 и 4126, пресеца некатегорисани, пут, катастарску парцелу бр. 10, на месту преласка у другу катастарску општину, КО Ображда, општине Бојник, и наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 1/3, 93, 94, 97, 98, 101, 102, 105, 106, 109, 110, 1411, 1408, 1407, 1404, 1403, 1400, 1399, 1396, 1396, 1/3, 1372, 1371, 1370, 1364, 1368, 1/3, до катастарске парцеле бр. 1, која припада новој катастарској општини, КО Боринце, Бојник. У овој катастарској општини граница наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 1, 47, 48, 56, 57, 59, 72, 1, 2416, 2418, 2419, 2422, 2423, 2428, 2430, 2431, 2432, 2443, 2441, 3082, 3080, 3074, 3070, 3067, 3064, 3062, 3061, 3057, 3054, 3051, 3050, 3049, 3044, 3048 и 3036, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 3203, до катастарске парцеле бр. 3133, и наставља да прати спољне ивице катастарских парцела бр. 3133, 3134, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3147, 3151, 3153, 3156, до катастарске парцеле бр. 4 КО Слишане, општине Лебане, где прелази у нову катастарску општину. Граница даље прати спољне ивице катастарских парцела КО Слишане бр. 4, 3/1, 4, 6065, 6063, 6062, 6060, 6059, 6058, 6057, 6056, 6055, 6071, 6073, 6074, 4, 5883, 5882, 5881, 5876, 5875, 5862, 5860, 5859, 5843, 5842, 5783, 5782, 5781, 5778, 5777, 5776, 5773, 5772, 5768, 4946, 4947, 4948, 4949, 4951 и 4954, пресеца регионални пут, катастарску парцелу бр. 7943, до катастарске парцеле бр. 5678, прати спољне ивице катастарских парцела бр. 5678, 5677, 5676, 5674, 5673, 5668, 5664 и 5670, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 7951, до катастарске парцеле бр. 4997, и наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 4997, 5003, 5569, 5568, 5567, 5531, 5532, 5509, 5508, 5506, 5503, 5501, 5497, 5494, 5493, 5490, 5491, 5492, 5495 и 5496. Затим граница пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 7650, до катастарске парцеле бр. 6893 и наставља спољном ивицом катастарских парцела бр. 6893, 6906, 6900 и 6896, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 7953, до катастарске парцеле бр. 7244, наставља спољном ивицом

катастарских парцела бр. 7244, 7245, 7243, 7242, 7241, 7240, 7239, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 7953, до катастарске парцеле бр. 7331, и прати јужну страну пута, катастарска парцела 7953, до катастарске парцеле бр. 1739 КО Бачевина, општина Лебане где прелази у нову катастарску општину, КО Бачевина. Граница се наставља спољним ивицама катастарских парцела бр. 1739, 1738 и 1737, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 1731, до катастарске парцеле бр. 1715, наставља да прати спољне ивице катастарских парцела бр. 1715, 1713, 1712, 1711, 1710, 1709/1, 1709/2, 1708, 1706, 1705, 1704, 1703, 1702 и 1701, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 1696, до катастарске парцеле бр. 1683, креће се спољним ивицама катастарских парцела бр. 1683, 1673, 1672/1, 1821, 1786, 1785, 2672, 2045, 2047, 2046, 2673, 2042, 2040, 2037, 2036, 2033, 2023, 2031 и 2029, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 1920, до катастарске парцеле бр. 1921, наставља ивицама катастарских парцела бр. 1921 и 1924, пресеца некатегорисани пут, катастарску парцелу бр. 2674, и прати његову источну страну до укључења на регионални пут, катастарска парцела бр. 2667. Граница затим прати јужну страну регионалног пута, катастарска парцела бр. 2667, КО Бачевина, општина Лебане, затим јужну страну регионалног пута, катастарска парцела бр. 2673, КО Свињарица, општина Лебане, потом јужну страну локалног пута, катастарска парцела бр. 184, КО Штулац, општина Лебане, којом улази у нову катастарску општину, КО Штулац, општина Лебане, прати јужну страну регионалног пута, катастарска парцела бр. 4927, до катастарске парцеле бр. 311, где прелази регионални пут, катастарску парцелу бр. 4927, и наставља се источном страном локалног пута, катастарска парцела бр. 89, до катастарске парцеле бр. 68, где наставља да прати спољне ивице катастарских парцела бр. 68, 69, 70, 71 и 72, прелази поток, катастарску парцелу бр. 4924, и прати десну страну потока (катастарска парцела бр. 4924, КО Штулац, општина Лебане, катастарска парцела бр. 1387, КО Секидол, општина Лебане, катастарска парцела бр. 3347, КО Мијајлица, општина Бојник), до катастарске парцеле бр. 1 КО Секидол, општина Лебане. Заштићена околина археолошког налазишта обухвата катастарске парцеле бр. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63/1, 63/2, 64, 65, 66, 67, 63/1, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 298, 299, 300, 301, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440/1, 440/2, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 452, 453, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514/1, 514/2, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567/1, 567/2, 568/1, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575/1, 575/2, 576/1, 576/2, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859,

860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328/1, 1328/2, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1360, 1363, 1364, 1365/1, 1365/2, 1366/1, 1366/2, 1367, 1368, 1375/1, 1375/2, 1376/1, 1376/2, 1377, 1378 КО Секицол у приватној својини; катастарске парцеле бр. 29, 303, 354, 355, 356, 357, 358, 371, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 469, 470, 515, 556, 815/2, 842/1, 842/2, 867, 1344, 1345/1, 1358, 1359, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374/1, 1374/2, 1389 КО Секицол у државној својини; катастарске парцеле бр. 106, 284, 334, 451, 487, 499, 500, 592, 815/1, 1345/2, 1361, 1362, 1380, 1381, 1382, 1383 КО Секицол у јавној својини; катастарске парцеле бр. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 120, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 1005, 1006, 1007, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2371, 2372, 2373, 2374, 2376, 2377, 2379, 2380, 2381, 2382, 2384, 2385/1, 2385/2, 2386/1, 2386/2, 2390, 2392 КО Ново Село у приватној својини; катастарске парцеле бр. 2387, 2388, 2389, 2394, 2395 КО Ново Село у државној својини; катастарске парцеле бр. 18, 1004, 1008, 1033, 1045, 1168, 2259 КО Ново Село у јавној својини; катастарске парцеле бр. 1084, 1111, 1155, 1156, 2378, 2391, 2393 КО Ново Село у јавној/приватној својини; катастарске парцеле бр. 818, 819, 820, 821, 822, 822, 823, 824, 826, 827/1, 827/2, 827/3, 827/4, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841/1, 841/2, 841/3, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877/1, 877/2, 878, 879, 880, 881, 882, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944/1, 944/2, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958/1, 959, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411/1, 1411/2, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481/2, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552,

1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1580, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1617, 1621, 1628, 1629, 1630, 1631/1, 1631/2, 1632/1, 1632/2, 1633/1, 1633/2, 1634 КО Прекопчелица у приватној својини; катастарску парцелу бр. 883 КО Прекопчелица у државној својини; катастарске парцеле бр. 825/1, 825/2 КО Прекопчелица у државној/приватној својини; катастарске парцеле бр. 958/2, 1397, 1435, 1481/1, 1483, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1613, 1614, 1615, 1616, 1618, 1619, 1620, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1635, 1636, 1637, 1638, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 4565, 4566 КО Прекопчелица у јавној својини; катастарске парцеле бр. 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243/1, 243/2, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 305, 306/1, 306/2, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364/1, 364/2, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543/1, 543/2, 544/1, 544/2, 545/1, 545/2, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572/2, 572/4, 573/1, 573/2, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587/2, 588/1, 588/2, 588/3, 588/4, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661/1, 661/2, 662/1, 662/2, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761/1, 761/2, 761/3, 736, 764, 765/1, 766, 767, 768, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 779, 780, 781, 783, 791/1, 792/1, 793, 795, 796/1, 797, 798/1, 799, 801/2, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808/3, 809, 810, 811, 812/1, 812/2, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 899, 902, 903, 904, 905, 913, 917, 921, 922, 923, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144/1, 1144/2, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561/1, 1561/2, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573/1, 1573/2, 1574, 1575, 1576, 1577,

1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2687, 2679, 2680, 2681, 2682, 2683, 2684, 2691, 2692, 2693, 2694, 2695/1, 2695/2, 2696, 2697, 2698, 2699/1, 2699/2, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2741, 2742, 2743, 2744, 2745, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2753, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2783, 2784, 2807, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856 КО Штулац у приватној својини; катастарске парцеле бр. 433, 519, 520, 521, 587/1, 800, 808/1, 1308, 2707, 2771, 2785, 2786 КО Штулац у државној својини; катастарске парцеле бр. 216, 302/1, 302/2, 357, 484, 708, 762, 765/2, 769, 776, 777, 778, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791/2, 792/2, 794, 796/2, 798/2, 801/1, 808/2, 846, 898, 900, 901, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 914, 915, 916, 918, 919, 920, 1301, 2806, 4924, 4928, 4929, 4930, 4932, 4934/1, 4939, 4950 КО Штулац у јавној својини; катастарске парцеле бр. 491, 492, 493, 494, 495496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554/1, 554/2, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571/1, 571/2, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 644, 645, 646, 647, 649, 650, 651, 652, 654, 655, 656, 657/1, 657/2, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 684, 685, 686, 687, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 703, 705, 706, 707, 708, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 7146, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775/1, 775/2, 776, 777, 778, 779, 780, 781/1, 781/2, 782, 783/1, 783/2, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 794/1, 794/2, 795/1, 795/2, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833/1, 833/2, 834/1834/2, 834/3, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1035, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1100/2, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160,

1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182/1, 1182, 2, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277/1, 1277/2, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1364, 1365, 1366, 1368, 1369, 1370/1, 1370/2, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392/1, 1392/2, 1393/1, 1393/2, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 147, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478/1, 1478/2, 1479, 1480, 1481, 1490, 1492, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547/1, 1547/2, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1564, 1565, 1566, 1567, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627/1, 1627/2, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634/1, 1634/2, 1635, 1636, 1637/1, 1637/2, 1638/1, 1638/2, 1639/1, 1639/2, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1939, 1940, 1941, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957/1, 1957/2, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1966, 1967/1, 1967/2, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053,

2054/1, 2054/2, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060/1, 2060/2, 2061, 2062, 2063/1, 2063/2, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069/1, 2069/2, 2070, 2071, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219/1, 2219/2, 220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2267, 2268, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2285, 2296, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2421, 2422 КО Свињарица у приватној својини; катастарске парцеле бр. 642, 643, 648, 683, 702, 793, 855, 856, 1080, 1081, 1100/1, 1415, 1427, 1483, 1484, 1485, 1487, 1489, 1491, 1493, 1501, 1620, 1655, 1912, 1914, 1916, 1965, 1974, 2006, 2156, 2157, 2249, 2266, 2367 КО Свињарица у државној својини; катастарске парцеле бр. 529, 653, 704, 709, 754, 864, 1099, 1362, 1363, 1367, 1408, 1416, 1482, 1486, 1488, 1518, 1527, 1563, 1568, 1601, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1656, 1702, 1724, 1800, 1885, 1913, 1915, 1938, 1942, 1989, 2002, 2003, 2004, 2005, 2072, 2093, 2134, 2196, 2248, 2269, 2270, 2420, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2680 КО Свињарица у јавној својини; катастарске парцеле бр. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9/1, 9/2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825 КО Лалиновац у приватној својини; катастарску парцелу бр. 3452 КО Лалиновац у јавној својини; катастарске парцеле бр. 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865/1, 865/2, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923/1, 923/2, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984/1, 984/2, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021/1, 1021/2, 1022, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044/1, 1044/2, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057/1, 1057/2, 1058/1, 1058/2, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065/1, 1065/2, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092/1, 1092/2, 1093/1, 1093/2, 1094/1, 1094/2, 1095, 1096, 1097, 1098, 1100, 1101, 1102, 1103, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123,

1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1672/1, 1672/2, 1673, 1683, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709/1, 1709/2, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1774, 1776, 1777, 1778, 1779, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1821, 1921, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1935, 1936, 1939, 1940, 1941, 1942, 1978, 1979, 1982, 1983, 1984, 1991, 2028, 2029, 2031, 2032, 2033, 2036, 2037, 2039, 2040, 2042, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2219, 2220, 2223, 2224, 2228, 2229 КО Бачевина у приватној својини; катастарске парцеле бр. 965, 974, 1023, 1024, 1099, 1696, 1731, 1920, 2659, 2668, 2669, 2672, 2675 КО Бачевина у јавној својини; катастарска парцела бр. 1025 КО Бачевина у другом облику својине; катастарске парцеле бр. 4946, 4947, 4948, 4949, 4950, 4951, 4953, 4954, 4997, 4998, 4999, 5000, 5001, 5002, 5003, 5490, 5491, 5492, 5493, 5494, 5495, 5496, 5497, 5498, 5499, 5500, 5501, 5502, 5503, 5506, 5507, 5508, 5509, 5510, 5511, 5512, 5517, 5518, 5519, 5520, 5521, 5522, 5523, 5524, 5525, 5526, 5527, 5528, 5529, 5530, 5531, 5532, 5567, 5568, 5569, 5570, 5571, 5572, 5573, 5574, 5575, 5576, 5577, 5578, 5659, 5662, 5663, 5664, 5665, 5666, 5667, 5668, 5670, 6573, 5674, 5675, 5676, 5677, 5678, 5679, 5680, 5681, 5682, 5683, 5684, 5685, 5686, 5687, 5688, 5689, 5690, 5762, 5763, 5768, 5772, 5773, 5776, 5777, 5778, 5781, 5782, 5783, 5784, 5785, 5786, 5790, 5791, 5793, 5794, 5801, 5802, 5805, 5806, 5821, 5839, 5840, 5841, 5842, 5843, 5844, 5845, 5855, 5856, 5857, 5858, 5859, 5860, 5861, 5862, 5875, 5876, 5881, 5882, 5883, 6055, 6056, 6057, 6058, 6059, 6060, 6062, 6063, 6065, 6066, 6067, 6068, 6069, 6070, 6071, 6072, 6073, 6074, 6847, 6848, 6851, 6883, 6884, 6885, 6890, 6891, 6892, 6893, 6896, 6897, 6898, 6899, 6900, 6901, 6906, 6907, 6920, 7239, 7240, 7241, 7242, 7243, 7244, 7245, 7324, 7325, 7326, 7327, 7328, 7329, 7330, 7331, 7332, 7333, 7334, 7335, 7336, 7337, 7341, 7342, 7343, 7344, 7346, 7347, 7348, 7349, 7350, 7351, 7352, 7353, 7354, 7355, 7356, 7357, 7743, 7744, 7745, 7747, 7748, 7750, 7751, 7752, 7753, 7761, 7762, 7763, 7765, 7766, 7769 КО Слишане у приватној својини; катастарске парцеле бр. 3/1, 4 КО Слишане у државној својини; катастарске парцеле бр. 7943, 7951, 7953 КО Слишане у јавној својини; у Општини Бојник катастарске парцеле бр. 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979/1, 1979/2, 1979/3, 1979/4, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011/1, 2011/2, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041/1, 2041/2, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063/1, 2063/2, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077/1, 2077/2, 2079, 2080, 2093, 2094, 2095, 2160, 2161, 2162, 2163/1, 2163/2, 2164, 2165, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193/1, 2193/2, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202 КО Каменица у приватној својини; катастарске парцеле бр. 2078, 2166, 3089 КО Каменица у државној својини; катастарску парцелу бр. 1951 КО Каменица у јавној својини; катастарске парцеле бр. 2, 47, 48, 56, 57, 59, 72, 2416, 2417, 2418, 2419, 2422, 2423, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 3044, 3048, 3049, 3051, 3052, 3053, 3054, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 3067, 3068, 3069, 3070, 3071, 3074, 3075, 3077, 3078, 3079, 3080, 3082, 3128, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3141, 3142, 3144, 3145, 3146, 3147, 3150, 3151, 3153 КО Боринце у приватној својини; катастарске парцеле бр. 3036, 3105, 3156, 3203 КО Боринце у државној својини; катастарске парцеле бр. 1, 3 КО Боринце у јавној својини; катастарске парцеле бр. 9, 10 КО Ображда у државној својини; катастарске парцеле бр. 1/3, 11, 14, 15 КО Ображда у јавној својини; катастарске парцеле бр. 4116, 4117, 4119, 4120, 4121, 4122, 4123, 4124, 4125 КО Ивање у приватној својини; катастарске парцеле бр. 4126, 4127, 4128, 4129, 4130, 4131 КО Ивање у јавној својини; катастарске парцеле бр. 2160, 2161/1, 2161/2, 2163/1, 2163/2, 2163/3, 2177/1, 2177/2, 2177/3, 2177/4, 2177/5, 2177/6, 2186/1, 2186/2 КО Магаш - Добра Вода у јавној својини.

У случају неслагања наведеног списка катастарских парцела и графичког прилога на коме је приказана граница споменика културе и његове заштићене околине, меродаван је Графички прилог.

4. Археолошко налазиште је у власништву више лица.

Заштићена околнина археолошког налазишта је у власништву више лица.

5. Археолошко налазиште Царичин град представља рановизантијски град из шестог века, и једини утврђени град који је као задужбина рановизантијског цара Јустинијана (527–565) изграђен из темеља на одабраном месту, на којем пре тога није постојао град. Сачувани и истражени остаци утврђења и објеката на археолошком налазишту и у његовој непосредној околини, су изванредан архитектонски пример ранохришћанске цивилизације настале на тлу северног Илирика у врло сложеним историјским околностима. Упркос свом кратком трајању Царичин град је постао важно сведочанство о духовном животу, организацији друштва и градитељским умећима житеља рановизантијског царства. У записима ромејских хроничара провејава дивљење према овом граду као драгуљу византијске црквене и световне архитектуре, чији остаци и данас осликавају некадашњу снагу и моћ римског царства и вековима побуђују машту и легенде које су изнова преношене на нова поколења. Прокопије из Цезареје, биограф цара Јустинијана, је у својој четвртој књизи, која говори о грађевинама, описао Јустинијану Приму на следећи начин: ... „Сазидавши тамо и водовод, постиже да град непрекидно обилује непресушном водом. И много других знатних и помена достојних (грађевина) саградио је оснивач града. Није лако побројати све храмове божје, немогуће је описати све зграде за надлештва, величину трмова, лепоту тргова, чесме, улице, купатила, продавнице. Беше то просто напросто град велик и многољудан и у сваком другом погледу напредан и достојан да буде метропола читаве области. Јер до толико великог значаја се успео. Поред тога одабран је и за архиепископско седиште Илирика, пошто су остали градови изостајали за њим као првим градом по величини.” Прокопијево панегиричко писање о величини и лепоти града се можда некада чинило претераним док археолошким истраживањима није потврђено да откривени остаци архитектуре, камене пластике, подних мозаика и други многобројни налази у потпуности потврђују његове описе задужбине византијског цара. Откривене сакралне грађевине сведоче о духовном и религијском значају, док акведукт, велика цистерна и брана у подножју града говоре о изузетним инжењерским подухватима на овом простору. Све ово, Царичин град сврстава у један од најзначајнијих археолошких локалитета у нашој земљи.

6. Категорија археолошког налазишта Царичин град је непокретно културно добро од изузетног значаја за Републику Србију (културно добро I категорије).

7. Утврђују се следеће мере заштите археолошког налазишта:

1) ближе услове чувања, одржавања и коришћења културног добра:

- очување изворног изгледа остатака спољашње архитектуре објеката, као и њихових конструктивних и декоративних елемената;
- очување изворне просторне структуре археолошких остатака;
- радови на конзервацији и презентацији дозвољавају се само на основу услова и сагласности надлежне установе заштите;
- у случају потребе могућа је изградња заштитних конструкција за поједине објекте унутар археолошког налазишта;
- пројекте и лабораторе за заштитне конструкције ради служба заштите према сагледаним потребама истраживања, конзервације и презентације, исказаним кроз средњорочне и дугорочне планове заштите и презентације археолошког налазишта;
- решења о мерама техничке заштите и сагласности на пројекте доноси Министарство културе на предлог Републичког завода за заштиту споменика културе;
- изградња инфраструктуре и помоћних објеката су дозвољени у функцији заштите и презентације археолошког налазишта и то само на основу услова и сагласности надлежне установе заштите;
- радовима на инфраструктури претходе обавезна археолошка истраживања на површинама на којима ће се изводити земљани радови;
- обавезно је одржавање археолошког налазишта што подразумева редовно чишћење ниске и контролу раста високе вегетације;
- у циљу бољег функционисања и презентације археолошког налазишта могуће је увођење садржаја као што су информациони панои и обележивачи смера кретања посетилаца;

– забрана просипања, одлагања и привременог или трајног депоновања штетних материја – хемијски агресивних, експлозивних, отровних и радиоактивних и забрана изливања непречишћених отпадних вода у Царичинску и Свињаричку реку;

– забрана неовлашћеног прикупљања површинских археолошких налаза и распарчавања археолошких налаза који су део археолошког налазишта.

2) стручне и техничке мере заштите ради обезбеђивања културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе:

– редовно праћење стања и одржавање археолошког налазишта и објеката у његовим границама, инфраструктуре, слободног простора, стања материјала и конструкција, угрожености од влаге, противпожарне сигурности и других опасности које могу угрозити археолошко налазиште;

– у циљу заштите, очувања и презентације на археолошком налазишту се предвиђају истраживачки и конзерваторско-реставраторски радови;

– забрана радова и радњи који могу, посредно или непосредно, проузроковати промену облика, изгледа или особености археолошког налазишта;

– уређење простора археолошког налазишта може се предузети само према условима и уз сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;

– уређење обала и евентуалну регулацију водотокова извести тако да у што већој мери одговара природној конфигурацији терена. Уређење обала извести у природном материјалу.

3) начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности:

– дозвољава се увођење функционалног и декоративног осветљења, постављање информативних табли и дигиталних водича са подацима о археолошком налазишту уз одобрење надлежне установе за заштиту непокретних културних добара.

4) ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом:

– за објекте у јавној својини у складу са одредбама Закона о јавној својини;

– за радове и активности на непокретном културном добру и у његовој непосредној околини, потребно је прибавити услове заштите природе и сагласности у складу са Законом о заштити природе;

– забрана обраде земље дубоким орањем, ригловања земље до дубине веће од 0,30 m, као и изградња канала за наводњавање;

– забрана сађења високе вегетације и пошумљавања простора на коме се налази археолошко налазиште;

– забрана коришћења простора археолошког налазишта на начин који није у складу са његовом природом, наменом и значајем или на начин који може довести до његовог оштећења;

– омогућавање археолошких истраживања у складу са одредбама закона којима је прописана заштита непокретних културних добара.

5) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намена појединих културних добара:

– трасирање електро и ТТ водова се дозвољава искључиво подземним путем уз археолошки надзор;

– изградња инфраструктуре и извођење земљаних грађевинских радова дозвољени су само уз претходно обезбеђење заштитних археолошких ископавања и одговарајућу презентацију налаза;

– забрана нове градње у оквиру простора археолошког налазишта. Изузетак могу представљати строго ограничене интервенције, у служби афирмације и рехабилитације градитељског наслеђа и амбијента. Евентуална градња нових објеката може бити искључиво за потребе унапређења презентације археолошког налазишта, а према условима и уз сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;

– за све појединачне захтеве у погледу интервенција у простору археолошког налазишта морају се добити услови и сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;

– забрана градње или постављања објеката трајног или привременог карактера који својом наменом, волуменом или габаритом могу угрозити или деградирати археолошко налазиште;

– забрана раскопавања, рушења, преправљања, презиђивања или вршења било каквих радова који могу нарушити споменичка својства археолошког налазишта;

– забрана постављања средстава за оглашавање и телекомуникационих антена у оквиру археолошког налазишта.

б) уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра:

– забрана интервенција које би битно утицале на измену морфологије терена, а нарочито коришћење материјала из водотокова, отварање позајмишта камена и слично. Промена облика терена дозвољена је само у функцији презентације археолошког налазишта;

– третирање постојећих објеката у заштићеној околини по принципима интегративне заштите и целовитости заштићене зоне у смислу форме, обликовања и материјализације;

– редовно праћење стања и одржавање заштићене околине археолошког налазишта, његове инфраструктуре, слободног простора, противпожарне сигурности и других опасности које могу угрозити археолошко налазиште;

– вођење електро и ТТ водова подземним путем.

Утврђују се следеће мере заштите заштићене околине археолошког налазишта:

1) ближе услове чувања, одржавања и коришћења заштићене околине археолошког налазишта:

– обавезно је очување аутентичности амбијента у коме се налази археолошко налазиште;

– очување визура на Акропол археолошког налазишта;

– дозвољава се изградња и реконструкција објеката и пратеће уређење простора у циљу презентације археолошког налазишта (паркинг, пешачке стазе, санитарни чвор, објекат за прихват посетилаца), као и грађевинске интервенције на одржавању и унапређењу услова стамбених и економских објеката у насељима у заштићеној околини (Свињарица, Бачевина, Секицол, Слишане) према условима надлежне службе заштите.

2) стручне и техничке мере заштите ради обезбеђивања заштићене околине археолошког налазишта од пропадања, оштећења, уништења и крађе:

– дозвољена је обнова постојећих објеката или замена појединих објеката новим истих хоризонталних и вертикалних габарита, уз одобрење надлежне установе заштите непокретних културних добара;

– усклађивање нове изградње са постојећом хоризонталном и вертикалном регулацијом у обухвату заштићене околине археолошког налазишта;

– урбанистичко и комунално уређење заштићене околине археолошког налазишта;

– забрана радова или радњи који могу, посредно или непосредно проузроковати промену облика, изгледа или особености археолошког налазишта и његове заштићене околине.

3) начин обезбеђивања коришћења и доступности заштићене околине археолошког налазишта јавности:

– дозвољава се увођење функционалног и декоративног осветљења, постављање информативних табли и дигиталних водича са подацима о археолошком налазишту уз одобрење надлежне установе за заштиту непокретних културних добара.

4) ограничења и забране у погледу располагања заштићеном околином археолошког налазишта и његове употребе, у складу са законом:

– не дозвољава се изградња индустријских, рударских, енергетских и других привредних објеката, сточарских и живинарских фарми, инфраструктурних и других објеката који својим габаритом, обликом и начином коришћења могу угрозити археолошко налазиште по било ком основу, односно деградирати или уништити естетске и остале елементе његове заштићене околине;

– за објекте у јавној својини у складу са одредбама Закона о јавној својини;

– за радове и активности на непокретном културном добру и у његовој заштићеној околини, потребно је прибавити услове заштите природе и сагласности у складу са Законом о заштити природе;

– ако се приликом пољопривредних, грађевинских, инфраструктурних или других радова наиђе на материјалне остатке прошлости, морају се радови прекинути и о томе обавестити Републички завод за заштиту споменика културе који после валоризације таквог добра може предложити измену режима коришћења на тој и околним парцелама.

5) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине археолошког налазишта, као и промене намена појединих културних добара:

– забрана просипања, одлагања и привременог или трајног депоновања штетних материја – хемијски агресивних, експлозивних, отровних и радиоактивних и забрана изливања отпадних вода у водотокове и у остале водене површине које су у зони заштићене околине археолошког налазишта;

– забрана неовлашћеног прикупљања површинских археолошких налаза и распарчавања археолошких налаза који су у зони заштите археолошког налазишта и његове околине;

– забрањује се коришћење заштићене околине археолошког налазишта у сврхе које нису у складу са његовом природном наменом и значењем, или на начин који може да доведе до њеног оштећења или уништења;

– ограничења у погледу коришћења максималних вредности урбанистичких параметара из планских докумената, као и очување ниских коефицијената заузетости парцела као вид амбијенталне заштите;

– забрана градње или постављања објеката трајног или привременог карактера, који својом наменом, габаритом, волуменом или обликом могу угрозити или деградирати заштићену околину, њену сагледивост и целокупност њених споменичких вредности и визура;

– забрана извођења радова, предузимања активности и коришћења заштићене околине на начин који би угрозио археолошко налазиште или његову заштићену околину;

– забрана извођења радова којима се врши промена облика или нагиба терена у обухвату заштићене околине археолошког налазишта;

– за све појединачне захтеве у погледу интервенција у обухвату заштићене околине археолошког налазишта морају се добити услови и сагласност надлежне установе заштите непокретних културних добара.

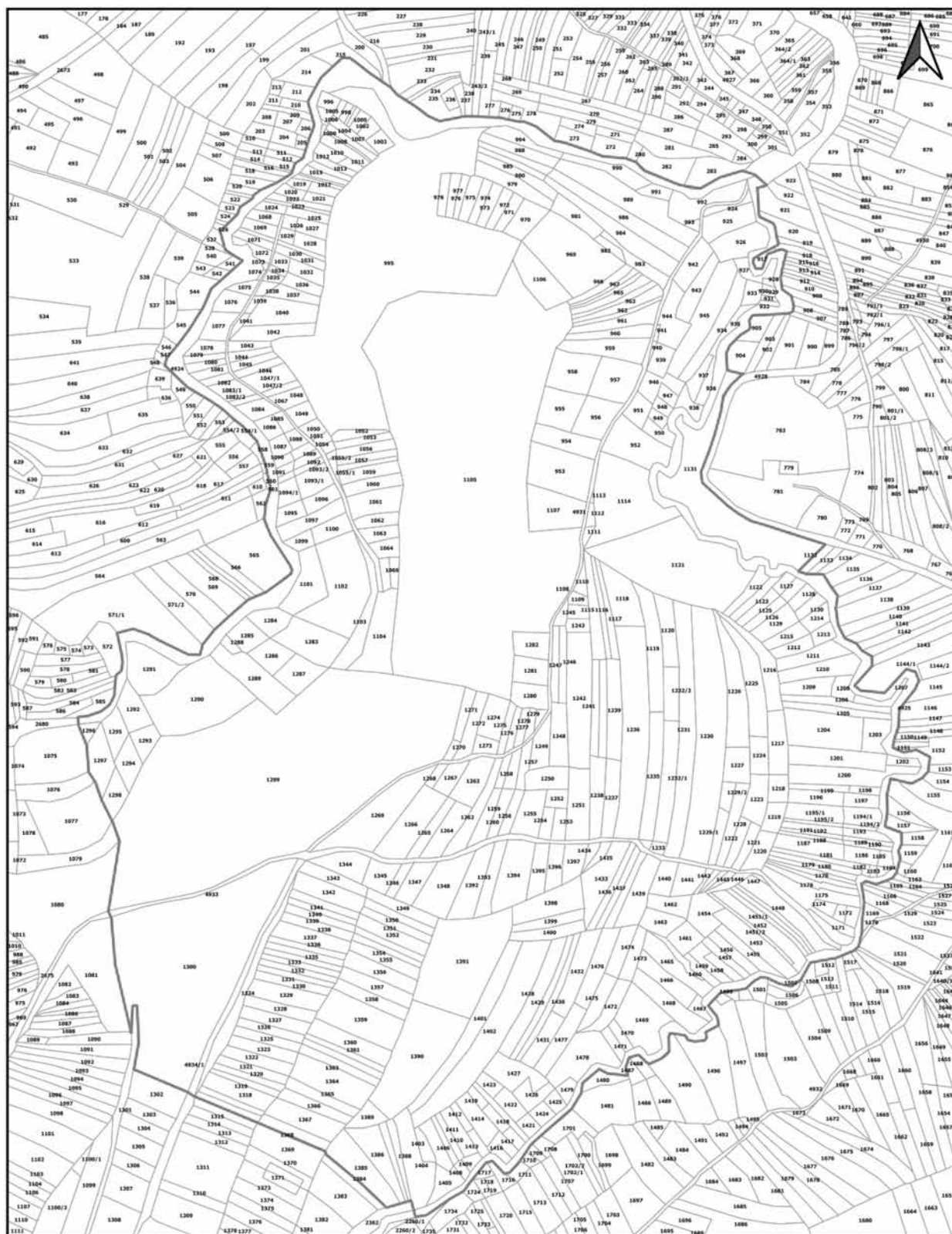
6) уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење заштићене околине археолошког налазишта:

– уклањање објеката трајног или привременог карактера, који својом наменом, габаритом, волуменом или обликом угрожавају и деградирају простор заштићене околине археолошког налазишта.

8. Саставни део ове одлуке је Графички приказ основе археолошког налазишта и његове заштићене околине са објектима који се у њој налазе, са катастарским и земљишнокрњижним подацима.

9. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

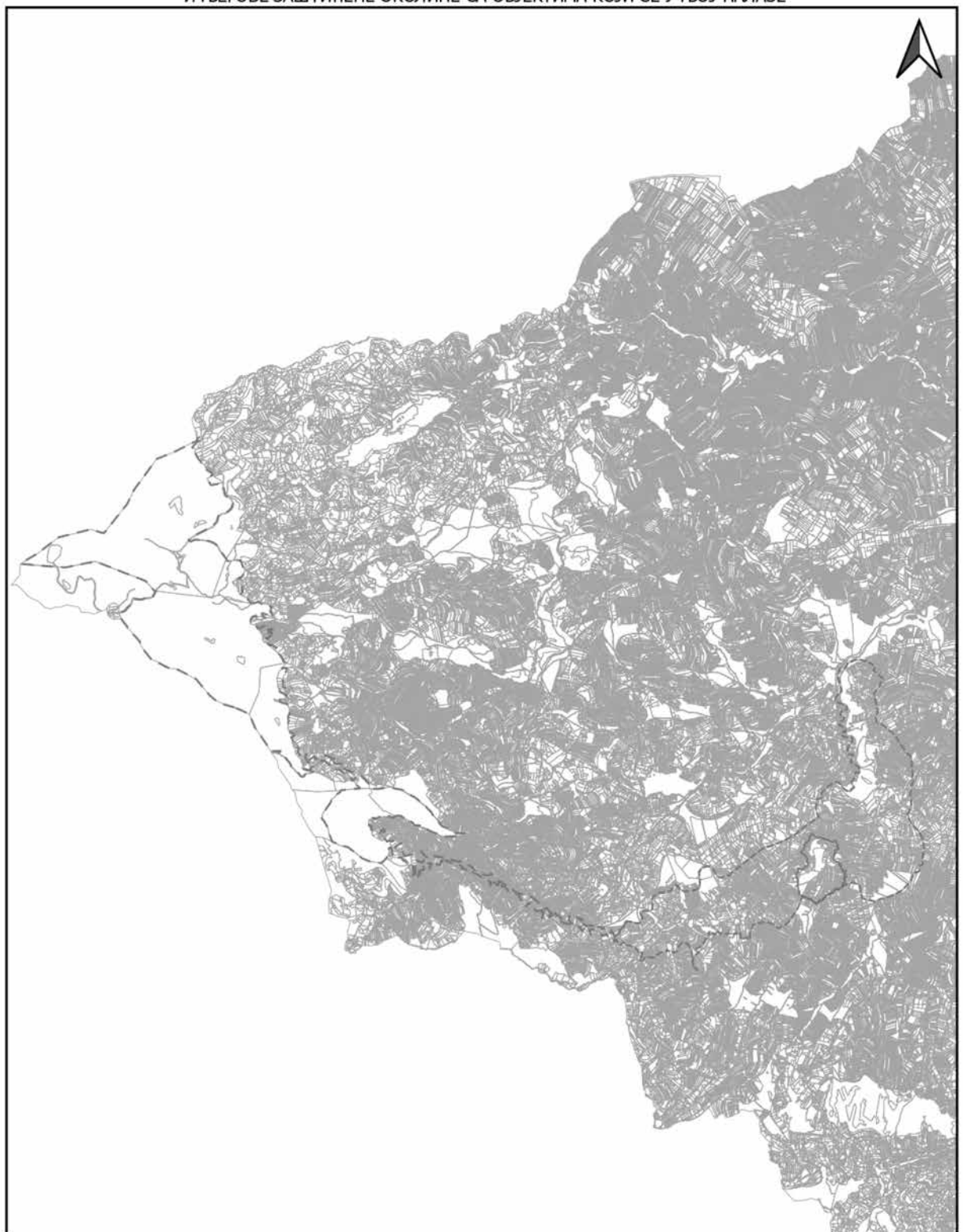
РС број 21
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије
Председник.
Ана Брнабић, с.р.

ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА ЦАРИЧИН ГРАД
ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ОСНОВЕ АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА

ЛЕГЕНДА

ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА

0 100 200 300 400 m

ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА ЦАРИЧИН ГРАДГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ОСНОВЕ АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА
И ЊЕГОВЕ ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ СА ОБЈЕКТИМА КОЈИ СЕ У ЊОЈ НАЛАЗЕ

ЛЕГЕНДА

———— ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА

- - - - - ГРАНИЦА ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА

0 1 2 3 4 km

1449

На основу члана 48. став 1, а у вези са чл. 41. и 42. Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС”, број 129/21) и члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС”, број 9/10),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о утврђивању Мора Вагеи у Михајловцу за непокретно културно добро – археолошко налазиште од изузетног значаја

1. Мора Вагеи у Михајловцу утврђује се за непокретно културно добро – археолошко налазиште од изузетног значаја.

Мора Вагеи у Михајловцу (у даљем тексту археолошко налазиште), налази се на територији општине Неготин, у месту Михајловац.

2. Археолошко налазиште налази се на платоу на левој обали Каменичког потока у близини ушћа у Дунав. Заузима површину од 0,0367 ha. Археолошка истраживања спроведена су 1981. и 1982. године због потребе изградње Хидроелектране Ђердап II и подизања нивоа Дунава у приобаљу. Истраживањима је откривено више фаза изградње. У потпуности је испитано мање касноантичко утврђење са средишњом кулом на четири ступца (такозвани тетрапилон). Димензије бедема су 18,5 x 18,5 m, дебљина зидова 2 m, грађен је од притесаног камена и либажних слојева опеке, везаних малтером. Димензије унутрашње куле су 6 x 6 m коју чине четири масивна ступца, грађена у облику ћириличног слова „Г” (пилони). Ступци су зидани од тесаних блокова пешчара и нивелисани су опеком и малтером. Надземни делови куле били су грађени од дрвета, у висини 2 до 3 спрата. На удаљености 15 и 22 m од бедема констатована су два земљана одбрамбена рова (*vallum*) ширине 3 m, њихов положај није видљив на терену. Откривени остаци утврђења са кулом су конзервисани и реконструисани у идеалној висини, и заштићени су уређеном обалом.

3. Граница археолошког налазишта креће се спољним ивицама катастарске парцеле број 9389 КО Михајловац у државној својини, а обухвата катастарску парцелу број 9389 КО Михајловац у државној својини.

Граница заштићене околине археолошког налазишта креће се спољним ивицама катастарских парцела број 9403 и 9421 и деловима катастарских парцела бр. 9384, 9390, 9008/1, 5058, 8978/3, 8978/4, 9434 КО Михајловац у државној својини, како је дефинисано координатама у табели, а обухвата катастарске парцеле бр. 9403 и 9421 и делове катастарских парцела број 9384, 9390, 9008/1, 5058, 8978/3, 8978/4, 9434 КО Михајловац у државној својини.

У случају неслагања наведеног списка катастарских парцела и графичког прилога на коме је приказана граница споменика културе и његове заштићене околине, меродаван је Графички прилог.

Број тачке	Х координата	У координата
T1	7 620 557	4 914 512
T2	7 620 658	4 914 378
T3	7 620 598	4 914 354
T4	7 620 576	4 914 353
T5	7 620 446	4 914 349
T6	7 620 417	4 914 372

4. Археолошко налазиште је у власништву Републике Србије. Заштићена околина археолошког налазишта је у власништву Републике Србије.

5. Археолошко налазиште представља изузетан пример античког војног утврђења у касној антици и припада типу мањих утврђења – осматрачница у облику тетрапилона. Иако нема епиграфских или других писаних потврда који би били поуздан извор, претпоставља се да је антички назив овог утврђења био Клевора (*Cleuora* односно *Clebora*). Посаду су чинили федерати, војници који су имали обавезу да бране област у којој су били насељени. Утврђење са насељем налазило се на главном магистралном путу

(*via publica*), који је водио према Истоку и Малој Азији, како су то забележили касноантички картографски извори. Подигнуто је на средини деонице између већих насеља, Егете (Брза Паланка) и Аква (Прахово).

Археолошко налазиште представља део кључне линије устројства границе Римског царства (*Limes*) на реци Дунав у периоду од 3. до почетка 5. века, са суседним утврђењима и осматрачницама, за одбрану провинције Горње Мезије (*Moesia superior*), односно касноантичке Приобалне Дакије (*Dacia ripensis*).

6. Категорија археолошког налазишта је културно добро од изузетног значаја (културно добро I категорије).

7. Утврђују се следеће мере заштите археолошког налазишта:

1) Ближи услови чувања, одржавања и коришћења културног добра:

– садржаје, активности и коришћење античког наслеђа прилагодити у сврхе развоја и разумевања историјске, културне и научне вредности наслеђа;

– обавезно очување аутентичне архитектуре античког наслеђа.

2) Стручне и техничке мере заштите ради обезбеђења културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе:

– редовно обављање увида у стање архитектонских остатака, одржавање непосредне околине и уклањање самониклог растинја;

– презентовање обавити уз одговарајућу конзервацију, физичку заштиту, музејску и едукативну приступачност.

3) Начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности:

– обезбедити приступ и омогућити коришћење античког наслеђа у културне, научне и едукативне сврхе;

– опремити археолошко налазиште одговарајућим информативним, едукативним и интерактивним средствима;

– промоцију и коришћење античког наслеђа планирати у оквиру дугорочних планова и програма који су резултат договорних циљева свих заинтересованих корисника који располажу културним наслеђем.

4) Ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом:

– корисник археолошког налазишта у обавези је да спроводи мере заштите с пажњом доброг домаћина;

– конзервација, реконструкција и други радови на археолошком налазишту изводе се на основу пројеката заштите културног наслеђа у циљу очувања изворних вредности границе Римског царства.

5) Ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намене појединих културних добара:

– промена облика терена дозвољава се само у функцији презентације археолошког налазишта и уз одговарајућу презентацију налаза;

– забрана изградње стамбених и помоћних објеката на археолошком налазишту;

– забрана сађења високе вегетације и пошумљавања простора;

– забрана вађења песка, шљунка, камена или земље и било која врста оштећења археолошког налазишта;

– забрана прописивања, одлагања и привременог или трајног депоновања отпадних и штетних материја – хемијски агресивних, експлозивних, отровних и радиоактивних.

6) Уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

Утврђују се следеће мере заштите заштићене околине археолошког налазишта:

1) Ближи услови чувања, одржавања и коришћења културног добра:

– обезбедити приступ и омогућити коришћење античког наслеђа у културне, научне и едукативне сврхе.

2) Стручне и техничке мере заштите ради обезбеђења културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе.

3) Начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности.

4) Ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом.

5) Ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намене појединих културних добара:

– промена облика терена дозвољава се само у функцији презентације археолошког налазишта;

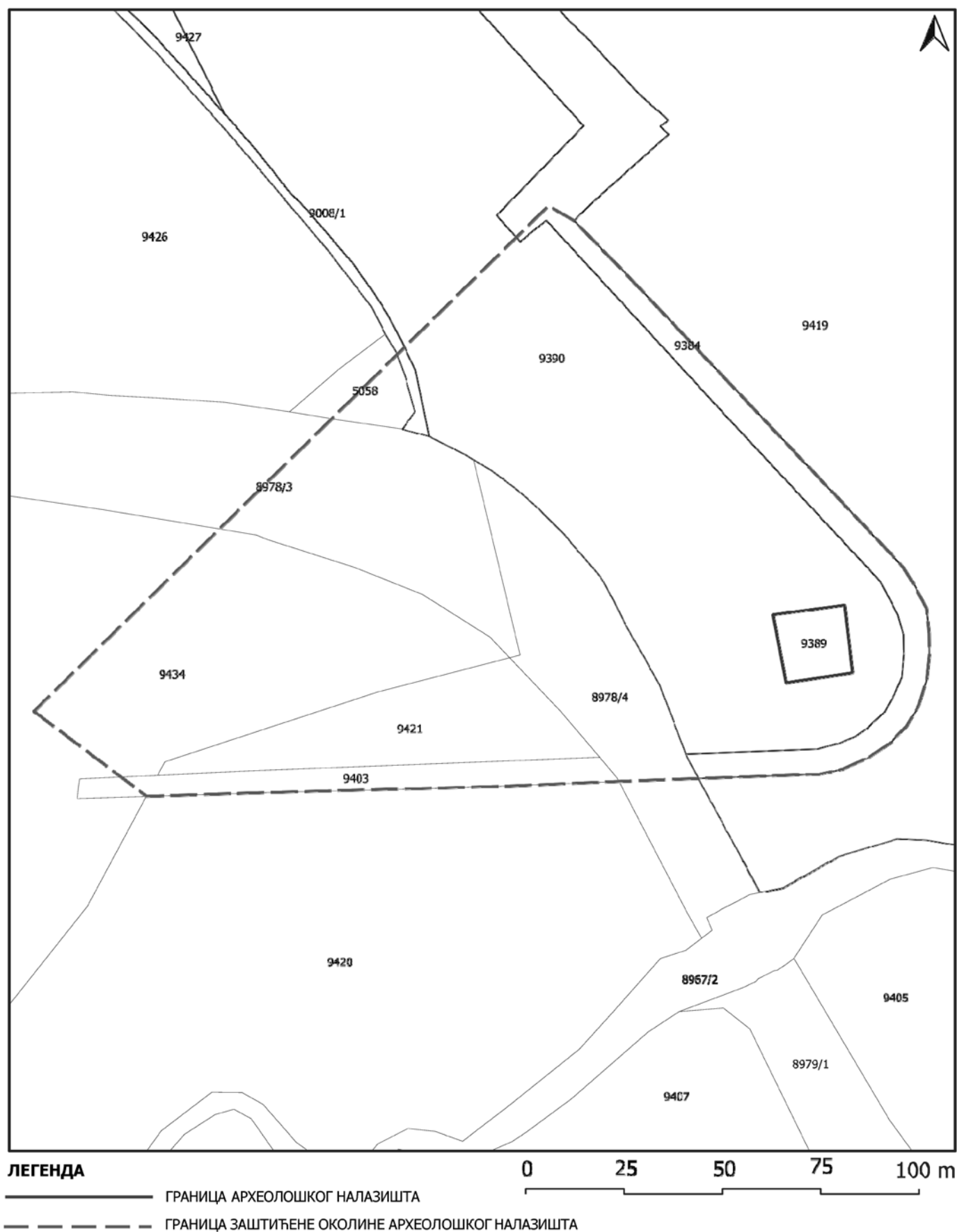
- забрана изградње стамбених и помоћних објеката;
- забрана сађења високе вегетације и пошумљавања простора;
- забрана вађења песка, шљунка, камена или земље;
- забрана просипања, одлагања и привременог или трајног депоновања отпадних и штетних материја – хемијски агресивних, експлозивних, отровних и радиоактивних.

6) **Уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.**

8. Саставни део ове одлуке је Графички приказ основе археолошког налазишта и његове заштићене околине са објектима који се у њој налазе, са катастарским и земљишнокњижним подацима.

9. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 22
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије
Председник,
Ана Брнабић, с.р.

ГРАНИЦА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА МОРА ВАГЕИ У МИХАЈЛОВЦУ (КО НЕГОТИН)ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ОСНОВЕ АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА
И ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ СА СВИМ ОБЈЕКТИМА КОЈИ СЕ У ЊОЈ НАЛАЗЕ

1450

На основу члана 189. став 2. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС”, бр. 91/19 и 92/23) и члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС”, бр. 9/10 и 108/13 – др. закон),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о избору председника Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки

1. За председника Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки бира се Ирена Грујић, на период од пет година.

2. Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 24

У Београду, 23. априла 2026. године

Народна скупштина Републике Србије

Председник,
Ана Брнабић, с.р.

1451

На основу члана 189. став 2. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС”, бр. 91/19 и 92/23) и члана 8. став 1. Закона о Народној скупштини („Службени гласник РС”, бр. 9/10 и 108/13 – др. закон),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о избору једног члана Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки

1. За члана Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки бира се Живко Марјановић, на период од пет година.

2. Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 25

У Београду, 23. априла 2026. године

Народна скупштина Републике Србије

Председник,
Ана Брнабић, с.р.

1452

На основу члана 45. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћени текст),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о измени Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије

У Одлуци о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 23/24, 44/24, 64/24, 94/24, 24/25, 51/25, 91/25, 117/25 и 8/26) врши се следећа измена:

I

Разрешава се дужности заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије:

1. У ОДБОРУ ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ

– Славица Радовановић, заменик члана.

II

За заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије бира се:

1. У ОДБОР ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ

– Борислав Новаковић, заменик члана.

III

Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 26

У Београду, 23. априла 2026. године

Народна скупштина Републике Србије

Председник,
Ана Брнабић, с.р.

1453

На основу члана 45. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћени текст),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије

У Одлуци о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 23/24, 44/24, 64/24, 94/24, 24/25, 51/25, 91/25, 117/25 и 8/26) врше се следеће измене:

I

Разрешавају се дужности члана и заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије:

1. У ОДБОРУ ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ

– Андријана Александров, заменик члана.

2. У ОДБОРУ ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

– Андријана Александров, заменик члана.

3. У ОДБОРУ ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ

– Наташа Михајловић, члан.

4. У ОДБОРУ ЗА КУЛТУРУ И ИНФОРМИСАЊЕ

– проф. др Марко Атлагић, члан,

– Наташа Михајловић, заменик члана.

II

За члана и заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије бирају се:

1. У ОДБОР ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ

– Ненад Абрамовић, заменик члана.

2. У ОДБОР ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

– Ненад Абрамовић, заменик члана.

3. У ОДБОР ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ

– Ненад Абрамовић, члан.

4. У ОДБОР ЗА КУЛТУРУ И ИНФОРМИСАЊЕ

– Наташа Михајловић, члан,

– проф. др Марко Атлагић, заменик члана.

III

Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 27
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије

Председник,
Ана Брнабић, с.р.

1454

На основу члана 45. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћени текст),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије

У Одлуци о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 23/24, 44/24, 64/24, 94/24, 24/25, 51/25, 91/25, 117/25 и 8/26) врше се следеће измене:

I

Разрешавају се дужности заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије:

- 1. У ОДБОРУ ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ**
– Стефан Јањић, заменик члана.
- 2. У ОДБОРУ ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ, САОБРАЋАЈ, ИНФРАСТРУКТУРУ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ**
– проф. др Слободан Цвејић, заменик члана.

II

За заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије бирају се:

- 1. У ОДБОР ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ**
– Петар Бошковић, заменик члана.
- 2. У ОДБОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ, САОБРАЋАЈ, ИНФРАСТРУКТУРУ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ**
– Петар Бошковић, заменик члана.

III

Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 28
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије

Председник,
Ана Брнабић, с.р.

1455

На основу члана 45. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћени текст),

Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о измени Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије

У Одлуци о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 23/24, 44/24, 64/24, 94/24, 24/25, 51/25, 91/25, 117/25 и 8/26) врше се следеће измене:

I

Разрешавају се дужности члана, односно заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије:

- 1. У ОДБОРУ ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ**
– Ђорђо Ђорђевић, члан,
– Мариника Тепић, заменик члана.
- 2. У ОДБОРУ ЗА ЗДРАВЉЕ И ПОРОДИЦУ**
– Соња Пернат, заменик члана.
- 3. У ОДБОРУ ЗА ПРИВРЕДУ, РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ, ТРГОВИНУ, ТУРИЗАМ И ЕНЕРГЕТИКУ**
– Жељко Веселиновић, члан,
– Ирена Живковић, заменик члана.
- 4. У ОДБОРУ ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА**
– Соња Пернат, члан.
- 5. У ОДБОРУ ЗА ПРАВА ДЕТЕТА**
– Соња Пернат, члан,
– Татјана Пашић, заменик члана.
- 6. У ОДБОРУ ЗА РАД, СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА, ДРУШТВЕНУ УКЉУЧЕНОСТ И СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА**
– Ирена Живковић, члан,
– Жељко Веселиновић, заменик члана.
- 7. У ОДБОРУ ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ**
– Жељко Веселиновић, члан,
– Јелена Милошевић, заменик члана,
– Ђорђо Ђорђевић, заменик члана.
- 8. У ОДБОРУ ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ**
– Жељко Веселиновић, заменик члана.

II

За члана, односно заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије бирају се:

- 1. У ОДБОР ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ**
– Мариника Тепић, члан,
– Далибор Јекић, заменик члана.
- 2. У ОДБОР ЗА ЗДРАВЉЕ И ПОРОДИЦУ**
– Мила Поповић, заменик члана.
- 3. У ОДБОР ЗА ПРИВРЕДУ, РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ, ТРГОВИНУ, ТУРИЗАМ И ЕНЕРГЕТИКУ**
– Душан Никезић, члан,
– Пеђа Митровић, заменик члана.
- 4. У ОДБОР ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА**
– Мариника Тепић, члан.
- 5. У ОДБОР ЗА ПРАВА ДЕТЕТА**
– Татјана Пашић, члан,
– Јелена Милошевић, заменик члана.
- 6. У ОДБОР ЗА РАД, СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА, ДРУШТВЕНУ УКЉУЧЕНОСТ И СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА**
– Татјана Пашић, члан,
– Мила Поповић, заменик члана.
- 7. У ОДБОР ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ**
– Јелена Милошевић, члан.

III

Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 29
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије
Председник,
Ана Брнабић, с.р.

1456

На основу члана 45. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћени текст), Народна скупштина Републике Србије, на Другој седници Првог редовног заседања у 2026. години, одржаној 23. априла 2026. године, донела је

ОДЛУКУ

о измени Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије

У Одлуци о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 23/24, 44/24, 64/24, 94/24, 24/25, 51/25, 91/25, 117/25 и 8/26) врше се следеће измене:

I

Разрешавају се дужности члана, односно заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије:

1. У ОДБОРУ ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ

- Александар Павић, члан,
- Бранко Лукић, заменик члана.

2. У ОДБОРУ ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ

- Александар Павић, члан.

3. У ОДБОРУ ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ

- Александар Павић, члан.

4. У ОДБОРУ ЗА АДМИНИСТРАТИВНО-БУЏЕТСКА И МАНДАТНО-ИМУНИТЕТСКА ПИТАЊА

- Александар Павић, заменик члана.

II

За члана, односно заменика члана одбора Народне скупштине Републике Србије бирају се:

1. У ОДБОР ЗА ОДБРАНУ И УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ

- Бранко Лукић, члан,
- Слободан Илић, заменик члана.

2. У ОДБОР ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ

- Борислав Антонијевић, члан.

3. У ОДБОР ЗА ДИЈАСПОРУ И СРБЕ У РЕГИОНУ

- Бранко Лукић, члан.

4. У ОДБОР ЗА АДМИНИСТРАТИВНО-БУЏЕТСКА И МАНДАТНО-ИМУНИТЕТСКА ПИТАЊА

- Ана Ивановић, заменик члана.

III

Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РС број 30
У Београду, 23. априла 2026. године
Народна скупштина Републике Србије
Председник,
Ана Брнабић, с.р.

ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ

1457

На основу члана 112. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије и члана 12. Закона о одликовањима Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 36/10), доносим

УКАЗ

о додели одликовања

За натпросечно, узорно и часно извршавање дужности и задатака у областима одбране и безбедности одликујем

ОРДЕНОМ ЗАСЛУГА ЗА ОДБРАНУ И БЕЗБЕДНОСТ
трећег степена

припадника Министарства одбране и Војске Србије
Ђура Јованића, генерал-потпуковника

Указ о додели одликовања објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

КО ПР број 74
У Београду, 20. априла 2026. године
Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

1458

На основу члана 112. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије и члана 12. Закона о одликовањима Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 36/10), доносим

УКАЗ

о додели одликовања

За изузетне заслуге и постигнуте резултате у областима одбране и безбедности Републике Србије одликујем

припаднике Министарства одбране и Војске Србије

ЗЛАТНОМ МЕДАЉОМ ЗА ЗАСЛУГЕ

1. Сашу Петровића, пуковника
2. Гаврила Симоновића, потпуковника

СРЕБРНОМ МЕДАЉОМ ЗА ЗАСЛУГЕ

1. Александра Ступара, бригадног генерала
2. Ненада Бачевића, пуковника
3. Дејана Вулетића, пуковника
4. Александра Стевановића, пуковника

5. Мирослава Ћитића, капетана бојног брода
6. Горана Вукадиновића, потпуковника
7. Предрага Грујићића, потпуковника
8. Радована Милосављевића, потпуковника
9. Ивицу Недељковића, потпуковника
10. Дејана Павловића, потпуковника
11. Марка Тасића, потпуковника
12. Златка Царевића, потпуковника
13. Славка Цветковића, потпуковника
14. Александра Цветковића, потпуковника
15. Марка Гордића, мајора
16. Драгана Јаћимовића, мајора
17. Милета Миковића, мајора
18. Драгана Милосављевића, мајора
19. Бранка Станковића, мајора
20. Душка Трнавца, мајора
21. Недељка Шатара, мајора
22. Александра Николића, поручника
23. Дамира Глушца, заставника прве класе
24. Сашу Митића, заставника прве класе
25. Јовицу Мицковића, заставника прве класе
26. Горана Николића, заставника прве класе
27. Дејана Петровића, заставника прве класе
28. Миљана Ћирића, заставника прве класе
29. Виктора Рудића, заставника
30. Томислава Марковића, војног службеника

Указ о додели одликовања објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

КО ПР број 75

У Београду, 20. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

1459

На основу члана 112. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије и члана 12. Закона о одликовањима Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 36/10), доносим

УКАЗ

О ДОДЕЛИ ОДЛИКОВАЊА

За заслуге и изузетне резултате показане у обављању дужности и задатака у областима одбране и безбедности Републике Србије одликујем

припаднике Министарства одбране и Војске Србије

ЗЛАТНОМ МЕДАЉОМ ЗА РЕВНОСНУ СЛУЖБУ

1. Милана Милановића, пуковника
2. Миљана Гоговића, потпуковника
3. Младена Ђурића, потпуковника
4. Весну Савановић, војног службеника

СРЕБРНОМ МЕДАЉОМ ЗА РЕВНОСНУ СЛУЖБУ

1. Станисава Мијаиловића, бригадног генерала
2. Александра Варгу, пуковника
3. Горана Димитријевића, пуковника
4. Драгана Јанковића, пуковника
5. Дејана Станковића, пуковника
6. Светислава Станковића, пуковника
7. Уроша Алашевића, потпуковника
8. Горана Аранђеловића, потпуковника
9. Дејана Живановића, потпуковника
10. Владимира Јончића, потпуковника
11. Драгана Лукића, потпуковника
12. Братислава Обрадовића, потпуковника

13. Немању Пантелића, потпуковника
14. Златка Петровића, потпуковника
15. Владимира Пршића, потпуковника
16. Ђорђа Радуловића, потпуковника
17. Братислава Стојковића, потпуковника
18. Милоша Загорца, мајора
19. Александра Илића, мајора
20. Марију Марковић, мајора
21. Мирољуба Перовића, мајора
22. Стевана Стевановића, мајора
23. Милана Цветковића, мајора
24. Александру Зековић, капетана прве класе
25. Александра Човића, капетана
26. Предрага Величанина, заставника прве класе
27. Горана Ђукића, заставника прве класе
28. Сашу Луковића, заставника прве класе
29. Ненада Мијаиловића, заставника прве класе
30. Далибора Симића, заставника прве класе
31. Томицу Станковића, заставника прве класе
32. Ивана Трифуновића, заставника прве класе
33. Драгана Вилотијевића, заставника
34. Бојана Мишљеновића, заставника
35. Драгана Петковића, заставника
36. Зорана Веселиновића, десетара
37. Бранислава Кондића, десетара
38. Данијелу Петковић, државног службеника
39. Горана Вуловића, војног службеника
40. Дејана Јанковића, војног службеника
41. Александра Лучића, војног службеника
42. Јана Маркуша, војног службеника
43. Драгану Милетић, војног службеника
44. Горана Милошевића, војног службеника
45. Славишу Николића, војног службеника
46. Весну Путић, војног службеника
47. Небојшу Радосављевића, војног службеника

Указ о додели одликовања објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

КО ПР број 76

У Београду, 20. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

1460

На основу члана 112. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије и члана 12. Закона о одликовањима Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 36/10), доносим

УКАЗ

О ДОДЕЛИ ОДЛИКОВАЊА

За испољену изванредну храброст и дело личног херојства одликујем

ПОСТХУМНО

1. Бошка Михајловића, пуковника
2. Драгољуба Танасковића, резервног капетана прве класе
3. Слободана Балорду, потпуковника

ЗЛАТНОМ МЕДАЉОМ ЗА ХРАБРОСТ „МИЛОШ ОБИЛИЋ”

Указ о додели одликовања објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

КО ПР БРОЈ 77

У Београду, 20. априла 2026. године

Председник Републике,
Александар Вучић, с.р.

ВЛАДА

1461

На основу члана 39. Закона о трговини („Службени гласник РС”, број 52/19) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Влада доноси

УРЕДБУ

о измени Уредбе о ограничењу висине цена деривата нафте

Члан 1.

У Уредби о ограничењу висине цена деривата нафте („Службени гласник РС”, бр. 6/26, 16/26, 27/26, 28/26, 31/26 и 33/26), у члану 5а речи: „24. априлом” замењују се речима: „8. мајем”.

Члан 2.

Ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 110-4037/2026

У Београду, 23. априла 2026. године

Влада

Председник,

проф. др **Ђуро Мацут**, с.р.

1462

На основу члана 22. став 6. и члана 132. став 2. Закона о полицији („Службени гласник РС”, бр. 6/16, 24/18 и 87/18), члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), у складу са чланом 12. став 3. Закона о тајности података („Службени гласник РС”, број 104/09),

Влада доноси

УРЕДБУ

о измени Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције

Члан 1.

У Уредби о специјалној и посебним јединицама полиције („Службени гласник РС”, бр. 47/18, 59/18, 91/18, 29/19, 69/19, 66/20, 78/20, 102/20, 113/20, 133/20, 146/20, 149/20, 60/21, 83/21, 125/21, 67/22, 83/22, 134/22, 16/23, 38/23, 54/23, 89/23, 26/24, 78/24, 90/24, 21/25, 28/25, 59/25, 77/25 и 118/25), Прилог 4. замењује се новим Прилогом 4.

Члан 2.

Распоређивање запослених на радна места утврђена овом уредбом, Уредбом о изменама Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције („Службени гласник РС”, број 77/25) и Уредбом о изменама Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције („Службени гласник РС”, број 118/25), извршиће се најкасније до истека рока од 120 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Поступак распоређивања из става 1. овог члана извршиће се само за радна места која су измењена уредбама из става 1. овог члана.

Члан 3.

Ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 110-4027/2026

У Београду, 23. априла 2026. године

Влада

Председник,

проф. др **Ђуро Мацут**, с.р.

1463

На основу члана 19. ст. 1. и 3. Закона о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 90/07 и 24/18) и члана 43. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Влада доноси

РЕШЕЊЕ

о пријему у држављанство Републике Србије

I

Прима се у држављанство Републике Србије Тухугов (Tukhugov) Зубајра Алиханович (Zubaira), име оца Алихан, рођен 15. јануара 1991. године, у месту Курчалол, Руска Федерација, држављанин Руске Федерације.

II

Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 204-3727/2026

У Београду, 20. априла 2026. године

Влада

Председник,

проф. др **Ђуро Мацут**, с.р.

1464

На основу члана 19. ст. 1. и 3. Закона о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 90/07 и 24/18) и члана 43. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Влада доноси

РЕШЕЊЕ

о пријему у држављанство Републике Србије

I

Прима се у држављанство Републике Србије Амирасланов (Amiraslanov) Муслим Абдулмажитович (Muslim), име оца Абдулмажит, рођен 18. марта 1984. године, у месту Махачкала, Руска Федерација, држављанин Руске Федерације.

II

Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 204-3729/2026

У Београду, 20. априла 2026. године

Влада

Председник,

проф. др **Ђуро Мацут**, с.р.

1465

На основу члана 19. ст. 1. и 3. Закона о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 90/07 и 24/18) и члана 43. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Влада доноси

РЕШЕЊЕ

о пријему у држављанство Републике Србије

I

Прима се у држављанство Републике Србије Емирагајев (Emiragaev) Еседула Велиханович (Esedulla), име оца Велихан, рођен 3. децембра 1981. године, у месту Махачкала, Руска Федерација, држављанин Руске Федерације.

II

Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 204-3730/2026
У Београду, 20. априла 2026. године

Влада

Председник,
проф. др **Ђуро Мацут**, с.р.

1466

На основу члана 162. став 1. тачка 6) Закона о спорту („Службени гласник РС”, број 10/16), и члана 43. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),
Влада доноси

РЕШЕЊЕ

I

Даје се сагласност на кандидатуру ММА савезу Србије са седиштем у Београду, Мутапова 48/10 за организовање међународног такмичења „UFC FIGHT NIGHT BELGRADE 2026” у Београду 2026. године.

II

Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 661-3491/2026
У Београду, 16. априла 2026. године

Влада

Председник,
проф. др **Ђуро Мацут**, с.р.

МИНИСТАРСТВА

1467

На основу члана 120. став 5. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10, 93/12, 17/19 – др. закон и 109/25 – др. закон) и члана 12. став 2. Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 17/19),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси

ПРАВИЛНИК

о измени Правилника о врстама попиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа попиљки на граничним прелазима

Члан 1.

У Правилнику о врстама попиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа попиљки на граничним прелазима („Службени гласник РС”, бр. 56/10, 110/21 и 66/22), Прилог 1 – Врсте попиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли, замењује се новим Прилогом 1 – Врсте попиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 000740108 2026 14840 007 000 000 001
У Београду, 16. априла 2026. године

Министар,
проф. др **Драган Гламочић**, с.р.

ПРИЛОГ 1

ВРСТЕ ПОПИЉКИ КОЈЕ ПОДЛЕЖУ ВЕТЕРИНАРСКО-САНИТАРНОЈ КОНТРОЛИ

Врсте попиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли наведене су у складу са номенклатуром роба која је прописана законом којим се уређује царинска тарифа.

Напомене:

1) Колона 1 представља тарифне бројеве, односно тарифне ознаке Царинске тарифе (у даљем тексту: ЦТ).

Када је наведена четвороцифрена ознака, ако није другачије одређено, сви производи који имају префикс или су одређени са та четири знака, подлежу ветеринарско-санитарној контроли.

Ако се ветеринарско-санитарна контрола спроводи само за одређене производе који су наведени под било којом ознаком и ако у номенклатури роба не постоји даља подела у оквиру те ознаке, ознака је означена као Ех (нпр. Ех 3002: ветеринарско-санитарна контрола се захтева само за производе животињског порекла, а не за цео тарифни број).

Цифре стављене у заграду не треба да буду унесене у TRACES систем (TRADE CONTROL AND EXPERT SYSTEM – Контрола трговине и стручни систем) који се успоставља у складу са посебним прописом о увођењу овог система у Републику Србију.

2) Колона 2 представља опис робе у складу са законом којим се уређује царинска тарифа.

Детаљне информације о роби која је обухваћена у појединим главама и тарифним ознакама дате су у објашњењу хармонизованог система Светске царинске организације или се могу наћи у објашњењу Комбиноване номенклатуре Европске уније, која ће се примењивати на сврставање производа у ЦТ.

Без обзира на тумачење Комбиноване номенклатуре Европске уније, текст описа производа у колони 2 треба сматрати само индикативним, с обзиром на то да обухвата утврђено у оквиру овог прилога и обухвата шифре ЦТ – тарифне ознаке која постоји на дан доношења овог правилника, ради прегледнијег увида у

врсте пошљака које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и прегледу и царицењу после обављања овог прегледа.

3) Колонa 3 представља квалификацију и објашњења о појединој роби.

Код увоза животиња (као што су гмизавци, водоземци, инсекти, црви или други бескичмењаци) или производа животињског порекла који подлежу ветеринарско-санитарном прегледу, а за које нису утврђени ветеринарски услови за увоз, односно не постоји

усклађени увозни сертификат, услови се усклађују између надлежних органа земаља увозница и извозница и тако усклађен билатерални сертификат прати пошљку у међународном промету.

Када је реч о споредним производима животињског порекла који нису намењени за исхрану људи, без обзира на степен обраде или прераде, исти подлежу ветеринарско-санитарној контроли у складу са посебним прописом Републике Србије, што је наведено у колони 3.

ТАБЕЛА

Када се у овој табели позива на шифре ЦТ, обухватају се пошљке наведене и утврђене применом шифре ЦТ и одговарајућег описа узетих заједно.

Глава 1: Живе животиње		
Напомена 1. уз Главу 1 Ова глава обухвата све живе животиње осим: (а) риба, љускара, мекушаца и осталих водених бескичмењака из тарифних бројева 0301, 0306, 0307 или 0308; (б) култура микроорганизама и осталих производа из тарифног броја 3002; и (в) животиња из тарифног броја 9508. Изводи из Коментара Хармонизованог система Тарифни број 0106 укључује, између осталог, следеће домаће или дивље животиње: А) Сисаре: (1) Примате, (2) Китове, делфине и плискавице (сисари реда Cetacea); морске краве и дугонг (сисари реда Sirenia); фоке, морске лавове и моржеве (сисари реда Pinnipedia), (3) Остало (као што су ирваси, мачке, пси, лавови, тигрови, медведи, слоновии, камиле (укључујући дромедаре), зебре, кунји, зечеви, јелени, антилопе (осим оних из потфамилије Bovinae), дивокозе, лисице, нерчеви и остале животиње намењене узгоју због свог крзна); Б) Рептиле (укључујући змије и корњаче); В) Птице: (1) Птице грабљивице, (2) Папагаје (укључујући обичне папагаје, мале дугорепа папагаје, макоје и какадуе), (3) Остало (као што су јаребице, фазани, препелице, шљуке, шумске шљуке, голубови, тетреби, виноградске стрнадице, дивље патке, дивље гуске, дроздови, косови, шеве, зебе, сенице, колибри, пауни, лабудови и остале птице које нису наведене у тарифном броју 0105); Г) Инсекте, као што су пчеле (било да се преносе или не преносе у кутијама, кошарама или кошницама); Д) Остало, нпр. жабе. Овај тарифни број искључује животиње које су део путујућих циркуса, путујућих менаџерија и других сличних путујућих представа са животињама (тарифни број 9508).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
0101	Коњи, магарци, муле и мазге, живи	Сви.
0102	Живе животиње врсте говеда	Све.
0103	Свиње, живе	Све.
0104 10	Овце, живе	Све.
0104 20	Козе, живе	Све.
0105	Живина домаћа, жива (кокошке врсте Gallus domesticus, патке, гуске, хурке и бисерке)	Сва.
0106	Остале животиње, живе	Све, обухвата све животиње из следећих тарифних ознака: 0106 11 00 00 Примати 0106 12 00 00 Китови, делфини и плискавице (сисари реда Cetacea); морске краве и дугонг (сисари реда Sirenia); фоке, морски лавови и моржеви (сисари реда Pinnipedia) 0106 13 00 00 Камиле и остале камелиде (Camelidae) 0106 14 Кунји и зечеви 0106 19 00 00 Остало: Сисари, осим оних који се сврставају у тарифне бројеве 0101, 0102, 0103, 0104, 0106 11, 0106 12, 0106 13, 0106 14; Обухвата псе и мачке. 0106 20 00 00 Рептили (укључујући змије и корњаче) 0106 31 00 00 Птице: птице грабљивице 0106 32 00 00 Птице: папагаји (укључујући обичне папагаје, мале дугорепа папагаје, макоје и какадуе) 0106 33 00 00 Нојеви; емуи (Dromaius novaehollandiae) 0106 39 Остало: обухвата птице, осим оних које се сврставају у тарифне бројеве 0105, 0106 31, 0106 32 и 0106 33, укључујући голубове 0106 41 00 00 Пчеле 0106 49 00 00 Остали инсекти, осим пчела 0106 90 00 Остало: све остале живе животиње на другом месту необухваћене, осим сисара, рептила, птица и инсеката. Живе жабе, било да се живе држе у виварију, или да се убију за људску исхрану, обухваћене су овим тарифним бројем.
Глава 2: Месо и остали јестиви кланични производи		
Напомена 2. уз Главу 2 Ова глава не обухвата: (а) производе врста описаних у тарифним бројевима 0201 до 0208 или 0210, неупотребљиве за људску исхрану; (б) јестиве инсекте који нису живи (тарифни број 0410); (в) црева, бешике или желуце животиња (тарифни број 0504) и животињску крв (тарифни број 0511 или 3002); или (г) масноће животињског порекла, осим производа из тарифног броја 0209 (Глава 15).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
0201	Месо говеђе, свеже или расхлађено	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.
0202	Месо говеђе, смрзнуто	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.
0203	Месо свињско, свеже, расхлађено или смрзнуто	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.
0204	Месо овчје или козје, свеже, расхлађено или смрзнуто	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.

0205 00	Месо коњско, магареће, од мула или од мазги, свеже, расхлађено или смрзнуто	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.
0206	Остали јестиви кланични производи од меса, говеђег, свињског, овчјег, козјег, коњског, магарећег, од мула или од мазги, свежи, расхлађени или смрзнути	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.
0207	Месо и остали јестиви кланични производи од живине из тарифног броја 0105, свежи, расхлађени или смрзнути	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511.
0208	Остало месо и остали јестиви кланични производи, свежи, расхлађени или смрзнути	Све. Међутим сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511. Ово обухвата остале сировине за производњу желатина или колагена за људску исхрану. Обухвата сва меса и јестиве кланичне производе из следећих ознака: 0208 10 (од кунића или зечева) 0208 30 00 (од примата) 0208 40 од китова, делфина и плискавица (сисари реда Cetacea); од морских крава и дугонога (сисари реда Sirenia); од фока, морских лавава и моржева (сисари реда Pinnipedia) 0208 50 00 (од рептила (укључујући змије и корњаче)) 0208 60 00 (од камила и осталих камелида (Camelidae)) 0208 90 Остало: од домаћих голубова, од дивљачи, осим кунића или зечева, итд. Обухвата месо препелица, ирваса или било које друге врсте сисара. Обухвата жабље батске из тарифне ознаке 0208 90 70.
0209	Свињска масноћа без месне кртине и живинско сало, неистопљена нити другачије екстрахована, свежи, расхлађени, смрзнути, сољени, у саламури, сушени или димљени	Све, обухвата и маст и прерађену маст, наведене у колони 2, иако су погодне само за индустријску употребу (непогодне за људску исхрану).
0210	Месо и остали јестиви кланични производи, сољени, у саламури, сушени или димљени; Јестиво брашно и прах од меса или од осталих кланичних производа	Све, обухвата месо, производе од меса и остале производе животињског порекла. Међутим, сировине које нису намењене или подобне за људску исхрану нису обухваћене овом ознаком, него ознаком 0511. Обухвата прерађене животињске беланчевине и сушене свињске уши за људску исхрану. Чак и када се такве свињске уши употребљавају као храна за животиње, Анекс Уредбе Комисије (ЕЗ) број 1125/2006 потврђује да су оне обухваћене у 0210 99 49. Међутим, сушени кланични производи и свињске уши, негодни за људску исхрану су у 0511 99 85. Кобасице су обухваћене тарифним бројем 1601. Екстракти и сокови од меса су обухваћени тарифним бројем 1603. Чварци су обухваћени тарифним бројем 2301.
Глава 3: Рибе и љускар, мекушци и остали водени бескичмењаци		
Опште одредбе Ова глава обухвата и живу рибу за узгој и за репродукцију, живе украсне рибе и живе рибе или живе љускаре који се живи транспортују, а увозе се за људску исхрану. Сви производи из ове главе су предмет ветеринарско-санитарне контроле. Напомене уз Главу 3 1. Ова глава не обухвата: (а) сисаре из тарифног броја 0106; (б) месо од сисара из тарифног броја 0106 (тарифни број 0208 или 0210); (в) рибе (укључујући њихове цигерице, икру и млеч) или љускар, мекушце или остале водене бескичмењаче, мртве и неподобне или неупотребљиве за људску исхрану, било због њихове врсте или њиховог стања (Глава 5); брашно, гриз и пелете од риба, љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењача неподобне за људску исхрану (тарифни број 2301); (г) кавијар или замене кавијара припремљене од риблих јаја (тарифни број 1604). 2. У овој глави под појмом „пелети“ подразумевају се производи који су агломерисани или директно компресијом или додавањем мале количине везивног средства. 3. Тарифни бројеви 0305–0308 не обухватају брашно, гриз и пелете, погодне за људску исхрану (тарифни број 0309).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
0301	Риба, жива	Све, обухвата пастрмке, јегуље, шаране или било коју другу врсту или било коју рибу узвезену за узгој или репродукцију. Живе рибе увезене за непосредну људску исхрану за сврхе ветеринарско-санитарне контроле третирају се као производи. Обухвата украсне рибе из тарифних ознака 0301 11 00 00 и 0301 19 00 00.
0302	Риба, свежа или расхлађена, осим риблих филета и осталог риблиг меса из тарифног броја 0304	Све, обухвата цигерице, икру и млеч, свеже или расхлађене, из тарифне ознаке 0302 91 00 00.
0303	Риба, смрзнута, осим риблих филета и осталог риблиг меса из тарифног броја 0304	Све, обухвата цигерице, икру и млеч, свеже или расхлађене, из тарифне ознаке 0303 91 00 00.
0304	Рибли филети и остало рибли месо (немлевено или млевено), свеже, расхлађено или смрзнуто	Све.
0305	Риба, сушена, сољена или у саламури; Димљена риба, термички обрађена или необрађена пре или у току процеса димљења;	Све, обухвата рибли главе, репове и желуце и друге јестиве рибли изнутрице.
0306	Љускар, у љуштури или без љуштуре, живи, свежи, расхлађени, смрзнути, осушени, сољени или у саламури; Димљени љускар, у љуштури или без љуштуре, термички обрађени или необрађени пре или током процеса димљења; Љускар, у љуштури, кувани у пари или кувани у води, расхлађени или нерасхлађени, смрзнути или несмрзнути, сушени или несушени, сољени или несољени, у саламури или не; Прах, брашно и пелети од љускара, погодни за људску исхрану	Све: Живи љускар увезени за непосредну људску исхрану за сврхе ветеринарско-санитарне контроле сматрају се и третирају као производи. Обухвата украсне артемеи и њихове цисте (јаја) који се користе као кућни љубимци и све живе украсне љускар.
0307	Мекушци, у љуштури или без љуштуре, живи, свежи, расхлађени, смрзнути, сушени, сољени или у саламури; Димљени мекушци, термички обрађени или необрађени пре или током процеса димљења;	Ово обухвата мекушце који могу бити термички обрађени, а потом димљени. Остали термички обрађени мекушци су обухваћени тарифним бројем 1605. Обухвата живе украсне мекушце. Живи мекушци увезени за непосредну људску исхрану за сврхе ветеринарско-санитарне контроле сматрају се и третирају као производи. Обухвата све из тарифних подбројева 0307 11 – 0307 99, као што су следећи примери: 0307 60 00 00 Пужев, осим морских пужева: обухвата копнене гастроподе врста Helix pomatia, Helix aspersa, Helix lucorum и врсте из фамилије Achatinidae. Обухвата живе пужеве (укључујући слатководне пужеве) за непосредну људску исхрану, као и месо од пужева за људску исхрану. Обухвата бланширане или претходно обрађене пужеве. Даље обрађени производи обухваћени су тарифним бројем 1605. 0307 91 00. Живи свежи или расхлађени остали мекушци, тј. остали осим каменица (остриге), капица, дагњи (Mytilus spp., Perna spp.), сипа, лигњи, хоботница, морских пужева, клапавица, срчанки, куњки, пузлатки (Haliotis spp.) и стромбоид пужева (Strombus spp.). Обухвата месо од врста морских пужева, у љуштури или без љуштуре. 0307 99 Остали мекушци, који нису живи, свежи, расхлађени или смрзнути, тј. осим каменица (остриге), капица, дагњи (Mytilus spp., Perna spp.), сипа, лигњи, хоботница, морских пужева, клапавица, срчанки, куњки, пузлатки (Haliotis spp.) и стромбоид пужева (Strombus spp.).

0308	Водени бескичмењаци, осим љускара и мекушаца, живи, свежи, расхлађени, смрзнати, сушени, сољени или у саламури; Димљени водени бескичмењаци, осим љускара и мекушаца, термички обрађени или необрађени пре или током процеса димљења	Све.
0309	Прах, брашно и пелети од риба, љускара и осталих водених бескичмењака, погодни за људску исхрану	Све.
Глава 4: Млеко и производи од млека; Живинска и птичја јаја; Природни мед; јестиви производи животињског порекла, непоменути нити обухваћени на другом месту		
Напомене уз Главу 4 1. Под појмом „млеко” подразумева се пуномасно млеко или делимично или потпуно обрано млеко. 2. За потребе тарифног броја 0403, јогурт може бити концентрован или ароматизован и може садржати додатни шећер или друге заслађиваче, воће, коштуњаво воће, какао, чоколаду, зачине, кафу или екстракте кафе, биљке, делове биљака, житарице или пекарске производе, под условом да се било која додата супстанца не користи у сврху замене, у целисти или делимично, било којег састојка млека, и да производ задржава основне карактеристике јогурта. 3. У смислу тарифног броја 0405: а) под појмом „маслац” подразумевају се природни маслац, маслац од сурутке и рекомбиновани маслац (свеж, сољен или ужегги, укључујући маслац у конзервама) добијен искључиво од млека, са садржајем млечне масноће од 80% или више, али не преко 95% по маси, са максималним садржајем чврстих материја осим масноће 2% по маси и максималним садржајем воде 16% по маси. Маслац не садржи додате емулгаторе, али може да садржи кухињску со, боје за намирнице, соли за неутрализацију и културе безбедних бактерија које стварају млечну киселину; б) израз „млечни намази” односи се на емулзију типа вода у масноћи која се може мазати, садржи млечну масноћу као једину масноћу у том производу, и то у количини од 39% или више, али мање од 80% по маси. 4. Производи добијени концентрацијом сурутке уз додавање млека или млечних масноћа сврставају се као сир у тарифни број 0406 под условом да испуњавају следеће три карактеристике: а) да имају садржај млечне масноће 5% или више по маси, рачунато на суву материју; б) да имају садржај суве материје од најмање 70% али не преко 85% по маси; и в) да су обликовани или да се могу обликовати. 5. Ова глава не обухвата: а) инсекте који нису живи, неподобне за људску исхрану (тарифни број 0511); б) производе добијене од сурутке, који садрже више од 95% по маси лактозе, изражене као безводна лактоза, рачунато на суву материју (тарифни број 1702); в) производе добијене од млека заменом једног или више његових природних састојака (на пример, масти бутерне киселине) другим супстанцама (на пример, масти олеинске киселине) (тарифни број 1901 или 2106); или г) албумине (укључујући концентрате од две или више беланчевина из сурутке, који садрже више од 80% беланчевина из сурутке по маси, рачунато на суву материју) (тарифни број 3502) и глобулине (тарифни број 3504). 6. За сврхе тарифног броја 0410, под појмом „инсекти” подразумевају се јестиви инсекти који нису живи, цели или у комадима, свежи, расхлађени, смрзнати, сушени, димљени, сољени или у саламури, као и брашно и прах од инсеката, подобне за људску исхрану. Међутим, не обухвата јестиве инсекте који нису живи, припремљене или конзервисане на други начин (углавном Одељак IV). Извод из Коментара Хармонизованог система Тарифни број 0408 обухвата цела јаја без љуске и жуманца од јаја свих птица. Производи из овог тарифног броја могу бити свежи, сушени, кувани на пари или у води, обликовани (на пример, тзв. „дуга јаја” цилиндричног облика), смрзнати или на други начин конзервисани. Све ово спада у овај тарифни број било да садржи или не садржи додатни шећер или друге материје за заслађивање, било да се употребљава као храна или за индустријске сврхе (нпр. за штавање). Овај тарифни број не обухвата: (а) уље од жуманца (тарифни број 1506); (б) производе припремљене од јаја који садрже средства за зачињавање, зачине, или друге адитиве (тарифни број 2106); (в) лецитин (тарифни број 2923); (г) одвојено беланце (албумин од јаја) (тарифни број 3502). ... Тарифни број 0409 обухвата мед од пчела (<i>Apis mellifera</i>) или од осталих инсеката, центрифугиран или у саћу, или који садржи комаде саћа, под условом да нису додати нити шећер ни друге материје. Такав мед може бити назван према извору, пореклу или боји цвета. Тарифни број 0409 не обухвата вештачки мед и мешавине природног и вештачког меда (тарифни број 1702). Тарифни број 0410 обухвата инсекте (како је дефинисано у намени 6 уз ову Главу) и друге производе животињског порекла погодне за људску исхрану, на другом месту непоменути нити обухваћене у ЦТ. Међутим, неживи инсекти неподобни за људску исхрану (укључујући брашно и прах од њих) класификују се у тарифни број 0511. Ово укључује: (а) Јаја од корњача. То су јаја која носе речне или морске корњаче; могу бити свежа, сушена или на други начин конзервисана. Уље од јаја корњача је искључено (тарифни број 1506). (б) Гнезда салангана („птичја гнезда” („ластавичје гнездо”)). Она се састоје од супстанце коју птица лучи, а која се брзо стврдњава на ваздуху. Гнезда могу бити представљена необрађена или могу бити очишћена како би се уклонило перје, паперје, прашина и друге нечистоће како би била погодна за конзумацију. Генерално су у облику беличастих трака или нити. Гнезда салангана имају висок садржај протеина и користе се готово искључиво за прављење супа или других прехранбених производа. Тарифни број 0410 искључује животињски крв, јестиву или нејестиву, течну или сушену (тарифни број 0511 или 3002).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
0401	Млеко и павлака, неконцентровани и без садржаја додатог шећера или других материја за заслађивање	Све. Млеко за исхрану животиња обухваћено је овим тарифним бројем, док је храна за животиње која садржи млеко обухваћена у тарифном броју 2309. Млеко за терапијску/профилактичку употребу сврстава се у тарифни број 3001.
0402	Млеко и павлака, концентровани или са садржајем додатог шећера или других материја за заслађивање	Све.
0403	Млаћеница, кисело млеко и кисела павлака, јогурт, кефир и остало ферментисано или закисељено млеко и павлака, концентровани или неконцентровани, са садржајем додатог шећера или друге материје за заслађивање или без садржаја додатог шећера или друге материје за заслађивање, ароматизовани или неароматизовани, са садржајем додатог воћа, језгастог воћа или какаоа или без садржаја додатог воћа, језгастог воћа или какаоа	Све, обухвата павлаку, ароматизовану или са садржајем воћа, смрзнуту и ферментисано млеко, за људску исхрану. Сладолед је обухваћен тарифним бројем 2105. Пића која садрже млеко ароматизованом какаом или другим материјама обухваћена су тарифним бројем 2202.
0404	Сурутка, концентрована или неконцентрована, са садржајем додатог шећера или других материја за заслађивање или без садржаја додатог шећера или других материја за заслађивање; Производи који се састоје од природних састојака млека са садржајем додатог шећера или друге материје за заслађивање или без садржаја додатог шећера или друге материје за заслађивање, на другом месту непоменути нити обухваћени	Све, обухвата млечне производе за бебе. Обухвата тарифну ознаку 0404 10 48 00 говеђи колострум, у течном облику, одмахњен и без казеина, за људску исхрану, и тарифну ознаку 0404 90 21 00 колострум у праху, сушен распршивањем, са смањеним садржајем масноће, из којег није уклоњен казеин, за људску исхрану.

0405	Маслац и остале масноће и уља добијени од млека; Млечни намази	Све.
0406	Сир и урда	Све.
0407	Живинска и птичја јаја, у љусци, свежа, конзервисана или кувана	Све: обухвата јаја за насад или јаја слободна од специфичних патогена (СПФ), оплођена јаја за инкубацију (0407 11 и 0407 19). Обухвата свежа јаја (0407 21 – 0407 29) и остала јаја (0407 90), непогодна и погодна за исхрану људи. Обухвата „стогодишња јаја”. Албумин из јаја непогодан и погодан за људску исхрану обухваћен је тарифним бројем 3502.
0408	Живинска и птичја јаја без љуске, и жуманца од јаја, свежа, сушена, кувана у води или пари, обликована, смрзнута или на други начин конзервисана, са садржајем додатог шећера или других материја за заслађивање или без садржаја додатог шећера или других материја за заслађивање	Све: овај тарифни број обухвата производе од јаја термички обрађене или необрађене и производе непогодне за људску исхрану.
0409	Мед природни	Сав.
0410 10	Инсекти	Све. Овај тарифни број обухвата инсекте или јаја инсеката за људску исхрану Неживи инсекти неподобни за људску исхрану (укључујући брашно и оброке од њих) су искључени (тарифна ознака 0511), као и јестиви неживи инсекти другачије припремљени или конзервирани (углавном Одељак IV).
0410 90 00	Јестиви производи животињског порекла, на другом месту непоменути нити обухваћени	Сви. Овај тарифни број обухвата „матични млеч” и прополис (који се употребљава у производњи фармацеутских производа и додатака исхрани) и остале материјале добијене од животиња за људску исхрану. Ова царинска тарифа обухвата јестиве кости и производе од костију који се директно конзумирају (на пример, коштано брашно, млевене кости, кости за супу), ако су добијени од трупца који су заклани за људску исхрану.

Глава 5: Производи животињског порекла, на другом месту непоменути нити обухваћени

Опште одредбе

Додатни захтеви за селекцију одређених производа у овој глави одређени су посебним прописима који утврђују критеријуме и начин поступања са споредним производима животињског порекла који нису за људску исхрану, односе се на свињске чекиње, необрађену вуну и длаку од животиња које нису свиње, обрађено перје, делове пера и паперје.

Напомена 1. уз Главу 5

1. Ова глава не обухвата:

(а) јестиве производе (осим прева, бешика и желуца од животиња, целих или у комадима и животињске крви, течне или осушене);

(б) крупну или ситну кожу, са длаком или без длаке (укључујући крзна), осим производа из тарифног броја 0511 (Глава 41 или Глава 43);

(в) текстилне материјале животињског порекла, осим коњске длаке и отпадака од коњске длаке (Одељак XI);

(г) припремљене везице или снопиће за израду метли и четки (тарифни број 9603).

...

3. У целој номенклатури под појмом „слонова кост”, подразумевају се клове слона, нилског коња, морског коња, нарвала и дивљег вепра, рогови носорога и зуби свих животиња.

4. У целој номенклатури, под појмом „коњска длака” подразумева се длака из гриве или репа копитара и говеда. Тарифни број 0511 обухвата *inter alia* коњску длаку и отпатке од коњске длаке, неприпремљене или припремљене у слојевима, са подлогом од материјала или без ње.

Извод из Коментара Хармонизованог система

Тарифни број 0505 обухвата: коже и остале делове птица (нпр. главе, крила) са њиховим перјем или паперјем, и перје и делове пера (са подсеченим или неподсеченим ивицама) и паперје, под условом да су или необрађени, или само очишћени, дезинфиковани или обрађени ради конзервисања, али другачије необрађени нити састављени.

Тарифни број 0505 такође обухвата прах, брашно и отпатке од перја или делова перја.

Ветеринарско-санитарна контрола примењује се за перје које се користи за пуњење и паперје, сирово и остало, независно од начина његове обраде.

ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
0502 10 00	Чекиње и длака од питомих или дивљих свиња и њихови отпаци	Све, обрађено и необрађено.
0504 00 00	Црева, бешике и желуци од животиња (осим од риба), цели или у комадима, свежи, расхлађени, смрзнуту, усољени, у саламури, сушени или димљени	Све, обухвата желуце, бешике и црева, опране, усољене, сушене или термички обрађене, пореклом од говеда, свиња, оваца, коза или живине.
Ex 0505	Коже и остали делови птица, са њиховим перјем или паперјем, перје и делови пера (са подсеченим или неподсеченим ивицама) и паперје, даље необрађивани, осим чишћењем, дезинфиковањем или третирањем ради конзервисања; Прах и отпаци од перја или делови пера	Све, укључујући трофеје птица, али искључујући обрађено украсно перје, обрађено перје које носе путници за личну употребу или пошиљке обрађеног перја послате приватним лицима за неиндустријску употребу.
0506	Кости и срж од рогова, сирови, одмашћени, просто припремљени (али не и сечени у облике), третирани киселином или дежелатинисани; Прах и отпаци тих производа	Обухвата кости које се употребљавају као жвакалице за псе и кости за производњу желатина. Коштано брашно за људску исхрану обухваћено је тарифним бројем 0410 90 00. Специфични захтеви су утврђени посебним прописом који се односи на споредне производе (кости и производи од костију итд.).
0507	Слонова кост, корњачевина, кост кита, длаке китове кости, рогови, паросци, копита, нокти, канце и кљунови, сирови или просто припремљени, али неисечени у облике; Прах и отпаци тих производа	Обухвата обрађене трофеје птица, копитара и папкара, који се састоје искључиво од костију, рогова, копита, канци, паросака и зуба. Специфични захтеви за трофеје дивљачи утврђени су посебним прописом.
Ex 0508 00	Корали и слични материјали, сирови или просто припремљени, али другачије необрађени; Љуштуре мекушаца, љускара или бодљикожаца, кости сипе, сирови или просто припремљени, али неисечени у облике; Прах и отпаци од тих производа	Празне шкољке за употребу као храна и као сировина за глукозамин. Поред тога, шкољке, укључујући кости сипе, које садрже меко ткиво и месо, су обухваћене.
Ex 0510 00 00	Амбра сива, кастореум, цивет и мошус; Кантариде; Жуч, сушена или неосушена; Жлезде и остале животињске материје, свеже, расхлађене, смрзнуте или другачије привремено конзервисане, које се употребљавају у производњи фармацеутских производа	Специфични захтеви утврђени су посебним прописом који се односи на споредне производе намењене за производњу хране за животиње, укључујући храну за кућне љубимце, и за производњу фармацеутских и других техничких производа. Жлезде, остали животињски производи и жуч обухваћени су у овом тарифном броју. Сушене жлезде и производи од њих обухваћени су у тарифном броју 3001.

0511	Производи животињског порекла на другом месту непоменути нити обухваћени; Мртве животиње из Главе 1 или Главе 3, непогодне за људску исхрану	Све. Обухвата генетски материјал (семе и ембриони животињског порекла, као што су говеда, овце, козе, копитари и свиње) и споредне производе животињског порекла, Категорија 1 и 2. Примери производа животињског порекла из тарифних подбројева 0511 10 – 0511 99, су следећи; 0511 10 00 00 Семе бикова 0511 91 Производи од риба или љускара, мекушаца или других водених бескичмењака: све, обухвата рибаља јаја за мрешћење, мртве животиње, споредне производе животињског порекла за производњу хране за кућне љубимце и за фармацеутске и друге техничке производе. Обухвата мртве животиње из Главе 3, нејестиве или класификоване као непогодне за људску исхрану, на пример дафније, познате као водене буве и друге остракоде и филоподе, сушене, за храњење акваријумских риба; обухвата мамце за рибе. Ех 0511 99 10 00 Жиле и тетиве; одсечци и остали отпацци од сирове коже и крзна. Ех 0511 99 31 00 Сирови природни сунђери животињског порекла: све, ако су за људску исхрану; ако нису за људску исхрану, само они намењени за храну за кућне љубимце. Ех 05 11 99 39 00 Остало, осим сирових природних сунђера животињског порекла: све, ако су за људску исхрану; ако нису за људску исхрану, само они намењени за храну за кућне љубимце. Ех 0511 99 85 00 Остали производи животињског порекла, непоменути нити обухваћени на другом месту; Мртве животиње из Главе 1, непогодне за људску исхрану: обухвата ембрионе, јајне ћелије, сперме и генетски материјал необухваћен у 0511 10, осим од говеда. Обухвата споредне производе животињског порекла за производњу хране за кућне љубимце или остале техничке производе. Обухвата необрађену коњску длаку, производе од пчела осим воскова за употребу у пчеларству или техничку употребу, спермацете за техничку употребу, мртве животиње наведене у Глави 1 које су нејестиве или нису за људску исхрану (на пример: пси, мачке, инсекти), материје животињског порекла код којих битан карактер није промењен, и јестиву животињску крв која није добијена од риба, за људску исхрану. Обухвата брашно, прашак и пелете од инсеката, неподобне за људску исхрану.
Глава 6: Живо дрвће и друге биљке; Луковице, корење и слично; Сечено цвеће и украсно лишће		
Опште одредбе Ова глава укључује мицелијум за печурке у компосту од стерилизованог стајњака животињског порекла. Извод из Допунског коментара Комбиноване номенклатуре Мицелијум за печурке је израз који означава мрежу танких влакана (Thallus или Mycelium), који се често налазе под земљом, живи и расте на површини декомпостираних материја животињског или биљног порекла, а развија се у самим ткивима и производи печурке. Овај тарифни подброј такође укључује производ који се састоји од мицелијума за печурке, који није у потпуности развијен, постављеног у микроскопским количинама на слој од зрна житарица смештен у компост од стерилизованог коњског стајњака (мешавина сламе и коњске балеге).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ех 06 02 90 10 00	Мицелијум за печурке	Само ако садрже прерађени стајњак животињског порекла.
Глава 9: Кафа, чај, мате и зачини		
Ех 0901	Кафа, пржена или непржена или без кофеина; љуске и опне кафе; замене за кафу које садрже кафу у било којој пропорцији.	Само ако садржи производе животињског порекла.
Глава 12: Уљано семење и плодови; Разно зрнелује, семе и плодови; Индустијско и лековито биље; Слама и сточна храна		
Само неки биљни производи су предмет ветеринарско-санитарне контроле.		
ЦТ (та-рифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ех 12 12 99 95	Остали биљни производи врсте које се употребљавају за људску исхрану, непоменути нити обухваћени на другом месту	Полен пчела.
Ех 12 13 00 00	Слама и плева од житарица, неприпремљене, сечене или несечене, млевене или немлевене, пресоване или непресоване, било да јесу или нису у облику пелета	Само слама.
Ех 12 14 90	Бросква, сточна репа, корењача за сточну храну, сено, луцерка (alfalfa), детелина, еспарзета, сточни кељ, вучика, грахорица и слични производи за сточну храну, било да јесу или нису у облику пелета: осим брашна и пелета од луцерке (alfalfa)	Само сено.
Глава 15: Масноће и уља животињског, биљног или микробног порекла и производи њиховог разлагања; Прерађене јестиве масноће; Воскови животињског или биљног порекла		
Напомене уз Главу 15 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Ова глава не обухвата: (а) свињску масноћу и живинско сало из тарифног броја 0209; (б) какао маслац, чврсте и уљасте конзистенције, из тарифног броја 1804; (в) производе за исхрану који садрже више од 15% по маси производа из тарифног броја 0405 (обично Глава 21); (г) чварке из тарифног броја 2301 или остатке из тарифних бројева 2304–2306; 3. Тарифни број 1518 не обухвата масти или уља или њихове фракције који су само денатурисани и сврставају се у одговарајући тарифни број предвиђен за неденатурисане масноће и уља и њихове фракције. 4. Сапунски талози, уљни талози, стеаринска смола, глицеролска смола и остаци масноће из вуне сврставају се у тарифни број 1522. Извод из Коментара Хармонизованог система Тарифни број 1516 обухвата масти и уља животињског, биљног или микробног порекла, које су подвргнуте специјалној хемијској трансформацији врсте која се помиње у даљем тексту, али нису даље прерађивани. Овај тарифни број такође обухвата слично третиране фракције масти и уља животињског, биљног или микробног порекла. Хидрогенизација која се остварује довођењем производа у контакт са чистим водоником на одговарајућој температури и притиску уз присуство катализатора (обично каталитички никл), подижући тачке топљења масти и повећавајући конзистенцију уља путем трансформације незасићених глицерида (нпр. олеинска, линолна, итд. киселина) у засићене глицериде више тачке топљења (нпр. палмитинска, стеаринска, итд. киселина). Тарифни број 1518 обухвата нејестиве мешавина или препарате од масти и уља животињског, биљног или микробног порека или фракције разлитих масти или уља из ове обе главе, на другом месту непоменути нити обухваћени. Овај део обухвата, inter alia, коришћено уље за дубоко пржење које садржи, на пример, уље од репице, сојино уље и мале количине масти животињског порекла, за употребу у припреми хране за животиње. Тарифни број такође обухвата хидрогенизоване, интерестерификоване, реестерификоване или елаидинизоване масти и уља или њихове фракције, где модификација подразумева више од једне масти или уља.		

Сва уља животињског порекла У складу са посебним прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови: – за топљене масти и рибеље уље; – за топљене масти добијене од материја Категорије 2 и намењене за даљу прераду која не улази у ланац исхране животиња; – за деривате топљене масти. Деривати топљене масти обухватају производе примарне прераде добијене из масноћа и уља у чистом стању који су произведени применом посебних метода прераде. Деривати помешани са другим материјама подлежу ветеринарско-санитарној контроли.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
1501	Свињска масноћа (укључујући јестиву маст) и живинска масноћа, осим оних из тарифног броја 0209 или 1503	Све.
1502	Масноћа од животиња врсте говеда, оваца или коза, осим оних из тарифног броја 1503	Сва.
1503 00	Стеарин из јестиве свињске масти, уља из јестиве свињске масти, олеостеарин, олео-уље и уље из лоја, неемулговани, немешани нити на други начин припремљени	Све.
1504	Масноће и уља и њихове фракције, од риба или морских сисара, рафинисани или нерафинисани, али хемијски немодификовани	Све, рибеља уља и уља од риблих производа и морских сисара. Разни јестиви препарати обухваћени су углавном у тарифном броју 1517 или у Глави 21.
1505 00	Масноће од вуне и масне материје добијене из тих масноћа (укључујући ланолин)	Све.
1506 00 00	Остале масти и уља животињског порекла и њихове фракције, рафинисани или нерафинисани, али хемијски немодификовани	Све. Нефракционисане масти и уља, као и њихове почетне фракције произведене по методу утврђеном у посебном пропису о споредним производима животињског порекла.
1516 10	Масти и уља животињског порекла и њихове фракције, делимично или потпуно хидрогенизовани, интерестерификовани, реестерификовани или олединизовани, рафинисани или нерафинисани, али даље неприпремљени	Све масти и уља животињског порекла. За ветеринарске сврхе деривати масноћа обухватају производе прве фазе прераде добијене из масноћа и уља животињског порекла, када су у чистом стању произведене по методу утврђеном прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови прераде.
Ex 15 17	Маргарин, јестиве мешавине или препарати од масти или уља животињског, или микробног биљног порекла или од фракција различитих масти или уља из главе, осим јестивих масти или уља или њихових фракција из тарифног броја 1516	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1518 00 91	Масти и уља животињског, биљног или микробног порекла и њихове фракције, кувани, оксидисани, дехидрисани, сумпорисани, дувани, полимеризовани загревањем у вакууму или у инертном гасу или на други начин хемијски модификовани, осим оних из тарифног броја 1516	Само ако садрже масти и уља животињског порекла. Специфични захтеви утврђени су у посебном пропису о споредним производима животињског порекла за топљене масноће из Категорије 2 намењене за олео-хемијске сврхе.
Ex 1518 00 95	Нејестиве мешавине или препарати од масти и уља животињског порекла или од животињског, биљног или микробног порекла и њихове фракције	Само препарати од масти и уља, топљена маст и други деривати добијени од животиња.
Ex 15 18 00 99	Остале биљне или микробне масти и уља и њихове фракције, које нису наведене нити обухваћене на другом месту у овој глави, искључујући животињске, биљне или микробне масти и уља и њихове фракције које су куване, оксидоване, дехидриране, сумпорисане, дувани, полимеризовани загревањем у вакууму или у инертном гасу или другачије хемијски модификовани, осим оних из тарифног броја 1516 или нејестиве мешавине или препарате животињских, биљних или микробних масти и њихових фракција	Само ако садрже масти животињског порекла.
Ex 15 20 00 00	Глицерол, сиров; Глицеролске воде и лужине	Само ако садрже производе животињског порекла.
1521 90 91	Сиров восак од пчела и воскови од осталих инсеката	Све, обухвата восак у природном саћу, сирови пчелињи восак за пчеларство и за техничке сврхе. Специфични захтеви утврђени су у посебном пропису о пчеларским споредним производима животињског порекла. Производи пчеларства.
1521 90 99	Восак од пчела и воскови од осталих инсеката, рафинисани или нерафинисани, обојени или необојени, осим сирових	Све, обухвата воскове, прерађене или рафинисане, бељени или небељени, обојени или необојени, за пчеларство или техничке сврхе. Специфични захтеви утврђени су у прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови. Производи пчеларства. Споредни производи пчеларства, осим пчелињег воска предмет су ветеринарско-санитарне контроле из тарифне ознаке 0511 99 85 00 „Остало”.
Ex 15 22 00	Дегра; Остаци добијени прерадом масних материја или воскова животињског или биљног порекла	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 16: Прерађевине од меса, риба, љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењака или од инсеката		
Напомене уз Главу 16 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Ова глава не обухвата месо, остале кланичне производе, рибу, љускаре, мекушце или остале водене бескичмењаке као и инсекте, припремљене или конзервисане поступцима наведеним у Глави 2. или Глави 3. Напомена 6 уз одељак 4. или у тарифном броју 0504. 2. Прехрамбени производи сврставају се у ову главу под условом да садрже више од 20% по маси кобасичарских производа, меса, осталих кланичних производа, крви, риба, или љускара, мекушаца или других водених бескичмењака или било које комбинације тих производа. Ако производ садржи два или више претходно поменутих производа сврстава се у одговарајући тарифни број Главе 16 према компоненти или компонентама које преовлађују по маси. Ове одредбе се не примењују на пуњене производе из тарифног броја 1902 или на прерађевине из тарифних бојева 2103 и 2104. За прерађевине које садрже цигерицу, одредб друге реченице не примењују се за одређивање тарифних подбројева у оквиру тарифног броја 1601 или 1602.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
1601 00	Кобасичарски и слични производи, од меса, осталих кланичних производа, крви или инсеката; Сложени прехрамбени производи на бази тих производа	Све, обухвата конзервисано месо у различитим облицима.
1602	Остали прерађени или конзервисани производи од меса, осталих кланичних производа, крви или инсеката	Све, обухвата конзервисано месо у различитим облицима.

1603 00	Екстракти и сокови од меса, рибе или љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењака	Све, обухвата месне екстракте и концентрате од меса, рибеље беланчевине у облику желеа, расхлађене или смрзнуте, а такође хрскавицу морског пса.
1604	Припремљена или конзервисана риба; Кавијар и замене кавијара, припремљени од рибљих јаја	Све, куване или претходно термички обрађене кулинарске препарате који садрже или су помешани са рибом или производима рибарства. Обухвата припремљени сурими из тарифне ознаке 1604 20 05. Обухвата рибу и кавијар, у конзервама у херметички затвореним контејнерима, а такође и суши (под условом да се не сврстава у тарифну ознаку из Главе 19). Такозвани рибљи ражњићи (сирово рибље месо или сирови шкампи са поврћем на дрвеном штапићу) сврставају се у тарифну ознаку 1604 19 97.
1605	Љускари, мекушци и остали водени бескичмењаци, прерађени или конзервисани	Сви, укључујући потпуно или делимично прерађене пужеве, љускаре у конзерви, или остале водене бескичмењаке, као и прах шкољки.
Глава 17: Шећер и производи од шећера		
Напомене уз Главу 17 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Ова глава не обухвата: (а) производе од шећера који садрже какао (тарифни број 1806); (б) хемијски чисте шећере (осим сахарозе, лактозе, малтозе, глукозе и фруктозе), или остале производе из тарифног броја 2940. ...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 17 02	Остали шећери, укључујући хемијски чисту лактозу, малтозу, глукозу и фруктозу, у чврстом стању; Шећерни сирупи без садржаја додатих средстава за ароматизацију или материја за бојење; Вештачки мед, помешан или непомешан са природним медом карамел	Само ако садрже производе животињског порекла. Шећери и вештачки мед, када су помешани са природним медом.
Ex 17 04	Производи од шећера (укључујући белу чоколаду), који не садрже какао	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 18: Какао и производи од какаоа		
Напомене уз Главу 18 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Ова глава не обухвата производе наведене у тарифним бројевима 0403, 1901, 1904, 1905, 2105, 2202, 2208, 3003 или 3004; Тарифни број 1806 укључује производе од шећера који садрже какао, а сходно Напомени 1. уз ову главу и остале прехранбене производе који садрже какао. ...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 1806	Чоколада и остали прехранбени производи који садрже какао	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 19: Производи на бази житарица, брашна, скроба или млека; Посластичарски производи		
Напомене уз Главу 19 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Ова глава не обухвата: (а) сложене прехранбене производе који садрже више од 20% по маси кобасичарских производа, меса, осталих кланичних производа, крви, инсеката, рибе или љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењака, или било које комбинације тих производа (Глава 16), осим у случају пуњених производа из тарифног броја 1902. ...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 1901	Прехранбени производи од брашна, прекрупце, гриза, скроба или екстракта слада, које не садрже какао или садрже мање од 40% по маси какаоа, рачунао на потпуно одмашћену основу, на другом месту непоменути нити обухваћени; Прехранбени производи од робе из тарифних бројева 0401–0404, који не садрже какао или садрже мање од 5% по маси какаоа, рачунао на потпуно одмашћену основу, на другом месту непоменути нити обухваћени	Само ако садрже производе животињског порекла. Обухвата некуване производе за исхрану (нпр. пиеце) који садрже производе животињског порекла. Кулинарски производи обухваћени су Глави 16 и Глави 21.
Ex 1902 11 00	Тестенине, некуване, без надева нити другачије припремљене, које садрже јаја	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 19	Некувана тестенина, непунена или другачије припремљена, осим оне која садржи јаја	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 20 10	Тестенине са надевом, куване или некуване или другачије припремљене, које садрже са садржајем више од 20% по маси рибе, љускара, мекушаца или других водених бескичмењака	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 20 30	Тестенине са надевом, куване или некуване или другачије припремљене, са садржајем више од 20% по маси кобасичарских производа и сличних, од меса и осталих кланичних производа, било које врсте, укључујући масноће било које врсте или порекла	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 20 91	Куване тестенине са надевом	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 20 99	Остало (остале тестенине са надевом, некуване)	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 30	Остале тестенине, осим оне из тарифних подбројева 1902 11, 1902 19 и 1902 20	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1902 40	Кус-кус	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1904 10 10	Припремљена храна добијена бубрењем или пржењем кукуруза	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1904 10 30	Припремљена храна добијена бубрењем или печењем пиринча	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1904 10 90	Припремљена храна добијена бубрењем или пржењем житарица или производа од житарица, осим кукуруза или пиринча	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1904 20	Припремљена храна добијена од непржених пахуљица од житарица, мешавине непржених и пржених пахуљица од житарица или од бубрених житарица	Само ако садрже производе животињског порекла.

Ex 1904 90 10	Пиринач у облику зрна или у облику пахуљица или другачије обрађених зрна (осим брашна, крупице и каше), претходно куван или на други начин припремљен, који није наведен нити обухваћен на другом месту у овој глави	Само ако садржи производе животињског порекла. Обухвата, на пример, суши (под условом да се релевантни производи не класификују у Главу 16).
Ex 1904 90 80	Житарице (осим кукуруза) у облику зрна или у облику пахуљица или других обрађених зрна (осим брашна, крупице и млених житарица), претходно куване или на други начин припремљене, које нису наведене нити обухваћене на другом месту у овој глави, осим булгура и осим оних добијених од пиринча	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 1905	Хлеб, пецива, колачи, бисквити и остали пекарски производи са додатком какаоа или без додатка какаоа; Нафоре и хостије, капсуле за фармацеутске производе, обланде, пиринчана хартија и слични производи	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 20: Производи од поврћа, воћа, језграстог воћа или осталих делова биља		
Напомене уз Главу 20 (извод из напомена уз ову главу ЦТ)		
1. Ова глава не обухвата:		
...		
(в) прехранбене производе који садрже више од 20% по маси кобасичарских производа, меса, осталих кланичних производа, крви, рибе или љускара, мекушаца и других водених бескичмењака, или било које комбинације тих производа (Глава 16).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 2001	Поврће, воће, језграсто воће и остали јестиви делови биља, припремљени или конзервисани у сирћету или сирћетној киселини	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2004	Остало поврће припремљено или конзервисано на други начин, осим у сирћету или сирћетној киселини, смрзнуто, осим производа из тарифног броја 2006	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2005	Остало поврће припремљено или конзервисано на други начин, осим у сирћету или сирћетној киселини, несмрзнуто, осим производа из тарифног броја 2006	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2008 99	Остали производи од воћа, орашастих плодова и других јестивих делова биљака, другачије припремљени или конзервирани, са или без додатог шећера или других заслађивача или алкохола, који нису наведени нити обухваћени на другом месту у овој Глави.	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 21: Разни производи за исхрану		
Напомене уз Главу 21 (извод из напомена уз ову главу ЦТ)		
1. Ова глава не обухвата:		
...		
(д) прехранбене производе, осим прехранбених производа из тарифног броја 2103 или 2104, који садрже више од 20% по маси кобасичарских производа, меса, осталих кланичних производа, крви, рибе или љускара, мекушаца или других водених бескичмењака, или било које комбинације тих производа (Глава 16);		
...		
За сврхе тарифног броја 2104, под појмом „хомогенизовани сложени прехранбени производи” подразумевају се производи који се састоје од фино хомогенизоване мешавине од два или више основних састојака као што су: месо, риба, поврће или воће, припремљени за продају на мало као храна погодна за бебе или малу децу или за дијететске сврхе, у судовима не преко 250 g нето масе. За примену ове дефиниције не узимају се у обзир мале количине било којих састојака који се додају мешавини ради зачињавања, конзервисања или за остале сврхе. Ови производи могу да садрже малу количину видљивих комадића састојака.		
Додатне Напомене		
...		
Остали прехранбени производи паковани у одмерене дозе као што су капсуле, таблете, пастиле и пилуле, који су намењени за употребу као додаци исхрани, сврставају се у тарифни број 2106, осим поменутих или обухваћених на другом месту.		
...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 2101	Екстракти, есенције и концентрати кафе, чаја или мате чаја и препарати на бази тих производа или на бази кафе, чаја или мате чаја; Пржена цикорија и друге остале пржене замене кафе и екстракти, есенције и концентрати тих производа	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2103	Сосови и њихови препарати; Мешани зачини и мешана зачинска средства; Брашно и гриз од слачице и припремљена слачица (сенф)	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2104	Супе и чорбе и препарати за те производе; Хомогенизовани сложени прехранбени производи	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2105	Сладолед и остали слични производи („edible ice”), који садрже или не садрже какао	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2106 10	Концентрати беланчевина и текстуриране беланчевинасте материје	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2106 90 51	Лактозни сируп	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2106 90 92	Остали прехранбени производи, на другом месту непоменути нити обухваћени, без млечних масноћа, сахарозе, изоглукозе, глукозе или скроба или са садржајем, по маси, мање од 1,5% млечне масноће, 5% сахарозе или изоглукозе, 5% глукозе или скроба	Само ако садрже производе животињског порекла.
Ex 2106 90 98	Остали прехранбени производи, на другом месту непоменути нити обухваћени	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 22: Пића, алкохоли и сирће		
Напомене уз Главу 22 (извод из напомена уз ову главу ЦТ)		
...		
За сврхе тарифног броја 2202, под појмом „безалкохолна пића” подразумевају се пића чија запреминска алкохолна јачина није већа од 0,5% vol. Алкохолна пића се сврставају у тарифне бројеве 2203–2206 или у тарифни број 2208, зависно од случаја.		
...		

ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 2202 99 91	Остала безалкохолна пића, не укључујући сокове од воћа или поврћа из тарифног броја 2009 и која садрже по маси мање од 0,2% масноће добијене из производа из тарифних бројева 0401 - 0404	Све.
Ex 2202 99 95	Остала безалкохолна пића, не укључујући сокове од воћа или поврћа из тарифног броја 2009 и која садрже по маси 0,2% или више, али мањи од 2% масноће добијене из производа из тарифних бројева 0401 - 0404	Све.
Ex 2202 99 99	Остала безалкохолна пића, не укључујући сокове од воћа или поврћа из тарифног броја 2009 и која садрже по маси 2% или више масноће добијене из производа из тарифних бројева 0401-0404	Све.
Ex 2208 70	Ликери, укључујући „cordials”	Само ако садрже производе животињског порекла.
Глава 23: Остаци и отпади прехранбене индустрије; припремљена храна за животиње		
Напомене уз Главу 23 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Тарифни број 2309 укључује препарате врсте која се употребљава за исхрану животиња, на другом месту непоменуте нити обухваћене, добијене прерадом биљних или животињских материјала до такве мере да су изгубили битне карактеристике оригиналног материјала, осим биљних отпадака, биљних остатака и споредних производа такве прераде. ... Извод из Коментара Хармонизованог система Чварци, опнаста ткива, која остају након топљења свињске или других животињских масноћа. Углавном се употребљавају за припремање хране за животиње (нпр. бисквита за псе), али они остају у тарифном броју 2301, чак и ако су погодни за исхрану.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
2301	Брашно, прах и пелете од меса или од осталих кланичних производа, од рибе или љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењака, непогодни за људску исхрану; Чварци	Све, обухвата прерађене животињске беланчевине које нису за људску исхрану; брашно од меса које није за људску исхрану и чварке за људску исхрану или чварке који нису за људску исхрану. Брашно, прах и пелети од инсеката, неподобни за људску исхрану, искључени су из овог тарифног броја. Обухваћени су тарифним бројем 0511. Брашно од перја обухваћено је тарифним бројем 0505. Специфични захтеви за прерађене животињске беланчевине утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови.
Ex 2309	Препарати врсте која се употребљава за исхрану животиња	Све, ако садрже производе животињског порекла, осим тарифних ознака 2309 90 20 и 2309 90 91. Обухвата, између осталог, храну за псе и мачке, припремљене за продају на мало (тарифни подброј 2309 10), која садржи производе животињског порекла и растворљиве материје од рибе или морских сисара („solubles”) (тарифна ознака 2309 90 10). Производи животињског порекла за сточну храну, укључујући мешавину гриза (попут папака и рогова). Овај тарифни број обухвата течну млеко, колострум и производе који садрже производе од млека, колострум, или угљене хидрате, који сви нису подобни за људску исхрану, већ за исхрану животиња (деказенинизовани колострум погодан за исхрану животиња обухваћен је тарифним бројем 3001). Обухвата храну за кућне љубимце, жвакалице за псе и мешавине брашна, мешавине могу да укључују мртве инсекте. Специфични захтеви за храну за кућне љубимце, укључујући жвакалице за псе, утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови. Обухвата производе од јаја који нису за људску исхрану и остале прерађене производе животињског порекла који нису за људску исхрану. Специфични захтеви за производе од јаја, утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови.
Глава 28: Неоргански хемијски производи; Органска или неорганска једињења племенитих метала, метала ретке земље, радиоактивних елемената или изотопа		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења.
Ex 2835 25 00	Калцијум хидрогенортофосфат (дикалцијум фосфат)	Само животињског порекла. Специфични захтеви за дикалцијум фосфат утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови.
Ex 2835 26 00	Остали фосфати калцијума	Трикалцијум фосфат само животињског порекла. Специфични захтеви за трикалцијум фосфат утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови.
Глава 29: Органски хемијски производи		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења.
Ex 2906	Циклични алкохоли и њихови халогеновани, сулфоновани, нитровани или нитрозирани деривати	Само холестерол животињског порекла.
Ex 2922 41	Лизин и његови естри; Њихове соли	Само животињског порекла.
Ex 2922 42	Глутаминска киселина и њене соли	Само животињског порекла.
Ex 2922 43	Антралилна киселина и њене соли	Само животињског порекла.
Ex 2922 49	Остале аминокиселине, осим оних које садрже више од једне врсте кисеоничне функције, и њихови естри; њихове соли (осим лизина и његових естара; његових соли, глутаминске киселине и њених соли, антралине киселине и њених соли, тилидина (INN) и његових соли)	Само животињског порекла.
Ex 2925 29 00	Остали имини и њихови деривати, осим хлордиформа (ISO); њихове соли	Креатин животињског порекла.
Ex 2930	Органско-сумпорна једињења	Аминокиселине животињског порекла, као што су: Ex 2930 90 13 00 Цистеин и цистин; Ex 2930 90 16 00 Деривати цистеина или цистина.

Ex 2932 99 00	Остала хетероциклична једињења само са хетеро-атомом кисеоника, осим једињења која садрже некондензовани фурански прстен (хидрогенизован или не) у структури и осим лактона или изосафрола, 1 (1,3-бензодиоксол-5-ил) пропан-2-он, пиперонал, сафрол, тетрахидроканбиноли (сви изомери) и карбофуран (ISO))	Само животињског порекла, нпр. глукозамин, глукозамин-6-фосфат и њихови сулфати.
Ex 2936	Провитамини и витамини, природни или репродуковани синтезом (укључујући природне концентрате), њихови деривати који се првенствено користе као витамини, и међусобне мешавине наведеног, било да су у било ком растварачу или не	Само витамин Д3 и његови прекурсори животињског порекла.
Ex 2942 00 00	Остала органска једињења	Само животињског порекла.
Глава 30: Фармацеутски производи		
Опште одредбе Готови медицински производи нису обухваћени ветеринарским прописима који се односе на увоз. У тарифном броју 3001 (жлезде и остали органи за органотерапеутске сврхе, сушени, било да јесу или нису у праху; Екстракти од жлезда или осталих органа или од њихових секрета за органотерапеутске сврхе; Хепарин и његове соли; Остале људске или животињске материје припремљене за терапеутске или профилактичке сврхе, непоменуте нити обухваћене на другом месту) само производи добијени од животиња из тарифних подбројева 3001 20 и 3001 90 су релевантни за ветеринарско-санитарну контролу. У тарифном броју 3002 (људска крв; животињска крв припремљена за употребу у терапеутске, профилактичке или дијагностичке сврхе; антисеруми, остале фракције крви и имунолошки производи, модификовани или немодификовани, било да јесу или нису добијени путем биотехнолошких поступака; вакцине, токсини, културе микроорганизама (осим квасца) и слични производи) само тарифни подбројеви 3002 12 и 3002 90 су релевантни за ветеринарско-санитарну контролу. Људска крв из тарифног броја 3002 90 10 00 и вакцине из тарифних подбројева 3002 20 и 3002 30 не подлежу ветеринарско-санитарној контроли.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
3001 20 90 00	Екстракти од жлезда или осталих органа и њихових секрета, осим који су људског порекла	Све, обухвата производ који делује као замена за мајчин колострум и користи се за исхрану телад.
Ex 3001 90 91	Животињске материје припремљене за терапеутску или профилактичку употребу: хепарин и његове соли	Сви производи животињског порекла намењени за даљу прераду.
3001 90 98	Остале животињске материје, осим хепарина и његових соли припремљене за терапеутску или профилактичку употребу, непоменуте нити обухваћене на другом месту	Све. Поред жлезда и других органа поменутих у Коментару Хармонизованог система уз тарифни број 3001, ова тарифна ознака обухвата хипофизу, надбубрежне жлезде и штитну жлезду.
Ex 3002 12 00	Антисеруми и остале фракције крви	Само производи добијени од животиња. Не обухвата готове медицинске производе намењене крајњем потрошачу. Не обухвата антитела и ДНК. Специфични захтеви који се примењују на тарифни број 3002 исти су као они који се односе на животињске споредне производе обухваћене прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови: – за производе од крви, осим од фамилије Equidae; – за крв и производе од крви од фамилије Equidae.
Ex 3002 49 00	Токсини, културе микроорганизама (осим квасца) и слични производи	Само патогени и културе патогена за животиње.
Ex 3002 51 00	Производи за лечење ћелијама	Само патогени и културе патогена за животиње.
Ex 3002 59 00	Ћелијске културе, модификоване или не, осим производа за ћелијску терапију	Само патогени и културе патогена за животиње.
Ex 3002 90 30	Животињска крв припремљена за терапеутску, профилактичку или дијагностичку употребу	Све.
Ex 3002 90 90	Остало	Само патогени и културе патогена за животиње.
Ex 3006 92 00	Фармацеутски отпад	Само производи добијени од животиња. Фармацеутски отпад, фармацеутски производи непогодни за првобитну намену.
Глава 31: Ђубрива		
Напомене уз Главу 31 (извод из напомена уз ову главу ЦТ)		
1. Ова глава не обухвата:		
а) животињску крв из тарифног броја 0511;		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 3101 00 00	Ђубрива животињског или биљног порекла, непомешана или међусобно помешана или хемијски обрађена; Ђубрива добијена мешањем или хемијском обрадом производа животињског или биљног порекла	Само производи добијени од животиња у непромењеном облику. Обухвата гуано, осим минерализовани гуано. Обухвата стајњак помешан са прерађеним животињским беланчевинама, ако се користи као ђубриво; али искључене су мешавине стајњака и хемијских производа које се користе као ђубриво (видети тарифни број 3105, који обухвата само минерална или хемијска ђубрива).
Ex 3105 10 00	Производи из ове главе у облику таблета или сличним облицима или у паковањима бруто масе не преко 10 kg	Само ђубрива која садрже производе добијене од животиња.
Глава 32: Екстракти за штавање или бојење; Танини и њихови деривати; Боје, пигменти и остале материје за бојење; Боје и лакови; китови и друга заптивна средства; Мاستила		
Напомене уз Главу 32 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) тарифни бројеви 3203, 3204, 3205 и 3206 односе се, такође, на препарате на бази материје за бојење (укључујући, у случају тарифног броја 3206, пигментне материје за бојење из тарифног броја 2530 или Главе 28, металне љуспице и метални прах), који се употребљавају за бојење било ког материјала или као додаци у производњи препарата за бојење. Међутим, ови тарифни бројеви се не односе на пигменте дисперговане у неводеном медију, у облику течности или пасте, који се користе у производњи боја, укључујући и емајле (тарифни број 3212) или друге препарате из тарифних бројева 3207, 3208, 3209, 3210, 3212, 3213 или 3215. ...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 3203 00	Материје за бојење животињског порекла (укључујући екстракте за бојење, али искључујући животињско црно), хемијски одређене или неодређене, препарати на бази материја за бојење животињског порекла, наведени у Напомени 3. уз ову главу	Само дисперзије боја на бази млечне масти које се употребљавају у производњи хране или хране за животиње.

Ex 3204	Синтетичке органске материје за бојење, хемијски одређене или неодређене; Препарати на бази синтетичких органских материја за бојење наведени у Напомени 3. уз ову главу; Синтетички органски производи врсте која се употребљава као средство за повећање интензитета флуоресценције или као луминофори, хемијски одређени или неодређени	Само дисперзије боја на бази млечне масноће која се употребљавају у производњи хране или хране за животиње.
Глава 33: Етерична уља и резиноиди; Парфимеријски, козметички или тоалетни производи		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 3302	Мешавине мирисних материја и мешавине (укључујући алкохолне растворе) на бази једне или више тих материја, врсте која се употребљава као сировина у индустрији; Остали препарати на бази мирисних материја врсте која се употребљава у производњи пића	Само средства за ароматизацију на бази млечне масноће која се употребљавају у производњи хране или храна за животиње.
Глава 35: Беланчевинасте материје; Модификовани скробови; Лепкови; Ензими		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 3501	Казеин, казеинати и остали деривати казеина; Лепкови од казеина	Казеин за људску исхрану, сточну храну или техничку употребу. Специфични захтеви за млеко, производе на бази млека и колострум који нису за људску исхрану утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла којима се утврђују хигијенски услови.
Ex 3502	Албумини (укључујући концентрате од две или више беланчевине из сурутке који садрже, по маси, више од 80% беланчевина из сурутке, рачунато на суву материју), албуминати и остали деривати албумина	Обухвата производе добијене из јаја и добијене из млека било да су за људску исхрану или нису за људску исхрану (укључујући оне за сврхе сточне хране). Албумин за производњу фармацеутских производа обухваћен је тарифним бројем 3002. Специфични захтеви за млеко, производе на бази млека и колострум, који нису за људску исхрану, и за јаја која нису за људску исхрану, утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла.
3503 00	Желатин (укључујући желатин у правоугаоним (укључујући квадратни) листовима, обрађени или необрађени по површини, обојени или необојени) и деривати желатина; Рибљи желатин; Остали лепкови животињског порекла, искључујући казеинске лепкове из тарифног броја 3501	Обухвата желатин за људску исхрану, за сточну храну и техничку употребу. Желатин који се сврстава у тарифни број 3913 (очврснуте беланчевине) и у тарифни број 9602 (обрађени, неотврднути желатин и производи од неотврднутог желатина), на пример, празне капсуле уколико нису за храну или сточну храну, није обухваћен ветеринарско-санитарном контролом. Специфични услови за желатин и хидролизоване беланчевине које нису за људску исхрану утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла.
Ex 3504 00	Пептони и њихови деривати; Остале беланчевинске материје и њихови деривати, на другом месту непоменути нити обухваћени; Прах од коже, било да јесте или није хромно штављена	Обухвата колаген и хидролизоване беланчевине за људску исхрану, за сточну храну или техничку употребу. Специфични захтеви за колаген, желатин и хидролизоване беланчевине утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла. Обухвата производе од колагена на бази беланчевина добијене из животињских крупних кожа, ситних кожа и тетива, укључујући кости у случају свиња, живине и рибе. Обухвата хидролизоване беланчевине које се састоје од полипептида, пептида или аминокиселина, као и њихове мешавине добијене хидролизом од споредних производа животињског порекла. Изузети су из ветеринарско-санитарне контроле када се користе као адитиви у прехранбеним производима (тарифни број 2106). Укључује било које споредне производе млека за људску исхрану, у случају да нису обухваћени тарифним бројем 0404.
Ex 3507 10 00	Сириште и његови концентрати	Сириште и концентрати за људску исхрану, добијени само од производа животињског порекла.
Ex 3507 90 90	Остали ензими, осим сиришта и његових концентрата или липопротеинске липазе или аспергилус алкалне протеазе	Само животињског порекла.
Глава 38: Разни хемијски производи		
Напомене уз Главу 38 (извод из напомена уз ову главу ЦТ)		
... У целој номенклатури, појам „градски отпад” односи се на ону врсту отпада сакупљеног из домаћинстава, хотела, ресторана, болница, продавница, канцеларија итд, отпад настао са улица или плочника, као и грађевински отпад и отпад од рушења објеката. Градски отпад углавном садржи веома различите врсте материјала као што су пластика, гума, дрво, хартија, текстил, стакло, метали, отпаци од хране, поломљен намештај и друге оштећене или одбачене производе		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 3822	Дијагностички или лабораторијски реагенси на подлози, припремљени дијагностички или лабораторијски реагенси било да јесу или нису на подлози, осим из тарифног броја 3006; Оверени референтни материјали	Само производи добијени од животиња.
Ex 3825 10 00	Градски отпад	Само отпад из угоститељских објеката који садржи производе животињског порекла, осим угоститељског отпада који потиче директно из превозних средстава у међународном саобраћају. Коришћено уље за кување намењено за даљу употребу, на пример за органска ђубрива, биогас, биодизел или гориво могу бити обухваћени овом тарифном ознаком.
Глава 39: Пластичне масе и производи од пластичних маса		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења.
Ex 3913 90 00	Остали природни полимери (осим алгинске киселине, њених соли и естера) и модификовани природни полимери (на пример, отврднуте беланчевине, хемијски деривати природног каучука), на другом месту непоменути нити обухваћени, у примарним облицима	Само производи добијени од животиња, на пример хондронин сулфат, цитосан, отврднути желатин.
Ex 3917 10	Вештачка црева (омоти за кобасичарске производе од отврднутих беланчевина или целулозних материјала)	Само производи добијени од животиња.

Ex 39 26 90 97	Остали производи од пластичних маса и производи од осталих материјала из тарифних бројева 3901 – 3914, осим оних под поднасловима/шифрама 3926 10 00, 3926 20 00, 3926 30 00, 3926 40 00, 3926 90, 3926 90 50 и 3926 90 60.	Обухвата празне капсуле од отврднутог желатина за људску исхрану или исхрану животиња.
Глава 41: Сирове крупна и ситна кожа (осим крзна) и штављена кожа		
Опште одредбе Само коже копитара и папкара обухваћених тарифним бројевима 4101, 4102 и 4103 подлежу ветеринарско-санитарним контролама. Специфични захтеви за сирове крупне и ситне коже копитара и папкара утврђени су прописом о споредним производима животињског порекла. Напомене уз Главу 41 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. Ова глава не обухвата: (а) одреске или сличне отпатке, од сирове крупне или ситне коже (тарифни број 0511); (б) птичије коже или делове птичијих кожа, са њиховим перјем или паперјем, из тарифног броја 0505 или 6701; или (в) крупне или ситне коже, са длаком или вуном, сирове, штављене или дорађене (Глава 43); међутим, у Главу 41 сврставају се следеће сирове крупне и ситне коже, са длаком или са вуном, од говеда (укључујући буфало), од копитара, од оваца и јагњади (осим астраханских, јагњади са дебелим репом из Мале Азије, каракул, персијских или сличних јагњади, индијских, кинеских, монголских или тибетанских јагњади), од коза или јарића (осим јемених, монголских и тибетанских коза или јарића), свиња (укључујући „пекари“), од дивокоза, газела, камила (укључујући дромедаре), јелена, лосови (северних ирваса), срндаћа или од паса. ...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 4101	Сирове крупне и ситне говеђе коже (укључујући буфало) или коже копитара (свеже или усолјене, сушене, лужене, пикловане или другачије конзервисане, али нештављене нити пергаментно обрађене нити даље обрађиване), са длаком или без длаке, цепане или нецепане	Ветеринарско-санитарна контрола примењује се само на свеже, расхлађене или обрађиване крупне и ситне коже, укључујући сушене, суво сољене, мокро сољене или конзервисане поступком осим штављењем или еквивалентним поступком.
Ex 4102	Сирове овчије или јагњеће коже (свеже, или усолјене, сушене, лужене, пикловане или другачије конзервисане, али нештављене нити пергаментно обрађене нити даље обрађиване), са вуном или без вуне, цепане или нецепане, осим оних искључених Напоменом 1. под (в) уз ову главу	Ветеринарско-санитарна контрола примењује се само на свеже, расхлађене или обрађиване крупне и ситне коже, укључујући сушене, суво сољене, мокро сољене или конзервисане поступком осим штављењем или еквивалентним поступком.
Ex 4103	Остале крупне и ситне сирове коже (свеже или усолјене, сушене, лужене, пикловане или другачије конзервисане, али нештављене, пергаментно необрађене нити даље обрађиване), са длаком или без длаке, цепане или нецепане, осим оних искључених Напоменом 1. под (б) или (в) уз ову главу	Ветеринарско-санитарна контрола примењује се само на свеже, расхлађене или обрађиване крупне и ситне коже, укључујући сушене, суво сољене, мокро сољене или конзервисане поступком осим штављењем или еквивалентним поступком.
Глава 42: Производи од коже; Седларски и сарачки производи; Производи за путовање, ручне торбе и слични контејнери; Производи од животињских црева (осим свиленог кетгута)		
Напомене уз Главу 42 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) ... 2. Ова глава не обухвата: (а) стерилни хируршки кетгут или сличне стерилне материјале за хируршко ушивање (тарифни број 3006); ... (з) жице за музичке инструменте, кожу за добоше или слично, или остале делове за музичке инструменте (тарифни број 9209). ...		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 4205 00 90	Остали производи од коже или од вештачке коже	Обухвата жвакалице за псе и материјал за производњу жвакалица за псе.
Ex 4206 00 00	Производи израђени од црева (осим свиленог кетгута), од цревних поткожица, од бешника или од тетива	Само храна за кућне љубимце и сировине за производњу прерађене хране за кућне љубимце
Глава 43: Природно и вештачко крзно; Производи од њих		
Напомене уз Главу 43 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. У целој номенклатури, под појмом „крзно“, осим сировог крзна, из тарифног броја 4301, подразумевају се крупне и ситне коже свих животиња штављене или обрађене са длаком или вуном. 2. Ова глава не обухвата: (а) птичије коже или делове тих кожа, са перјем или паперјем (тарифни број 0505 или 6701); (б) сирове крупне и ситне коже, са длаком или вуном, из Главе 41 (видети Напомену 1. под (в) уз ту главу). ... Извод из Коментара Хармонизованог система Тарифни број 4301: Крзна се сматрају као сирово и спадају у овај тарифни број не само када су у природном стању, већ такође ако су очишћена и конзервисана од пропадања, нпр. сушењем или сољењем (мокро или суво). Крзно може такође бити „чупано“ или „стрижено“, тј. грубе длаке извађене или скраћене, или површина коже може имати „отиске ткива“ или је саструтана.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 4301	Сирово крзно (укључујући главе, репове, шапе и остале комаде или исечке подесне за крзнарску употребу), осим сирових крупних и ситних кожа које се сврставају у тарифне бројеве 4101, 4102 или 4103	Све, осим крзна обрађеног. Обухвата следеће тарифне подбројеве: Ex 4301 10 00 (од нерца, цело, са или без главе, репа или шапа): специфичним захтевима утврђени су критеријуми за споредне производе животињског порекла. Ex 4301 30 00 (следећих врста јагњади: астраханских, јагњади са широким репом, каракул, персијских и сличних јагњади, индијских, кинеских, монголских или тибетанских јагњади, цела, са или без главе, репа или шапа): специфичним захтевима за крупне и ситне коже од копитара утврђени су критеријуми за споредне производе животињског порекла. Ex 4301 60 00 (од лисице, цело, са или без главе, репа или шапа): специфичним захтевима утврђени су критеријуми за споредне производе животињског порекла. Ex 4301 80 00 (остала крзна, цела, са или без главе, репа или шапа), осим од папкара или копитара, на пример дивље мачке, фоке, нутрије: специфичним захтевима утврђени су критеријуми за споредне производе животињског порекла. Ex 4301 90 00 (главе, репови, шапе и остали комади или исечци подесни за крзнарску употребу): специфичним захтевима утврђени су критеријуми за споредне производе животињског порекла.
Глава 51: Вуна, фина или груба животињска длака; Предиво и ткани материјали од коњске длаке		

Опште одредбе За тарифним бројевима 5101–5103 утврђени су специфични захтеви за необрађену вуну и длаку. Напомене уз Главу 51 (извод из напомена уз ову главу ЦТ) 1. У целој номенклатури: (а) „вуна” подразумева природно влакно од оваца или јагњади; (б) „фина животињска длака” подразумева длаку алпаке, ламе, викуње, камиле (укључујући дромедаре), јака, ангорских, тибетских, кашмирских и сличних коза (али не од обичних коза), кунића (укључујући ангорске куниће), зеца, дабра, нутрије или бизамског пацова; (в) „груба животињска длака” подразумева длаку од животиња које нису горе поменуте, искључујући длаке и чекиње за израду четка (тарифни број 0502) и коњску длаку (тарифни број 0511) (видети Напомену 1 под (в)).		
Извод из Коментара Хармонизованог система: У целој номенклатури под појмом „груба животињска длака” подразумева се сва остала животињска длака, осим „фине животињске длаке”, осим вуне (тарифни број 5101), длаке из гриве или репа копитара или говеда (сврстава се као „коњске длаке” из тарифног броја 0511), чекиња свиња, питомих или дивљих или длаке јазавца или остале длаке за израду четки (тарифни број 0502) (видети Напомену 1. под (в)).		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 5101	Вуна, невлачена нити чешљана	Необрађена вуна.
Ex 5102	Фина или груба животињска длака, невлачена нити чешљана	Необрађена длака, укључујући грубу длаку са бокова говеда или копитара.
Ex 5103	Отпаци од вуне или fine или грубе животињске длаке, укључујући отпатке предива, али искључујући рашчупане текстилне материјале	Необрађена вуна или длака.
Глава 67: Припремљено перје и паперје и производи израђени од перја или паперја; Вештачко цвеће; Производи од људске косе		
Извод из Коментара Хармонизованог система Тарифни број 6701 обухвата: А) Кожу и друге делове птица, са њиховим перјем или паперјем, перје и паперје, и делове перја који још увек не чине готове производе, који су обрађени поступцима осим поступка једноставног чишћења, дезинфекције или конзервисања (видети Коментар Хармонизованог система уз тарифни број 0505); роба из овог тарифног броја може бити, на пример, бељена, обојена, уковрнана или таласаста; Б) Производе израђене од коже или других делова птица са њиховим перјем или паперјем, производи израђени од перја, од паперја или од делови перја, чак и ако су перје или паперје нпр. необрађени или само очишћени, али не укључујући производе од обрађених бадрљича и пера. Тарифни број према томе укључује: 1. Појединачна пера чије су бадрљиче ожичене или спојена да се употребљавају као, на пример, пера за шешире, а такође и појединачна композитна пера састављена од разних елемената. Перје састављено у облику букета и перје или паперје састављено лепљењем или причвршћивањем на текстилни материјал или другу подлогу. Украси израђени од птица, делова птица, од перја или паперја, за шешире, „змије” од перја, оковратнике, пелерине или друге одевне предметни или прибор за одећу. 2. Лепезе израђене од украсног перја, са оквирима од било ког материјала. Међутим, лепезе са оквирима од племенитог метала сврставају се у тарифни број 7113.Г		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 6701 00 00	Коже и други делови птица, са њиховим перјем или паперјем, перје, деловима перја, паперје и производи од њих (осим производа из тарифног броја 0505 и обрађених бадрљича и пера)	Само коже и остали делови птица са њиховим перјем или паперјем, перје и паперје и делови перја. Производи од необрађене или само очишћене коже, перја или паперја и делови перја. Искључује се обрађено украсно перје, обрађено перје које путници носе за личну употребу или пошиљке обрађеног перја послате приватним лицима које нису за индустријску употребу.
Глава 71: Природни или култивисани бисери, драго или полудраго камење, племенити метали, метали платирани племенитим металима, и производи од њих; Имитације накита; Метални новац		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 7101 21 00	Необрађени култивисани бисери	Обухвата остриге непогодне за људску исхрану, које садрже један или више култивисаних бисера, конзервисане у саламури или другим методама, упаковане у херметичке контејнере.
Глава 95: Игралке, реквизити за друштвене игре и спорт; њихови делови и прибор		
Извод из Коментара Хармонизованог система: „Забавни паркови, путујући циркуси, путујуће менаџерије и путујућа позоришта спадају у тарифни број 9508, под условом да се састоје од свих основних јединица неопходних за њихов нормалан рад. Овај тарифни број такође укључује производе помоћне опреме, под условом да су испоручени са том опремом, а као компоненте ових различитих ваљарских разонода, без обзира на то што, када се испоручују одвојено, такви производи (нпр. шатори, животиње, музички инструменти, постројења за напајање, мотори, опрема за осветљење, седишта и оружје и муниција) спадају у друге тарифне бројеве Номенклатуре”.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 9508 10 00	Путујући циркуси и путујуће менаџерије	Само живе животиње.
Ex 9508 30	Забаве за ваљаре	Само живе животиње.
Ex 9508 40	Путујућа позоришта	Само живе животиње.
Глава 96: Разни готови производи		
Извод из Коментара Хармонизованог система За потребе овог тарифног броја, израз „обрађен” односи се на материјале обрађене поступцима који превазилазе једноставну обраду дозвољену у тарифном броју за сировине о којој је реч (видети Коментар Хармонизованог система уз тарифне бројеве 0505 до 0508). Тарифни број, према томе, обухвата комаде слонове кости, шипке итд. исечене у облик (укључујући квадратни или правоугаони) или полиране или обрађене на било који начин брушењем, бушењем, глодањем, обрадом на стругу итд. Међутим, делови који се могу препознати као делови производа су искључени из овог тарифног броја ако су такви делови обухваћени другим тарифним бројем ЦТ. Отуда, плоче за клавирске дирке и плоче за уметања у кундаке ватреног оружја спада у тарифне бројеве 9209 и 9305, респективно. Међутим, обрађени материјали који се не могу идентификовати као делови производа остају сврстани у овај тарифни број (на пример, једноставни дискови, плоче или траке за постављање итд. или за накнадну употребу у производњи клавирских дирки). Тарифни број 9602 укључује листове нестврднутог желатина исеченот у облике осим квадратног или правоугаоног. Листови исечени у правоугаони (укључујући квадратни), облик, без обзира да ли су површински обрађени или необрађени, спадају у тарифни број 3503 или у Главу 49 (на пример, дописнице) (погледати Коментар Хармонизованог система уз тарифни број 3503). Производи од неотврднутог желатина, укључују, на пример: (i) мале дискове за лепљење на врхове билијарских штапове; (ii) капсуле за фармацевтске производе и за гориво за механичке упалаче.		

ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 9602 00 00	Обрађени материјал биљног или минералног порекла за резбарње и производи од тих материјала; Производи уобличени или резбарени од воска, стеарина, природних гума или природних смола или од масе за моделирање и други уобличени или резбарени производи, на другом месту непоменути нити обухваћени; Обрађени, неотврднути желатин (осим желатина који се сврстава у тарифни број 3503) и производи од неотврднутог желатина	Празне желатинске капсуле за храну или храну за животиње.
Глава 97: Предмети уметности, колекција и старина		
Извод из Коментара Хармонизованог система А) Овај тарифни број обухвата колекције и примерке од зоолошког, ботаничког, минеролошког или анатомског интереса, као што су: (1) Мртве животиње било које врсте, суво конзервисане или конзервисане у течности; пуњене животиње за колекције; (2) Издувана или исисана јаја; инсекти у кутијама, рамовима итд (осим уграђених производа који представљају имитацију накита или украсне предмете); празне љуске, осим оних врста погодних за индустријску употребу; (3) Семе или биље, сушено или конзервисано у течности; хербаријуми; (4) Узорци минерала (који нису драго или полудраго камење које спада у Главу 71); окамењени узорци; (5) Остеолошки узорци (скелети, лобање, кости); (6) Анатомски и патолошки узорци.		
ЦТ (тарифна ознака)	Опис	Квалификација и објашњења
Ex 9705	Колекције и примерци од зоолошког, ботаничког, минеролошког, анатомског, историјског, археолошког, палеонтолошког, етнографског или нумизматичког интереса	Само производи добијени од животиња. Искључују се трофеји дивљачи и други припремљени производи било које животињске врсте који су подвргнути поступку потпуног препарирања које обезбеђује њихово очување на собној температури. Искључују се трофеји дивљачи и други припремљени производи од других врста осим копитара или папкара и птица (обрађени или необрађени). Специфични захтеви за трофеје дивљачи утврђени су прописом који се односи на споредне производе животињског порекла.

ЦЕНТАР ЗА
ЕДУКАЦИЈУЦентар за едукацију Службени гласник
позива вас на СЕМИНАР

ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА

Четвртак,

7. мај
2026. године

10.00 – 15.15 часова

Службени гласник д.о.о.

Семинар се одржава уживо, у Улици Јована Ристића 1 у Београду, и ОНЛАЈН, преко Microsoft Teams платформе.

Учесници онлајн прате семинар у реалном времену, заједно са учесницима уживо.

Предавачи

- **Персида Јовановић**, судија Апелационог суда у Београду у пензији
- **Милан Марковић**, адвокат из Београда

Котизација: 15.500,00 РСД + ПДВ (20%)

+ После уплаћене две котизације, трећа котизација јеgratis!

Онлајн обука са темама из ИТ безбедности, учесницима ће бити на располагању у наредних 60 дана. Помоћу онлајн обуке сви учесници ће се упознати са безбедносним процедурама, вежбајући на интерактивним симулацијама реалног окружења, чиме ће остварити максималне ефекте едукације на нашем семинару.

Издавач „СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК” друштво с ограниченом одговорношћу Београд, Јована Ристића 1

Вршилац дужности директора и главног и одговорног уредника Младен Шарчевић

Уредник Иван Максимовић

Технички уредник Игор Ђорђевић

Редакција: 30-60-333; 30-60-334; 30-60-550; e-mail: redakcija@slglasnik.com

Огласи: наплата огласа 30-60-358; неважеће исправе 30-60-307; e-mail: oglasavanje@slglasnik.com и nevazece.isprave@slglasnik.com

Преплата: 30-60-588 и 30-60-359; Продаја: 30-60-578, факс 30-60-393; e-mail: pretplata@slglasnik.com

(ПИБ: СР100002782) (МАТИЧНИ БРОЈ: 07453710) (ТЕКУЋИ РАЧУН: 160-14944-58)

(За директне и индиректне кориснике буџета 840-236723-96)

Штампа: „Службени гласник” друштво с ограниченом одговорношћу Београд

Штампарија „Гласник”, Лазаревачки друм 13-15

Copyright © Службени гласник д.о.о., 2026

Свако умножавање и дистрибуција забрањена је. Сва права задржава „Службени гласник” д.о.о. по Закону о ауторском и сродним правима и Закону о објављивању закона и других прописа и аката.

8 606029 808119